MEDICORVM SCHOLA,

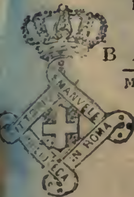
Hoc est,

CLAVDII GALENI
Isagoge, siue Medicus.

EIVSDEM

DEFINITIONVM
Medicinalium
Liber.

VTERQVE Græcè pariter & Latinè summo studio ac diligentia in artis Medicæ tyronum gratiam excusus, adiecto duplici, Græco nempe & Latino, rerum ac uerborum in utroq; memorabilium, locupletissimo INDICE.

BASILEAE,
M. D. XXXVII.

PNEE 37.87
12.33. A 7

SEBASTIANVS SINGKELER, MEDICVS, ET ACAdemiæ BASILIENSIS Professor, eiusdem artis Studiosis S.

ACRAE Medicinæ, liberalium artiũ facile principis, tyronibus gratificaturi, pariterq́ laturi opẽ, Candidi Lectores, istam Galeni Isagogen unà cum Definitionibus Medicis, Græcè iuxta ac Latinè, adiecto rerum ac uerborũ in ijsdem memorabiliũ duplici Indice, utroq́ diligentissimo, excudi curauimus: Libellos profecto cum doctos, tum artis Medicæ studiosis etiam perquàm necessarios: eosq́ in hoc ipsum q̃q́ enchiridij forma prodire uoluimus, quo esset maior illorum comoditas. id uero uti libentius facerem, me inuitauit planè IOAN. OPORINI singularis in promouẽdis id genus studijs industria: quem horũ editionem unà mecum curaturum, quo au

ctior simul, gratiorq́ studiosis foret, sperabam. Porrò quantam ex his nocturna diurnaq́ manu uersatis, cũ ipsius artis, tum idiomatis cognitionẽ sitis perceptu ri, facile ipsi (si incumbere modo ijs non grauabimini) iudicabitis: ut nihil necesse sit, quod habet prouerbium, Vino uendibili suspendere hæderam. Hoc unum tamen polliceri ausim, quotquot illos diligenter euoluerint, patentiorem habituros in omnes Galenicę disciplinę libros aditum. Adeste igitur, & obuijs (ut aiũt) ulnis excipite, legite, relegite. Neq́ enim uos ulla suscepti, mihi credite, laboris pœnitentia capiet.

Valete, Basileæ
Anno
M. D. XXXVII.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΙΑΜΒΕΙΟΝ

τρίμετρον, Θρασυβούλου τοῦ γιαννήρου.

Εἴ τις ἰατρείας μέθοδον εἰδέναι θέλοι,
Τά τ' ἀξιώματα πάντα, καὶ τέχνης ὕπο,
Νόσους τε, φαρμάκων τε πανακέων ὅρους,
Καὶ συντόμους διαιρέσεις, καὶ σύνθεσιν
Γυίων βροτείων, ἄγε ποδώκης τὴν βίβλον
Τῆς εἰσαγωγῆς, εἴτε Γαληνοῦ, ἤ τινος
Ἄλλου ἰατροτέχνου, σὺν βραχεῖ νομίσματι
Ὠνησάσθω, κύδιστα φέρων κειμήλια,
Θελκτήρια, παιώνια, λυτήρι', ἤπια.
Ἀειθαλὴς ὑγεία, φερόλβιος, ἐρατή,
Ἢ καλλιπάρηος, ἢ χαριδῶτις, εὐτραφής,
Μύσαισι τέχνης δῶρον ἐς ἀγήρατον.
Ῥώμη τε, καρτιότης, μελῶν τε καλλονή.
Αὗται γὰρ εἰσὶ τέτορες ἀρεταὶ σώματος,
Εἰς ἃς δ' ἄγονται ταῖς γένεσι τῶν ψυχικῶν.
Ἡ μὲν γὰρ ὑγεία σωφροσύνη παραβάλλεται,
Μέσων δὲ πραγμάτων κρατοῦσιν ἀκριβῶς.
Ἔπειτα ῥώμη ἐμφερὴς πρὸς ἀνδρίαν,
Ἴσως γὰρ οὐ τρέμουσι δεινὸν αἴτιον.

Κάλλει δ᾽ ἀναλογεῖ δικαιοσύνη ἰσόῤῥοπος,
φύσει τε, κ᾽ ἐντελεχείᾳ ἀκριβεστάτη.
Ὅπου γὰρ αὗται, ἔνθα καὶ συνωμότως
Ἄλλαι παρέπουσιν ἀρεταὶ ἐν ἰδίῳ γένει.
Τέλος δ᾽ ἔοικεν ἡ φρόνησις ἀρτίῳ,
Μὴ γὰρ δέχονται κάμψιν, ἢ στρόφον τινά.

Τ Έ Λ Ο Σ.

ἈΓΑ-

ΑΠΑΣΩΝ ΤΩΝ
ἘΝ ΤΟΎΤΟΙΣ ἈΞΙΟ
μνημονεύτων ἔλεγχος.

A

B

διάφρα-

ἑλκώ-

ἐπι-

θλᾶσμα

κάρ-

κοι-

λιθία-

A μυῖ-

ὀδο-

θερα-

ὑποχυ-

Χαλ-

τράχω-

M

natu-

ΤΕΛΟΣ.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣΑ-ΓΩΓΗ Η ΙΑΤΡΟΣ.

ΠΩΣ ΕΥΡΗΤΑΙ Η ἰατρική.

ΛΛΗΝΕΣ τῶν τεχνῶν τὰς εὑρέσεις ἢ θεῶν παισὶν ἀνατιθέασιν, ἢ ἴσιν ἐγγὺς αὐτῶν, οἷς πρῶτοι οἱ θεοὶ πάσης τέχνης ἐκοινώνησαν. οὕτως οὖν καὶ τὴν ἰατρικὴν πρῶτον μὲν Ἀσκληπιὸν παρ' Ἀπόλλωνος τοῦ πατρὸς φασὶν ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνθρώποις μεταδοῦναι· διὸ καὶ δοκεῖ εὑρετὴς γεγονέναι αὐτῆς. πρὸ δὲ Ἀσκληπιοῦ τέχνη μὲν ἡ ἰατρικὴ οὔπω ἦν ἐν ἀνθρώποις, ἐμπειρίαν δέ τινα οἱ παλαιοὶ εἶχον φαρμάκων, καὶ βοτανῶν, οἷα παρ' Ἕλλησι Χείρων ὁ κένταυρος ἠπίστατο, καὶ οἱ ὑπὸ τούτου

παιδευθέντων ἡρώων, ὅσα τε εἰς Ἀρίστα, καὶ Με
λάμποδα, καὶ Πολύειδον ἀναφέρεται. παρὰ δὲ
Αἰγυπτίοις ἦν μὲν καὶ ἡ τῶν βοτανῶν χρῆσις, καὶ
ἡ ἄλλη φαρμακεία, ὡς καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖ
λέγων, Αἰγυπτίη ἡ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρου-
ρα φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολ
λὰ δὲ λυγρά. ἐκ δὲ τῆς ἐν ταῖς ταριχείαις ἀνασχί
σεως τῶν νεκρῶν, πολλὰ καὶ τῶν ἐν χειρουργίᾳ πα
ρὰ τοῖς πρώτοις ἰατροῖς εὑρῆσθαι δοκεῖ. τινὰ δὲ
ἐκ περιπτώσεως φασὶ ἐπινενοῆσθαι, ὡς τὸ παρακεν
τεῖν τοὺς ὑποκεχυμένους ἐκ τοῦ περιπεσεῖν αἶγα,
ἥτις περιχυθεῖσα ἀνέβλεψεν, ὀξυσχοίνου ἐμπαγέν
τος εἰς τὸν ὀφθαλμόν. καὶ τὸ κλύζειν δὲ ἀπὸ τῆς
ἴβεως φασὶ εὑρῆσθαι, πληρούσης τὸ περὶ τὸν τρά
χηλον δέρμα ὡς κλυστῆρος ἀσκώματα θαλασσίου
ὕδατος καὶ νειλαίου, καὶ διὰ τοῦ ῥάμφους ἐνιεί-
σης ἑαυτῇ ὄπισθεν. φησὶ δὲ καὶ Ἡρόδοτος ὁ ἱστο
ριογράφος, τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς περιόδοις πρου
τίθεσθαι τοὺς νοσοῦντας, τοὺς δὲ περιπεσόντας τοῖς
αὐτοῖς νοσήμασιν ὑφηγεῖσθαι, οἷς χρησάμενος
ἕκαστος ἐθεραπεύθη, καὶ οὕτως ἐκ τῆς τῶν πολ-
λῶν πείρας συνερανίζεσθαι τὰ τῆς ἰατρικῆς. ἀλλ'
αὕτη μὲν ἄλογος ἡ πεῖρα, καὶ οὔπω λογική. τε
λείαν δὲ ἰατρικὴν καὶ τοῖς ἑαυτῆς μέρεσι συμπε

πληρω-

πληρωμένην, τὴν μὲν ὡς ἀληθῶς θείαν, Ἀσκληπιὸν μόνον εὑρεῖν, τὴν δ' ἐν ἀνθρώποις τοὺς Ἀσκληπιάδας παρὰ τούτου διαδεξαμένους τοῖς ἐπὶ τὰ παραδοῦναι. μάλιστα δὲ Ἱπποκράτης, ὃς πάντων ὑπερήνεγκε, καὶ πρῶτος εἰς φῶς ἐξήνεγκε τὴν τελείαν παρὰ Ἕλλησιν ἰατρικήν.

ΤΙΝΕΣ ΑΡΧΑΙ ἰατρικῆς.

Ἀρχαὶ οὖν τῆς ἰατρικῆς, τρεῖς. ἡ μὲν εὑρέσεως, ἡ δὲ ἐκ τοῦ συστῆσαι τὴν τέχνην, ἡ δὲ ὑφηγήσεως. εὑρέσεως μὲν οὖν ἁπλῶς τῆς ἐν τῇ ἰατρικῇ, ἡ παλαιοτάτη, καὶ αὐτὴ λόγου ἀρχὴ καὶ πεῖρα, ὡς παρὰ Αἰγυπτίοις, καὶ πᾶσι βαρβάροις. τὸ δὲ εἰς σύστημα τέχνης ἀγαγεῖν, ὡς τὴν τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἰατρικήν. ταύτης δὲ ἀρχὴ λόγος καὶ πεῖρα. ὑφηγήσεως δὲ ὥς φησὶ Ἀθήναιος, ἢ παραδόσεως καθὼς τινὲς λέγουσι, ἀρχὴ ἡ φυσικὴ θεωρία. ἁπλῶς δὲ καὶ Ἱπποκράτης ἔφη, ἀρχὴ τοῦ ἐν ἰατρικῇ λόγου ἡ φύσις πρώτη. ἀπὸ γὰρ τοῦ φυσιολογεῖν ἄρχονται οἱ δογματικοί. ἐπειδὴ ἐκ τῶν περὶ φύσιν, καὶ τὰ περὶ φύσιν δύναται εἰδέναι. αὐτὴν δὲ τοῦ γνῶναι τὸ περὶ φύσιν, τὸ παρὰ τοῦτο ἔχον, οὐχ οἷόν τε ἐπίστασθαι. καὶ ἐν τῷ θεραπεύειν ὁμοίως δέονται τῆς φυσιολο-

 γίας,

γίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς φυσικῆς δυνάμεως τῶν προσφερομένων βοηθημάτων, τὸ κατάλληλον αὐτῶν πρὸς τὰ πάθη λαμβάνουσιν. οἱ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας αἱρέσεις παραιτησάμενοι τὸ φυσιολογεῖν, ἄρχονται ἑκάτεροι ἀφ' ὧν τὴν ἕξιν τοῦ προσφέρειν τὰ βοηθήματα περιεποιήσαντο, οἱ μὲν μεθοδικοὶ ἐκ τῆς τῶν κοινοτήτων ἐνδείξεως, οἱ δὲ ἐμπειρικοὶ ἐκ τῆς κατὰ τὴν πεῖραν τηρήσεως. ὥσπερ γὰρ τοῖς δογματικοῖς ἀρχὴ τοῦ ἐν ἰατρικῇ λόγου ἡ φύσις, οὕτω τοῖς ἐμπειρικοῖς ἀρχὴ ἡ πεῖρα, ἡ πλειστάκις, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτά, καὶ ὡσαύτως ἔχουσα. ἀπὸ ταύτης γὰρ καὶ ἡ ἱστορία ἄρχεται, καὶ κατὰ ταῦτα ἡ τοῦ ὁμοίου μετάβασις. τοῖς δὲ μεθοδικοῖς ἀρχή, ἡ κατὰ τὰ φαινόμενα τοῦ ὁμοίου θεωρία, ἡ γνῶσις φαινομένων κοινοτήτων.

ΠΌΣΑΙ ΑἹ ΑἹΡΈΣΕΙΣ ἘΝ ἰατρικῇ, καὶ τίνα χαρακτηριζόμενα αὐτάς.

Αἱρέσεις δὲ ἐν ἰατρικῇ τρεῖς, λογική, ἐμπειρική, μεθοδική. λογικὴ μέν, ἡ φυσιολογίαν προέχουσα, καὶ τὰς αἰτίας τῶν νόσων ἐξετάζουσα, καὶ σημειώσει πρὸς εὕρεσιν τῶν αἰτίων χρωμένη. τήν τε θεραπείαν ἐξ ὧν ὑπαγορεύουσιν αἱ αἰτίαι παραλαμβάνουσα, καθ' ὑπεναντίωσιν. τὰ γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰάματα.

τέσσαρα δ' ὦν δεῖ τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν λογικὴν αἵρεσιν, φυσιολογία, αἰτιολογία, σημείωσις, καὶ τέταρτον, τὸ ὑπαγορεῦον αὐτῶν τὰ αἴτια τῆς θεραπείας. Ἐμπειρικὴ δὲ δεῖ ἡ εἰς τὰς συνδρομὰς τῶν συμπτωμάτων, τῶν συνεδρευόντων ἐπὶ τῶν νοσούντων ἀφορῶσα, καὶ τὴν κατάλληλον πρὸς τὰ συμπτώματα θεραπείαν τετηρηκυῖα, οὔτε πάθος εἰδυῖα, οὔτε αἰτίας ἐξετάζουσα, ἀρκουμένη δὲ τῇ ἐπὶ τῶν συμπτωμάτων κατὰ πεῖραν τῶν προσφερομένων τηρήσει, χρωμένη δὲ καὶ ἱστορίᾳ τῇ τῶν προαπειραμένων, καὶ τῇ τοῦ ὁμοίου μεταβάσει ἀπὸ τῶν πεπειραμένων ἐπὶ τὸ ἀπέραστον, ὅμοιον δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον εἶδος. ὅσων τε γὰρ αὐτοὶ διὰ τῆς αὐτῶν πείρας τῆς ἐπὶ πολλῶν καὶ πλειστάκις ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὁσαύτως ἐχούσης ἐπειράθησαν, ἢ περιπεσόντες κατὰ τύχην παρεφύλαξαν, καὶ ταῦτα ἀεὶ καὶ ὁσαύτως ἔχοντα, θαῤῥοῦντες τούτοις χρῶνται, οὐ πολυπραγμονοῦντες τὰς ἐκ τῶν ποιοτήτων δυνάμεις αὐτῶν, πεπιστεύκασι δὲ καὶ τοῖς παλαιοτάτοις ἀναγραψαμένοις τὰ διὰ πείρας αὐτοῖς τετηρημένα, ἣν καλοῦσιν ἱστορίαν. χρῶνται δὲ καὶ τῇ τοῦ ὁμοίου μεταβάσει, μεταβαίνοντες ἐπὶ τὰ μή πω εἰς πεῖραν αὐτοῖς ἐλθόντα, ὁπόταν ὅμοια

φαίνεται τὴν ἐπὶ τὸ πρόχειρον ἰδέα. ὡς μαλάχη, καὶ βλῖτον, καὶ τεῦτλον, καὶ λάπαθον. ἐπί τε τῶν ἐναντίων, ὡς χόνδρος, καὶ ὄρυζα. καὶ πάλιν ἐν τοῖς ἀκροδρύοις, ὡς ἄπιος, καὶ μῆλον κυδώνιον. χαρακτηρίζει οὖν καὶ τὴν ἐμπειρικὴν αἵρεσιν ταῦτα, τὸ εἰς τὰς συνδρομὰς ἀφορᾶν τῶν συμπτωμάτων, μήτε εἰς πάθος, μήτε εἰς αἰτία. δεύτερον ἡ ἐπὶ ταῖς συνδρομαῖς τήρησις τῶν διὰ πεῖρας ἁρμοζόντων. τρίτον, ἱστορία τῶν πεπειρασμένων. τέταρτον, ἡ τοῦ ὁμοίου μετάβασις.

Μεθοδικὴ δέ ἐστιν, ἡ κοινότησιν προσέχουσα, καὶ τῇ τοῦ ὁμοίου θεωρίᾳ. πάντα γὰρ τὰ ἐπὶ μέρους πάθη, εἰς δύο καθολικὰ ἀνάγουσιν, εἴς τε τὸ στεγνὸν, καὶ τὸ ῥοῶδες, ἃ καλοῦσι κοινότητας. γνωρίζουσι δὲ αὐτὰς ἀπὸ τῶν περὶ τὸ σῶμα γινομένων διαθέσεων καθ᾽ ἑκάτερον φαινομένων, καὶ οὐκ ἀδήλων. διὸ οὐ δέονται σημειώσεως, οἷον τὸ μὲν στεγνὸν ἐκ τοῦ πεπυκνῶσθαι τὸ σῶμα, καὶ ἐπέχεσθαι αὐτοῦ τὴν διάῤῥοιαν, καὶ πᾶσαν φαινομένην ἔκκρισιν παραποδίζεσθαι. τὸ δὲ ῥοῶδες ἐκ τοῦ τήν τε ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος ἠραιῶσθαι, καὶ τὰς αἰσθητὰς ἐκκρίσεις ἐπιτετάσθαι, καθ᾽ ὁποῖον μέρος τοῦ σώματος. δῆλον οὖν θεραπείας εἶδος ἐνδείκνυται αὐτοῖς τὰ γενικὰ δύο πάθη,

χαλῶν

χαλᾶν μετὰ τὰ στεγνὰ, στέλλειν δὲ τὰ ῥοώδη. ὅταν δὲ ἐπιπεπλεγμένα ᾖ, πρὸς τὸ κατεπεῖγον ἵστασθαι. κοινότητας δὲ, πάσας μὲν φαινομένας λέγουσιν. τούτων δὲ τὰς μὲν παθητικὰς, ὡς τὸ στεγνὸν, καὶ ῥοῶδες. τὰς δὲ θεραπευτικὰς ὡς τὸ χαλᾶν, καὶ στέλλειν. τὰς δὲ καιρικὰς, ἀρχὴν, ἐπίδοσιν, ἀκμὴν, παρακμήν. αἱ δὲ ἐν χειρουργίαις κοινότητες, κατὰ τὴν τοῦ ἀλλοτρίου ὑπεξαίρεσιν. διττὸν γὰρ τὸ ἀλλότριον, ἤτοι ἔξωθεν ὂν, ἢ τῶν ἐν σώματι. τὸ μὲν ἔξωθεν ἁπλοῦν, τρία δὲ εἴδη τοῦ ἐν σώματι. ἀλλὰ τὸ μὲν ἔξωθεν, ὡς σκώλοψ, καὶ βέλος, καὶ πᾶν ὅπερ ἀλλότριον, ἐνδείκνυται τὴν τελείαν ἐξαίρεσιν. τοῦ δὲ ἐν τῷ σώματι, τὸ μὲν τῷ τόπῳ ἀλλότριον, ὡς ὑπόχυμα, καὶ ἐξάρθρημα, καὶ κάταγμα, ἅπερ ἐνδείκνυται τὴν μετάθεσιν, ἢ ἀποκατάστασιν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τὸ δὲ τῷ μεγέθει ἀλλότριον, ὡς τὰ ἀποστήματα πάντα, καὶ οἱ ὄγκοι οἱ περὶ ὄσχεον, ἀκροχορδόνες τε καὶ φύματα, καὶ κονδυλώματα, ἅπερ ἐνδείκνυται τὰ μὲν διαιρέσει μόνῃ χρῆσθαι, τὰ δὲ περιαιρέσει τελείᾳ τῶν περιττῶν. τὸ δὲ τῇ ἐλλείψει ἀλλότριον, οὐχ ὡς περιττὸν, ἀλλ' ὡς ἐνδέον, οἷον τὰ κολοβώματα πάντα, ὡς ἐπὶ τῶν χειλῶν καὶ ὀφθαλμῶν. διὸ καλοῦνται τινες λαγόφθαλμοι, καὶ λαγόχειλοι.

ὁμοίως δὲ καὶ αἱ σύριγγες, καὶ ὅσα ὑπόφορα, καὶ κόλποι, καὶ ἕλκη, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ὅσα κατ' ἔνδειαν, τὸ ἀναπληρῶσθαι ἐπιζητεῖ, καὶ ἐνδείκνυται. ἔστι δὲ παρὰ τὰς ἐν χειρουργίαις τέσσαρας κοινότητας, καὶ τὸ λεγόμενον προφυλακτικὸν εἶδος, ὃ καὶ αὐτὸ εἰς κοινότητα τάττεται τῶν τε δηλητηρίων, καὶ θηρικῶν, καὶ ἰοβόλων πάντων, καὶ δακέτων ζώων τε καὶ χερσαίων καὶ ἐνύδρων. κοινὸν γὰρ πάντων γένος, τὸ εἶναι τὰ φθοροποιὰ, οὐχ ὑπαγόμενα ὑπὸ στεγνῶ, ἢ ῥοῶδει, ἀλλὰ ἕτερον παρὰ ταῦτα τὸ γένος. διὸ καὶ ἡ θεραπευτικὴ αὐτῶν κοινότης ἑτέρα παρ' ἐκείνην, ἡ προφυλακτικὴ λεγομένη. χαρακτηρίζει οὖν καὶ τὴν μεθοδικὴν αἵρεσιν πρῶτον μὲν ἡ τοῦ ὁμοίου θεωρία τῶν τε φαινομένων, ἀλλ' οὐκ τῶν τε ἀδήλων, ὡς ἐν τῇ λογικῇ αἱρέσει. ταύτῃ γὰρ καὶ διοίζεται, ἐπεὶ καὶ ἐν ἐκείνῃ οὐδὲν ἡ τοῦ ὁμοίου θεωρία, ἀλλὰ τῶν τε ἀδήλων. δεύτερον ὅτι ἐκ τοῦ ἐν τοῖς φαινομένοις ὁμοίου ἀνάγει εἰς τὰ καθόλου πάντα τὰ τῶν μερῶν, τά τε πάθη καὶ τὰ βοηθήματα, καὶ τοὺς καιρούς. ἀλλ' οὐκ ὡς ἐμπειρικοὶ τοῖς φαινομένοις μόνον προσέχουσιν. ἴσασι γὰρ δὲ ἐν τοῖς τῶν μερῶν, καὶ οὐδὲν καθολικὸν ἴσασιν. τρίτον τὸ ἐκ τῶν τε κοινοτήτων ἐνδείξεως τὴν θεραπείαν

ραπείαν λαμβάνειν, καὶ μή τι τὰ αἴτια αὐτοὺς
ὑπαγορεύειν ὡς τοὺς λογικούς, μήτε τῇ τῶν ταῖς
συνδρομαῖς τηρήσει διὰ πείρας ἁρμοζόντων
ἀρκεῖσθαι, ὡς τοὺς ἐμπειρικούς.

ΤΙΝΕΣ ΠΡΟΕΣΤΗΣΑΝ
τῶν τριῶν αἱρέσεων.

Προέστησαν δὲ τῆς μὲν λογικῆς αἱρέσεως, Ἱπ-
ποκράτης κῷος, ὃς καὶ αἱρεσιάρχης ἐγέ-
νετο, καὶ πρῶτος συνέστησε τὴν λογικὴν αἵρεσιν.
μετὰ δὲ τοῦτον Διοκλῆς ὁ καρύστιος, Πραξαγόρας
κῷος, Ἡρόφιλος χαλκιδόνιος, Ἐρασίστρατος
χῖος, Μνησίθεος ἀθηναῖος, Ἀσκληπιάδης Βι-
θυνός, Κιανός, ὃς καὶ Προυσίας ἐκαλεῖτο. Τῆς δὲ
ἐμπειρικῆς προέστησαν Φιλῖνος κῷος, ὁ πρῶ-
τος αὐτὴν ἀποτεμνόμενος ἀπὸ τῆς λογικῆς αἱρέ-
σεως, τὰς ἀφορμὰς λαβὼν παρὰ Ἡροφίλου, οὗ καὶ
ἀκουστὴς ἐγένετο. θέλοντες δὲ ἀπαρχαΐζειν ἑαυτῶν τὴν
αἵρεσιν, ἵνα ᾖ πρεσβυτέρα τῆς λογικῆς, Ἄκρωνα
τὸν ἀκραγαντῖνον φασὶ ἄρξασθαι αὐτῆς. μετὰ Φι-
λῖνον ἐγένετο Σεραπίων ἀλεξανδρεύς, εἶτα Ἀ-
πολλώνιοι δύο πατήρ τε καὶ υἱός, ἀντιοχεῖς. μεθ'
οὓς Μηνόδοτος καὶ Σέξτος, οἳ καὶ ἀκριβῶς ἐκρά-
τυναν αὐτήν. Μεθοδικῆς δὲ ἦρξε μὲν Θεμίσων
ὁ λαοδικεὺς τῆς συρίας, παρ' Ἀσκληπιάδου τοῦ λογι-

καὶ ἐφοδιασθεὶς εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς μεθοδικῆς αἱρέσεως. ἐτελείωσε δὲ αὐτὴν, Θεσσαλὸς ὁ Τραλλιανός. οἱ δὲ μετὰ τούτους, Μνασέας, Διονύσιος, Πρόκλος, Ἀντίπατρος. διεστασίασαν δὲ περί τινων ἐν αὐτῇ, Ὀλυμπιακὸς ὁ μιλήσιος, καὶ Μενέμαχος ὁ ἀφροδισιεὺς, καὶ Σωρανὸς ὁ ἐφέσιος. ἐγένοντο δέ τινες καὶ ἐπισυνθετικοὶ, ὡς Λεωνίδης ὁ ἀλεξανδρεύς. καὶ ἐκλεκτικοὶ, ὡς Ἀρχιγένης ὁ ἀπαμεὺς τῆς συρίας.

ΕΙ ἘΠΙΣΤΗΜΗ Ἡ ἰατρικὴ, ἢ τέχνη.

Τινὲς τῶν λογικῶν, ὧν ἐστὶν καὶ Ἐρασίστρατος, ὑπέλαβον τὸ μέν τι ἐπιστημονικὸν ἔχειν τὴν ἰατρικὴν, οἷον τὸ αἰτιολογικὸν καὶ φυσιολογικόν. τὸ δὲ στοχαστικὸν, οἷον τὸ θεραπευτικὸν, καὶ τὸ σημειωτικόν. οἱ δὲ μεθοδικοὶ, καὶ δι' ὅλου ἐπιστήμην αὐτὴν ἀποκαλοῦσιν. διήμαρτον δὲ ἄμφω τοῦ ἀληθοῦς, καὶ μάλιστα οἱ μεθοδικοί. ἐπιστήμη γάρ ἐστι γνῶσις ἀραρυῖα, καὶ βεβαία, καὶ ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου. αὕτη δὲ οὐδὲ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐστὶ, μάλιστα ἐν τῷ φυσιολογεῖν. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον οὐκ ἂν εἴη ἐν ἰατρικῇ, ἀλλ' οὐδ' ὅλως εἰς ἀνθρώπους ἔρχεται. διὸ τέχνη εἰκότως ἂν λέγοιτο ἡ ἰατρική. τέχνη γάρ ἐστι σύστημα ἐγκαταλή-

καταλήψεων καὶ διανοιῶν, ποιόν τε καὶ ποσὸν συγγεγυμνασμένον πρός τι τέλος νευόντων χρήσιμον τῷ βίῳ. καταλήψεις οὖν καὶ αὕτη ἔχουσα ἀνθρωπίνας, καὶ ταύτας ἱκανὰς τῷ πλήθει, ὡς σύστημα αὐτῶν εἶναι, ἄλλως τε καὶ συγγεγυμνασμένας, τουτέστι προσεχεῖς ἀλλήλαις, καὶ συναδούσας, οὐχὶ ἀσυναρτήτους. ἰδιώτατον ἂν τέχνην ὠνομάζοντο, ἐφαρμόζοντος αὐτῇ τοῦ ὅρου τῆς τέχνης, καὶ εἰς τι χρήσιμον τῷ βίῳ νεύουσιν αἱ ἐν αὐτῇ καταλήψεις. ἐπὶ γὰρ τὸ σώζειν καὶ ὑγιαίνειν τοὺς ἀνθρώπους παρῆλθεν εἰς τὸν βίον. διττῆς δὲ οὔσης τεχνῶν διαφορᾶς, αἱ μὲν γὰρ τοῦ καθ' ἑαυτὰς τέλους ἀεὶ τυγχάνουσιν, ὡς τεκτονική, καὶ ναυπηγική, καὶ οἰκοδομική· αἱ δὲ ἐφίενται μὲν τοῦ ἑαυτῶν τέλους, ὡς σκοποῦ, οὐκ ἀεὶ δὲ αὐτοῦ τυγχάνουσιν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, διὸ καὶ στοχαστικαὶ λέγονται· τούτων ἂν εἴη καὶ ἰατρική, ὡς ῥητορική, καὶ κυβερνητική, καὶ τοξική. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα διαφορὰ τῶν τεχνῶν, διττὴ καὶ αὐτή. αἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχουσιν. μετὰ δὲ τό, παύσασθαι τῆς ἐνεργείας, οὐδὲν αὐτῶν ἀποτέλεσμα δείκνυται, ὡς ὀρχηστική, καὶ κιθαριστική, καὶ παλαιστρική, καὶ πᾶσα μουσικὴ τέχνη. αἱ δὲ ἐν τῷ ἐνεργεῖν οὐδὲν ἔχουσιν ὅλως φαινόμενον ἔργον, ἀλλ' ὡς ἂν τινος

μέλλοντος

μέλλοντος ἔσεσθαι παρασκευαστικαί, μετὰ δὲ τὸ ἀποστῆναι τῆς ἐνεργείας, τότε αὐτῶν τὸ ἀποτέλεσμα φαίνεται, ὡς ἀγαλματοποιητική, καὶ ζωγραφία, καὶ τεκτονική, καὶ τῶν ἄλλων ὧν ὕστερομ ἐπιμένει τὰ ἔργα, τούτωμ δ' ἂν εἴη καὶ ἡ ἰατρική. ἐν γὰρ τῷ θεραπεύειμ, οὐδέπω αὐτῆς διαδείκνυται τὸ τέλος, ἐνισταμένης ἀεὶ πρὸς τὰς νόσους. ὅταν δὲ συντελέσει τὰ τῆς θεραπείας, τότε ὑγιῆ τὸμ ἄνθρωπομ ἀπέφηνεν.

ΤΙ ΕΣΤΙΝ ΙΑΤΡΙΚΗ.

Ὅροις μὲν ἐχρήσαντο οἱ λογικοί, ὑπογραφαῖς δὲ οἱ ἐμπειρικοί, τὸ δὲ περὶ τούτωμ ζητεῖμ φιλοσόφοις μόνοις ἁρμόζει. ἁπλῶς δὲ καὶ οὕτως ὡρίσαντο οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὴν ἰατρικήν, ἢ ὑπέγραψαν. ἰατρική ἐστι κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, πρόσθεσις, καὶ ἀφαίρεσις. πρόσθεσις μὲν τῶν ἐλλειπόντωμ, ἀφαίρεσις δὲ τῶν πλεοναζόντωμ, ἐπὶ ἀνθρωπίνωμ σωμάτωμ. ὃμ γὰρ τινες ὅρομ ἰατρικὸμ ᾠήθησαμ, οὐκ ἔστιμ ὅρος, τό τε μὴ παράπαμ ἀπαλλάσσειμ τῶν νόσωμ τοὺς κάμνοντας, καὶ τὸ τὰς σφοδρότητας ἀμβλύνειμ, καὶ τὸ τοῖς κεκρατημένοις μὴ ἐγχειρεῖμ. οὐ γὰρ ἐξ ὧμ μὴ δύνανται αἱ τέχναι, ἀλλ' ἐξ ὧμ δύνανται, οἱ ὅροι αὐτῶν εἰσίμ. ἐρεῖ γὰρ αὐτῶν ὅσα μὴ δύναται, οὐ τὰ μὴ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

τῶν ὁρίζει. οἱ δὲ νεώτεροι οὕτως ὡρίζαντο. ἰατρι-
κή ἐστιν ἐπιστήμη ὑγιείας μὲν τηρητική, νόσων δὲ
ἀπαλλακτική. οὐκ ὀρθῶς. οὐ γὰρ αὐτὴ ταῦτα ἐνερ
γεῖ, ἀλλ' ὧν ἐνεργεῖ, ταῦτα ἀποτελεῖται, καὶ οὐκ
ἀεί. διὸ οὐκ ἐκ τούτων συνέστηκεν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑφ'
αὐτῆς ἀεὶ παραλαμβανομένων. ταῦτα δέ ἐστι, πρό
σθεσις καὶ ἀφαίρεσις. ὧν ἀπολαμβάνει ἡ ἰατρι
κή, ταῦτα εἶπεν αὐτὴν εἶναι ὁ Ἱπποκράτης, οἷς
ἐπί τε τῶν ὑγιαινόντων χρῆται, ὅταν τὴν ὑγείαν
αὐτῶν συντηρεῖ, καὶ ἐπὶ τῶν νοσούντων, ἵνα τῶν
νόσων ἀπαλλάττοιντο. ἃ τοίνυν ἀεὶ ἐνεργεῖ, ταῦ
τα ἐστὶ τὰ συνιστάντα αὐτήν, οὐ τὰ ἐκ τούτων ἀ-
ποτελούμενα. ἕτερον γάρ τι ἐστὶν ἡ τέχνη, καὶ ἕτε
ρον τὸ τέλος αὐτῆς. οὐ γὰρ ἐφίεται τούτου, ἀλλ' ὅτι
ἐστὶ περὶ ταύτην, ἀμέλει καὶ οὐκ ἀεὶ τοῦτο σὺν αὐ-
τῇ ἔχει. διὸ μέχρι μὴ τυγχάνει αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ τέ-
λος αὐτῆς λέγεται, ἀλλὰ σκοπός. ὅταν δὲ τύ-
χῃ, τέλος. οὕτως οὖν καὶ κυβερνητική, καὶ ῥητορική, οὐκ
ἐκ τῶν τελῶν ὁρίζονται (οὐ γὰρ ἀεὶ τούτου τυγχά
νουσιν) ἀλλ' ἐξ ὧν συνεστήκασιν, καὶ δι' ὧν ἐνεργοῦ
σιν ἵνα τῶν τελῶν περιγίνοιντο. δοκεῖ δὲ τοῖς μεθ'
Ἱπποκράτην σχεδὸν ἅπασιν, οὗτος ὁ ὅρος ὀρ-
θῶς ἔχειν. Ἡροφίλῳ, ὅτι ἰατρική ἐστιν ἐπιστήμη
ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν, καὶ οὐδετέρων, τριῶν γὰρ
τούτων

τούτων γνῶσιν ἔχειν, ὑγιεινῶν μὲν ὅσα τῶν κατασκευαζόντων τὰ ἐν ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχει, ὥστε ὧν εὖ ἡρμοσμένων πρὸς ἄλληλα τὸ ὑγιαίνειν συνίσταται· νοσωδῶν δὲ τῶν τὴν ὑγιεινὴν ἁρμονίαν διαλυόντων. οὐδετέρων δὲ ἐστὶν ἅπαντα τὰ προσφερόμενα ἐν ταῖς νόσοις βοηθήματα, καὶ ἡ ὕλη αὐτῶν. ταῦτα γὰρ πρὶν ἢ παραληφθῆναι ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ, οὐδέτερα εἰσίν, οὐδὲ ὑγιεινά, οὐδὲ νοσώδη.

ΠΟΣΑ ΜΕΡΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Μέρη ἰατρικῆς τὰ μὲν πρῶτα ἐστὶ, τό, τε φυσιολογικόν, καὶ τὸ αἰτιολογικόν, ἢ παθολογικόν, καὶ τὸ ὑγιεινόν, καὶ τὸ σημειωτικόν, καὶ τὸ θεραπευτικόν. Ἀθήναιος δὲ ἀντὶ τοῦ σημειωτικοῦ τὸ ὑλικὸν τάττει, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ θεραπευτικῷ. αὐτὸ γὰρ τοῦ ὑλικοῦ τὸ θεραπευτικὸν οὐκ ἂν εἴη. σημείωσις δὲ καὶ εἰς θεραπείαν μὲν ἀναγκαία, ἀλλ᾽ οὐκ ἐστὶν αὐτὴ ἡ θεραπεία. διὰ γὰρ τῆς ὕλης, ἡ θεραπεία συντελεῖται. καὶ τὸ μὲν ὑλικὸν αὐτὸ θεραπείας οὐδὲν ἕτερον συμβάλλεται, τὸ δὲ σημειωτικὸν καὶ αὐτὸ θεραπείας ἀναγκαῖον, πρὸς τὸ εἰδέναι τίνα θεραπευτικά, καὶ τίνα ἀθεράπευτα, καὶ προΐστασθαι αὐτά, ὅπως μὴ ἐπιβαλλόμενοι ἀδυνάτοις σφαλλώμεθα. ἔστι δὲ καὶ τῶν

τῶν πέντε μερῶν τῆς ἰατρικῆς ἡ ὑποδιαίρεσις ἑκάστου. φυσιολογικὸν μὲν οὖν ἐστιν αὐτῆς μέρος, ἐν ᾧ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου διαλαμβάνομεν. διαιρεῖται δὲ εἰς τὸν περὶ τῶν στοιχείων λόγον, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἰς τὸν περὶ γενέσεως, καὶ διαπλάσεως ἐμβρύου, καὶ τρίτον εἰς τὴν τῶν ἐντὸς θεωρίαν, καὶ εἰς τὴν τῶν ἐκτὸς μερῶν τοῦ σώματος ἐπίσκεψιν, ὅτε ἀνατέμνομεν, ἢ ὀστεολογοῦμεν. αἰτιολογικὸν δὲ ἐστιν ὃ καὶ παθολογικόν, ἐν ᾧ τὰ παρὰ φύσιν ἐξετάζομεν, καὶ τὰς αἰτίας τῶν νόσων ἐρευνῶμεν, καὶ τὰς συνδρομὰς τῶν συμπτωμάτων, καὶ τὰς καταστάσεις τῶν παθῶν πολυπραγμονοῦμεν. ἄνευ γὰρ τούτων, οὐκ ἐστιν ὀρθῶς ἐνίστασθαι πρὸς αὐτὰ τὴν θεραπείαν. διαιρεῖται δὲ καὶ τὸ ὑγιεινὸν μέρος τῆς ἰατρικῆς εἴς τε τὸ συντηρητικὸν ὑγείας, καὶ εἰς τὸ προφυλακτικὸν τῶν νόσων, καὶ εἰς τὸ ἀναληπτικὸν ἀπὸ τῶν νόσων. διαιρεῖται δὲ καὶ τὸ σημειωτικὸν εἰς τρία, εἴς τε ἐπίγνωσιν τῶν παραλελυθότων, καὶ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν συνεδρευόντων, καὶ εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων. τὸ δὲ θεραπευτικὸν ὁμοίως, καὶ αὐτὸ εἰς τρία διαιρεῖται,

εἴς τε δίαιταν, καὶ χειρουργίαν, καὶ
φαρμακείαν.

ΕΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΕΙΣ τὰ τῆς μέρη τῆς ἰατρικῆς διαίρεσις.

Τὸ μὲν οὖν φυσιολογεῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὅτι οὐχ οἷόν τε τὰ παρὰ φύσιν εἰδέναι, μὴ πρότερον ἐπιστάμενον τὰ κατὰ φύσιν. παρὰ γὰρ τὴν τούτων φύσιν συνίσταται τὰ νοσήματα. τὸ δὲ αἰτιολογεῖν, καὶ παθολογεῖν, καὶ αὐτὰ ἀναγκαῖα, τὸ μὲν ἵνα τὰς αἰτίας τῶν παθῶν ἴδωμεν, πρὸς ἃς δεῖ ἐνίστασθαι· τὸ δὲ ἵνα καὶ αὐτὰ πάθη γνωρίζωμεν τὰ κατωνομασμένα τοῖς παλαιοῖς, καὶ τὰς καταστάσεις αὐτῶν. εὔχρηστος δὲ καὶ ἡ τῶν συμπτωμάτων συνεδρευόντων τοῖς πάθεσιν ἐπίγνωσις. ἀπὸ γὰρ τῆς τούτων συνελεύσεως, ἣν συνδρομὴν καλοῦσιν οἱ ἐμπειρικοὶ, τὰ πάθη εἰδοποιεῖται, ἀλλ᾽ οἱ μὲν ἐμπειρικοὶ ἐπὶ ταῖς συνδρομαῖς ἐτήρησαν τὰ πρὸς ἕκαστον συμπτώματα ἁρμόζοντα. τοῖς δὲ μεθοδικοῖς, τὰ πάθη ἐνδείκνυται τὴν θεραπείαν, ὡς τοῖς λογικοῖς τὰ αἴτια. ἐξετάζουσι δὲ οὐδὲν ἧττον οἱ λογικοὶ, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς συνδρομάς. τὸ δὲ πᾶν, τοῖς αἰτίοις προσέχουσιν. αἰτίων δὲ τὰ μὲν προκαταρκτικὰ, τὰ δὲ συνεκτικὰ, τὰ δὲ συνεργὰ, τὰ δὲ συναίτια, τὰ δὲ προηγούμενα. προκαταρκτικὰ μὲν οὖν ἐστιν, ὅσα προκατάρχει, καὶ ποιήσαν-

τα

τα ἀπαλλάσσεται, ὡς ψύξις, κόπος, ἔγκαυσις, ἀπεψία. συνεκτικὸν δὲ αἴτιον ἐστὶν, ὃ παρόντος πάρεστι καὶ τὸ νόσημα, καὶ ἐξαιρουμένου λύεται, ὡς σκόλοψ, καὶ βέλος. συναίτιον δὲ τὸ καθ' αὑτὸ μὲν δυνάμενον ποιεῖν τὸ πάθος, ποιοῦν δὲ καὶ σὺν ἑτέρῳ, ὡς λίθος ἐν κύστει, καὶ φλεγμονῆ. ἀμφότερα γὰρ ἰσχουρίας αἴτια. δύναται δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον τὴν ἐποχὴν τῶν οὔρων ἐπιφέρειν. συνεργὸν δὲ ἐστὶ μέρος αἰτίου, καθ' ἑαυτὸ μὲν οὐ δυνάμενον ἐπιτελέσαι τὸ πάθος, συνεργαζόμενον δὲ ἑτέρῳ, ὡς συνεργεῖ λαγνεία πρὸς ἀρθρῖτιν, καὶ ἐρεσία πρὸς αἵματος ἀναγωγήν. προηγούμενον δὲ ἐστὶ αἴτιον, τὸ ὑπὸ τοῦ προκαταρκτικοῦ ἢ κατασκευαζόμενον, ἢ συνεργούμενον, οἷον πλεονασμὸς αἵματος γίνεται μὲν ὑπὸ πλήθους τροφῆς, προηγεῖται δὲ τῆς κατ' Ἐρασίστρατον παρεμπτώσεως, ἥ τις ἐστὶ συνεκτικὴ αἰτία τῶν νοσημάτων πάντων: ἄνευ δὲ τοῦ προηγουμένου γίνεται. τὸ δὲ ὑγιεινὸν οὐ μόνον ὡς μέρος ἰατρικῆς, ἀλλὰ ὡς κάλλιον τοῦ θεραπευτικοῦ προτάττεται αὐτοῦ. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῦ ἀπαλλάξαι τῆς νόσου, τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐᾶσαι νοσῆσαι. ὥσπερ καὶ κυβερνήτῃ αἱρετώτερον τὸ πρὶν εἰς χειμῶνα ἐμπεσεῖν, διαπεραιώσασθαι, ἢ χει-

 μασθέντα

μαθόντα, καὶ κωλύσαντα ἐκφυγεῖν. διαφέ-
ρει δὲ ἐν τῷ ὑγιεινῷ πάλιν τὸ ἐν ὑγείᾳ διατη-
ρῆσαι, τοῦ προφυλάξαι νόσους ἐσομένας. τὸ μὲν γὰρ
διὰ τῆς συνήθους διαίτης περιγίνεται, τὸ δὲ ἤδη
δεῖται θεραπευτικῶν βοηθημάτων, εἰς τὸ ὑπο-
καταλαμβάνεσθαι, καὶ προδιαλύσαι μέλλουσαν
συνίστασθαι νόσον. ὅσα γὰρ ἤδη γινόμενα πάθη
ἰᾶται, ταῦτα καὶ πρὶν ἢ γενέσθαι κωλύει συστῆ-
ναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἀναληπτικὸν τούτων διαφέ-
ρει. ὁ γὰρ ἀναλαμβάνων, οὐκέτι μὲν παρὰ φύσιν
ἔχει, οὔπω δὲ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ὁδεύει, ἄρτι ἀπαλ-
λαγεὶς τοῦ παρὰ φύσιν, εἰς τὸ κατὰ φύσιν. διόπερ
ἑτέρας ἀγωγῆς δεῖται, ὅτε θεραπευτικῆς, οὐ
γὰρ νοσεῖ, ὅτε τῆς ἰδίας τῶν ὑγιαινόντων, οὔπω γὰρ
τελέως ὑγιαίνει. διὸ οὐ δύνανται ἐπ' αὐτῶν πα-
ραλαμβάνεσθαι, οἷα καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων. τὸ
δὲ σημειωτικὸν μέρος τῆς ἰατρικῆς, ἀναγκαιότα-
τον ἐστὶν εἰς θεραπείαν τῇ κατὰ δίαιταν. τά τε γὰρ
προγεγονότα συμπτώματα, καὶ τὰ παρόντα πο-
λυπραγμονοῦμεν εἰς τὸ εὑρεῖν τὴν αἰτίαν τῆς
νόσου. ἀναγκαιότατον δὲ καὶ εἰς τὸ προγνῶναι
εἴτε ὀλέθριον, εἴτε περιεστηκὸς εἴη τὸ νόσημα. ὁ-
μοίως δὲ ἡ κατὰ χειρουργίαν, καὶ τὰ διὰ φαρμά-
κων θεραπευόμενα οὔτε ἄνευ σημειώσεως συν-
τελεῖται.

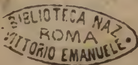
τελεῖται, καὶ τὰ ἔσω αὐτοῦ ὁμοίως δεῖται τῆς προγνωστικῆς σημειώσεως, πρὸς τὸ εἰδέναι τίνα αὐτῶν ἀθεράπευτα ἐστὶ, καὶ τίνα θεραπευτὰ μὲν, βλάπτοντα δὲ μεγάλως, ἢ ἀναιροῦντα ἐὰν θεραπευθῇ. τοῦ θεραπευτικοῦ δὲ διαιρουμένου εἴς τε δίαιταν, καὶ φαρμακείαν, καὶ χειρουργίαν, δίαιτα μὲν ἐστὶν ἀγωγὴ διαφορητικῶν, καὶ προσθετικῶν, καὶ συμπεπτικῶν βοηθημάτων, παραλαμβανομένη μὲν ἐπὶ τῶν νοσούντων πάντων, τὸ δὲ κῦρος ἔχουσα ἐπὶ τῶν πυρεττόντων. χειρουργία δὲ ἐστὶ μόριον τοῦ θεραπευτικοῦ διὰ τομῶν, καὶ καύσεων, καὶ τῆς περὶ τὰ ὀστᾶ διορθώσεως, ὑγιάζουσα τοὺς ἀνθρώπους. φαρμακεία δ᾽ ἐστὶν εἶδος θεραπείας διὰ ψιλῶν φαρμάκων τά τε ἐντὸς πάθη, καὶ τὰ ἐκτὸς ἰωμένη. δεῖ μὲν γὰρ καταλλήλου διαίτης, ποτὲ δὲ καὶ χειρουργίας προσδεομένη, ὥσπερ γε ἡ χειρουργία, καὶ δίαιτα προσχρῶνται φαρμακείᾳ. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ φυσιολογίας ἀρκτέον, ἐπειδήπερ οὔτε γὰρ ὑγιείαν συντηρεῖν, οὐδὲ ἐπὶ τῶν νοσούντων, αἰτιολογεῖν, οὐδὲ σημειοῦσθαι, οὐδὲ θεραπεύειν ὀρθῶς δύναιτ᾽ ἄν τις, μηδὲ ἐπεσκεμμένος ἐκ τίνων στοιχείων ὁ ἄνθρωπος συνέστηκεν, καὶ πῶς τρεπομένων τούτων παρὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς φύσιν αἱ νόσοι γίνονται.

ΠΕΡῚ ΣΤΟΙΧΕΊΩΝ ἘΞ ὧν ὁ ἄνθρωπος συνέστηκεν.

Συνέστηκε τοίνυν ὁ ἄνθρωπος ἀκολούθως τοῖς φυσικοῖς καθ' Ἱπποκράτην ἐκ τῶν κοσμικῶν τῶν πρώτων στοιχείων, ἐκ πυρός, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς. οὐχ ὡς ἐκ τούτων αὐτῶν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀναλόγων αὐτοῖς συνεστῶτος τοῦ ἀνθρώπου. ἐν γὰρ τῷ διαλύεσθαι, εἰς ταῦτα τὰ πρῶτα ἀναλύεται, καθὼς αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἔφη, καὶ πάλιν ἀνάγκη ἀποχωρέειν εἰς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου, τό τε ξηρὸν πρὸς τὸ ξηρόν, καὶ τὸ ψυχρὸν πρὸς τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὸ ὑγρόν, καὶ τὸ θερμὸν πρὸς τὸ θερμόν. τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζώων ἐστὶν ἡ φύσις καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. γίνεται τε ὁμοίως πάντα καὶ τελευτᾷ ὁμοίως. συνίσταται γὰρ αὐτῶν ἡ φύσις ἀπὸ τούτων τῶν εἰρημένων, καὶ τελευτᾷ κατὰ τὰ εἰρημένα, εἰς τὸ αὐτὸ ὅθεν περ συνέστηκεν ἕκαστον, ἐν ταῦτα καὶ ἀπεχώρησεν. ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος ἔφη. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ, καὶ γαῖα γένοισθε, δηλῶν τὴν εἰς ταῦτα διάλυσιν. ὡς δὲ ἐκ τῶν δευτέρων καὶ ἐγγὺς ὄντων τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἐκ τῶν τεσσάρων χυμῶν, αἵματος καὶ φλέγματος, καὶ χολῆς ξανθῆς τε καὶ μελαίνης

συνεστάναι

συνεστάναι φασὶ τὸν ἄνθρωπον. διότι ἐν τῇ πρώτῃ διαπλάσει τοῦ ἐμβρύου, ἐκ τε τῆς γονῆς, καὶ τοῦ παρὰ τὴν μήτρος ἐπιῤῥέοντος αἵματος διὰ τῆς ὀρχοῦ, ἡ σύστασις γίνεται τοῦ τικτομένου. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν οἱ τέσσαρες χυμοί. ὡς δὲ ἐκ τῶν πρώτων καὶ συνθέτων, τὸν ἤδη γενόμενον ἄνθρωπον, ἐκ τῶν δὲ φασὶ συγκεῖσθαι, ἐκ τε τῶν ὑγρῶν, καὶ ξηρῶν, καὶ πνευμάτων. καλεῖ δὲ αὐτὰ ἱπποκράτης ἰσχόντα, ἰσχόμενα, καὶ ἐνορμῶντα. ἴσχοντα μὲν οὖν ἐστὶν ὅσα στερεὰ, ὅσα καὶ νεῦρα, καὶ φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι, ἐξ ὧν οἵ τε μύες, καὶ αἱ σάρκες, καὶ πᾶς ὁ τοῦ σώματος ὄγκος πέπλεκται, τῶν τε ἐντὸς, καὶ τῶν ἐκτὸς τὰ συγκείματα. ἰσχόμενα δὲ ἐστὶ τὰ ὑγρὰ τά ἐν τοῖς ἀγγείοις ἐμφερόμενα, καὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα διεσπαρμένα, ἅπερ καλεῖ ἱπποκράτης χυμοὺς τέσσαρας τοὺς προειρημένους. ἐνορμῶντα δὲ ἐστὶ τὰ πνεύματα. πνεύματα δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς δύο ἐστὶ, τότε ψυχικὸν, καὶ τὸ φυσικόν. οἱ δὲ στωϊκοὶ, καὶ τρίτον εἰσάγουσιν τὸ ἑκτικόν, ὃ καλοῦσιν ἕξιν. καὶ Ἐρασίστρατος δὲ, ὡς ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα ὅλου σώματος ὑποτιθέμενος τὴν τριπλοκίαν τῶν ἀγγείων, νεῦρα, καὶ φλέβας, καὶ ἀρτηρίας, παραλείπει τά τε ὑγρὰ, καὶ τὰ πνεύματα. δυσὶ γὰρ ἄλλαις ταῦτα διοικεῖσθαι λέγει τὸ ζῶον, τῷ μὲν αἵ-

ματι ὡς τροφῇ, τῷ δὲ πνεύματι ὡς συνεργῷ εἰς τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. ὃ παραλαμβάνει δὲ αὐτὰς ὡς ἀρχάς. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν σωμάτων εἴδη εὑρίσκεται, οὐκ ἐκ τῆς τριπλοκίας συγκείμενα, οἷον εὐθὺς ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ὁ μυελός, καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ. τὸν μὲν οὖν ἐγκέφαλον, ἢ τὸν μυελὸν παρέγχυμα τροφῆς τολμᾷ λέγειν, ὡς τὴν πιμελήν, καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ σπλῆνα, καὶ πνεύμονος τὴν σύστασιν. τὰ δὲ ὀστᾶ οὐδὲ παρέγχυμα τῆς τροφῆς δύναται αὖ λέγειν, οὐδὲ ἐκ τῶν προειρημένων τριγενῶν ἀγγείων πεπλέχθαι. κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην στοιχεῖα ἀνθρώπου, ὄγκοι, θραυστοί, καὶ πόροι. κατὰ δὲ τὸν Ἀθήναιον στοιχεῖα ἀνθρώπου οὐ τὰ τέσσαρα πρῶτα σώματα, πῦρ, καὶ ἀήρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ, ἀλλ' αἱ ποιότητες αὐτῶν, τὸ θερμόν, καὶ τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ ξηρόν, καὶ τὸ ὑγρόν, ὧν δύο μὲν τὰ ποιητικὰ αἴτια ὑποτίθεται, τὸ θερμόν, καὶ τὸ ψυχρόν, δύο δὲ τὰ ὑλικὰ τὸ ξηρόν, καὶ τὸ ὑγρόν. καὶ πέμπτον παρεισάγει κατὰ τοὺς στωϊκούς, τὸ διῆκον διὰ πάντων πνεῦμα, ὑφ' οὗ τὰ πάντα συνέχεσθαι, καὶ διοικεῖσθαι. Ἱπποκράτης μὲν οὖν διὰ βίων [illegible] χώρηκεν, εἰπὼν στοιχεῖα ἀνθρώπου ἴσχοντα, ἰσχόμενα, ἐνορμῶντα, δι' ὧν τὰ πάντα τῶν μετ' αὐτὸν περίληψε στοιχείων, καὶ τὴν κατὰ στοιχείων φυσιολο-

φυσιολογίαν τε καὶ αἰτιολογίαν τῶν παρὰ φύσιν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν οὐκ οἶδ' ὅπως μίαν οὖσαν τὴν θείαν ταύτην καὶ ἀληθῶς Ἀσκληπιοῦ ἰατρικὴν, τριχῆ διανειμάμενοι, καὶ διασπάσαντες τὰ ἐν αὐτῇ συμφυῆ μέρη, οἱ μὲν μόνοις τοῖς χυμοῖς τήν τε κατὰ φύσιν τὴν σύστασιν, καὶ τὴν παρὰ φύσιν τὴν αἰτίαν ἀνέθεσαν, ὡς Πραξαγόρας, καὶ Ἡρόφιλος. οἱ δὲ τὰ στερεὰ σώματα, τὰ ἀρχικὰ, καὶ στοιχειώδη ὑποθέμενοι, τά τε φύσει συνεστῶτα, ἐκ τούτων καὶ τῶν νόσων τὰς αἰτίας ἐντεῦθεν λαμβάνουσιν, ὡς Ἐρασίστρατος, καὶ Ἀσκληπιάδης. οἱ δὲ περὶ Ἀθήναιον, καὶ Ἀρχιγένην μόνῳ τῷ διήκοντι δι' αὐτῶν πνεύματι, καὶ τὰ φυσικὰ συνεστάναι τε καὶ διοικεῖσθαι, καὶ τὰ νοσήματα πάντα, τούτου πρωτοπαθοῦντος γίνεσθαι ἀπεφήναντο, ὅθεν καὶ πνευματικοὶ χρηματίζουσι.

ὈΝΟΜΑΣΊΑΙ ΤΩ͂Ν ἘΚΤῸΣ μερῶν τοῦ σώματος.

Περὶ δὲ τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἢ μορίων καὶ τίνες αἱ ὀνομασίαι αὐτῶν, πρῶτος μὲν ὁ Ἀριστοτέλης ὑπελάβετο διδάξαι τε καὶ συγγράψαι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἰατροῖς ἔδοξε, καὶ αὐτοῖς τὰ αὐτὰ πραγματεύεσθαι,

ματι ὡς τροφῇ, τῷ δὲ πνεύματι ὡς συνεργῷ εἰς τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. οὐ παραλαμβάνει δὲ αὐτὰς ὡς ἀρχάς. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν σωμάτων εἴδη εὑρίσκεται, οὐκ ἐκ τῆς τριπλοκίας συγκείμενα, οἷον εὐθὺς ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ὁ μυελὸς, καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ. τὸν μὲν οὖν ἐγκέφαλον, ἢ τὸν μυελὸν παρέγχυμα τροφῆς τολμᾷ λέγειν, ὡς τὴν πιμελὴν, καὶ τοῦ ἥπατος, καὶ σπληνὸς, καὶ πνεύμονος τὴν σύστασιν. τὰ δὲ ὀστέα οὐδὲ παρέγχυμα τῆς τροφῆς δύναται ἂν λέγειν, οὐδὲ ἐκ τῶν προειρημένων τριγενῶν ἀγγείων πεπλέχθαι. κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην στοιχεῖα ἀνθρώπου, ὄγκοι, θραυστοὶ, καὶ πόροι. κατὰ δὲ τὸν Ἀθήναιον στοιχεῖα ἀνθρώπου οὐ τὰ τέσσαρα πρῶτα σώματα, πῦρ, καὶ ἀὴρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ, ἀλλ' αἱ ποιότητες αὐτῶν, τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν, ὧν δύο μὲν τὰ ποιητικὰ αἴτια ὑποτίθεται, τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν, δύο δὲ τὰ ὑλικὰ τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ ὑγρόν. καὶ πέμπτον παρεισάγει κατὰ τοὺς στωϊκοὺς, τὸ διῆκον διὰ πάντων πνεῦμα, ὑφ' οὗ τὰ πάντα συνέχεσθαι, καὶ διοικεῖσθαι. Ἱπποκράτης μὲν οὖν διὰ τριῶν κεχώρηκεν, εἰπὼν στοιχεῖα ἀνθρώπου ἴσχοντα, ἰσχόμενα, ἐνορμῶντα, δι' ὧν τὰ πάντα τῶν μετ' αὐτὸν περίληψε στοιχείων, καὶ τὴν κατὰ στοιχείων φυσιολο-

φυσιολογίαν τε καὶ αἰτιολογίαν τῶν παρὰ φύσιν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν οὐκ οἶδ' ὅπως μίαν οὖσαν τὴν θείαν ταύτην καὶ ἀληθῶς Ἀσκληπιοῦ ἰατρικὴν, τριχῆ διανειμάμενοι, καὶ διασπάσαντες τὰ ἐν αὐτῇ συμφυῆ μέρη, οἱ μὲν μόνοις τοῖς χυμοῖς τήν τε κατὰ φύσιν τὴν σύστασιν, καὶ τὴν παρὰ φύσιν τὴν αἰτίαν ἀνέθεσαν, ὡς Πραξαγόρας, καὶ Ἡρόφιλος. οἱ δὲ τὰ στερεὰ σώματα, τὰ ἀρχικὰ, καὶ στοιχειώδη ὑποθέμενοι, τάτε φύσει συνεστῶτα, ἐκ τούτων καὶ τῶν νόσων τὰς αἰτίας ἐντεῦθεν λαμβάνουσιν, ὡς Ἐρασίστρατος, καὶ Ἀσκληπιάδης. οἱ δὲ περὶ Ἀθήναιον, καὶ Ἀρχιγένην μόνῳ τῷ διήκοντι δι' αὐτῶν πνεύματι, καὶ τὰ φυσικὰ συνεστάναι τε καὶ διοικεῖσθαι, καὶ τὰ νοσήματα πάντα, τούτου πρώτου παθόντος γίνεσθαι ἀπεφήναντο, ὅθεν καὶ πνευματικοὶ χρηματίζουσι.

ὈΝΟΜΑΣΙΑΙ ΤΩ͂Ν ἘΚΤΟ͂Σ μερῶν τοῦ σώματος.

Περὶ δὲ τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἢ μορίων καὶ τίνες αἱ ὀνομασίαι αὐτῶν, πρῶτος μὲν ὁ Ἀριστοτέλης ὑπελάβετο διδάξαι τε καὶ συγγράψαι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἰατροῖς ἔδοξε, καὶ αὐτοῖς τὰ αὐτὰ πραγματεύεσθαι,

κοῦ ἐφοδιασθεὶς εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς μεθοδικῆς αἱρέσεως. ἐτελείωσε δὲ αὐτὴν, Θεσσαλὸς ὁ Τραλλιανός. οἱ δὲ μετὰ τούτους, Μνασέας, Διονύσιος, Πρόκλος, Ἀντίπατρος. διεστασίασαν δὲ περί τινων ἐν αὐτῇ, ὀλυμπιακὸς ὁ μιλήσιος, καὶ Μενέμαχος ὁ ἀφροδισιεὺς, καὶ Σωρανὸς ὁ ἐφέσιος. ἐγένοντο δέ τινες καὶ ἐπισυνθετικοὶ, ὡς Λεωνίδης ὁ ἀλεξανδρεύς. καὶ ἐκλεκτικοὶ, ὡς Ἀρχιγένης ὁ ἀπαμεὺς τῆς συρίας.

ΕΙ ἘΠΙΣΤΗΜΗ Ἡ ἰατρικὴ, ἢ τέχνη.

Τινὲς τῶν λογικῶν, ὧν ἐστὶ καὶ Ἐρασίστρατος, ὑπέλαβον τὸ μέν τι ἐπιστημονικὸν ἔχειν τὴν ἰατρικὴν, οἷον τὸ αἰτιολογικὸν καὶ φυσιολογικόν. τὸ δὲ στοχαστικὸν, οἷον τὸ θεραπευτικὸν, καὶ τὸ σημειωτικόν. οἱ δὲ μεθοδικοὶ, καὶ δι' ὅλου ἐπιστήμην αὐτὴν ἀποκαλοῦσιν. διήμαρτον δὲ ἄμφω τοῦ ἀληθοῦς, καὶ μάλιστα οἱ μεθοδικοί. ἐπιστήμη γάρ ἐστι γνῶσις ἀραρυῖα, καὶ βεβαία, καὶ ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου. αὕτη δὲ οὐδὲ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐστὶ, μάλιστα ἐν τῷ φυσιολογεῖν. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον οὐκ ἂν εἴη ἐν ἰατρικῇ, ἀλλ' οὐδ' ὅλως εἰς ἀνθρώπους ἔρχεται. διὸ τέχνη εἰκότως ἂν λέγοιτο ἡ ἰατρικὴ. τέχνη γάρ ἐστι σύστημα ἐγ-

καταλη-

καταλήψεων καὶ διανοιῶν, ποιόν τε καὶ ποσὸν
συγγεγυμνασμένον πρός τι τέλος νευουσῶν χρή-
σιμον τῷ βίῳ. καταλήψεις οὖν καὶ αὕτη ἔχουσα
ἀνθρωπίνας, καὶ ταύτας ἱκανὰς τῷ πλήθει, ὡς
σύστημα αὐτῶν εἶναι, ἄλλως τε καὶ συγγεγυμνα-
σμένας, τουτέστι προσεχεῖς ἀλλήλαις, καὶ συνα-
δούσας, οὐχὶ ἀσυναρτήτους. ἰδιότατον αὖ τέχνην
ὀνομάζοντες, ἐφαρμόζοντος αὐτῇ τοῦ ὅρου τῆς τέ-
χνης, καὶ εἰς τὸ χρήσιμον τῷ βίῳ νευούσιν αἱ ἐν
αὐτῇ καταλήψεις. περὶ γὰρ τὸ σώζειν καὶ ὑγιαί-
νειν τοὺς ἀνθρώπους παρῆλθεν εἰς τὸν βίον. διττῆς
δὲ οὔσης τεχνῶν διαφορᾶς, αἱ μὲν γὰρ τοῦ καθ᾽ ἑαυ-
τὰς τέλους ἀεὶ τυγχάνουσιν, ὡς τεκτονική, καὶ
ναυπηγική, καὶ οἰκοδομική· αἱ δὲ ἐφίενται μὲν τοῦ
ἑαυτῶν τέλους, ὡς σκοποῦ, οὐκ ἀεὶ δὲ αὐτοῦ τυγχάνου-
σιν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διὸ καὶ στοχαστικαὶ λέ-
γονται· τούτων ἂν εἴη καὶ ἰατρική, ὡς ῥητορική, καὶ
κυβερνητική, καὶ τοξική. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα διαφο-
ρὰ τῶν τεχνῶν, διττὴ καὶ αὐτή. αἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ
γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο, παύσασθαι τῆς
ἐνεργείας, οὐδὲν αὐτῶν ἀποτέλεσμα δείκνυται,
ὡς ὀρχηστική, καὶ κιθαριστική, καὶ παλαιστρική, καὶ
πᾶσα μουσικὴ τέχνη. αἱ δὲ ἐν τῷ ἐνεργεῖν οὐδὲν
ἔχουσιν ὅλως φαινόμενον ἔργον, ἀλλ᾽ ὡς ἂν τινος

μέλλοντος

μέλλοντος ἔσεσθαι παρασκευαστικαί, μετὰ δὲ τὸ ἀπαρτίσαι τῆς ἐνεργείας, τότε αὐτῶν τὸ ἀποτέλεσμα φαίνεται, ὡς ἀγαλματοποιητική, καὶ ζωγραφία, καὶ τεκτονική, καὶ τῶν ἄλλων ὧν ὕστερον ἐπιμένει τὰ ἔργα, τούτων δ' ἂν εἴη καὶ ἡ ἰατρική. ἐν γὰρ τῷ θεραπεύειν, οὔπω αὐτῆς διαδείκνυται τὸ τέλος, ἐνισταμένης ἀεὶ πρὸς τὰς νόσους. ὅταν δὲ συντελέσει τὰ τῆς θεραπείας, τότε ὑγιῆ τὸν ἄνθρωπον ἀπέφηνεν.

ΤΙ ἘΣΤΙΝ ἸΑΤΡΙΚΉ.

Ὅροις μὲν ἐχρήσαντο οἱ λογικοί, ὑπογραφαῖς δὲ οἱ ἐμπειρικοί, τὸ δὲ περὶ τούτων ζητεῖν φιλοσόφοις μόνοις ἁρμόζει. ἁπλῶς δὲ καὶ οὕτως ὡρίσαντο οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὴν ἰατρικήν, ἢ ὑπέγραψαν. ἰατρική ἐστι κατὰ μὲν Ἱπποκράτην, πρόσθεσις, καὶ ἀφαίρεσις. πρόσθεσις μὲν τῶν ἐλλειπόντων, ἀφαίρεσις δὲ τῶν πλεοναζόντων, ἐπὶ ἀνθρωπίνων σωμάτων. ὃν γὰρ τινες ὅρον ἰατρικὸν ᾠήθησαν, οὐκ ἔστιν ὅρος, τό τε μὴ παράπαν ἀπαλλάσσειν τῶν νόσων τοὺς κάμνοντας, καὶ τὸ τὰς σφοδρότητας ἀμβλύνειν, καὶ τὸ τοῖς κεκρατημένοις μὴ ἐγχειρεῖν. οὐ γὰρ ἐξ ὧν μὴ δύνανται αἱ τέχναι, ἀλλ' ἐξ ὧν δύνανται, οἱ ὅροι αὐτῶν εἰσίν. ἐρεῖ γὰρ αὐτῶν ὅσα μὴ δύναται, οὐ τὰ μὴ ὑπάρχοντα αὐ-

τῶν,

τὴν ὁρίζει. οἱ δὲ νεώτεροι οὕτως ὡρίσαντο. ἰατρι-
κὴ ἐστὶν ἐπιστήμη ὑγιείας μὲν τηρητική, νόσων δὲ
ἀπαλλακτική. οὐκ ὀρθῶς. οὐ γὰρ αὐτὴ ταῦτα ἐνερ-
γεῖ, ἀλλ' ὧν ἐνεργεῖ, ταῦτα ἀποτελεῖται, καὶ οὐκ
ἀεί. διὸ οὐκ ἐκ τούτων συνέστηκεν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑφ'
αὐτοῦ ἀεὶ παραλαμβανομένων. ταῦτα δὲ ἐστι, πρό-
σθεσις καὶ ἀφαίρεσις. ὥσθ' ἃ παραλαμβάνει ἡ ἰατρι-
κή, ταῦτα εἶπεν αὐτὴν εἶναι ὁ Ἱπποκράτης, οἷς
ἐπί τε τῶν ὑγιαινόντων χρῆται, ὅταν τὴν ὑγείαν
αὐτῶν συντηρεῖ, καὶ ἐπὶ τῶν νοσούντων, ἵνα τῶν
νόσων ἀπαλλάττονται. ἃ τοίνυν ἀεὶ ἐνεργεῖ, ταῦ-
τα ἐστὶ τὰ συνιστάντα αὐτήν, οὐ τὰ ἀπὸ τούτων ἀ-
ποτελούμενα. ἕτερον γάρ τι ἐστὶν ἡ τέχνη, καὶ ἕτε-
ρον τὸ τέλος αὐτῆς. οὐ γὰρ ἐφίεται τούτου, ἀλλ' ὅτι
ἐστὶ περὶ ταύτην, ἀμέλει καὶ οὐκ ἀεὶ τοῦτο σὺν αὐ-
τῇ ἔχει. διὸ μέχρι μὴ τυγχάνει αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ τέ-
λος αὐτῆς λέγεται, ἀλλὰ σκοπός. ὅταν δὲ τύ-
χῃ, τέλος. οὕτως οὖν καὶ κυβερνητική, καὶ ῥητορική, οὐκ
ἀπὸ τῶν τελῶν ὁρίζονται (οὐ γὰρ ἀεὶ τούτου τυγχά-
νουσιν) ἀλλ' ἐξ ὧν συνεστήκασιν, καὶ δι' ὧν ἐνεργοῦ-
σιν ἵνα τῶν τελῶν περιγίνονται. δοκεῖ δὲ τοῖς μεθ'
Ἱπποκράτην σχεδὸν ἅπασιν, ὅτι ὁ ὅρος ὀρ-
θῶς ἔχειν. Ἡροφίλῳ, ὅτι ἰατρική ἐστιν ἐπιστήμη
ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν, καὶ οὐδετέρων. τριῶν γὰρ
τούτων

τούτων γνῶσιν ἔχειν, ὑγιεινῶν μὲν ὅσα τῶν κατασκευαζόντων τὰ ἐν ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχει, ὥστ᾽ ἐξ ὧν εὖ ἡρμοσμένων πρὸς ἄλληλα τὸ ὑγιαίνειν συνίσταται· νοσωδῶν δὲ τῶν τὴν ὑγιεινὴν ἁρμονίαν διαλυόντων. οὐδετέρων δὲ ἐστὶν ἅπαντα τὰ προσφερόμενα ἐν ταῖς νόσοις βοηθήματα, καὶ ἡ ὕλη αὐτῶν. ταῦτα γὰρ πρὶν ἢ παραληφθῆναι ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ, οὐδέτερα εἰσίν, οὐδὲ ὑγιεινά, οὐδὲ νοσώδη.

ΠΟΣΑ ΜΕΡΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Μέρη ἰατρικῆς τὰ μὲν πρῶτα ἐστί, τό, τε φυσιολογικόν, καὶ τὸ αἰτιολογικόν, ἢ παθολογικόν, καὶ τὸ ὑγιεινόν, καὶ τὸ σημειωτικόν, καὶ τὸ θεραπευτικόν. Ἀθήναιος δὲ ἀντὶ τοῦ σημειωτικοῦ τὸ ὑλικὸν τάττει, ὅ ἐστιν ἐν τῷ θεραπευτικῷ. ἄνευ γὰρ τοῦ ὑλικοῦ τὸ θεραπευτικὸν οὐκ ἂν εἴη. σημείωσις δὲ καὶ εἰς θεραπείαν μὲν ἀναγκαία, ἀλλ᾽ οὐκ ἐστὶν αὐτὴ ἡ θεραπεία. διὰ γὰρ τῆς ὕλης, ἡ θεραπεία συντελεῖται. καὶ τὸ μὲν ὑλικὸν ἄνευ θεραπείας οὐδὲν ἕτερον συμβάλλεται, τὸ δὲ σημειωτικὸν καὶ ἄνευ θεραπείας ἀναγκαῖον, πρὸς τὸ εἰδέναι τίνα θεραπευτικά, καὶ τίνα ἀθεράπευτα, καὶ περιΐστασθαι αὐτά, ὅπως μὴ ἐπιβαλλόμενοι ἀδυνάτοις σφαλλώμεθα. ἔστι δὲ καὶ

τῶν

τῶν πέντε μερῶν τῆς ἰατρικῆς ὑποδιαίρεσις ἑκάστου. φυσιολογικὸν μὲν οὖν ἐστιν αὐτοῦ μέρος, ἐν ᾧ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου διαλαμβάνομεν. διαιρεῖται δὲ εἰς τὸν περὶ τῶν στοιχείων λόγον, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἰς τὸν περὶ γενέσεως, καὶ διαπλάσεως ἐμβρύου, καὶ ἔτι εἰς τὴν τῶν ἐντὸς θεωρίαν, καὶ εἰς τὴν τῶν ἐκτὸς μερῶν τοῦ σώματος ἐπίσκεψιν, ὅτε ἀνατέμνομεν, ἢ ὀστεολογοῦμεν. αἰτιολογικὸν δέ ἐστιν ὁ καὶ παθολογικὸν, ἐν ᾧ τὰ παρὰ φύσιν ἐξετάζομεν, καὶ τὰς αἰτίας τῶν νόσων ἑρμηνεύομεν, καὶ τὰς συνδρομὰς τῶν συμπτωμάτων, καὶ τὰς καταστάσεις τῶν παθῶν πολυπραγμονοῦμεν. ἄνευ γὰρ τούτων, οὐκ ἔστιν ὀρθῶς γίνεσθαι πρὸς αὐτὰ τὴν θεραπείαν. διαιρεῖται δὲ καὶ τὸ ὑγιεινὸν μέρος τῆς ἰατρικῆς εἴς τε τὸ συντηρητικὸν ὑγείας, καὶ εἰς τὸ προφυλακτικὸν τῶν νόσων, καὶ εἰς τὸ ἀναληπτικὸν ἀπὸ τῶν νόσων. διαιρεῖται δὲ καὶ τὸ σημειωτικὸν εἰς τρία, εἴς τε ἐπίγνωσιν τῶν παρεληλυθότων, καὶ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν συνεδρευόντων, καὶ εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων. τὸ δὲ θεραπευτικὸν ὁμοίως, καὶ αὐτὸ εἰς τρία διαιρεῖται, εἴς τε δίαιταν, καὶ χειρουργίαν, καὶ φαρμακείαν.

ΕἸ ἈΝΑΓΚΑΊΑ Ἡ ΕἸΣ

τὰ ε̄ μέρη τῆς ἰατρικῆς διαίρεσις.

Τὸ μὲν οὖν φυσιολογεῖν ἀναγκαῖον ἐστίν, ὅτι οὐχ οἷόν τε τὰ παρὰ φύσιν εἰδέναι, μὴ πρότερον ἐπιστάμενον τὰ κατὰ φύσιν. παρὰ γὰρ τὴν τούτων φύσιν συνίσταται τὰ νοσήματα. τὸ δὲ αἰτιολογεῖν, καὶ παθολογεῖν, καὶ αὐτὰ ἀναγκαῖα, τὸ μὲν ἵνα τὰς αἰτίας τῶν παθῶν ἴδωμεν, πρὸς ἃς δεῖ γίνεσθαι· τὸ δὲ ἵνα καὶ αὐτὰ πάθη γνωρίζωμεν τὰ κατωνομασμένα τοῖς παλαιοῖς, καὶ τὰς καταστάσεις αὐτῶν. εὔχρηστος δὲ καὶ ἡ τῶν συμπτωμάτων συνεδρευόντων τοῖς πάθεσιν ἐπίγνωσις. ἐκ γὰρ τῆς τούτων συνελεύσεως, ἣν συνδρομὴν καλοῦσιν οἱ ἐμπειρικοὶ, τὰ πάθη εἰδοποιεῖται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐμπειρικοὶ ἐπὶ ταῖς συνδρομαῖς ἐτήρησαν τὰ πρὸς ἕκαστον συμπτώματα ἁρμόζοντα. τοῖς δὲ μεθοδικοῖς, τὰ πάθη ἐνδείκνυται τὴν θεραπείαν, ὡς τοῖς λογικοῖς τὰ αἴτια. ἐξετάζουσι δὲ οὐδὲν ἧττον οἱ λογικοὶ, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς συνδρομάς. τὸ δὲ πᾶν, τοῖς αἰτίοις προσέχουσιν. αἰτίων δὲ τὰ μὲν προκαταρκτικὰ, τὰ δὲ συνεκτικὰ, τὰ δὲ συνεργὰ, τὰ δὲ συναίτια, τὰ δὲ προηγούμενα. προκαταρκτικὰ μὲν οὖν ἐστιν, ὅσα προκατάρχει, καὶ ποιήσαν-

τα ἀπαλλάσσεται, ὡς ψύξις, κόπος, ἔγκαυσις, ἀπεψία. συνεκτικὸν δὲ αἴτιον ἐστὶν, οὗ παρόντος πάρεστι καὶ τὸ νόσημα, καὶ ἐξαιρουμένου λύεται, ὡς σκώλοψ, καὶ βέλος. συναίτιον δὲ τὸ καθ' αὑτὸ μὲν δυνάμενον ποιεῖν τὸ πάθος, ποιοῦν δὲ καὶ σὺν ἑτέρῳ, ὡς λίθος ἐν κύστει, καὶ φλεγμονή. ἀμφότερα γὰρ ἰσχουρίας αἴτια. δύναται δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον τὴν ἐποχὴν τῶν οὔρων ἐπιφέρειν. σύνεργον δὲ ἐστὶ μέρος αἰτίου, καθ' ἑαυτὸ μὲν οὐ δυνάμενον ἐπιτελέσαι τὸ πάθος, συνεργαζόμενον δὲ ἑτέρῳ, ὡς συνεργεῖ λαγνεία πρὸς ἀρθρῖτιν, καὶ εἰρεσία πρὸς αἵματος ἀναγωγήν. προηγούμενον δὲ ἐστὶ αἴτιον, τὸ ὑπὸ τοῦ προκαταρκτικοῦ ἢ κατασκευαζόμενον, ἢ συνεργούμενον, οἷον πλεονασμὸς αἵματος γίνεται μὲν ὑπὸ πλήθους τροφῆς, προηγεῖται δὲ τῆς κατ' Ἐρασίστρατον παρεμπτώσεως, ἥ τις ἐστὶ συνεκτικὴ αἰτία τῶν νοσημάτων πάντων: ἄνευ δὲ τοῦ προηγουμένου οὐ γίνεται. τὸ δὲ ὑγιεινὸν οὐ μόνον ὡς μέρος ἰατρικῆς, ἀλλὰ ὡς κάλλιον τοῦ θεραπευτικοῦ προτάττεται αὐτοῦ. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῦ ἀπαλλάξαι τῆς νόσου, τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐάσαι νοσῆσαι. ὥσπερ καὶ κυβερνήτῃ αἱρετώτερον τὸ πρὶν εἰς χειμῶνα ἐμπεσεῖν, διαπεραιώσασθαι, ἢ χει-

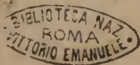
μαθόντα, καὶ κωλύσαντα ἐκφυγεῖν. διαφέρει δὲ ἐν τῷ ὑγιεινῷ πάλιν τὸ ἐν ὑγείᾳ διατηρῆσαι, τοῦ προφυλάξαι νόσους ἐσομένας. τὸ μὲν γὰρ διὰ τῆς συνήθους διαίτης περιγίνεται, τὸ δὲ ἤδη δεῖται θεραπευτικῶν βοηθημάτων, εἰς τὸ ὑποκαταλαμβάνεσθαι, καὶ προδιαλῦσαι μέλλουσαν συνίστασθαι νόσον. ὅσα γὰρ ἤδη γινόμενα πάθη ἴαται, ταῦτα καὶ πρὶν ἢ γενέσθαι κωλύει συστῆναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἀναληπτικὸν τούτων διαφέρει. ὁ γὰρ ἀναλαμβάνων, οὐκέτι μὲν παρὰ φύσιν ἔχει, οὔπω δὲ κατὰ φύσιν, ἀλλ᾽ ὁδεύει, ἄρτι ἀπαλλαγεὶς τοῦ παρὰ φύσιν, εἰς τὸ κατὰ φύσιν. διόπερ ἑτέρας ἀγωγῆς δεῖται, ὅτι θεραπευτικῆς, οὐ γὰρ νοσεῖ, ὅτι δὲ οὐδὲ τῶν ὑγιαινόντων, οὔπω γὰρ τελέως ὑγιαίνει. διὸ οὐ δύνανται ἐπ᾽ αὐτῶν παραλαμβάνεσθαι, οἷα καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων. τὸ δὲ σημειωτικὸν μέρος τῆς ἰατρικῆς, ἀναγκαιότατον ἐστὶν εἰς θεραπείαν τῆς κατὰ δίαιταν. τά τε γὰρ προγεγονότα συμπτώματα, καὶ τὰ παρόντα πολυπραγμονοῦμεν εἰς τὸ εὑρεῖν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου. ἀναγκαιότατον δὲ καὶ εἰς τὸ προγνῶναι εἴτε ὀλέθριον, εἴτε περιεστικὸς εἴη τὸ νόσημα. ὁμοίως δὲ ἡ κατὰ χειρουργίαν, καὶ τὰ διὰ φαρμάκων θεραπευόμενα οὔτε ἄνευ σημειώσεως συντελεῖται.

τελεῖται, καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ὁμοίως διαιρεῖται· τῆς μὲν προγνωστικῆς σημειώσεως, πρὸς τὸ εἰδέναι τίνα αὐτῶν ἀθεράπευτά ἐστι, καὶ τίνα θεραπευτὰ μὲν, βλάπτοντα δὲ μεγάλως, ἢ ἀναιροῦντα ἐὰν θεραπευθῇ. τοῦ θεραπευτικοῦ δὲ διαιρουμένου εἴς τε δίαιταν, καὶ φαρμακείαν, καὶ χειρουργίαν, δίαιτα μέν ἐστιν ἀγωγὴ διαφορητικῶν, καὶ προσθετικῶν, καὶ συμπεπτικῶν βοηθημάτων, παραλαμβανομένη μὲν ἐπὶ τῶν νοσούντων πάντων, τὸ δὲ κῦρος ἔχουσα ἐπὶ τῶν πυρεττόντων. χειρουργία δέ ἐστι μόριον τοῦ θεραπευτικοῦ διὰ τομῶν, καὶ καύσεων, καὶ τῶν περὶ τὰ ὀστᾶ διορθώσεων, ὑγιάζουσα τοὺς ἀνθρώπους. φαρμακεία δέ ἐστιν εἶδος θεραπείας διὰ ψιλῶν φαρμάκων τά τε ἐντὸς πάθη, καὶ τὰ ἐκτὸς ἰωμένη. δεῖ μὲν γὰρ καταλλήλου διαίτης, ποτὲ δὲ καὶ χειρουργίας προσδεομένη, ὥσπερ γε ἡ χειρουργία, καὶ δίαιτα προσχρῶνται φαρμακείᾳ. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ φυσιολογίας ἀρκτέον, ἐπειδήπερ οὔτε τὴν ὑγιείαν συντηρεῖν, οὐδὲ ἐπὶ τῶν νοσούντων, αἰτιολογεῖν, οὐδὲ σημειοῦσθαι, οὐδὲ θεραπεύειν ὀρθῶς δύναιτ' ἄν τις, μηδὲ ἐπεσκεμμένος ἐκ τίνων στοιχείων ὁ ἄνθρωπος συνέστηκεν, καὶ πῶς τρεπομένων τούτων παρὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς φύσιν αἱ νόσοι γίνονται.

ΠΕΡῚ ΣΤΟΙΧΕΊΩΝ ἘΞ ὧν ὁ ἄνθρωπος συνέστηκεν.

Συνέστηκε τοίνυν ὁ ἄνθρωπος ἀκολούθως τοῖς φυσικοῖς καθ' Ἱπποκράτην ἐκ τῶν κοσμικῶν τῶν πρώτων στοιχείων, ἐκ πυρὸς, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς. οὐχ ὡς ἐκ τούτων αὐτῶν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀναλόγων αὐτοῖς συνεστῶτος τοῦ ἀνθρώπου. ἐν δὲ τῷ διαλύεσθαι, εἰς ταῦτα τὰ πρῶτα ἀναλύεται, καθὼς αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἔφη, καὶ πάλιν ἀνάγκη ἀποχωρέειν εἰς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου, τότε ξηρὸν πρὸς τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν πρὸς τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ θερμὸν πρὸς τὸ θερμόν. τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζώων ἐστὶν ἡ φύσις καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. γίνεται τε ὁμοίως πάντα καὶ τελευτᾷ ὁμοίως. συνίσταται γὰρ αὐτῶν ἡ φύσις ἀπὸ τούτων τῶν εἰρημένων, καὶ τελευτᾷ κατὰ τὰ εἰρημένα, εἰς τὸ αὐτὸ ὅθεν περ συνέστηκεν ἕκαστον, ἐν ταῦτα καὶ ἀπεχώρησεν. ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος ἔφη. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε, δηλῶν τὴν εἰς ταῦτα διάλυσιν. ὡς δὲ ἐκ τῶν δευτέρων καὶ ἐγγὺς ὄντων τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἐκ τῶν τεσσάρων χυμῶν, αἵματός τε καὶ φλέγματος, καὶ χολῆς ξανθῆς τε καὶ μελαίνης

συνεστάναι φασὶ τὸν ἄνθρωπον. διότι ἐν τῇ πρώτῃ διαπλάσει τοῦ ἐμβρύου, ἐκ τε τῆς γονῆς, καὶ τοῦ παρὰ τῆς μητρὸς ἐπιρρέοντος αἵματος διὰ τῆς οὐραχοῦ, ἡ σύστασις γίνεται τοῦ τικτομένου. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν οἱ τέσσαρες χυμοί. ὡς δὲ ἐκ τῶν ἰδίων καὶ συνθέτων, τὸν ἤδη γενόμενον ἄνθρωπον, ἐκ τῶν δὲ φασὶ συγκεῖσθαι, ἔκ τε τῶν ὑγρῶν, καὶ ξηρῶν, καὶ πνευμάτων. καλεῖ δὲ αὐτὰ Ἱπποκράτης ἴσχοντα, ἰσχόμενα, καὶ ἐνορμῶντα. ἴσχοντα μὲν οὖν ἐστὶν ὅσα στερεά, ὅσα καὶ νεῦρα, καὶ φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι, ἐξ ὧν οἵ τε μῦες, καὶ αἱ σάρκες, καὶ πᾶς ὁ τοῦ σώματος ὄγκος πέπλεκται, τῶν τε ἐντὸς, καὶ τῶν ἐκτὸς τὰ συγκείματα. ἰσχόμενα δὲ ἐστὶ τὰ ὑγρὰ τὰ ἐν τοῖς ἀγγείοις ἐμφερόμενα, καὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα διεσπαρμένα, ἅπερ καλεῖ Ἱππωκράτης χυμοὺς τέσσαρας τοὺς προειρημένους. ἐνορμῶντα δὲ ἐστὶ τὰ πνεύματα. πνεύματα δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς δύο ἐστὶ, τό τε ψυχικὸν, καὶ τὸ φυσικόν. οἱ δὲ στοϊκοὶ, καὶ τρίτον εἰσάγουσιν τὸ ἑκτικόν, ὃ καλοῦσιν ἕξιν. καὶ Ἐρασίστρατος δὲ, ὡς ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα ὅλου σώματος ὑποτιθέμενος τὴν τριπλοκίαν τῶν ἀγγείων, νεῦρα, καὶ φλέβας, καὶ ἀρτηρίας, παραλείπει τά τε ὑγρὰ, καὶ τὰ πνεύματα. δυσὶ γὰρ ἄλλαις ταῦτα διοικεῖσθαι λέγει τὸ ζῶον, τῷ μετ' αἵ-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ματι ὡς τροφῇ, τῷ δὲ πνεύματι ὡς συνεργῷ εἰς
τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. οὐ παραλαμβάνει δὲ αὐ-
τὰς ὡς ἀρχάς. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν σωμάτων εἴ-
δη εὑρίσκεται, οὐκ ἐκ τῆς τριπλοκίας συγκείμενα,
οἷον εὐθὺς ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ὁ μυελὸς, καὶ πάντα
τὰ ὀστᾶ. τὸν μὲν οὖν ἐγκέφαλον, ἢ τὸν μυελὸν πα-
ρέγχυμα τροφῆς τολμᾷ λέγειν, ὡς τὴν πιμελὴν,
καὶ τὸ ἥπατος, καὶ σπληνὸς, καὶ πνεύμονος τὴν σύ-
στασιν. τὰ δὲ ὀστέα οὐδὲ παρέγχυμα τῆς τροφῆς δύ-
ναιτ' ἂν λέγειν, οὐδὲ ἐκ τῶν προειρημένων τριγε-
νῶν ἀγγείων πεπλέχθαι. κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην
στοιχεῖα ἀνθρώπου, ὄγκοι, θραυστοὶ, καὶ πόροι. κατὰ
δὲ τὸν Ἀθήναιον στοιχεῖα ἀνθρώπου οὐ τὰ τέσσα-
ρα πρῶτα σώματα, πῦρ, καὶ ἀὴρ, καὶ ὕδωρ, καὶ
γῆ, ἀλλ' αἱ ποιότητες αὐτῶν, τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυ-
χρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν, ὧν δύο μὲν τὰ
ποιητικὰ αἴτια ὑποτίθεται, τὸ θερμὸν, καὶ τὸ
ψυχρὸν, δύο δὲ τὰ ὑλικὰ τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ ὑγρόν.
καὶ πέμπτον παρεισάγει κατὰ τοὺς στωϊκοὺς, τὸ διῆκον
διὰ πάντων πνεῦμα, ὑφ' οὗ τὰ πάντα συνέχε-
σθαι, καὶ διοικεῖσθαι. Ἱπποκράτης μὲν οὖν διὰ βιῶν κε-
χώρηκεν, εἰπὼν στοιχεῖα ἀνθρώπου ἴσχοντα, ἰσχόμε-
να, ἐνορμῶντα, δι' ὧν τὰ πάντα τῶν μετ' αὐ-
τὸν περιείληφε στοιχείων, καὶ τὴν κατὰ στοιχείων
φυσιολο-

φυσιολογίαν τε καὶ αἰτιολογίαν τῶν παρὰ φύσιν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν οὐκ οἶδ' ὅπως μίαν οὖσαν τὴν θείαν ταύτην καὶ ἀληθῶς Ἀσκληπιοῦ ἰατρικὴν, τριχῆ διανειμάμενοι, καὶ διασπάσαντες τὰ ἐν αὐτῇ συμφυῆ μέρη, οἱ μὲν μόνοις τοῖς χυμοῖς τήν τε κατὰ φύσιν τὴν σύστασιν, καὶ τὴν παρὰ φύσιν τὴν αἰτίαν ἀνέθεσαν, ὡς Πραξαγόρας, καὶ Ἡρόφιλος. οἱ δὲ τὰ στερεὰ σώματα, τὰ ἀρχικὰ, καὶ στοιχειώδη ὑποθέμενοι, τά τε φύσει συνεστῶτα, ἐκ τούτων καὶ τῶν νόσων τὰς αἰτίας ἐντεῦθεν λαμβάνουσιν, ὡς Ἐρασίστρατος, καὶ Ἀσκληπιάδης. οἱ δὲ περὶ Ἀθήναιον, καὶ Ἀρχιγένην μόνῳ τῷ διήκοντι δι' αὐτῶν πνεύματι, καὶ τὰ φυσικὰ συνεστάναι τε καὶ διοικεῖσθαι, καὶ τὰ νοσήματα πάντα, τούτου πρωτοπαθοῦντος γίνεσθαι ἀπεφήναντο, ὅθεν καὶ πνευματικοὶ χρηματίζουσι.

ὈΝΟΜΑΣΊΑΙ ΤΩ͂Ν ἘΚΤῸΣ μερῶν τοῦ σώματος.

Περὶ δὲ τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἢ μορίων καὶ τίνες αἱ ὀνομασίαι αὐτῶν, πρῶτος μὲν ὁ Ἀριστοτέλης ὑπελάβετο διδάξαι τε καὶ συγγράψαι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἰατροῖς ἔδοξε, καὶ αὐτοῖς τὰ αὐτὰ πρα-

γματεύεσθαι, ὅπως μὴ τὴν χεῖρα ἐπιφέροντες
δεικνύουσιν ἕκαστον τῶν μερῶν ἢ τῶν μορίων, ἀλλ'
ἐκ τῆς ὀνομασίας αὐτάρκη ἔχωσιν τὴν δήλωσιν
αὐτῶν. μάλιστα δὲ τούτων, οἱ περὶ Ἐρασίστρατον ἐζή-
λωσαν, ὡς Ἀπολλώνιος ὁ μεμφίτης, καὶ Ξενο-
φῶν ὁ περὶ αὐτόν. διαιροῦσι τοίνυν τὸ ὅλον σῶμα,
οἱ μὲν αἰγύπτιοι ἰατροὶ εἰς τέσσαρα, κεφαλήν,
χεῖρας, θώρακα, καὶ σκέλη, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς πλείο-
να καταδιαιροῦντες τὰ προειρημένα τέσσαρα,
εἰς ἕτερα μέρη τοῦ ὅλου οὐχ ὡς ἐκείνων μόρια. κε-
φαλῆς γοῦν τὸ μὲν πᾶν κύτος, μέρος ἂν λέγοι-
το τοῦ ὅλου σώματος. ταύτης δὲ μόρια, τὸ μὲν ἔμ-
προσθεν ὑπὲρ τὰς ὀφρῦς ψιλὸν τριχῶν, ἀπ' ὠτὸς
ἐπ' οὖς μέτωπον καλεῖται. τὸ δὲ ἐπάνω τούτου
τετριχωμένον, βρέγμα. τὰ δὲ παρ' ἑκάτερα τού-
του ἐπάνω τῶν ὤτων κρόταφοι. τὸ δὲ ὑπὲρ τὸ
βρέγμα κατὰ μέσον τῆς κεφαλῆς κορυφή, ἀφ' ἧς
καὶ δοκεῖ ἄρχεσθαι, ἡ ἔκφυσις τῶν τριχῶν. ὡς ἀπὸ
κέντρου κύκλος. τὸ δὲ μετὰ τὴν κορυφὴν ἐκ τῶν
ὄπισθεν ὡς ἐπὶ τοὺς τένοντας καταβαῖνον, ἰνίον.
ἐκ δὲ τῶν ἔμπροσθεν, πρόσωπον μὲν, τὸ ὑπὸ
μέτωπον πᾶν λέγεται, περιοριζόμενον ὠσὶ καὶ
ὀφθαλμοῖς, καὶ ῥινὶ, καὶ στόματι μέχρι γενείου. ἄρ-
χεται δὲ ἀπὸ ὀφρύων. καθ' ἃ γὰρ λήγει τὸ μέτω

πον

πον δὲ τῶν ἄνω κατιὸν αἱ ὀφρύες διαδέχον-
ται, οἷον πέρατα αὐτοῦ ὑπερέχοντα, καὶ τετρι
χωμένα. καθ' ἃ δὲ παρατείνει τὸ μέτωπον ἐπὶ
τοὺς κροτάφους, ἐπὶ τοῖς πέρασιν αὐτοῦ τὰ ὦτα
τέτακται. τούτων δὲ τὰ μὲν ἀναπεπταμένα, πτε-
ρυγώματα, τὰ δὲ ἀνακεκλασμένα εἰς τὸ ὀπί-
σω ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῖς τοῖς ἄκροις ἐπικαμ
πτόμενα, κυβοειδῆ, ὑφ' ἃ, τὸ μὲν ἡμικύκλιον ἐμ
περιφερὲς εἰς ὀξὺ ἐπανεστηκὸς, ξυστὴρ ὀνομάζε-
ται. τὸ δὲ ὑπὸ τὴν τούτων ὀξύτητα κοῖλον,
κογχίον. τὸ δὲ κατὰ μέσον, στρογγύλον τρύπημα,
ἀκουστικὸς πόρος, ὑφ' οὗ λοβίον μὲν ἐστὶν τὸ ἀπηρ
τημένον τοῦ ὠτὸς πιμελῶδες. τὸ δὲ ὑπερκείμε
νον ἀντιλόβιον. ὑπὸ δὲ τὰς ὄφρυς οἱ ὀφθαλμοί
εἰσιν, ἃ καὶ ὄμματα καλεῖται, τὸ πᾶν σχῆμα μετὰ
τῶν μορίων αὐτῶν. τούτων δὲ τὰ μὲν σκέπον-
τα τὴν ἔνδον τῶν χιτώνων σύστασιν, βλέφαρα κα-
λεῖται, τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, συμβάλλοντα ἀλ
λήλοις πυκνῶς, καὶ ἀκροκνηγῶς εἰς ἀνάληψιν τῆς
ὄψεως, καὶ εἰς τὸ ἀπερύκειν τὰ πληκτικῶς προ
σπίπτοντα τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἔτι ἀκριβὲς δὲ, ὥσ
περ ἐν τοῖς ὕπνοις, εἰς ἀποστροφὴν τῆς ὁρατι-
κῆς δυνάμεως, πρὸς τὸ κατησυχάσαι τὸν ἄν-
θρωπον. βλεφάρων δὲ τὰ μὲν πρὸς τοῖς ὀφθαλ-

μοῖς ὅλοις, καθ' ἃ ἡ συμβολὴ αὐτῶν πρὸς ἄλληλα γίνεται, τάρσοι ὀνομάζονται, ἐξ ὧν ἐκπεφύκασι τρίχες, αἱ βλεφαρίδες λέγονται, ἀφ' ὧν πεφύκασι, τὰ ὀνόματα ἀπενηνεγμέναι. γεγόνασι δὲ πρὸς τὸ ἀπευθύνειν τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα ἢ, ὥς τινες λέγουσι, τὰς ἔνδοθεν ἐκχεομένας ἀκτῖνας εἰς τὸ διορᾶν. ἀμελεῖ τούτων ἐκπεσουσῶν, κατακλωμένων, οὐκέτι ὁμοίως ἐπ' εὐθὺ, οὐδὲ ἐπὶ μακρὸν δύναται βλέπειν τὸ ζῶον. τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ πέρατα, καθ' ἃ αἱ συμφύσεις τῶν βλεφάρων, κανθοὶ καλοῦνται, ὁ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα, ὁ μέγας, μικρὸς δὲ, ὁ πρὸς τὸ οὖς. τὸ δὲ μεταξὺ αὐτῶν, τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, οὗ ἐν μέσῳ ἡ ἶρις κύκλος ποικίλος τοῖς χρώμασιν, διὸ καὶ ἶρις ἐκλήθη, ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν ὑπαίθριον ἶριν ἐμφερείας. ταύτης δὲ πάλιν τὸ μεσαίτατον, κόρη, δι' ἧς τὸ ὁρᾶν συντελεῖται. ἡ δὲ ῥὶς μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν τέτακται, ταύτης δὲ τὰ μὲν ἑκατέρωθεν μυκτῆρες, ἢ μυξωτῆρες καλοῦνται, δι' ὧν ἀναπνεῖ τε καὶ ὀσφραίνεται τὰ ζῶα. μυκτήρων δὲ τὰ μὲν ἔξωθεν πτερύγια. τὸ δὲ διεῖργον αὐτὰ, κίων. ἑκατέρωθεν δὲ τῆς ῥινὸς, τὰ μὲν κοῖλα ἰδίως, τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, κοῖλα καλοῦνται. ἐξ ὧν λέγονται τινὲς κοῖλοι. διὰ νόσους δὲ ταῦτα ἐπαίρεται

ῥεῖται δὲ ἀπεψίας, ἢ δυσχερέσματος. τὰ δὲ τούτοις ἐπανεστῶτα μεταξὺ ῥινὸς καὶ ὤτων, μῆλα ὀνομάζεται, ἃ τοῖς εὐχρουστέροις καὶ ἐλευθεριωτέροις γὰρ τῷ αἰδεῖσθαι ἐρυθριᾷ. σιαγόνες δὲ, τὰ ὑπὸ τούτων κατιόντα ὡς περὶ τὸ γένειον, καὶ ταύτῃ εἰς τὸ ὀξὺ αὐτοῦ ἐκλήγοντα. γένειον δὲ, πᾶν τὸ ὑποκάτω τοῦ χείλους γὰρ περιφερεῖ πυραμοειδεῖ σχήματι. μύσταξ δὲ τὸ ὑπεράνω τοῦ χείλους, ὑπὸ τοὺς μυκτῆρας, ὅπερ Ὅμηρος ὑπήνην ἐκάλεσε. στόμα δὲ τὸ ἀνὰ μέσον τῶν χειλῶν, ὑπὸ αὐτοῦ συνιστάμενον, καὶ συνεχόμενον. ἔοικε γὰρ ταῦτα οἷον συμπεφυκότα, εἶτα ἀποσχισθέντα τὸ στόμα ποιεῖν, διὸ καὶ φαίνεται οἱονεὶ ἄρτι διῃρημένα. τὸ δὲ ἐκδεχόμενον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν ὤμων, τὸ μὲν πᾶν τράχηλος λέγεται. τούτου δὲ τὰ μὲν ὄπισθεν ἰδίως τένοντες ὀνομάζονται. ὑπὸ δὲ τὸν τράχηλον ἑκατέρωθεν, οἱ ὦμοι εἰσὶν ἐπανεστῶτες. ὧν τὸ μὲν ἀνώτατον, ἀκρώμιον καλεῖται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ ἔμπροσθεν, κατακλεῖδες. μεταξὺ τούτων αἱ σφαγαί. ἀπὸ δὲ τῶν ὤμων αἱ χεῖρες ἔχονται προηρτημέναι, ἑκατέρα τῇ καθ' αὑτὴν πλευρᾷ. τούτων δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ὤμου μέχρι ἀγκῶνος, βραχίων καλεῖται. ἀγκὼν δὲ καθ' ὃ συγκάμπτεται ἡ χεὶρ ὅλη. οὗ τὸ ἔξω μέρος κορώνην, καὶ ὠλέκρανον ὀνομάζεται. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο πῆχυς, ᾧ καὶ μετροῦσιν οἱ ἀνθρώ-

οἱ ἄνθρωποι. καθ' ὃ δὲ τελευτᾷ, ὁ πῆχυς, καὶ ἄρθρον ποιεῖ πρὸς ἄκραν χεῖρα, καρπὸς καλεῖται. καὶ τὸ μετὰ τοῦτον μετακάρπιον. εἶτα κόνδυλοι, ὅθεν ἄρχονται οἱ δάκτυλοι. δακτύλων δὲ ὁ μὲν μέγιστος ἀντίχειρ καλεῖται, διὰ τὸ ὅλῃ τῇ χειρὶ ἄκρᾳ συνεργοῦντα, ἴσον αὐτῷ δύνασθαι. ὁ δὲ μετὰ τοῦτον λιχανὸς, ὡς ἔοικεν ἀπὸ τῆς χρείας τοὔνομα ἔχων. ἐφεξῆς ὁ μέσος. καὶ μετὰ τοῦτον, ὁ παράμεσος, ὁ τοῖς ἰατρικοῖς ἀνακείμενος, καὶ ἀπ' αὐτῶν τοὔνομα κεκληρωμένος. ὁ δὲ ἐπὶ πᾶσι, μικρὸς, καθ' ὃ πάντων ἠλάττωται. τὸ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ καρποῦ, ἀκραχεὶρ λέγεται. ὑπτιαζούσης δὲ, τὸ μὲν ἐπὶ τὸν ἀντίχειρα ἐπανεστηκὸς, θέναρ καλεῖται. τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ, ὑποθέναρ. τὸ δὲ ὑπὸ τὰς ἐκφύσεις τῶν δακτύλων, στῆθος χειρός. τὸ δὲ μεταξὺ τούτων ἁπάντων, κοῖλον χειρός. ἄνωθεν δὲ τὸ ὑπὸ τὸν τράχηλον πᾶν, ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, μέχρι λαγόνων, θώραξ καλεῖται. τούτου δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τὰς κλεῖδας ἀμφοτέρωθεν, καὶ τὰς χεῖρας, αἱ πλευραὶ, ἐξ ὧν τὸ πλευρὸν ἑκάτερον λέγεται. τὸ δὲ μεταξὺ τούτων, στῆθος. καὶ τὸ μεσαίτατον αὐτοῦ, στέρνον, μέχρι τοῦ χόνδρου, ὑφ' ὃν τὸ στόμα τῆς κοιλίας. ὁ δὲ τόπος οὗτος καὶ ἔξωθεν λέγεται, ἐντεῦθεν δὲ τὸ ἐπιγάστριον ἀνέρ-

χεται

χεται. τὰ δὲ ὑπὸ στόμα τῆς κοιλίας κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, εἰκότως ὑποχόνδρια καλεῖται, ἐπεὶ κατὰ τὴν εὐθύτητα ὑπὸ τὸν χόνδρον ἐστί, ὥσανεὶ μετὰ τοῦτον. εἰσὶ δὲ μῦες ἡπλωμένοι, καὶ ὑπεστρωμένοι τῷ περιτοναίῳ, ἔξωθεν δὲ σκεπόμενοι τῷ δέρματι. ὁμωνύμως δὲ τούτοις, καὶ τὰ ἔνδοθεν σπλάγχνα ὑποχόνδρια καλεῖται, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ ὑπὸ τοὺς χόνδρους ἐστὶ, τῶν νόθων πλευρῶν, οἷον γ᾽ ὑπὲρ αὐτῶν. τὰ δὲ ἐκτὸς μέσα, τὰ κυρίως λεγόμενα ὑποχόνδρια, τὸ μὲν ἔμπροσθεν τῶν λαγόνων περιέχον τὸ ὑποχόνδριον, ἐπιγάστριον. τὰ δὲ ἑκατέρωθεν, κενεὼν, τὸ δὲ μεσαίτατον, τῆς λαγόνος, ὀμφαλός. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦτον ἦτρον. εἶτα τὸ ἐφήβαιον, ὃ καὶ ἐπίσιον καλεῖται, εἰς ὃ τελευτᾷ ὁ θώραξ. ἔνθα καὶ τὰ αἰδοῖα τῶν ἀρρένων τέτακται, καὶ τῶν θηλειῶν, κατὰ τὴν διάφυσιν τῶν μηρῶν, ὅπως κρύπτηται ὑπὸ τούτων. τοῦ μὲν οὖν ἀρσενικοῦ τὸ προὖχον, καυλός. τὸ δὲ ἄκρον αὐτοῦ βάλανος. καθ᾽ ὃ δὲ τέτρυπται πρὸς ἔκκρισιν, ἀλλὰ τῆς χρείας οὐρήθρα ὀνομάζεται. τὸ δὲ σκέπον τὸ ἄκρον, πόσθη. τὸ δὲ κάτω μέρος τοῦ καυλοῦ κατὰ μῆκος αὐτοῦ, ῥαφή. τὸ δὲ διατεῖνον μέχρι τῆς ἕδρας ταῦρος καλεῖται. δίδυμοι δὲ καὶ ὄρχεις ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν ὀνομάζονται.

ὀνομάζουσι. καὶ ὄσχεον τὸ περὶ τοὺς διδύμους. τοῦ δὲ
γυναικείου αἰδοίου (οὕτω γὰρ αὐτὸ ὠνόμαζον) αὐ-
τὸς μὲν ὁ κόλπος κτεὶς καλεῖται, τὰ δὲ περιέχοντα
τοῦ κόλπου πτερυγώματα. τὸ δὲ μέσον τούτων
ἐπὶ τῇ διαχίδι ἐκπεφυκὸς σαρκίδιον, νυμφὴ,
ὃ καὶ διὰ τὸ προκύπτειν ἐπὶ πολὺ, ἐκτομῆς ἀξιοῦ-
ται παρ' Αἰγυπτίοις ἐπὶ τῶν παρθένων. κοινῶς δὲ
διὰ τῆς ἕδρας, πρὸς τὸ ἐπέχειν ὁπότε βουλόμεθα
τὰς ἐκκρίσεις, εὐχρηστεῖ. δακτύλιος δὲ, ἀπὸ τοῦ σχή-
ματος, καὶ σφιγκτὴρ, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας κέκληται.
τὸ δὲ ὑπὸ τὸν τράχηλον ἐκ τῶν ὄπισθεν οὕτως
ἔχει διαθέσεως τε καὶ ὀνομασίας. τὸ μὲν πᾶν νῶ-
τα καλεῖται. ἐντεῦθεν δὲ τὰ μὲν ἑκατέρωθεν,
ὠμοπλάται. τὸ δὲ μεταξὺ αὐτῶν μετάφρενον, ᾧ
καὶ στόμαχος ἔνδοθεν ὑπόκειται. τὸ δὲ μεσαίτα-
τον τοῦ νώτου παντὸς ἄνωθεν μέχρι γλουτῶν, ῥα-
χίς. ταύτης δὲ τὸ μὲν εὐθὺ ὑπὸ τὸ μετάφρενον
ἄκνησιν εἶπεν Ὅμηρος, ὃ διασαφῶν προσέθη-
κεν, κατ' ἄκνησιν μέσα νῶτα. ἐπεὶ καὶ κατὰ εὐ-
θεῖαν τοῦ μήκους μέσα εἰσὶν τὰ νῶτα, καὶ τὸ μέσον
ἐστὶ τοῦ μεταφρένου, καὶ ὀσφύος. διαδέχεται οὖν
ἡ ὀσφὺς ἥτις ἰξὺς ὠνόμασται, καθ' ὃ ζωννύμεθα.
λήγει δὲ αὕτη εἰς τὸ ἱερὸν ὀστοῦν. παρ' ἑκάτερα
δὲ τούτου, τὰ ἰσχία ἐστὶν, ἐφ' οἷς οἱ γλουτοὶ, διὰ
τὸ ὀστοῦν

τὸ ὀστᾶ εἶν τὰ ὑποκείμενα μέγιστα. ἔνθεν ὑπεστρώθη αὐτοῖς σώματα σαρκώδη, ὧν τὰ κυρτώματα ἐκ τοῦ περιφερῆ εἶν, σφαιρώματα προσαγορεύεται. ἐντεῦθεν δὲ ἠνωμένως τὸ σῶμα διχοφυὲς γίνεται. διαμερίζεται γὰρ εἰς δύο, ἃ καλεῖται σκέλη. ὧν τὴν διαχίδα, διχάλαν οἱ παλαιοὶ λέγουσιν. ταῦτα δὲ ὅλα μὲν μέχρι περάτων σκέλη λέγεται. τούτων δὲ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν ἰσχίων εὐθὺς ἐρχόμενα, μηροί. καθὸ δὲ μετὰ ταῦτα συμβάλλει τὰ κῶλα τοῖς ὑποκάτω, καὶ ἄρθρον ποιεῖ, γόνυ καλεῖται. ὃ τὰ κάτοπιν, ἰγνύα ἢ ἀγκύλη. τὰ δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ κάτω μέγιστα κῶλα, κνῆμαι. ὧν τὸ μὲν ἔμπροσθεν, ἀντικνήμιον. τὸ δὲ ὄπισθεν γαστροκνήμη. τὰ δὲ πέρατα τῶν περὶ κνήμης ὀστῶν εἴς τε τὸ ἔνδον μέρος, καὶ εἰς τὸ ἔξω ἐξέχον, σφυρὰ προσαγορεύεται. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν σφυρῶν κυρίως πόδες λέγονται. ἀφ' ὧν καὶ ἕτερον μέτρον ἑαυτοῖς οἱ ἄνθρωποι εὕραντο, τὸν πόδα ἄραντες. τῶν δὲ ποδῶν, τὸ μὲν ὄπισθεν, πτέρνα, ὀνομάζεται. τὸ δὲ ἔμπροσθεν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι δακτύλων, ταρσὸς καλεῖται. τοῦτο δὲ τὸ μὲν ἔνδοθεν πρὸς ἀλλήλους ἀφορώντων τῶν ποδῶν, ὡς ἐπὶ τὸν μέγαν δάκτυλον, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ σφυροῦ, πέδιον. τὸ δὲ ὑπὸ τούτου

εὐθὺς

εὐθὺς ἐμ μέσῳ κατωτάτῳ τοῦ ποδὸς κοῖλον. τὸ δὲ κατώτατον, ἐφ᾽ ᾧ πατοῦμεν καὶ ᾧ ἐπιβαίνομεν τέλμα. τὸ δὲ πρὸς τοὺς δακτύλους μετὰ τὸ κοῖλον ἐπανεστηκὸς, στῆθος ποδός. εἶτα οἱ δάκτυλοι, ἰσάριθμοι μὲν τοῖς τῶν χειρῶν, οὐ τυχόντες δὲ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων, διὰ τὸ μηδὲ τὰς αὐτὰς χρείας ἐπιτελεῖν, πλὴν ὅσα ἐκ τῆς κατὰ τὸ μέγεθος διαφορᾶς, ἢ ἐκ τῆς κατὰ τὴν θέσιν τάξεως.

ἈΝΑΤΟΜῊ ΤΩ͂Ν ἘΝΤΌΣ.

Ἀνατομὴ καταχρηστικῶς μὲν λέγεται καὶ ἡ τῶν ἐκτὸς μερῶν τε καὶ μορίων τοῦ σώματος διέξοδος, ἥτις ἐστὶ διὰ λόγου διήγησις ἑκάστου, μετὰ τῆς κατὰ φύσιν θέσεως αὐτῶν, καὶ τάξεως, καὶ χρείας, ἣν παρέχεται τῷ ζώῳ, καὶ τῆς οἰκείας ἑκάστου ὀνομασίας περὶ ὧν ἤδη διεξήλθομεν, κυρίως δὲ λέγεται ἡ ἀνατομὴ ἡ τῶν ἐντὸς μετὰ λόγου ἀνάπτυξις. οὐ γὰρ τὸ τῇ ὄψει αὐτὰ διαχθῆναι ἀνατομή ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μετὰ λόγου ἑκάστου, αὐτῶν γνῶσιν λαβεῖν, τάς τε κατὰ φύσιν ἐνεργείας ὅπως δι᾽ αὐτῶν ἀποτελοῦνται ἐκμαθεῖν, καὶ τὰς κοινονίας ἃς ἔχει πρὸς ἄλληλα τὰ σπλάγχνα, καὶ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος διὰ φλεβῶν. ὁ μὲν οὖν ἐγκέφαλος ἐξ οὐδενὸς τῶν προειρημένων

μένων κατ' Ἐρασίστρατον ἀρχικῶν ἀγγείων φαίνεται πεπλέχθαι. διὸ καὶ παρέγχυμα τροφῆς δοκεῖ αὐτῷ εἶναι. ἔστι δ' ἁπλοῦν σῶμα, καὶ διὰ τὸ τὸ ἀρχικὸν, καὶ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν. διὸ καὶ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς αὐτῷ πιστεύουσιν, ὡς Πλάτων καὶ Ἱπποκράτης. περιέχεται δὲ ὑπὸ μηνίγγων δύο, τῆς μὲν προσεχοῦς, καὶ προστυποῦς αὐτῷ, ἣ καλεῖται χοροειδὴς, καὶ ἔστι φλεβωδεστέρα. ἡ δὲ ἑτέρα ἐπὶ ταύτης οὖσα προσήρτηται μᾶλλον τῷ κρανίῳ κατά τινα μέρη, καὶ ἔστι νευρωδεστέρα. ἐκ μὲν οὖν τῶν ἄνω φλεβῶν ὑπὲρ καρδίας εἰς αὐτὸν ὀχετεύουσιν, τὴν τροφὴν κατὰ τὸ λεγόμενον ληχηνεῖον, ἐκ τῶν πρὸς τῇ βάσει ἀρτηριῶν. ἐντεῦθεν δὲ καὶ νεῦρα ἄρχεται ἐκφύεσθαι αὐτοῦ, ὅθεν καὶ εἰς πᾶν τὸ σῶμα ἀναδίδωσιν τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας. νεύρων δὲ εἴδη δύο, τὸ μὲν τῶν συνδετικῶν τῶν συνεχόντων τὰ ὀστᾶ πρὸς ἄλληλα, τὸ δὲ τῶν αἰσθητικῶν, καὶ κινητικῶν, ἃ τὴν αἴσθησιν ἐμποιεῖ τῷ σώματι, καὶ τὴν προαιρετικὴν κίνησιν εἰς πᾶν διαπέμπει, ἐξ ὧν, καὶ τῶν μυῶν ἡ γένεσις. τῶν δὲ ὀφθαλμῶν οἱ πόροι ἐκπεφύκασι, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ ἐγκεφάλου, δι' ὧν τὸ ὁρατικὸν πνεῦμα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς διαδίδοται. ἐντεῦθεν δὲ καὶ εἰς τοὺς μυκτῆ-

ρας ἀποφύσεις ἤρτηνται, δι᾽ ὧν τε ὀσφραίνόμεθα, καὶ δι᾽ ὧν ἐκκαθαίρεται ὁ ἐγκέφαλος. εἰς δὲ τὰ ὦτα ἀποφύσεις μὲν οὐκ εἰσὶ, τέτρηται δὲ αὕτη ἡ μήνιγξ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ σκωληκοειδῆ ἀπόφυσιν ποιεῖται, δι᾽ ἧς καὶ αὐτὰ ἀποκαθαίρεται, καὶ γίνεται ἀρχὴ ταύτης, τὸ λεγόμενον κωνοειδὲς, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ ῥαχίτης μυελὸς ἄρχεται. κοιλίας δὲ ἔχει ὁ ἐγκέφαλος δύο. κατ᾽ ἐνίους δὲ μίαν, ἔνθα τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς ἵδρυται. περιέχεται δὲ καὶ τὰ τοῦ κρανίου ὀστᾶ, ἄνωθεν ὑπὸ τῷ δέρματι τῷ περὶ κρανίῳ λεγομένῳ ὑμένι, ἐκπεφυκότι μὲν διὰ τῶν ῥαφῶν ἐκ τῶν μηνίγγων. ἀρχὴ δὲ οὗτος γίνεται τοῦ τε ὑπεζωκότος τὰς πλευρὰς ὑμένος, καὶ τοῦ διαφράγματος, καὶ τοῦ περιτοναίου, καὶ παντὸς ὑμένος νευρώδους. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς συνέστηκεν μὲν καθ᾽ Ἱπποκράτην ἐκ χιτώνων δύο, οὓς μήνιγγας ὁ Ἱπποκράτης καλεῖ, ἐπειδὴ ἐκ τῶν μηνίγγων ἐκπεφύκασιν. κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους ἐκ τριῶν, κατ᾽ ἐνίους δὲ ἐκ τεσσάρων. πρῶτος μὲν οὖν ἔξωθεν ἐστὶ, ὁ κερατοειδὴς λευκὸς μὲν κατὰ τὰ ἄλλα, κατὰ δὲ τὴν ἴριν λεπτυνόμενος διαφαίνει τὸ ὑποκείμενον χρῶμα, καθ᾽ ὃ μέλας, ἢ γλαυκότερος, ἢ χαροπὸς φαίνεται. δεύτερος δὲ ἐστὶ ὁ ῥαγοειδὴς, ῥαγὶ σταφυλῆς ἐοικὼς τὰ ἔνδοθεν, τετρημένος

νος κατὰ τὴν κόρην. τρίτος δὲ ὁ ἀμφιβληστροειδὴς ἐγκολπούμενος, ὥσπερ δεχόμενος ἐπ᾽ ἄκρων τὸν ὑπὸ τινῶν εἰσαγόμενον τέταρτον χιτῶνα, ὃν καὶ ἄδηλον προσαγορεύουσιν. ἔστι μὲν γὰρ ὑμὴν σμικρότατός τε καὶ ἰσχνότατος. ἀλλ᾽ ὁ μὲν πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος στερεοὶ ὑμένες, καὶ χιτῶνες παχεῖς εἰσιν. ὁ δὲ τρίτος, καὶ τέταρτος ἰσχνότεροι. διὸ καὶ Ἱπποκράτης τοὺς πρώτους μόνους οἶδε λέγων. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς μήνιγγας ἔχει δύο. ὑγρὰ δὲ περιέχουσιν οἱ ὑμένες οὗτοι τρία, τό τε ὑδατοειδὲς, καὶ τὸ ὑαλοειδὲς, καὶ τὸ κρυσταλλοειδές. βλεφάρων δὲ τὰ μὲν ἔσωθεν σαρκώδη, τὰ δὲ μεταξὺ χονδρώδη. ἔξωθεν δὲ δέρματι σκέπεται. διὰ δὲ τὸ σκληρὸν τοῦ μεταξὺ χόνδρου πιμελὴ ὑπέστρωται αὐτῷ οἷον μάλαγμα, ἥτις ἐπὶ τὸ πολὺ πλεονάζουσα τὰς ὑδατίδας ποιεῖ. ἡ δὲ γλῶσσα σαρκώδης μὲν τὰ πλεῖστα. διττὸν δὲ νεύρων εἶδος ἐμπέφυκεν εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου βάσεως, τὸ μὲν τῶν καλουμένων μαλακῶν νεύρων, δι᾽ ὧν τὴν αἴσθησιν τὴν γευστικὴν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀναδιδῶσι. τὸ δὲ τῶν σκληρῶν, δι᾽ ὧν καὶ ἡ κίνησις, ἡ προαιρετικὴ ἐπ᾽ αὐτὴν ἀναφέρεται. πρὸς δὲ τῇ ῥίζῃ αὐτῆς ἐμπέφυκεν, ἡ ἐπιγλωττὶς, ἥτις ἐν τῷ καταπίνειν ἀνατρέχουσα ἐπιπωματίζει τὸν βρόγχον,

ἵνα μή τι τῶν στερεῶν ὑγρῶν ἐμπέσῃ εἰς αὐτόν. τῆς δὲ αὐτῆς αἰτίας ἕνεκα, καὶ αἱ ἀντιάδες γεγόνασι, τέσσαρες οὖσαι τὸν ἀριθμόν, δύο μὲν προφανεῖς πρὸς τῇ ῥίζῃ τῆς γλώττης ἑκατέρωθεν, δύο δὲ ἐχόμεναι τούτων ἐνδοτέρω. λέγονται δὲ αὗται καὶ παρίσθμια, διὰ τὸ ἐοικέναι τὸ χωρίον ἰσθμῷ εἰς ὃ παράκεινται, μάλιστα δὲ ὅταν φλεγμαίνωσιν, διὸ καὶ στενοῦσι ἄγαν τὴν δίοδον ταύτην. ἐπεὶ δὲ δύο ὕλαις διοικεῖται τὸ ζῶον, τροφῇ τε καὶ πνεύματι, πνεύματος μὲν ὁδοί τε καὶ καταδοχαί τὰ δὲ, ῥῖνες, στόμα, βρόγχος, τραχεῖα ἀρτηρία, πνεύμων. ῥὶς μὲν καὶ στόμα πρὸς τὸ ἀναπνεῖν, ὁ δὲ γαργαρεὼν, ἵνα μὴ ἀθρόως εἰς τὸν βρόγχον προσεμπίπτῃ ψυχρὸς ἀήρ. ἀρτηρία δὲ τραχεῖα πάροδος οὖσα αὐτῷ εἰς τὸν πνεύμονα ἐν τῷ στήθει κείμενον, δι' οὗ τε ἡ πᾶσα ἀναπνοὴ γίνεται, διαστελλομένου μὲν, ἵνα δέξηται, συστελλομένου δὲ ἵνα ἐκπέμψῃ. διὸ καὶ ἔοικε τῇ μὲν ἐνεργείᾳ ταῖς χαλκευτικαῖς φύσαις, τῷ δὲ σχήματι βοὸς ὁπλῇ. ἐν πνεύμονι δὲ κατεργασθέντος τοῦ πνεύματος, τὸ μὲν ἀναγκαιότατον, εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρδίας φέρεται, τὸ δὲ ἄχρηστον ἐκπνεῖται δι' ὧν περ εἰσεπνεύσθη. τροφῆς δὲ ἀγγεῖα τὰ πρὸς ὑποδοχὴν, καὶ ὄργανα πρὸς κατεργασίαν τὰ δὲ,

στόμα

στόμα μὲν καὶ ὀδόντες, στόμαχος, κοιλία, νῆστις, καὶ λεπτὰ ἔντερα. στόμα μὲν καὶ ὀδόντες πρὸς λέανσιν. στόμαχος δὲ πρὸς ὄρεξιν, καὶ κατάποσιν. παρατέταται δὲ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ, καὶ διατείνει μέχρι διαφράγματος. κοινὴ δὲ πρὸς πέψιν ἡ γαστήρ. ἄρχεται δὲ ὡς ἀπὸ μέσου τοῦ χόνδρου, ἔνθα στόμα κοιλίας λέγεται. ὑπόκειται δὲ τὸ ἧπαρ, τῷ κύτει σιγματοειδὴς οὖσα, ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύει τῷ ἑτέρῳ ἄκρῳ. ἔνθα καὶ ὁ πυλωρός ἐστιν, ἵνα μὴ ἀθρόως διεκπίπτῃ αὐτῆς ἡ τροφή. νῆστις δὲ καὶ λεπτὸν ἔντερον πρὸς ἀνάδοσιν. πολλοὺς δὲ ἑλιγμοὺς ἡ νῆστις ἔχει, καὶ συνέχεται τῷ μεσαραίῳ, ἢ μεσεντερίῳ, ὃ διυφαίνουσιν αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι φλέβες. συνάπτεται δὲ αὐτῇ τὸ λεπτὸν ἔντερον, ὡς μέρος αὐτῆς δοκεῖν εἶναι. ἔοικε γὰρ νήστει ἡπλωμένῃ. οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ, δι' ὧν ἡ πλείστη ἀνάδοσις γίνεται ἐπὶ πύλας ἥπατος. ἑξῆς δὲ τὸ τυφλὸν ἔντερον πρὸς ὑποδοχὴν τῆς τροφῆς. ἐπὶ δὲ τούτῳ τὸ κῶλον, πρὸς ὑποδοχὴν τῶν διακεκριμένων περιττωμάτων ἐκ τῆς ἀναδόσεως, διαβαῖνον δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ ὑπὲρ ὀμφαλὸν ἐντὸς τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνὸς, εἰς τὰ κάτω πάλιν φέρεται διαζῶσαν τὸ ὑπογάστριον ὅλον, καὶ τελευτᾷ κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον. δύο τοίνυν

πόροι ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς τοῦ στόματος εὐρυχωρείας, ὁ μὲν ἐστὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ τραχήλου τέτακται, καὶ καλεῖται βρόγχος, ἢ τραχεῖα ἀρτηρία. ὅθεν δὲ ἄρχεται, καὶ καθ' ἃ ἀνεστόμωται φάρυγξ λέγεται, ἢ λάρυγξ. συνέστηκε δὲ ὁ πᾶς πόρος, ἐκ χόνδρων οἷον κρικοειδῶν, ἢ κυκλοτερῶν, ἵνα ἀσύμπτωτος μένῃ πρὸς τὸ ἀδιαλείπτως εἰσπνεῖν τὸ ζῶον. διὸ καὶ ἀεὶ ἀναπέπταται αὐτοῦ τὸ στόμα. τροφῆς μὲν γὰρ ἀπεχέσθαι ἐπὶ πλεῖστον ἔξεστιν ὑπομένειν, μὴ εἰσπνεῖσθαι δὲ οὐδὲ τὸ ἀκαριαῖον. διὰ τοῦτο δὲ καὶ καθαρὰν τῷ πνεύματι τὴν δίοδον ταύτην παρέχει, ὅπως μηδέποτε ἐμποδίζῃ τὴν ὁδὸν τῷ πνεύματι. ἀμέλει εἴπου ἐν τῷ τρέφεσθαι λαθὸν παρεμπέσοι τι εἰς αὐτὸν, εὐθὺς βὴξ καὶ πνιγμὸς ἐπακολουθεῖ, ἄχρις οὗ ἐξωθούμενον ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀνενεχθῇ. διαπέμπει δὲ τὸ πνεῦμα ἡ τραχεῖα ἀρτηρία εἰς τὸν πνεύμονα, καὶ περαιοῦται εἰς τὰς ἐν αὐτῷ τραχείας ἀρτηρίας, αἳ καὶ αὐταὶ, καὶ βρόγχια καλοῦνται. ὁ δὲ στόμαχος ἐνδοτέρω τοῦ βρόγχου ὢν, πρὸς τοῖς σπονδύλοις τοῦ τραχήλου, συμπαρεκτείνεται μὲν τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ὁ μὲν βρόγχος προσκείμενος, ἐν τῷ καταπίνεσθαι τὴν τροφὴν προσανατρέχων, ἐπιπωματίζεται ἀκριβῶς τῇ ἐπιγλωττίδι, ἥτις πέφυκεν ἐκ τῆς ῥίζης τῆς

γλώττης.

γλώττης. ἡ δὲ ἐπιγλωττὶς οὐ μόνον τὸ στόμα ἐπιπωματίζει, ἀλλὰ καὶ τὴν τροφὴν τὴν ὑπὸ τῆς γλώττης οἷον ὑπὸ πτύου ἀναλαμβανομένην διαπορθμεύει, ὥσπερ γέφυρα, ὑπὲρ τὸν στόμαχον ὑπὲρ τὸ στόμα τοῦ βρόγχου ὑπερβᾶσα αὐτήν. ὁ δὲ στόμαχος φυσικὴν ἐνέργειαν ἔχων τὴν ὀρεκτικὴν δύναμιν, διαστέλλεται μὲν ὑπὸ τῆς ὀρέξεως, καὶ καταπίνει τὰ εἰσφερόμενα, ἡ δὲ τῶν ὑποκειμένων στελλομένη οἷον ἐκθλίβει, καὶ ἀπωθεῖται αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, μέχρι ἐκβαλὼν διὰ τοῦ διαφράγματος συμφυεῖ τῷ στόματι τῆς κοιλίας, δι' οὗ στενοῦ πόρου ὄντος εἰς τὴν γαστέρα τροφὴ παρέρχεται. γαστρὸς δὲ, ἡ μὲν φυσικὴ ἐνέργεια πέττει τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῇ τροφήν. πεφθεῖσα δὲ αὐτὴ, πρῶτον μὲν ἔοικε χυλῷ πτισάνης. διὰ δὲ τοῦ λεγομένου πυλώρου ὄντος ἐπὶ στενοπόρου, διωθεῖται εἰς τὴν νῆστιν ἡ τροφὴ, ἥτις λεπτὸν ἔντερον οὖσα, διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς ἕλικας πλείστας συνετέθη, ὅπως μὴ ῥᾳδίως διακόπτηται, ἢ διασπᾶται. συνέχονται δὲ αἱ ἕλικες αὐτῆς καὶ ὑποβαστάζονται τῷ λεγομένῳ μεσαραίῳ, ἢ μεσεντερίῳ. οὐ μόνον δὲ τὴν χρείαν ταύτην παρέχει τὸ μεσάραιον, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ ἥπατος

ἐκπεφυκυίας δύο φλέβας, ἔπειτα εἰς πολλὰς ἀρχίδας διαιρουμένας, αἳ ἐμβάλλουσιν εἰς τὸ μεσάραιον, ὅπως καὶ αὗται μὴ διαρρήγνυνται, ἰσχναὶ οὖσαι. ἀλλ' ἀνέχονται ὑπὸ τοῦ ὑφασμένου αὐτῷ ὑποδέσματι συγχωρούμεναι τούτῳ, καὶ οἷον διαβάθρᾳ κουφιζόμεναι περιεῖνται, καὶ οὕτως ἐπὶ πάσας τὰς ἕλικας τῆς νήστεως ἐοικυίας βδέλλαις, ἀνασομωμέναι εἰς τὴν νῆστιν, πᾶσαν δὲ ἔχονται τὴν ἐν αὐτῷ κεχυλωμένην τροφήν. ἅμα δὲ τὸ δέξασθαι, εὐθὺς ἐξαιματοῦσιν αὐτὴν χυλὸν ὄντα τὸ πρόσθεν, μέχρις ὅτε ἐν τῇ νήστει ἦν. οὐδὲ γὰρ ἑτέρωθεν αἵματος ἀγγεῖον, ὅτε φλέγματος, ἢ ἄλλου τινὸς ἐστὶν παρεκτικόν, ἢ αἵματος, ὡς ὁ τῆς φύσεως νόμος διαγορεύει. πάλιν οὖν διὰ τοῦ μεσαραίου αἱ φλέβες αὗται ἐδέξαντο, δύο γινόμεναι ἐκ πολλῶν, ἐμβάλλουσιν ᾗ εἰς τὸ ἧπαρ κατὰ τὰς λεγομένας αὐτοῦ πύλας. ἐν δὲ τῷ ἥπατι ἐξαιματουμένης τῆς τροφῆς, ὁμοῦ διακρίνεται ἕκαστον τῶν περιττωμάτων. καὶ ἡ μὲν ξανθὴ χολὴ ἐπὶ κύστιν τὴν ἐν τῷ ἥπατι φέρεται. ἡ δὲ μέλαινα ἐπὶ σπλῆνα. ἀπὸ δὲ ἥπατος ἐξαιματωθεῖσα ἡ τροφὴ, εἰς τὴν δεξιὰν ἀναδίδοται τῆς καρδίας κοιλίαν. ἀπὸ δὲ τῆς καρδίας, διὰ μὲν τῶν σφαγιτίδων ἐπὶ τὰ ἄνω τὸ αἷμα ἀναδίδοται.

διὰ

διὰ δὲ τῆς κοίλης φλεβὸς περὶ πάντα τοῦ σώματος τὰ μέρη. ἀπὸ γοῦν τῆς κοίλης φλεβὸς διακρινομένου τοῦ ὀῤῥώδους ἀπὸ τοῦ αἵματος ἀποσχίδες ἐπὶ νέφρους φέρουσιν, οἳ κεῖνται κατὰ τὴν ὀσφὺν ὑπὸ τὰς ψόας, δι' ὧν διηθεῖται τὸ οὖρον. περὶ τὴν κύστιν δὲ παραγίνεται διὰ τῶν λεγομένων οὐρητήρων. ἡ δὲ κύστις δέχεται μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῆς τὸ οὖρον. ἐκκρίνει δὲ διὰ τοῦ καυλοῦ εἰς τὰ ἐκτός. δίδυμοι δὲ τὴν μὲν σύστασιν ἀδενώδεις, ἀγγεῖα δέ εἰσιν, καὶ ἐργαστήρια τῆς γονῆς, ὃς φέρεται ἐπ' αὐτοὺς διὰ τῶν κρεμαστήρων. καθήκουσι δὲ εἰς αὐτοὺς, καὶ ἕτερα ἀγγεῖα τὰ τρέφοντα αὐτούς. περιέχεται δὲ ὑπὸ δύο χιτώνων, τοῦ τε ἐρυθροειδοῦς καὶ τοῦ δαρτοῦ λεγομένου. περὶ δὲ τούτοις ἡ ὄσχη. ταῖς δὲ γυναιξὶν ἡ ὑστέρα ἔοικεν ὄσχῃ ἀνεστραμμένῃ. ἀνεστόμωνται δὲ εἰς τὸ ἔνδον αὐτῆς φλέβες ὡς ὅτι πλεῖσται, δι' ὧν τὸ αἷμα ἀποκαθαίρεται, ὃ ἐν ταῖς συλλήψεσιν ἐπέχεται, καὶ χωρεῖ εἰς τροφὴν, καὶ διάπλασιν τοῦ ἐμβρύου. ἀπὸ γὰρ τῶν φλεβῶν τῶν πλεκουσῶν τὸ χορίον γινόμεναι δύο φλέβες, καὶ ἀπὸ τῶν καθ' αὐτὸ ἀρτηριῶν δύο ἀρτηρίαι, καὶ ἀπὸ τῶν νεύρων, νεῦρον ἓν, συνελθόντα ἀποτελεῖ τὸν οὐραχὸν, ὃς ἐμβάλλει εἰς τοῦ ἐμβρύου τὸν ὀμφαλὸν, ἐξ οὗ ἐκφύεται καὶ ἀποκρεμᾶται. ἀπὸ

διὰ ὀμφαλοῦ, αἱ μὲν φλέβες ἐπὶ ἥπατος πύλας τὸ αἷμα διδόασιν ἀπὸ τῶν ἐμβρύων. αἱ δὲ ἀρτηρίαι κατὰ τὴν λύσιν εἰς τὴν παχεῖαν ἀρτηρίαν ἐμβάλλουσι. τὸ δὲ νεῦρον ὑπὲρ, εἰς τὴν ῥάχιν.

ὈΣΤΕΟΛΟΓΊΑ.

Τῶν δὲ ὀστῶν διττὴ ἡ σύνθεσις, ἡ μὲν πρὸς τὸ κινεῖσθαι, καὶ καλεῖται ἄρθρον, ἡ δὲ πρὸς τὸ ἀκίνητον, ὃ καλεῖται συνάρθρωσις. εἴδη δὲ ταύτης τρία, ῥαφὴ, σύμφυσις, γόμφωσις. κατὰ ῥαφὴν μὲν οὖν συνέχονται τὰ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὀστᾶ. ῥαφαὶ δὲ εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν πλείστων, τέσσαρες, στεφανιαῖα, ἡ διὰ τοῦ βρέγματος. ὀβολιαία, ἡ διὰ τῆς κορυφῆς. λαβδοειδὴς, ἡ διὰ ἰνίου. κροταφίαι δύο, καθ' ἑκάτερον κρόταφον, μία. ὀστᾶ δὲ κρανίου ἑπτά. ἰνίου ἓν, κορυφῆς δύο, κροτάφων δύο, μετώπου ἓν, πολυμόρφου ἓν. ἐκφύσεις δὲ ἔχει ὁ ἐγκέφαλος δύο, ἑκατέρωθεν τῆς παρεγκεφαλίδος, αἳ καλοῦνται κορῶναι. ἐναρμόζονται δὲ εἰς τὰς τοῦ πρώτου σπονδύλου κοιλότητας, ἐν ᾧ καθάπερ ἐπὶ κνώδακος τῆς τοῦ δευτέρου σπονδύλου ἀποφύσεως ἡ κεφαλὴ εἴς τε τὰ πλάγια ἐπιστρέφεται, ἀνανεύει τε καὶ ἐπινεύει. μετὰ δὲ ταῦτα αἱ ὀδοντοειδεῖς ἀποφύσεις καλούμεναι, δύο, μικρὸν διεστῶσαι, δι' ὧν τένοντες καὶ νεῦρα καταφέρονται. εἶτα ἄλλα δύο ἐπάνω

ἐπάνω τῶν ἀκουστικῶν πόρων, τὰ ζυγοειδῆ καλούμενα ὀστᾶ. ὑπὸ δὲ ταῦτα λιθοειδῆ ὀστᾶ, δύο καὶ ταῦτα. ἔμπροσθεν δὲ αἱ βελονοειδεῖς ἐκφύσεις. ἐγγύον το δὲ εἰς διάστασιν τῶν φαρυγέθρου. καὶ λέγεται ὑοειδὲς ὀστοῦν, καθ' ὃ χόνδρου συνδεῖται αὐτοῦ τὰ ἄκρα. ἐπάνω δὲ τούτων τὰ ἀνώνυμα, ὧν μετὰ τὸ ἔμπροσθεν μέρος κεῖται, τὸ πολύμορφον. μετὰ δὲ σύμφυσιν τὰ τῆς ἄνω γνάθου ὀστᾶ συγκεῖται. συμφύσεις δὲ ἔχει τὸ πρόσωπον ἐννέα, μίαν μὲν κατ' εὐρυχωρίαν ἑκατέραν τῶν ὀφθαλμῶν τεταγμένην. δύο δὲ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινός. καὶ ἄλλην μέσην μετὰ ῥῖνα ἐπ' εὐθείας τέμνουσαν. δύο δὲ μετὰ μῆλα. καὶ δύο μετὰ τῆς ὑπερώας πλαγίας. μίαν δὲ ἐπ' εὐθείας διαίρουσαν καὶ τέμνουσαν τὴν ὑπερῴαν. κοιναὶ δὲ προσώπου καὶ κεφαλῆς αἱ ὑπὲρ τῶν ζυγωμάτων. ὀστᾶ δὲ προσώπου δώδεκα, ῥινὸς δύο, ὀφθαλμῶν δύο, μήλων δύο, ὑπερώας τέσσαρα, τὰ τῶν φατνίων δύο, τὰ τοῖς πτερυγίοις ὅμοια. ἡ δὲ κάτω γνάθος κατ' ἐνίους μὲν, δύο εἰσὶν ὀστᾶ συμπεφυκότα μετὰ τὸ γένειον, κατ' ἐνίους δὲ, ἕν. μετὰ γόμφωσιν δὲ σύγκεινται οἱ ὀδόντες. ἐγγεγόμφωνται γὰρ τοῖς φατνίοις. εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν λβ. ἐν τῇ ἄνω καὶ κάτω γνάθῳ, τομεῖς ὀκτώ, κυνόδοντες τέσσαρες, μυλῖται εἴκοσι. τῶν δὲ ἄλλων ὀστῶν αἱ μὲν κλεῖδες, πρὸς μὲν τὸ

ἀκρώμι-

ἀκρώμιον συμφυὲς δέδεικται, πρὸς δὲ τὸ στέρνον, μίγμα ἄρθρου καὶ συμφύσεως δοκοῦσι ποιεῖσθαι. ἐοίκασι δὲ τῷ σχήματι τῷ ῥωμαϊκῷ σίγμα. ſ. καὶ αὐτῷ ἡπλωμένῳ. ἑξῆς δὲ πλευραὶ. δώδεκα γὰρ αἱ πᾶσαι καθ᾽ ἑκάτερον πλευρόν. ἑπτὰ δὲ αὐτῶν πρός τε τοὺς τῆς ῥάχεως σπονδύλους, καὶ πρὸς τὸ στέρνον συνάπτουσιν ἑκατέρωθεν. αἱ δὲ λοιπαὶ πέντε, τῇ μὲν ῥάχει συμβάλλουσιν ἐκ τοῦ ὄπισθεν, κατὰ δὲ τὰ ἔμπροσθεν εἰς ἀλλήλας ἀνανεύουσαι χόνδρῳ συνδέονται. οἱ δὲ σπόνδυλοι εἰκοσιτέσσαρες μὲν οἱ πάντες. διαιροῦνται δὲ, τραχήλου μὲν ἑπτὰ, νωτιαίου δώδεκα, ὀσφύος δὲ πέντε. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν δοκοῦν ἐκ σπονδύλων συγκεῖσθαι συμπεφυκότων ἀλλήλοις. τὸ δὲ στέρνον ὁμοίως καὶ αὐτὸ δοκεῖ ἐκ τῶν ἑπτὰ ὀστῶν συγκεῖσθαι συμπεφυκότων ἀλλήλοις ἐν τῷ ξιφοειδεῖ σχήματι. βραχίων δὲ ἑκάτερος κατὰ ἄρθρον διήρμοσται τῷ τοῦ ὤμου, ἐμβάλλει δὲ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ πλαγίως εἰς τὴν κοιλότητα τῆς ὠμοπλάτης. ἐπίκεινται δὲ αἱ ὠμοπλάται μυσὶν τοῖς ὑπεστρωμένοις ταῖς πλευραῖς ἐκ τοῦ ὄπισθεν. πῆχυς δὲ καὶ κερκὶς παράκεινται μὲν ἀλλήλοις κατὰ σύμφυσιν, συμβάλλουσιν δὲ καὶ τοῦ βραχίονος τῇ ἑτέρᾳ κεφαλῇ

κατ

κατ' ἄρθρον. τισὶ μὲν γὰρ ἑαυτοῦ κονδύλοις εἰς τὴν σιγματοειδῆ τοῦ πήχεως ἀναγλυφὴν ἐναρμόζεται ὁ βραχίων. τῷ δὲ τετάρτῳ κονδύλῳ ὡς περὶ κνώδακα ἡ κερκὶς περιστρέφεται. καρποῦ δὲ τὰ ὀστᾶ, τρία μὲν ὄντα πρὸς μὲν ἄλληλα συμφύσει δέδενται, πρὸς δὲ πῆχυν καὶ κερκίδα κατ' ἄρθρον διήρμοσται. τὰ δὲ τοῦ μετακαρπίου πέντε ὄντα, ἄρθρον μὲν καὶ αὐτὰ ποιεῖ πρὸς τὰ τοῦ καρποῦ. πρὸς ταῦτα γὰρ συμπέφυκε. τὰ δὲ τοῦ ταρσοῦ, πρὸς μὲν αὐτὰ καὶ πρὸς τὰ τοῦ μετακαρπίου συμφύσει συνέχεται, πρὸς δὲ τὰς πρώτας τῶν δακτύλων σκυταλίδας κατ' ἄρθρον συμβάλλονται. δακτύλων δὲ σκυταλίδες μὲν καθ' ἕκαστον τρεῖς, κατ' ἄρθρον δὲ ἡ σύνθεσις αὐτῶν. μηρὸς δὲ ἓν μὲν ὀστοῦν, συμβάλλει δὲ τῇ κεκαμμένῃ μετρίως τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ εἰς βαθεῖαν κοτύλην τοῦ ἰσχίου, καὶ νεύρῳ ἀπηρτημένῳ ἐκφυομένῳ ἐκ μέσης τῆς κοτύλης, καὶ ἐμφυομένῳ εἰς μέσην τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ. τὰ δὲ ἰσχία, δύο ὄντα ὀστᾶ, ἐκ μὲν τοῦ ὄπισθεν κατὰ σύμφυσιν περιβάλλεται τῷ ἱερῷ ὀστῷ, ἐκ δὲ τοῦ ἔμπροσθεν ἀλλήλοις, ἔνθα καὶ ἥβης ὀστᾶ καλεῖται. κνήμης δὲ ἑκατέρας, δύο μὲν τὰ ὀστᾶ, τό, τε τῆς κνήμης καὶ τὸ τῆς περόνης. οὐκ ἐξικνεῖται δὲ ἡ περόνη πρὸς

τὸ κατὰ

τὸ κατὰ γόνυ ἄρθρον, ἀλλὰ μόνον τὸ τῆς κνήμης ἄκρον, τέσσαρας ἔχον ἐν αὐτῷ ἐπιπολαίους τύπους, εἰς οὓς ὑποδέχεται τοὺς τοῦ μηροῦ κονδύλους δύο ὄντας. ἐπίκειται δὲ αὐτοῖς ἡ ἐπιγονατίς, ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὀστάριον στρογγύλον, ὑποπλατὺ, οἷον ἀσπιδίσκιον συνέχον αὐτῶν τὴν συμβολὴν, διὰ τὸ ἐπιπολαίως συνηρθρῶσθαι. τῆς δὲ περόνης, τὸ μὲν ἄνω ἄκρον συμπέφυκε κατὰ τὸ ἀντικνημίου ὑπὸ τὴν ἐπίφυσιν. κατὰ δὲ τὰ σφυρὰ ὑπὸ τὰ πέρατα τοῦ ἀντικνημίου καὶ τῆς περόνης, πρὸς μὲν ἄλληλα συνδεῖται νευροχονδρώδει δεσμῷ, ἐπιβέβηκε δὲ τῷ ἀστραγάλῳ, ἐν τοῖς αὐτοῦ συνέχον τὰ ὀστᾶ. ὁ δὲ ἀστράγαλος κατὰ μῆκος τοῦ ποδὸς κείμενος τῇ μὲν περόνῃ ἐπιβέβηκε καὶ συνήρμοσται ἀκινήτως, τοῖς δὲ τῆς κνήμης ὀστοῖς καὶ τῷ σκαφοειδεῖ κατὰ τὰ ἐμπρόσθια αὐτοῦ μέρη συμβάλλει κατὰ ἄρθρον. τὸ δὲ σκαφοειδὲς καθ᾽ ἃ μὲν συμβάλλει τῷ ἀστραγάλῳ κεκοίλωται, ὡς σκαφοειδὲς δοκεῖν εἶναι. ἐκ δὲ τοῦ ἀντικειμένου κυρτὸν ὄν, ἔχει τρίβους τρεῖς, αἷς δέχεται τὰ χαλκοειδῆ ὀστᾶ τρία ὄντα. τὸ κυβοειδὲς ἔξωθεν μὲν τὴν θέσιν ἔχει, συνήρθρωται δὲ πρὸς τὸ σαρκοειδὲς καὶ τὴν πτέρναν. ἔχει δὲ τὸ ἔκφυσιν ἐκ τοῦ κάτω εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ὑφ᾽ ἣν ὑπο

λέλυθε

λλυθε τοῦ ταρσοῦ τὸ ὀστοῦν πρὸς τὸ ἀνέχειν αὐτό. εἶτα καλούμενον πεδίον, ἐκ πέντε καὶ αὐτὸ συγκείμενον ὀστῶν. εἶτα ἐφεξῆς εἰσὶν οἱ πέντε δάκτυλοι τοῦ ποδὸς, ἐκ τριῶν ἅπαντες φαλάγγων ὁμοίως τοῖς ἐπὶ χεῖρας συγκείμενοι, πλὴν τοῦ μεγάλου. μόνος γὰρ αὐτὸς ἐκ δύο ἐγένετο. συνάγουσι δὲ τὰς μὲν τούτων διαρθρώσεις ὑμενώδεις τινὲς σύνδεσμοι. οἱ δὲ κατὰ τὸν ἀστράγαλον τε καὶ τὴν πτέρναν ἰσχυροί τε πάνυ. καὶ τινὲς δὲ αὐτῶν στρογγύλοι τε ἅμα καὶ νευροχονδρώδεις.

ΠΕΡΙ ΧΥΜΩΝ.

Οἱ δὲ ἐν τῷ σώματι χυμοὶ ἐκ πρώτης γενέσεως τέσσαρες ὄντες, συμμιγεῖς μὲν εἰσὶν ἀλλήλοις καὶ ἀνακεκραμμένοι τῷ σώματι. πλεονάζει δὲ ἄλλος ἐν ἄλλῳ μᾶλλον τόπῳ, τὸ μὲν αἷμα ἐν καρδίᾳ, τὸ δὲ φλέγμα ἐν τῇ κεφαλῇ. ἡ ξανθὴ δὲ χολὴ ἐν ἥπατι. καὶ ἡ μέλαινα ἐν σπληνί. τοῦ δὲ ἐμφύτου πνεύματος διττὸν εἶδος. τὸ μὲν φυσικὸν, τὸ δὲ ψυχικόν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τρίτον εἰσάγουσιν τὸ ἑκτικόν. ἑκτικὸν μὲν οὖν ἐστὶ πνεῦμα, τὸ συνέχον τοὺς λίθους. φυσικὸν δὲ τὸ τρέφον τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά. ψυχικὸν δὲ τὸ περὶ τῶν ἐμψύχων αἰσθητικά τε ποιοῦν τὰ ζῶα καὶ κινούμενα πᾶσαν κίνησιν. ἴδρυται δὲ ἐν τοῖς ζώοις. ἐκ γὰρ τῶν τριῶν

συνέστηκε

συνέστηκε τὰ ζῶα. τὸ μὲν οὖν ψυχικὸν, ἐν τῇ κεφαλῇ κατῴκισται, τὸ δὲ φυσικὸν ἐν καρδίᾳ, τὸ δὲ ἑκτικὸν ἐν παντὶ τῷ σώματι. φυσικαὶ μὲν οὖν εἰσὶν ἐνέργειαι αἱ πρώτης γενέσεως, κύησις, καὶ διάπλασις. μετὰ δὲ τῶν ἀποτεχθέντων ὄρεξις, καὶ κατάποσις, ἡ ἐν τῷ στομάχῳ πέψις, ἀνάδοσις, ἐξαιμάτωσις, διάκρισις, θρέψις, αὔξησις. διακρίνεται δὲ ἐν τῷ σώματι σκύβαλα, φλέγμα, χολαὶ, οὖρον, ἱδρῶτες, μύξαι, σίαλον, γάλα. ψυχικαὶ δὲ δυνάμεις, αἴσθησις τε καὶ προαίρεσις. Αἰσθήσεις μὲν οὖν εἰσὶ πέντε, ἃς τὰ ζῶα προσέχει διὰ τῶν τοῦ σώματος ὀργάνων, ὅρασις, ἀκοὴ, γεῦσις, ὄσφρησις, καὶ ἁφή. προαιρεῖται δὲ ἡ ψυχὴ τὰ μὲν αὐτὴ ἄνευ τοῦ σώματος λογιζομένη, ἢ ἐνθυμουμένη. μετὰ δὲ τοῦ σώματος προαιρεῖται κινοῦσα αὐτὸ πρὸς ὑποδοχὴν τινῶν, ἢ ἔκκρισιν, ἢ τὴν μετὰ τόπου κίνησιν. ἡ δὲ ἀναπνοὴ σύνθετός τις ἐνέργεια δοκεῖ εἶναι τῇ μὲν κατὰ προαίρεσιν, τῇ δὲ ἀπροαιρέτως, καὶ φυσικῶς γινομένη, ὡς ἐν τοῖς ὕπνοις. ὑγιαίνει τοίνυν ὁ ἄνθρωπος τῶν μὲν πρώτων ἐξ ὧν συνέστηκεν τῶν στοιχείων καὶ τῶν δευτέρων ἐξ ὧν διεπλάσθη τῶν τεσσάρων χυμῶν, ποσότητος τε συμμέτρως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, καὶ ταῖς ποιότησιν εὐαρμόστως. τῶν δὲ στερεῶν

σωμάτων

σωμάτων ἐξ ὧν σύγκειται, μήτε διαιρουμένων μήτε καταπυκνουμένων, μήτε ἐξισταμένων ἐκ τῶν αὐτῶν χώρας. τῶν δὲ πνευμάτων μήτε ἀποτεινομένων ἄγαν, ὡς ἐπὶ τῶν φρενιτικῶν, μήτε ἐκλυομένων ὡς ἐπὶ τῶν ληθαργικῶν, ἢ ὑπὸ τῶν ἐν καρδιακῇ διαθέσει ὄντων. τούτοις γὰρ τὸ ἐκλικὸν πνεῦμα ἔοικεν ἐκλύεσθαι. ἐν ὑγείᾳ δὲ συντηρητέον τὸν ἄνθρωπον τοῖς τε συνήθεσι γυμνασίοις χρώμενον, καὶ τροφαῖς ταῖς κατὰ χώραν ἐν ἑκάστῃ ὥρᾳ τετηρημέναις, τὸ πλῆθος αὐτῶν μόνον φυλαττόμενον, ἐξ οὗ ἀπεψίαι γίνονται, ἀφ᾽ ὧν αἱ νόσοι συνίστανται. προφυλακτέον δὲ τὰς νόσους μελλούσας γίνεσθαι, ἢ ἔσεσθαι. εἰ μὲν ἐκ πλήθους, ἀσιτίαν παραλαμβάνων, ἢ κάθαρσιν, ἢ φλεβοτομίαν. εἰ δὲ ἀπὸ καμάτου καὶ ἐνδείας, ἀναπαῦσαι καὶ ὑποθρέψαι σύμφορον. αἱ δὲ νόσοι γίνονται πᾶσαι καθ᾽ Ἱπποκράτην, αἱ μὲν ἔξωθεν, ἐκ τοῦ περιέχοντος, αἱ δὲ ἔσωθεν ἐκ τῶν διαιτημάτων ἃ προσφερόμεθα, ὑφ᾽ ὧν, ἢ πλεονάζει τις τῶν τεσσάρων χυμῶν, ἢ ἐλλείπει, ἢ κατὰ ποιότητα μεταβάλλει. ὑπὸ δὲ τούτων καὶ τὰ ἔμφυτα πνεύματα, ἃ μὲν ἐπιτείνεται ἄγαν, ἃ δὲ χαλᾶται εἰς ὑπερβολήν. τὰ δὲ στερεὰ σώματα καὶ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν πολλὰς αἰτίας ἔχει τοῦ ὑπο-

σκληρότητος οὖσα, τὸν πυρετὸν ἀφορίζει. εἴδη δὲ πυρετῶν ἐστὶ πάντα δύο, ὅ, τε συνεχὴς, καὶ ὁ διαλείπων. συνεχὴς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ εἰς ἀπυρεξίαν πρὶν τελέως λυθῆναι τὸ νόσημα μὴ παυόμενος. πάλιν δὲ τοῦ διαλείποντος εἴδη εἰσὶν ἓξ κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἀμφημερινός, τριταῖος, τεταρταῖος, πεμπταῖος, ἑβδομαῖος, ἐνναταῖος. ἀμφημερινὸς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ καθ' ἑκάστην ἢ νύκτα, ἢ ἡμέραν ἐπισημαίνων, ἢ αὐτὴν ἅμα. τριταῖος δὲ ὁ παρὰ μίαν. τεταρταῖος δὲ ὁ παρὰ δύο. πεμπταῖος δὲ ὁ παρὰ τρεῖς. ἑβδομαῖος ὁ παρὰ πέντε. ἐνναταῖος ὁ παρὰ ἑπτά. ὁ ἡμιτριταῖος γὰρ ὅτε μὲν ἐν συνεχείᾳ ἐπιφαίνεται, ὅτε δὲ ἐν τοῖς διαλείπουσι τάττεται. τῶν δὲ ἄλλων νοσημάτων εἴδη δύο, εἴτε σὺν πυρετοῖς εἴη, εἴτε ἄνευ πυρετοῦ. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ὀξέα, τὰ δὲ χρόνια. ὀξέα μὲν οὖν ἐστι τάδε, φρενῖτις, καῦσος, συνάγχη, πλευρῖτις, περιπνευμονία, καρδιακὴ διάθεσις, ἴκτερος, χολέρα, εἰλεὸς, κωλικὴ διάθεσις, ἀποπληξία, τέτανος, ὀπισθότονος, ἐμπροσθότονος. τὰ μὲν ὀξέα ὡς ἐπίπαν, ὑπό τε αἵματος καὶ χολῆς ξανθῆς συνίσταται, πλεοναζόντων ἐν πᾶσι μέρεσι τοῦ σώματος, ἐν οἷς νοσοποιοῦσιν ἐκτρεπομένων ἐπὶ τὸ κάκιον. τὰ δὲ χρόνια

τοῦ φλέγματος καὶ μελαίνης χολῆς· ὁμοίως, ἢ πληθυνόντων πολὺ παρὰ τὰ κατὰ φύσιν, ἢ μεταβαλλόντων ἐπὶ τὸ δριμύτατον. θεραπευτέον δὲ τοὺς μὲν ἐκ πλήθους νοσοῦντας, κατὰ δίαιταν ἀφαιροῦντα τὴν ἐκ πλήθους νόσον ἢ διὰ ἀσιτίας, ἢ διὰ καθάρσεως, ἢ διὰ φλεβοτομίας. προστιθέντα δὲ καὶ προσφέροντα τοῖς δὴ ἐνδείας εἰς τὴν νόσον ἐμπεσοῦσιν. οἷς δὲ ἀπεψία, καὶ δριμύτης ὑγρῶν αἰτία ἐστὶ, συμπέττειν δεῖ ταῖς ἐπιβροχαῖς καὶ τοῖς καταπλάσμασι. κατακεραννύναι δὲ τὰ δριμέα, καὶ εὐχύλοις καὶ ὑγραινούσαις τροφαῖς χρῆσθαι. οἱ δὲ καιροὶ τῶν βοηθημάτων ἔν τε ὅλῳ τῷ νοσήματι καὶ ταῖς μερικαῖς ἐπισημασίαις, εἰσὶ τέσσαρες, ἀρχὴ, ἀνάβασις, ἀκμὴ, παρακμή. ἐν ἀρχῇ μὲν ὅλου τοῦ νοσήματος, ἀποσιτία ἁρμόζει μέχρι τῆς διὰ τρίτης. ἐφ᾽ ὧν δὲ καὶ ἀποχὴ παντὸς, μέχρι τῆς διὰ τρίτης. φλεβοτομίαν δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν κρίνουσιν οἱ νεώτεροι μέχρι τῆς διὰ τρίτης, οἱ δὲ παλαιοὶ καὶ μετὰ τὴν τρίτην παραλαμβάνουσιν, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ὑφεστήκει, καὶ τὸ νόσημα ἀπαιτεῖ. τροφῆς δὲ καιρὸς μετὰ τὴν διάτριτον κατὰ τοὺς νεωτέρους, κατὰ δὲ τοὺς παλαιοὺς οὐκ ἐπὶ πάντων, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν ἐκ πλήθους νοσούντων, καὶ ἐπὶ νέων καὶ ἐπὶ πρεσ-

βυτέρων

βυτέρων. περὶ δὲ παιδίων ἀπ' ἀρχῆς βρέφεσιν, καὶ ἐφ' ὧν ἔθος τοιοῦτον, ἢ διὰ χώραν, ἢ διὰ τὸ περιέχον. πρὸς δὲ τῆς τροφῆς τῶν μετὰ τὴν πρώτην διάτριτον ἐπιβροχαῖς χρηστέον τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν μέσων. ταῖς δὲ ἑξῆς καταπλάσμασι καὶ κλύσμασι. τὰς μὲν οὖν ἐμβροχὰς ἀεί, καὶ τὰς περὶ τῶν μέσων θερμὰς παραληπτέον, καὶ ἁπλᾶς ἑψόντας κύμινον ἢ ξυλανήθον. τὰς δὲ περὶ κεφαλὴν θερμὰς μὲν ἐπὶ ληθάργου, καὶ πάσης καταφορᾶς. ἐμψυχούσας δὲ ἐπὶ φρενιτίδων, καὶ περὶ παντὸς πυρετοῦ ὀξέος. τῶν δὲ καταπλασμάτων τὰ μὲν διὰ μόνου μέλιτος καὶ ἐλαίου κατασκευάζεται, καὶ καλεῖται μαλακτικά. τὰ δὲ δι' ὑδρελαίου, ἅπερ ὀνομάζουσιν ὠμὴν λύσιν. τὰ δὲ ἐμπλασσόμενα χόνδρις, οἷα δὴ γῦρις, καὶ λινόσπερμον, καὶ τῖλις. οἱ δὲ κλυσμοὶ δι' ὑδρελαίου καὶ μέλιτος καὶ ἁλῶν καὶ νίτρου βραχέως. καιρὸς δὲ τούτων, ὁ πρὸ τῆς τροφῆς ἐν ἀνέσει τῆς ἐπισημασιῶν καὶ παρακμῇ. περὶ δὲ τῶν συνεχῶν ὁ ὄρθρος. φρενῖτις μὲν οὖν ἐστὶν ἔκστασις διανοίας μετὰ παρακοπῆς σφοδρᾶς, καὶ χειρῶν ἀλλοίως περιφορᾶς, καὶ κροκυδισμοῦ, καὶ καρφολογίας, καὶ πυρετοῦ ὀξέος. γίνεται δὲ ἐξ αἰτίας, ὡς ἐπὶ πολὺ χολῆς. συνίσταται δὲ περὶ ἐγκέφαλον, ἢ μή

νίγγας, ἢ ὥς τινες λέγουσιν περὶ φρένας, ὃ διά-
φραγμα καλεῖται. θεραπεία δὲ ἁρμόδιος ἡ δέ.
εἰ μὲν προγνοίη τις ἐν ἀρχῇ διὰ φλεβοτομίας καὶ
σικύας. ἀφαίρεσις δὲ καὶ κλυσμὸς, καὶ ἀσιτία
ἁρμόδιος. ἐνστάντος δὲ τοῦ πάθους ἐπιβροχαὶ
καρωτικαί τε καὶ ὑπνωτικὰ ἐπιχρίσματα, καὶ
τροφαὶ ὑγραίνουσαι. ὁ δὲ καῦσος εἶδος μέν ἐστι
πυρετοῦ, τέτακται δὲ ὑπὸ μὲν Ἱπποκράτους
ἐν τοῖς ὀξέσιν, ὡς τεταρταῖος ἐν τοῖς χρονίοις.
ὑπὸ δὲ τῶν νεωτέρων οὐκέτι. συνίσταται δὲ ἐκ
χολῆς, οὐκ ἄγαν ξηρᾶς, περὶ τὰ φλεβία τὰ κατὰ
τὸ ἧπαρ. θεραπεύεται δὲ φλεβοτομίᾳ ἐν ἀρχῇ,
καὶ ψυχροῦ δόσει ἐν ἀκμῇ, ἢ πόμασιν ἐμψύχουσιν,
ἢ ἐπιθέσεσιν, οἷόν ἐστι τὸ δι' ὑδρελαίου ζεστοῦ.
κυνάγχη δὲ καὶ συνάγχη, φλεγμοναί εἰσιν πε-
ρὶ τὸν τράχηλον, ἡ μὲν περὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ὀξέως
πνίγουσα, ἡ κυνάγχη. ἡ δὲ συνάγχη, εἰς τὰ ἐκτὸς
μᾶλλον νεύουσα, καὶ διὰ τοῦτο ἧττον πνίγουσα,
καὶ ἧττον κινδυνώδης ἐστί. γίνεται δὲ ἑκάτερον
πάθος, ἢ ὑπὸ χολῆς, ἢ ὑπὸ φλέγματος ἁλμυ-
ροῦ. συνίσταται δὲ ὅτε μὲν σὺν πυρετῷ ὀξεῖ, ὅτε
δὲ χωρὶς πυρετοῦ. θεραπεία δὲ ἡ μὲν γενναιοτά-
τη καὶ ὀξυτάτη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διὰ φλεβοτομίας,
μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῶν ἀποφλεγματιζόντων
φαρμάκων,

φαρμάκων, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων κη-
ρωτῶν. Ἀσκληπιάδης δὲ ἐπὶ τῶν ἄκρως πνι-
γομένων, καὶ λαρυγγοτομῆ. πλευρῖτις δὲ ἐστὶ
φλεγμονὴ περὶ τὸ πλευρὸν, ἐκ τῶν ἔνδον μετὰ
πυρετοῦ ὀξέος, καὶ ἀλγημάτων σφοδρῶν, καὶ
βηχός. γίνεται δὲ ὑπὸ χολῆς μάλιστα. θεραπεία
δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν φλεβοτομία, εἶτα ἡ διὰ τῶν κατα-
πλασμάτων, καὶ ξηρῶν πυριῶν, οἷον κέγχρων
καὶ ἁλῶν. τρίτη ἡ διὰ τῶν ἀνακαθαιρόντων ἔνδο-
θεν φαρμάκων πλευριτικῶν ἐπιγεγραμμένων.
φυλάττεσθαι δὲ ἐπὶ τούτων τὰς τῆς κοιλίας ῥύσεις.

ἡ δὲ περιπνευμονία τοῖς μὲν δοκεῖ φλεγμο-
νὴ βαρεῖα εἶναι περὶ πνεύμονα, καὶ τὸ βάρει τού-
του δεικνύεται. τοῖς δὲ οὐ δοκεῖ ὁ πνεύμων
δύνασθαι φλεγμαίνειν, τὰ πλησίον δὲ αὐτοῦ φα-
σὶ ἐν τοιαύτῃ διαθέσει γινόμενα, οὕτως ὀνομά-
ζεσθαι αὐτὴν ποιεῖ. συνίσταται δὲ τὸ πάθος
τοῦτο μετὰ πυρετοῦ ὀξέος, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν
αἰτίων, ὧν ἡ πλευρῖτις. κατὰ δέ τινας ὑπὸ
φλέγματος. θεραπεία δὲ τὰ πολλὰ ὁμοία τῇ
πλευρίτιδι. ἡ δὲ καρδιακὴ διάθεσις, οὐκ
ἀπὸ τῆς περὶ καρδίαν ἐστὶν τὸ πάθος οὕτως ὠνομά-
σθη, ἀλλ' ἐπεὶ καρδίαν οἱ παλαιοὶ τὸν στόμαχον
ἐκάλουν. τούτου δὲ ἀναλυομένου ἐν πυρετῷ

 ὀξεῖ,

ὀξεῖ, συμβαίνει τοὺς κάμνοντας διαφορεῖσθαι. γίνεται δὲ πάθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲν, ἐκ τῶν ἀμέτρων ἀσιτιῶν, ἢ ἐκ φλεβοτομίας ἀκαίρου, ἢ τινος ἀφαιρέσεως ἀλόγου παραληφθείσης. διὸ τροφῆς δέονται τῆς εὐαναδότου, καὶ ἀναθερμαινούσης, ὥσπερ δὴ οἴνου καὶ χιόνος, καὶ τῶν στερεῶν ὅσα προσιμώτερα, καὶ τὸν στόμαχον τονοῦν δυνάμενα. ὅσοι δὲ ὅτε καὶ φλεγμαινόντων τῶν ἐντέρων, μάλιστα δὲ τοῦ ἥπατος τοῦτο γίνεται, ὅτε τοὐναντίον ἀφαιρέσεως δεῖται, καὶ καταπλάσεως τῶν ὑπὸ τῶν φλεγμαινόντων. ἴκτερος δέ ἐστιν ἀνάχυσις χολῆς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὁ τὲ μετὰ σὺν πυρετῷ ὀξεῖ, ὁ τὲ δὲ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, μετὰ ἐγκαύσεως τῶν ἐντέρων, καὶ κακοστομαχίας. δεῖται δὲ εἰ μὲν τὰ μέσα φλεγμαίνει καταπλασμάτων πρώτων, καὶ εἰ πλῆθος ὑπόκειτο φλεβοτομίας, εἰ δὲ μὴ, τῶν τὴν χολὴν κενούντων, ἢ διὰ κοιλίας καὶ ἐντέρων, ἢ δι' οὔρων, ἢ διὰ ῥινῶν, ἢ δι' ἱδρώτων. ἡ δὲ χολέρα δ' ἐστὶν ὅσοι καθ' ἱπποκράτην, ἢ μετὰ ὑγρὰ, ἣν καὶ πολλοὶ ἴσασι, μετ' ἐκκρίσεως σφοδρᾶς καὶ χολώδους, καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ στροφῶν χαλεπῶν μετὰ τῶν ἐπιγινομένων σπασμῶν, καὶ συνολκῶν περὶ τὰς γαστροκνημίας μάλιστα. ἐπιμέλεια δὲ, ἐπιβροχῶν μετὰ

θερμῶν

θερμῶν ἐπὶ τῶν συνελκομένων, καὶ λούτρου μετὰ τὴν ἀποκάθαρσιν, καὶ τροφῆς εὐδιοικήτου τε καὶ εὐαναδότου καὶ εὐστομάχου. τὸ δὲ ἕτερον εἶδος ξηρὰν χολέραν καλεῖ ὁ Ἱπποκράτης, ὑπὸ μὲν τοῦ αὐτοῦ αἰτίου γινομένην, καὶ πάντα τὰ αὐτὰ συνισαμένην, ἄνευ μέντοι ῥύσεως κοιλίας καὶ ἐμέτων. διὸ καὶ δεῖται προανέσεως τε καὶ διὰ καταπλασμάτων, καὶ οὐ προσφορᾶς, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἐνδείας. εἰλεὸς δὲ καὶ κωλικὴ διάθεσις, φλεγμοναί εἰσιν ἐντέρων. ἡ μὲν τοῦ λεπτοῦ, ἡ δὲ τοῦ κώλου. διό, καὶ ἀποκλείεται τά τε διαχωρήματα, καὶ αἱ φῦσαι ἐνειλούμεναι τοῖς ἐντέροις, τῷ μὴ ἔχειν τὴν ἔξοδον, ἀλγήματα σφοδρὰ παρέχουσι καὶ στρόφους. ὀξύτερον δὲ καὶ τῇ διαθέσει καὶ τοῖς συμπτώμασιν ὁ εἰλεὸς καὶ κινδυνωδέστερος, ἐμέτοι τε γίνονται τῶν εἰλεωδῶν τοῖς ἐσχάτως ἔχουσιν ἑκάτερον τὸ πάθος. ἐν ἀρχῇ μὲν φλεβοτομία ὁ εἰλεὸς μάλιστα, τὰ πολλὰ δὲ ἀποσιτίαις καὶ καταπλάσμασι τοῖς ἀνιεῖσι καὶ λύουσι τὰς φλεγμονάς. ἐνεργέστερον δὲ βοηθεῖ τὰ ἔνδοθεν ἐνιέμενα κωλικὰ φάρμακα. τῶν τε γὰρ ἀλγημάτων ῥύεται, καὶ ὕπνον ἐπάγει, καὶ τὴν διαχώρησιν κινεῖ. ἀποπληξία δὲ γίνεται μὲν διὰ πλῆθος ὑγρῶν παχέων ἐμφραττόντων τὰ ἀπὸ τῆς κε-

φαλῆς ἀγγεῖα, τὰ διαδόντα εἰς πᾶν τὸ σῶμα τὴν αἴσθησιν ἢ τὴν κίνησιν. διὸ ἢ ἀναίσθητοι, καὶ ἄφονοι, καὶ ἀκίνητοι γίνονται ἀπόπληκτοι. λέγει δὲ Ἱπποκράτης περὶ τοῦ δὲ τοῦ πάθους, ἀποπληξίην ἰσχυρὰν μὲν λύειν ἀδύνατον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηίδιον. φλεβοτομεῖν δὲ εὐθὺς τοὺς κεκρατημένους, ἐὰν ἢ τὰ τῆς ἡλικίας συνῳδὰ ᾖ, καὶ ἡ δύναμις ὑπακούῃ.

τέτανος δὲ, ἢ ὀπισθότονος, ἢ ἐμπροσθότονος περὶ τὰ νεῦρα πάθη. εἶδος δὲ ἐστὶν ἑκάτερον σπασμοῦ, τῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς νεύρων, δι' ὧν τὴν κίνησιν διαδίδωσι εἰς τὸ σῶμα. γίνεται δὲ διὰ ἔμφραξιν ὑγρῶν παχέων ἐπὶ τῶν νεύρων. ὁ τε μετ' εἰς τοὐπίσω, ὥστε μὴ συννεύειν, καὶ καλεῖται ὀπισθότονος. ὅτε δὲ τῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ὥστε μὴ ἀνανεύειν, καὶ καλεῖται ἐμπροσθότονος. ὁ τε δὲ ἐπ' εὐθείας, ὥστε μὴ συγκάμπτεσθαι, ἢ τέτανος προσωνόμασαι. θεραπεύεται δὲ ὑπὸ φλεβοτομίας εἰ πλῆθος ὑποκεῖται, ὡς ὁ περὶ Ἱπποκράτην καταπεσὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν τραυματισθείς. ἴασται δὲ αὐτοὺς καὶ ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις θέρους ὥρα, μάλιστα εἰ μὴ ἰσχνὸς ἀλλ' εὔσαρκος εἴη ὁ πάσχων. θέρμης γὰρ ἐπανάκλησιν ποιεῖται. ὡς δὲ οἱ πολλοὶ χρῶνται ἐγχρίσμασι, τοῖς ἠρέμα θερμαίνουσι, καὶ χαλῶσι, καὶ ἀλείμμασι τοῖς ὁμοίοις, καὶ

ἐρίων

ἐρείων ἠλαιωμένων ἐπιθέσει, καὶ πυρίαις, καὶ κα-
ταπλάσμασι θερμοῖς. χρόνια δὲ πάθη περὶ τὰ
ἐνδὸς συνίσταται, τάδε, κεφαλαία, ἐπιληψία,
ἴλιγγοι, σκοτώματα, μανία, μελαγχολία, λήθαρ-
γος, κόρυζα, βράγχος, κατάῤῥους, αἵματος ἀνα-
γωγὴ, ἐμπύημα ἐν θώρακι, φθίσις, ἀπόστημα
ἐν μεσοπλευρίῳ, ἀπόστημα ἐν κατακλεῖσι, ἡπα-
τικὴ διάθεσις, τεινεσμὸς, δυσεντερία, ἕλμιν-
θες αἱ πλατεῖαι, ἕλμινθες αἱ στρογγύλαι, ἀσκα-
ρίδες, ἰσχίας, ἀρθρῖτις, ποδάγρα, ἐλεφαντίασις,
δοκεῖ τῶν ἐκτὸς εἶναι. τῶν οὖν χρονίων, κεφαλαία
μέν ἐστι κεφαλῆς ἄλγημα ἐνδιάθετον, περιοδικῶς
ἐνίοτε τὰ πολλὰ κινούμενον, ὑπὸ φλέγματος γινό-
μενον. ὅ τε δὲ εἰς ἓν μέρος τῆς κεφαλῆς τὸ ἄλγημα
ἐστὶ, καὶ καλεῖται ἑτεροκρανία. ἴασις δὲ ἀμφοτέ-
ρων δι' ἀφαιρέσεως αἵματος, ἢ διὰ συκίας ἐπὶ
τὸ ἰνίον, καὶ ἀποφλεγματισμοῦ, καὶ διὰ κοιλίας κά-
θαρσιν, καὶ ἐπιθεμάτων, ὅσα ἀναγράφεται
ἐν καταπλάσματος τρόπῳ, ἢ ἐν μαλάγμα-
σιν, ἢ ἐπιχρίσμασιν. τὸ δὲ τελευταῖον, σινα-
πισμῷ ἀναξηραίνεται τὸ αἴτιον. ἐπιλη-
ψία δὲ, ἣν καὶ ἱερὰν νόσον καλοῦσι, συνίστα-
ται μὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀπὸ κεφαλῆς νεύ-
ρων, δι' ὧν ἡ αἴσθησις καὶ ἡ κίνησις εἰς πᾶν τὸ
σῶμα

σῶμα διαδίδοται, αἰτία δὲ τοῦ πάθους ὡς ὁ πλάτων καὶ ἱπποκράτης φασί, φλέγμα καὶ χολὴ μέλαινα. διὸ καταπίπτουσιν οἱ τῷ πάθει ἐχόμενοι, ἐμφραττομένων αὐτοῖς τῶν ὁδῶν, τῆς τε αἰσθήσεως, καὶ τῆς κινήσεως. ἀφρίζουσι δὲ διὰ τὸν κλόνον τῶν ὑγρῶν, ὃς γίνεται διὰ τὸν σπασμὸν τῶν νεύρων. διὸ ἔστιν ὅτε καὶ οὖρον ἐκκρίνουσιν ἀπροαιρέτως. ἴαται δὲ τὸ πάθος ἐπὶ μὲν τῶν πρὸ ἥβης παίδων ἡ φύσις ἐκλάμψασα περὶ ἥβην, καὶ κρίσιν τοῦ νοσήματος ἐργασαμένη ὑπὸ ἐμφύτῳ θερμῷ, ἀναξηραίνουσα τὰ αἴτια. τοῖς δὲ μετὰ τὴν ἥβην, δυσίατον, ἢ καὶ ἀνίατον τὸ πάθημα.

τὰ δὲ σκοτώματα καὶ αἱ ἴλιγγες συγγενῆ ἐστὶ τῆς ἐπιληψίας, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίων γινόμενα, καὶ περὶ τὰ αὐτὰ χωρία συνιστάμενα. ἐπιπολαία μέντοι ἡ κατασκευὴ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐνδιάθετος, διὸ καὶ εὐιατωτέρα καθάρσεσι ταῖς διὰ κοιλίας, μάλιστα τῇ ἱερᾷ, ἔπειτα ἀποφλεγματισμοῖς καὶ ἐμέτοις ἐν κύκλῳ παραλαμβανομένοις, τοῖς μετὰ δεῖπνον, τοῖς δὲ νήστεσιν. ἐπὶ πᾶσι δὲ κατορθοῦται ἐλλεβόρῳ. τῆς δὲ περὶ τὴν διάνοιαν ἐκστάσεως, δύο μὲν τὰ ἀνέχοντα εἴδη, μανία τε, καὶ μελαγχολία. πολλαὶ δὲ καὶ ἐν τούτοις αἱ διαφοραὶ, ἀκατονόμασται οὖσαι, συνίσταται μὲν

οὖν περὶ

ὂν περὶ κεφαλὴν πᾶσαν ἔκστασις διανοίας. αἰ-
τία δὲ τῆς μὲν μανίας ξανθὴ χολή. διὰ τοῦτο ταρα-
χώδεις, καὶ ἔκφοροι, καὶ πρόχειροι, ὑβρισταί τε, οἱ
τούτῳ ἐχόμενοι τῷ πάθει. τῆς δὲ μελαγχολίας αἰ-
τία μέλαινα χολή, ψυχρότερος χυμὸς καὶ ζοφώ-
δης. διὸ ζοφώδεις τε εἰσὶ, καὶ δύσθυμοι οἱ τοιοῦ-
τοι. ὕποπτοι δὲ εἰς πάντα, καὶ μισάνθρωποί τε,
καὶ ἐρημίαις χαίροντες, οἷος ὁ Βελλεροφόντης ἱστο-
ρεῖται. ἤτοι ὁ καππεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο,
ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.
ἴασι δὲ διὰ καθάρσεως τῆς κατὰ κοιλίας, καὶ μά-
λιστα τῆς δι' ἐμέτων. ὑπὲρ πᾶσι δὲ ἐλλέβορος ἑκά-
τερος λύσις. ὁ δὲ λήθαργος ἐναντίον πάθος
ἐστὶ τῇ φρενίτιδι. καταφορὰ γάρ ἐστι βαθεῖα καὶ
δυσανάκλητος. οἱ κάμνοντες ἐπιλανθανόμε-
νοι πάντων ὅσα λέγουσι. ταῦτα δὲ σὺν πυρε-
τῷ αὐτοῖς συνεδρεύει. τόπος μὲν οὖν τοῦ πά-
θους ἡ κεφαλή. περὶ γὰρ μήνιγγας αὐτοῖς συνίστα-
σται. αἴτιον δὲ τούτου φλέγμα, χυμὸς ψυχρὸς,
καὶ τῷ ψύχει καὶ τῇ ὑγρότητι εἰς ὕπνους αὐτοὺς
κατάγον. θεραπεία δὲ ἁρμόδιος, ἡ ὑπεναντία
τῇ φρενίτιδι, ἀνάτριψις τῶν ἄκρων διά τινων
δριμέων καὶ νυσσόντων, ὀσφραντῶν τε προσαγω-
γαὶ ἀνεγειρόντων, τροφαί τε ὁμοίως διαχέουσαι

καὶ τέμνουσαι τὸ φλέγμα, ὑποβροχαί τε τῆς κεφαλῆς τῶν ἀναξηραινόντων, καὶ καταπλάσματα δεῖν ὅπου κατὰ τῶν μέσων. πολλάκις γὰρ ταῦτα φλεγμαίνοντα πιέζει καὶ τὴν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀρχὴν τῶν νεύρων. κόρυζα δὲ, καὶ βρόγχος, καὶ κατάῤῥους, ἀπὸ κεφαλῆς μὲν ἄρχεται τὰ πάθη πληρουμένης, εἶτα καταστάζουσης, ὅτε μὲν εἰς ῥῖνας, καὶ καλεῖται κόρυζα. ὅτε δὲ εἰς βρόγχον, καὶ βρόγχος ὀνομάζεται τὸ πάθος. ὅτε δὲ εἰς θώρακα καὶ κατάῤῥους λέγεται. εὐίατον μὲν οὖν καὶ πρόσκαιρον ἡ κόρυζα, δεύτερον ὁ βρόγχος. ὀλιγοσιτίαι μὲν, καὶ θερμαὶ τροφαὶ καὶ σιτώδεις, ἐρύσαντο πολλάκις τῶν παθῶν. δυσίατος δὲ ὁ κατάῤῥους, καὶ πολλάκις ἀνίατος. ἐκ γὰρ κατάῤῥου δρυμέος καὶ ἁλμυροῦ διεσθιομένων τῶν σωμάτων αἵματος ἀναγωγὴ γίνεται. αἰτίαι δὲ αἵματος ἀναγωγῆς τρεῖς, ἢ γὰρ κατ' ἀνάβρωσιν τῶν ἀγγείων παραῤῥέοντος τοῦ αἵματος εἰς τὴν ἀρτηρίαν, ἀνάγεται διὰ τοῦ στόματος, ἢ διὰ δύναμιν ῥήξεως γενομένης, ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ ἀτονίαν τῶν ἀγγείων οὐ στεγόντων, ἀλλὰ ἀναστομουμένων διαπηδῶντος τοῦ αἵματος. διαφέρει δὲ αἵματος ἔκκρισις καὶ αἵματος ἀναγωγή. ἡ μὲν γὰρ ἢ ἀπὸ πνεύμονος, ἢ ἀπὸ τῆς τραχείας ἀρτηρίας γίνεται

γίνεται, ἡ δὲ ἀπὸ στομάχου, καὶ τὸ αἷμα μελαντέ-
ρον φαίνεται, τὸ δὲ ἀπὸ θώρακος ξανθότερον καὶ
ἀφρίζον. ἔπειτα δὲ τὸ μὲν μετὰ βηχὸς ἀνάγε-
σθαι, τὸ δὲ ἄνευ βηχός. πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ κε-
φαλῆς διὰ τῶν τῆς ὑπερῴας τρημάτων εἰς τὸ
στόμα καταφερόμενον τὸ αἷμα, ἀναγωγῆς φαν-
τασίαν παρέχει, οὐκ οὖσαν. τόποι δὲ ἐξ ὧν κυ-
ρίως τὸ αἷμα ἀνάγεται, τρεῖς, πρῶτος μὲν τὸ
φαρύγετρον, καὶ ἀκινδυνοτέρα, καὶ εὐιατω-
τέρα ἐντεῦθεν ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγή. δεύ-
τερος ἀπὸ τῆς τραχείας ἀρτηρίας, καὶ δυσία-
τος αὕτη ἡ διαφορὰ, καὶ κινδυνώδης. τρί-
τος ἡ ἀπὸ πνεύμονος, πασῶν δυσιατωτέρα
καὶ κινδυνωδεστέρα, ἐφ' ἧ μάλιστα τὸ ἐμπύημα
καὶ φθίσις, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, ἐφ' αἵματος
πτύσει πύου πτύσις, ἐπὶ πύου πτύσει, φθίσις.
ἐπὶ δὲ φθίσει, θάνατος. δοκεῖ δὲ τισὶ καὶ ἀπὸ πλευ-
ροῦ αἷμα ἀνάγεσθαι. ἀμφίβολος δὲ οὗτος ὁ τρόπος.
ἴασις δὲ αἵματος ἀναγωγῆς, ἐπισχεθῆναι τὸ αἷ-
μα, ἢ διὰ φλεβοτομίας μετοχετεύσαντα, καὶ μά-
λιστα ἐπὶ τῶν νέων, ἢ διὰ ὀξυκράτου στήσαντα,
ἢ ἀποσιτίᾳ μειώσαντα τὸ πλῆθος, ἢ διά τι-
νος τῶν ἁπλῶν φαρμάκων, οἷον ἀκακίας, ὑποκυ-
στίδος, βαλαυστίου, ἀρνογλώσσου χυλοῦ, καὶ
τῶν

τῶν ὁμοίων. ἐμπυήματος δὲ ἴασις ἡ μὲν παλαιὰ διὰ καυστηρίων, ἀναξηραινόντων τὴν θώρακα, καὶ εἰς τὰ ἐκτὸς μεταρδυματίσαι. ἡ δὲ νεωτέρα, συμπεπαίνει τοῖς καταπλάσμασι καὶ τοῖς ἐκλεικτοῖς, ἔπειτα ἀνακαθάραι ταχέως τοῖς διὰ στόματος διδομένοις φαρμάκοις, πρὶν ἢ καθαιρεθῆναι τὸ σῶμα. ἐπιγράφεται δὲ τὰ φάρμακα ἰδίως πρὸς ἐμπυικούς. τὰ ἐν μεσοπλευρίῳ συνιστάμενα ἐμπυήματα, τεμνόμενα ἰδίως πρὸς μόνην ἔχει τὴν ἔκκρισιν τοῦ ὑγροῦ. ἡ γὰρ ἀθρόα, ἀναιρεῖ. γίνεται δὲ ἐμπυήματα καὶ ὑπὸ τὸ διάφραγμα, ἃ λέγουσιν ἐν κατακαλύψει ἀποστήματα, οὐχ ὁμοίως κινδυνώδη, οὐ δὲ δυσίατα, τὰ πολλὰ γὰρ ἐς ῥηγνύμενα ταύτῃ ἐκκρίνεται, ἢ διαιρουμένων τῶν ἐκτὸς σωμάτων. ἱστορεῖ δὲ Διοκλῆς καὶ τὰ ἐν θώρακι ἐμπυήματα, δῆλον ὅτι συῤῥηγνύμενα εἰς τὴν τῶν νεφροὺς καὶ κύστιν φέρουσαν ἀρτηρίαν, ταύτῃ ἀποκρίνεσθαι σὺν τοῖς οὔροις. φθίσις μὲν κυρίως λέγεται ἡ ἐν πνεύμονι, ἢ εἰς τὴν θώρακα τῶν ἐμπυημάτων σύντηξις τοῦ σώματος. δυσίατον δὲ τὸ πάθος, ἢ καὶ ἀνίατον. γαλακτοποσία τε ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ, καὶ τόποι ξηρότεροι, καὶ τῆς Αἰγύπτου τὰ ἄνω, καὶ ἡ Λιβύα ἰῶνται μάλιστα τὸ πάθος.

θος. λέγεται δὲ καὶ ἰσχιαδικὴ τὶς φθίσις ὑπὸ Ἱπποκράτους, ἡ ἐπὶ τοῖς περὶ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν ἐμπυήμασι σύντηξις τοῦ σώματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ νεφριτική. αἱ δὲ περὶ ἧπαρ καὶ σπλῆνα φλεγμοναί, εἰ μὲν εἰς ἐμπύημα μεταβάλλοιεν, συντήκουσι καὶ αὗται μετρίως τὸ σῶμα, εὐιατώτερα δὲ ταῦτα τὰ ἐμπυήματα τῶν ἐν πνεύμονι, καὶ ἀκινδυνώτερα. εἰ δὲ μὴ μεταβάλλοιεν, ἀλλ' ἄπεπτοι μένοιεν αἱ φλεγμοναί, καὶ σκιῤῥώδεις, καχεξίας ἐπιφέρουσαι τῷ σώματι, καὶ τελευτῶσαι ὕδρωπας ἐπιφέρουσι. μέχρι δὲ ἁπλαῖ φλεγμοναί εἰσιν, ἡ μὲν περὶ ἧπαρ πυρετὸς ἐπιφέρει συνεχεῖς, ἡ δὲ περὶ σπλῆνα τεταρταίους, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. αἰτία γὰρ τοῦ τύπου τούτου, μέλαινα χολή, ἧς ἀγγεῖον ὁ σπλήν, ὅθεν ἴαμα τεταρταίου, πρὸ μὲν τοῦ ῥίγους, πυριῶντα τὰ ἄκρα διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ χυμοῦ, ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασι ἡ δι' ἐμέτων ἀγωγή. ὑδρώπων δὲ τριτὸν εἶδος κατὰ τοὺς νεωτέρους, ὁ μὲν ἀσκίτης, ὁ δὲ τυμπανίτης, ὁ δὲ, ὑποσαρκίδιος. κατὰ δὲ Ἱπποκράτην δύο φύσεις. ὁ γὰρ ἀσκίτης, καὶ ὁ τυμπανίτης τῆς αὐτῆς ἰδέας ἐστί. ἐφ' ἑκατέρας γὰρ παρέγχυσίς ἐστι τῆς ἐξυδαρουμένης τροφῆς εἰς τὸν μεταξὺ τόπον, τῶν τε ἐντέρων, καὶ τοῦ περι-

τοναίου, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ ἀσκίτου, πλεῖον τὸ ὕδωρ, ἔλαττον τὸ πνεῦμα, ἐπὶ δὲ τοῦ τυμπανίτου, πλεῖον τὸ πνεῦμα, ἔλαττον τὸ ὑγρόν. ὁ δὲ ὑποσαρκίδιος κατὰ πᾶν ἐστι τὸ σῶμα ἀνάλυσις τῶν στερεῶν σωμάτων εἰς ὕδατος φύσιν. ὅθεν καὶ Ἱπποκράτης ἀνίατον φησίν. καλεῖται δὲ καὶ λευκοφλεγματίας. αἰτία δὲ παντὸς ὕδέρου, ὡς μὲν Ἐρασίστρατος φησίν, φλεγμονὴ ἥπατος, ἢ σπληνὸς, χρονισθεῖσα, καὶ σκιῤῥωθεῖσα. ἐμποδίζουσα γὰρ τῆς τροφῆς τὴν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τούτοις κατεργασίαν τε, καὶ ἀνάδοσιν εἰς πᾶν τὸ σῶμα, ἐξυδαροῖ αὐτήν. καταψυχθεῖσα δὲ παρεγχεῖται μεταξὺ ἐντέρων καὶ περιτοναίου. κατὰ δὲ Ἱπποκράτην καὶ αὐτὴ μὲν ἀνίατος. εἰ δὲ καὶ ἄνευ φλεγμονῆς γινόμενον ὕδερον, καὶ μάλιστα τὸ ὑποσαρκίδιον, τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ καταψυχομένου, καὶ οὐκ ἔτι κρατοῦντος τῆς ἐν τοῖς ἀγγείοις τροφῆς. διὸ καταψυχόμενον τὸ αἷμα ἐξυδαροῦται, καὶ παραῤῥεῖ διὰ τῶν φλεβῶν, ὡς ἐκ τῶν ἀσκῶν τὸ ἔλαιον διαπηδῶσι. μέχρι μὲν γὰρ ἐν ταῖς φλεψὶν αἷμα ἐστὶν ἀκριβὲς, ὑπὸ τοῦ σώματος τῶν φλεβῶν συνέχεται, ὅταν δὲ ἡ ἐν αὐτῷ λιπαρότης πλεονάσῃ, ὡς ἐπὶ τῶν πιμελῶν, περιεγχεόμενον ὅθεν πιμελὴν ποιεῖ, ἢ ἐξυδρούμενον

ἢ ὀξὺ δρόμενον τὸ αἷμα, ἢ μὴ στυγνόμενον διαῤῥεῖ, ἢ εἰς τὸν μεταξὺ τόπον τῶν χιτώνων καὶ τοῦ περιτοναίου, ἢ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα. ἴασις δὲ τῶν δύο ἑτέρων ὑδρόπων, ἢ διὰ μαλαγμάτων ἀναξηραινόντων, ἢ διὰ φαρμάκων διουρητικῶν, ἢ διὰ καθαρτικῶν ὑπηλάτων. Νεφροὶ δὲ πεπονθότες, ἀλγήματα μὲν σφοδρὰ ἐπιφέρουσιν· δυσδιάκριτος δὲ ἐστιν αὐτοῦ ὁ πεπονθὼς τόπος, διὰ τὸ συμπεφυκέναι αὐτὸν τοῖς ἔξωθεν σώμασι, καὶ ἐπικεῖσθαι τὸ κῶλον αὐτοῖς. διὸ γὰρ πεισει γινόμενοι, φαντασίαν παρέχει φλεγμονῆς, ἢ περὶ τὰ ἐκτὸς, ἢ κωλικῆς διαθέσεως. πολλάκις δὲ καὶ κώλῳ συμπάσχουσιν οἱ νεφροί. πάθη δὲ συνίσανται περὶ νεφροὺς ταῦτα· φλεγμονὴ, ἕλκωσις, λιθίασις, πάρεσις. φλεγμονῆς μὲν οὔσης, οὐδὲν διασημαίνει διὰ οὔρων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀλγήματα ἐπιφέρει, οὐκ ἀκριβῶς ἐπιφαίνοντα τὸν προπαθόντα τόπον, δι' ἃ ἔφαμεν. δυσπαραμύθητοι δὲ αἱ ὀδύναι, ὅτε καταπλάσμασιν εἴκουσαι, ὅτε τῇ διὰ συκίας ἀφαιρέσει χαλῶσαι, μόνον δὲ (εἰ πρὸς γε) τοῖς γινώσκειν διδομένοις, νεφριτικοῖς φαρμάκοις. εἰ δὲ ἕλκωσις εἴη ὅτε μὲν πυώδη διὰ τῶν οὔρων ἐκκρίνεται, ὁ τε δὲ αἱματώδη. λιθιάσεως δὲ οὔσης ὅτε μὲν αἱματώδη ἐκκρίνεται·

τραχυνομένων τῶν σωμάτων ὑπὸ τοῦ λίθου. ὅ
τε δὲ ψαμμία ὑφίσανται τῷ οὔρῳ, εἰ εὔθρυπτος
εἴη ὁ λίθος, ἢ καὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχει. ἐπὶ δὲ πα
ρέσεως αἱματῶδες τὸ οὖρον ἀποδίδοται, ὡς ἂν
ὃ διακρινόμενον. περὶ δὲ τὴν κύστιν ταῦτα συνί
σταται τὰ πάθη. πάρεσις, ψωρίασις, λιθία-
σις, ἕλκωσις, περὶ τὸν τράχηλον μάλιστα. ἐπισυμ
βαίνει δὲ τούτοις, ἰσχουρία, στραγγουρία, δυσου-
ρία, ἀπό τε τούτων καὶ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν. φλεγ-
μονὴν μὲν οὖν δηλοῖ, τὰ περὶ τὸ ἐφήβαιον ἀλ-
γήματα, καὶ δυσχέρεια περὶ τὴν τοῦ οὔρου ἔκ-
κρισιν. λύει δὲ φλεγμονὴν κύστεως κατάπλασ-
μα, καὶ ἐπιβροχαὶ, καὶ ἔνδεια τροφῆς. εἰ δὲ ὑπερ-
βάλλοι, καὶ ἀφαίρεσις αἵματος διὰ φλεβοτομίας.
ἕλκωσιν δὲ σημαίνει, ποτὲ μὲν αἱματώδη ἐκ-
κρινόμενα, ποτὲ δὲ πυώδη, ἔστι δὲ ὅτε μυξώδη,
καὶ τὰ περὶ τὸ ἐφήβαιον ἀλγήματα. ἴασις δὲ
διὰ τῶν ἐπιθεμάτων, καὶ μάλιστα γλυκυχυμία
καὶ εὔχυμος τροφὴ προσφερομένη, καὶ τὰ ἔν-
δοθεν διδόμενα πρὸς ἕλκωσιν κύστεως, καὶ τὸ
Βιασίνου φάρμακον. πάρεσιν δὲ κύστεως δηλοῖ
μὲν καὶ ἡ τῶν οὔρων ἀπροαίρετος ἔκκρισις. δυσία-
τον δὲ, ἢ καὶ ἀνίατον τὸ πάθος. λίθον δὲ ἐν κύστει
ὄντα, σημειοῦνται μὲν ἀκριβέστατα οἱ δάκτυλοι
κατιέμενοι

κατιέμενοι εἰς τὸ ἀπευθυσμένον ὑπὸ τῆς ἕδρας, ὥστε ἐπικάμπτεσθαι τὸν λιχανὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸν μέσον τοῖς ἄκροις, καὶ ὑπὸ τὸ ἔμπροσθεν ἐπὶ τὴν κύστιν, ἔνθα καὶ ἐντυγχάνουσι περὶ λίθῳ ἐμπλέοντι, καὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν τράχηλον τῆς κύστεως. λίθων δὲ διαφοραὶ πλέονες. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν προσφυεῖς, οἱ δὲ ἀπόλυτοι. καὶ οἱ μὲν εὔθραυστοι, οἱ δὲ δύσθραυστοι. δυσίατοι μὲν οὖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ προσφυεῖς. τῶν δὲ ἄλλων τοὺς μὲν εὐθρύστους τὰ φάρμακα δύνανται διαλύοντα ἐκκρίνειν. τοὺς δὲ στερεοὺς καὶ δυσλύτους οἱ χειρουργοὶ κομίζονται, διαιροῦντες τῆς κύστεως τὸν σαρκώδες τοῦ τραχήλου. ἰσχουρία μὲν οὖν ἐστιν ἡ τελεία ἐποχὴ τῶν οὔρων. στραγγουρία δὲ ἡ κατὰ στράγγα οὔρησις. καὶ δυσουρία τὸ αὐτὸ πάθος, μόνον ποιοῦσα δυσχέρειαν τοῦ οὐρεῖν. γίνεται δὲ ταῦτα διὰ πολλὰς αἰτίας, ὅτε μὲν διὰ τῶν λίθων ἐσφηνωμένων τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως, καὶ τελέως ἐμφράττοντα τὸν πόρον, ἢ ἐνδοῦντι καταλείποντα, ἢ ἐνεχόμενον τῇ κύστει. γίνεται δὲ ἰσχουρία διὰ φλεγμονὴν κύστεως ὑπερβάλλουσαν, καὶ διὰ πλήρωσιν ἄμετρον, οὐ δυναμένης περισταλῆναι τῆς κύστεως, καὶ διὰ δριμύτητα τῶν οὔρων, τοῦ τραχήλου ἀκριβῶς συστελλομένου τῇ δήξει, καὶ διὰ

 θρόμβον

θρόμβον αἵματος ἀποκλείοντα τὴν δίοδον, καὶ διὰ παχύτητα οὔρων προσισχομένων
αὐτὴν παχύτητα σκεδά-
ζομεν θρόμβον διαλύειν τοῖς δυναμένοις πίνειν, τὴν δὲ πλήρωσιν κινοῦν τῷ ἐρασιστρατείῳ καθετῆρι. ἔστι δὲ οὗτος προσεοικὼς τῷ ῥωμαϊκῷ σίγμα. Εἰ δὲ περὶ κοιλίαν καὶ ἔντερα, ἀρχὴ ὁ στόμαχος ἐστὶ, καὶ κατὰ φύσιν ἐχόντων, καὶ παρὰ φύσιν διατιθεμένων. στομάχου τοίνυν πάθηματα, φλεγμονὴ, ἕλκωσις, αἵματος ἀναγωγὴ, ἐμπνευμάτωσις, πλάδος, ἀνορεξία, ἀκράτεια τῶν προσφερομένων. φλεγμονὴν μὲν οὖν σημαίνει, τὸ ἄλγημα ἐγκείμενον. ἐπιμέλεια δὲ ἐπιβροχῶν, καὶ καταπλασμάτων, καὶ τροφῶν σιτώδων, καὶ εὐδιοικήτων. ἕλκωσιν δὲ ἐν στομάχῳ δηλοῖ ἰδίως σῆψις, καὶ δῆψις, καὶ δυσκαταποσία. ἴασις ἡ διὰ τῶν τε ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, καὶ διὰ τροφῶν εὐχύλων. αἷμα δὲ ἀπὸ στομάχου ἀναγόμενον ἐπέχει διδόμενα, τὰ πρὸς αἵματος ἀναγωγὴν τὴν ἀπὸ θώρακος, τὰ προγεγραμμένα. ἐμπνευμάτωσιν δὲ διαλύουσι στομάχου, αἱ εὔποροι, καὶ ὅσα ἐρυγὴν κινεῖ. πλάδον δὲ ἀναξηραίνει, ξηροφαγία τε καὶ ἀψινθίου πόσις. ἀνορεξία δὲ ἡ μὲν τίς γίνεται, διὰ φλέγμα παρα-
κείμενον

κείμενον, καὶ δεῖ ἀναξηραίνειν τὸ αἴτιον, ἢ διὰ χολὴν ἐπιπολάζουσαν, καὶ δεῖ ἀνακαθαίρειν τὸν στόμαχον, ἢ ἀδυνατοῦντα τὴν φύσιν, ἐνέργειαν ἀποδιδόναι τὴν ὀρεκτικήν, ὡς καὶ ὀφθαλμοὺς ἀμβλυωπεῖν δι' ἀτονίαν τῶν ὁρατικῶν δυνάμεων. πρὸς δὲ τὴν τοιαύτην ἀνορεξίαν χρὴ τὰ προκλητικὰ καὶ ὑπομνηστικὰ τῆς ὀρέξεως προσφέρειν. ἀκρατὴς δὲ γίνεται ὁ στόμαχος τῶν προσφερομένων, καὶ διὰ πλάδον, μάλιστα δὲ δι' ἀτονίαν, καὶ ἀσθένειαν, ὡς καὶ χεὶρ τρεμομένη οὐκ ἰσχύει, ὧν ἂν ἐφάπτηται. χρὴ οὖν τονοῦν αὐτὸν καὶ ἰσχυροποιεῖν, τό τε ὅλον τὸ σῶμα ἀνατρέφειν. περὶ δὲ κοιλίαν γίνεται μὲν πολλὰ τῶν περὶ τὸν στόμαχον, πλὴν τῆς ἀνορεξίας. τὸ δὲ μὴ πέπτειν τὰ σιτία ἴδιον αὐτῆς, καὶ τὰ πλεῖστα περὶ αὐτὴν γίνεται, ὧν πάθος ἕπεται ἡ διάῤῥοια. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὁμοίως ἰατέον τοῖς περὶ τὸν στόμαχον, τὴν δὲ διάῤῥοιαν ἀκριβῶς ἐξεταστέον, δι' ἣν αἰτίαν ἀπεφθείσης τῆς τροφῆς γίνεται. καὶ εἰ μὲν διὰ φλεγμονὴν καταπλάττειν καὶ ἐπιβρέχειν. εἰ δὲ διὰ φλέγμα παρακείμενον ποιοῦν τὸν πλάδον, ἀναξηραίνειν τῇ διαίτῃ τὴν ὑγρότητα. εἰ δὲ παρὰ χολῆς πλῆθος, τὴν χολὴν καθαίρειν. εἰ δὲ δι' ἀτονίαν, ὡς τοῖς ἀτονοῦσι, τόνον ἐμποιεῖν

τῷ σώματι. εἰ δὲ παρ' αὐτὴν τὴν ποιότητα τῶν προσενεχθέντων δυσπέπτων ὄντων, ἢ ἀφθάρτων, ἤτι ἐχόντων ἀλλότριον, ἀποθεραπεύσαντα παραιτεῖσθαι τὰ τοιαῦτα. δυσεντερία δέ ἐστι πάθος περὶ τὰ ἔντερα. γίνεται δὲ ἐπὶ διαῤῥοίᾳ χρονιζόντων τῶν διεφθαρμένων, καὶ διεσθιόντων, καὶ ἑλκόντων τὰ ἔντερα. γίνεται δὲ καὶ ἄνευ διαῤῥοίας ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ χυμοῦ τινὸς δριμέος διαφάγοντος τὸ ἔντερον. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπὶ λύσει νοσήματος γίνεται ἡ δυσεντερία, ἣν ἀπαγορεύει ὁ Ἱπποκράτης ἰᾶσθαι, μὴ ἐκ τῆς ἐποχῆς ἕτερόν τι μεῖζον ἐπιγίνεται νόσημα. τὴν μὲν οὖν ἐκ διαῤῥοίας γινομένην ἰᾶται τοῖς στέλλουσι, καὶ ἱστᾶσι τὸ ῥεῦμα, τὴν δὲ ἐκ τινος δήξεως χυμοῦ δριμέος ἰᾶται τοῖς καταγλυκαίνουσι, καὶ κατακεράσαι δυναμένοις, ἐκλύζοντα τὰ αὐτὰ τὰ ἡλκωμένα τοῖς ὁμοίοις. χρονίζοντος μέντοι τοῦ πάθους νομώδη καὶ σεσηπότα εἴωθεν διαχωρεῖν, ὅτε ἁρμόζουσιν οἱ ἐνιέμενοι, τροχίσκοι οἱ διὰ σανδαράκης, καὶ τιτάνου, καὶ ἀρσενικοῦ, καὶ τῶν τοιούτων συντιθέμενοι. μὴ ὄντων δὲ νομώδων τῶν διαχωρουμένων, μὴ χρῆσθαι τούτοις. ἐπεὶ σπασμὸν ἐπιφέρουσιν. εἰ δὲ καὶ ἀνωτέρω ἡ τοιαύτη ἕλκωσις τῶν ἐντέρων εἴη, οὐδὲ οὕτως χρηστέον τοῖς τροχίσκοις. οὐ γὰρ φθάνουσιν

σιν περὶ τὰ πεπονθότα διικνεῖσθαι. τῶν γὰρ ὑγιει-
νῶν καθαπτόμενοι, ὄλεθρον ἐργάζονται. ἀνωτε-
ρικοῖς δὲ φαρμάκοις χρῆσθαι, τοῖς πρὸς δυσεντε-
ρίαν ἀναγεγραμμένοις. λειεντερία δὲ γίνεται
μετὰ ἀπὸ τῆς δυσεντερίας, ὅταν πολλῆς ἑλκώσεως
οὔσης περὶ τὰ ἔντερα οὐλαὶ πολλαὶ ἐπιγίνονται,
δι' ἃς οὐ κρατεῖ τὰ ἔντερα τῆς τροφῆς, ὅθεν λειεν-
τερία εἴρηται, ἐκ τῆς περὶ τὰ ἔντερα λειότητος.
διὸ καὶ ἀνίατος ἡ τοιαύτη λειεντερία. οὐλὰς γὰρ
οὐκ ἔστιν ἰᾶν. χαλεπὴ δὲ, καὶ δυσίατος ἡ δι' ἀτο-
νίαν ἐντέρου γινομένη. ἐγχειρεῖν δὲ τῇ θεραπείᾳ,
τόνον ἐντιθέντα τῷ τε ὅλῳ τῷ σώματι, καὶ τοῖς
ἐντέροις. γίνεται δὲ καὶ λειεντερία καὶ διὰ φλέγ-
μα ἐπικλύζαν τὰ ἔντερα, καὶ ὄλισθον ἐμποιοῦν
αὐτοῖς. καὶ δεῖ ἀναξηραίνειν ἀποσιτίᾳ τε καὶ
τροφῇ τῇ πρὸς φλέγμα ἀντιτασσομένῃ. τεινε-
σμὸς δὲ ἰδίως περὶ τὸ ἀπευθυσμένον γίνεται.
φλεγμαῖνον γὰρ τοῦτο, συνεχεῖς ἐντάσεις γ' προ-
θυμίας πρὸς διαχώρησιν ἐμποιεῖ, καὶ τοῦτο ἐστὶν
ὁ τεινεσμός. ἴασις δὲ διὰ πυριαμάτων κάτω-
θεν τῶν στυφόντων, καὶ τροφὴ σιτώδης, καὶ σταλ-
τική. εἰ δὲ ἐπιμένει, καὶ ἐνέματι διὰ πτισάνης
χυλοῦ καὶ στέατος τραγίου, χρηστέον. ἕλμινθες δὲ
πάθος ἐντέρων. τριττὸν δὲ εἶδος ἑλμίνθων. αἱ

μὲν γὰρ στρογγύλαι, σπιθαμιαῖαι τὸ μῆκος, ἢ καὶ μείζους, αἳ καὶ μέχρι στομάχου νέμονται. αἱ δὲ βραχεῖαι, καὶ ἐμφερεῖς σκώληξι μακροτέροις. καλοῦνται δὲ ἀσκαρίδες. συνίστανται δὲ περὶ τὸ ἀπευθυσμένον. αἱ δὲ πλατεῖαι καὶ ἐπιμηκεῖς, ὥστε ὅλῳ τῷ ἐντέρῳ παρατείνονται. λέγονται δὲ καὶ κηρίαι ἐκ τοῦ ἐμφερεῖς εἶναι κηρίοις. ὁμοίως δὲ καὶ ταινίαι. εὐίατα μὲν οὖν στρογγύλα. πληθύνουσι γὰρ ἐπὶ παιδίων. αἱ δὲ ἀσκαρίδες πλεονάζουσιν ἐπὶ τῶν προηβώντων. δυσίατοι δὲ καὶ δυσέκκριτοι, μόνον ὑπὸ τῶν δριμυφαγιῶν, καὶ φαρμάκων τῶν διὰ πικρᾶς συντεθειμένων, καὶ οἰνελαίου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμβαλλομένων. ἰσχιὰς δὲ καὶ ἀρθρῖτις καὶ ποδάγρα, μεγέθει μόνον ἀλλήλων διαφέρουσιν, ταῖς δὲ αἰτίαις, καὶ τοῖς τόποις τοῖς πρωτοπαθοῦσι τὰ αὐτὰ ἐστίν. ὑπό τε γὰρ φλέγματος, ὡς ἐπὶ πολὺ γίνονται, καὶ περὶ τὰ νεῦρα συνίστανται, τὰ συνέχοντα τὰ ἄρθρα, καὶ τὴν κίνησιν αὐτοῖς παρέχοντα. ἀλλ᾽ ἡ μὲν ἰσχιὰς περὶ τὸ ἄρθρον τὸ κατὰ ἰσχίον γίνεται. διατείνεται δὲ πολλάκις μέχρι σφυρῶν. ἴασις δὲ διὰ φλεβοτομίας ἀπὸ σφυροῦ, καὶ διὰ σικύας ἀπὸ τοῦ ἰσχίου, καὶ διὰ κλυσμῶν δριμέων, καὶ δι᾽ ἃ δυσεντερίας τρόπον τινὰ ποιοῦσι, καὶ τὰ ἔξω-

θεν

θερ καταπλάσματα ἄκοπα, καὶ μαλάγματα. ποδάγρα δὲ περὶ μόνους τοὺς πόδας συνίσταται. καὶ ἐπισημαίνει μὲν ἐν τῇ ἀκμῇ μὲν, πυρετῶδες ἄλγημα. διὸ τῶν ἐμψυχόντων δεῖται. παρακμῇ δὲ, ναρκῶδες, καὶ μετὰ ψύξεως. ὅθεν τῶν θερμαινόντων δεῖται. ἀρθρῖτις δὲ ταυτὸν πάθος τοῖς προειρημένοις, περὶ πάντα τὰ ἄρθρα συνιστάμενον. φαρμάκων δὲ δεῖται θεραπευτικῶν, τῶν ἀλιαινόντων, καὶ τῆς καταλλήλου διαίτης. ἡ δὲ ἐλεφαντίασις τὸ πάθος, ἔσχε τὸ ὄνομα ἀπὸ ὁμοιότητος τῆς πρὸς τὸν ἐλέφαντα. τὸ γὰρ δέρμα τῶν ἐν τῷ πάθει τούτῳ κατεσχημένων παχύτερον τε, καὶ σκληρότερον ἐστὶ, ἐμφερέαν ἔχον πρὸς τὸ τῶν ἐλεφάντων δέρμα. αἴτιον δὲ τοῦ πάθους φλέγμα παχὺ, ἢ χολὴ μέλαινα, ἢ βλεννώδης, μάλιστα ἐναπειρωμένη. οἱ γὰρ χυμοὶ οὗτοι θηριώδες αὐτὸ ἀποφαίνουσιν. διὸ καὶ μόνη θεραπεία ἀνύσιμος ἐπὶ τῶν ἐλεφαντιώντων, ἡ δι᾽ ἐλλεβόρου λευκοῦ, καὶ μέλανος. ὁ δὲ λειχὴν, πάθος μὲν αὐτὸς δέρματος. διττὸν δὲ εἶδος λειχῆνος, ὁ μὲν ἥμερος καὶ πραότερος, ὁ δὲ ἄγριος καὶ χαλεπώτερος. ἀφίστανται δὲ ἐπὶ τούτων καὶ λεπίδες τοῦ δέρματος, καὶ ὁ ὑπὸ τὰς λεπίδας τόπος ἐνερευθέστερος καὶ

ἐγγὺς

ἐγγὺς ἡλκωμένου φαίνεται. γίνεται δὲ τὸ πά-
θος ὑπὸ φλέγματος ἁλμυροῦ, καὶ χολῆς τῆς
ξανθῆς, ἔνθεν ὡς ἀπὸ τῶν ἁλμάδων τῶν κεραμίων
ἀφίστανται τοῦ δέρματος αἱ λεπίδες. ἴασις δὲ
ἥτε διὰ φαρμάκων φλεγμαγωγῶν, καὶ τῶν ἔξω-
θεν ἐπιχρίσεων. λέπρα δὲ πάθος μὲν καὶ αὐτὴ
δέρματος, ἐπὶ τὸ λευκότερον καὶ τραχύτερον
τρεπομένου. ἡ δὲ τραχύτης οἷον ψιδρακίων ἐπα-
νεστώτων. ἡ δὲ ψώρα ἐστὶν ἑλκωδεστέρα. γίνεται
δὲ ἑκάτερον ἰδίως ὑπὸ φλέγματος ἁλμυροῦ.
ἴασις δὲ ἥδε, διὰ φλεγμαγωγῶν φαρμάκων,
καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιχρισμάτων, ὅσα πρὸς λέπραν
καὶ ψώραν ἀναγέγραπται. ὁ δὲ ἀλφὸς διττόν ἐστι
πάθος, ὁ μὲν λευκὸς ὁ δὲ μέλας. γίνεται δὲ ὁ μὲν
μέλας ὑπὸ μελαίνης χολῆς. διὸ καὶ μελαγχο-
λικὰ τὰ πολλὰ ῥύεται. ὁ λευκὸς δὲ ὑπὸ φλέγ-
ματος γίνεται οὐχ ἁλικοῦ. ἡ δὲ λεύκη ὅμοιον μὲν
πάθος ἀλφῷ τῷ λευκῷ, μᾶλλον δὲ ἐπισημαί-
νει γῆν λευκοτάτην. λέπρας δὲ διαφέρει τῷ
λεῖον εἶναι, καὶ μὴ τραχύνεσθαι τὸ δέρμα ὡς
ἐπὶ λέπρας. ῥύεται δὲ τούτων ἁπάντων τὰ
φλεγμαγωγὰ φάρμακα, καὶ τὰ ἔξωθεν σμίγ-
ματα.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ διὰ φαρμάκων θεραπείας.

Η δὲ φαρμακεία διττή ἐστιν, ἡ μὲν πρὸς τὰ ἐντὸς πάθη, ᾗ μάλιστα χρῆται ὁ διαιτητικός, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς, ἧς οὐκ ἄνευ συντελεῖται τὰ κατὰ χειρουργίαν. τῆς μὲν οὖν πρὸς τὰ ἐντὸς φαρμακείας εἴδη ἐστὶ δεκαδύο, τὸ μὲν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ παθῶν, τὸ δὲ τῶν στοματικῶν, τὸ δὲ τῶν πεπτικῶν, τὸ δὲ τῶν βηχικῶν, τὸ δὲ τῶν ἀνωδύνων, τὸ δὲ τῶν ἀλεξιφαρμάκων, τὸ δὲ τῶν καθαιρόντων. τὰ μὲν ἡπατικὰ ἰδίως, τὰ δὲ σπληνικά, τὰ δὲ νεφριτικά, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἐν τῇ κύστει λίθους καὶ ἕλκη, τὰ δὲ πρὸς ὑστέραν. τὰ μὲν δὴ στοματικά, ἐστι τὰ δέ, πρὸς οὖλα αἱμασσόμενα, σηπόμενα, βεβρωμένα, καὶ ὀδόντας, καὶ ὅσα πρὸς ἄφθας, καὶ ἐσχάρας, ὅσα τε πρὸς σταφυλὴν κεχαλασμένην. τῶν δὲ πεπτικῶν, τὰ μέν ἐστιν πρὸς ἀτονίαν στομάχου, ἢ κοιλίας, τὰ δὲ πρὸς ἐμπνευμάτωσιν τούτων, τὰ δὲ πρὸς πλευριτικούς, ἢ περιπνευμονικούς, τὰ δὲ πρὸς φθισικούς, τὰ δὲ πρὸς ἀσθματικούς, ἢ ὀρθοπνοϊκούς, τὰ δὲ πρὸς τραχύτητα ἀρτηρίας, καὶ φωνῆς ἐκκοπήν. τῶν δὲ ἀνωδύνων, τὰ μὲν πρὸς νεφριτικούς, τὰ δὲ πρὸς κοιλίας ῥύσεις καὶ δυσεντερίας, καὶ πρὸς

κωλικούς,

καλικὸς, καὶ ἑλεώδης, κοινῶς δὲ πάντα πρὸς πᾶσαν ὀδύνην. τὰ μὲν ἀλεξιφάρμακα, τὰ μὲν ἁπλᾶ, ἄλλο πρὸς ἄλλο δηλητήριον, ἡ δὲ θηριακὴ πρὸς πάντα, ἢ προλαμβανομένη, ἢ ἐπιδιδομένη. τῶν δὲ καθαιρόντων, τὰ μὲν ἄνωθεν καθαίρει, ὡς τὰ δι' ἐλλεβόρου, ἢ τὰ ἐμετικὰ πάντα. τὰ δὲ κάτωθεν παραλαμβάνεται, ὡς τὰ διὰ σκαμμωνίας, ἢ ἀλόης, καὶ ἐλατηρίου, καὶ κολοκυνθίδος, καὶ εὐφορβίου, ἢ κόκκου κνιδίου καὶ τῶν τοιούτων. τρίτα δὲ τούτοις τετάχθω καὶ τὰ πρὸς ἕλμινθας πλατείας, οἷα δὴ τὸ διὰ κέρατος ἐλάφου, καὶ ἡδυόσμου, ἢ πεπέρεως. ἔστι δὲ καὶ τέταρτον εἶδος τῶν κεφαλὴν μόνην καθαιρόντων, διὰ στόματος, ἢ ῥινῶν, ἃ παραλαμβάνεται ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς παθῶν, ἢ τὰ πλεῖστα περὶ ἰκτέρον. ἁρμόζουσι δὲ αἱ μὲν διὰ τῶν ἄνω καθάρσεις πρὸς ἀνασκευὴν τῶν χρονίων. καιρὸς δὲ αὐτῶν τὰ διαλείμματα. αἱ δὲ κάτωθεν πρὸς τὰ ὀξέα νοσήματα κατάλληλοι, πλευρίτιδας ἢ περιπνευμονίας. καιρὸς δὲ αὐτῶν πάντων, ἡ ἄνεσις τῶν ἐπὶ μέρους παροξυσμῶν. τῆς δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς φαρμακείας, εἴδη ἐστὶν ἕνδεκα. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν διαφορητικὰ, τὰ δὲ συμπεπτικὰ, τὰ δὲ ἔναιμα, τὰ δὲ πυοποιὰ,

τὰ δὲ

τὰ δὲ ἀνακαθαρτικὰ, τὰ δὲ ἀναπληρωτικὰ, τὰ δὲ καταστατικὰ, τὰ δὲ ἐπουλωτικὰ, τὰ δὲ ὀφθαλμικα, τὰ δὲ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, τὰ δὲ καυστικὰ, περὶ ἐρυσιπέλατα, καὶ ἕρπητας, καὶ ἄνθρακας. τὰ δὲ εἰσὶν ἀλείμματα ἄκοπά τε καὶ θερμαντικὰ, πρὸς παραλύσεις ποιοῦντα, καὶ ἀρθριτικοὺς, καὶ ποδαγρικοὺς καὶ πᾶσαν νεύρων πῆξιν, καὶ τετανικοὺς καὶ ὀπισθοτονικοὺς. τὰ δὲ σμηκτικὰ τὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξανθούντων, λειχῆνος, ἀλφοῦ, λέπρας, καὶ λέπρας. τὰ οὖν διαφορητικὰ καὶ συμπεπτικὰ περὶ φυμάτων, καὶ παντὸς ἀποστήματος τοιούτου ἁρμόζει. διαφορητικὰ δὲ εἰσὶν αἱ διὰ ἁλῶν πᾶσαι, καὶ ὅσαι διὰ νίτρου, ὡς τὸ Κτησιφῶντος. συμπεπτικὰ δὲ τὰ διὰ ῥητίνης, καὶ χαλβάνης, καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος. τῶν δὲ ἐναίμων φαρμάκων, αἱ μὲν φαιαὶ περὶ τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσφάτων τραυμάτων ἁρμόζουσιν, αἱ δὲ ἰδίως χλωραὶ καὶ μέλαιναι, ὡς ἡ Βάρβαρος, πρός τε τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ πρὸς τὰ κυνόδηκτα. περὶ δὲ ἑλκῶν, τοῖς μὲν πυοποιοῖς περὶ τῶν φλεγμαινόντων χρηστέον, ὡς τῇ τετραφαρμάκῳ, τοῖς δὲ ἀνακαθαίρουσιν, περὶ τῶν ῥυπαρῶν, ὡς τῇ χλωρῇ ἐναιμῷ. τοῖς δὲ ἀναπληροῦσιν, ἐπὶ τῶν κοιλῶν. τοῖς δὲ καταστέλλουσιν

ὡς περὶ

ὡς περὶ τῶν ὑπερσαρκούντων, ὡς τοῖς διὰ μύσιος καὶ λεπίδος, ἃ καὶ ἐπὶ τῶν δυσεπισχέτων αἱμοῤῥαγιῶν ἁρμόζει. τοῖς δὲ καυστικοῖς ὅτε μὲν πρὸς τὸ διελεῖν καὶ ἀναπτύξαι σώματα χρώμεθα, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποστημάτων περιοχῆς. ὅτε δὲ ἐπὶ τῶν κεχαλασμένων βλεφάρων ἀντὶ ἀναῤῥαφῆς, ἀφαιροῦντες τὸ ἀσύμμετρον τῆς ὅλης ἀνασπῶμεν τὸ κεχαλασμένον. ὅτε δὲ ἐπὶ κεφαλαίας δυσιάτου παραλαμβάνομεν, διὰ βαθείας ἐσχάρας μεταβάλλοντες εἰς τὰ ἐκτὸς ῥεύματα. ὕλη δὲ τῶν καυστικῶν κονία, ἄσβεστος ζῶσα, καὶ ἀρσενικὸν, καὶ σανδαράχη, καὶ φέκλα, ἢ τὰ τοιαῦτα. τῶν δὲ κεφαλικῶν τὰ μὲν πρὸς ἀχώρας, ἢ πίτυρα, ἢ ἐκβράσματα ἁρμόζει, τὰ δὲ πρὸς κεφαλαλγίαν, καὶ ἑτεροκρανίαν. τῶν δὲ ὠτικῶν τὰ μὲν πρὸς φλεγμονὴν ὤτων, τὰ δὲ πρὸς ἕλκωσιν, τὰ δὲ πρὸς ἐπιῤῥοῦντα, τὰ δὲ πρὸς δυσηκοΐαν, τὰ δὲ πρὸς ὦτα τεθλασμένα. τῶν δὲ ὀφθαλμικῶν φαρμάκων εἴδη εἰσὶν ἑπτά. τὰ μὲν γὰρ πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἁρμόζει, ὡς τὰ διὰ γλαυκίου, καὶ τὰ διὰ κρόκου, καὶ τὰ κυκνάρια. τὰ δὲ πρὸς τὰς διαθέσεις, ὡς τὰ νάρδινα, καὶ τὰ θεοδότια καλούμενα. τὰ δὲ πρὸς ῥεύματα, ὡς τὰ διὰ λιβάνου, ἢ ἀκακίας, καὶ ἐρείκης καρποῦ. τὰ

δὲ πρὸς

δὲ πρὸς τραχώματα, ὡς τὰ διὰ τῶν μεταλλικῶν, οἷον κεκαυμένου χαλκοῦ, καὶ χαλκίτεως, καὶ λεπίδος χαλκοῦ. πέμπτον δὲ ἐστι, τὸ πρὸς ξηροφθαλμίας, καὶ ψωροφθαλμίας, εἶδος τῶν κολλυρίων, καὶ ξηρῶν ὀξυδερκικῶν, ἃ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐστὶν τοῖς προγεγραμμένοις. ἕκτον δὲ τῶν ὑγρῶν εἶδος, τῶν πρὸς ὑποχύσεις ἀναγεγραμμένων, ἃ διὰ χολῶν σκευάζονται, καὶ μάλιστα διὰ ὑαίνης. ἕβδομον δὲ τὸ τῶν καταπλασμάτων εἶδος, ἃ παραλαμβάνεται ἐπὶ τῶν ἄκρως φλεγμαινόντων ὀφθαλμῶν, καὶ περιωδυνώντων. ἔστι δὲ τὰ διὰ μελιλώτων, καὶ γλυκέος, καὶ τίλεως, καὶ τὰ τοιαύτης ὕλης. θεραπεύομεν δὲ τὰ βλέφαρα, ἐν ἀρχῇ μὲν τοῖς ἀποκρουστικοῖς, οἷα ἐστὶ τὰ διὰ γλαυκίου, καὶ τὰ διὰ κρόκου, καὶ αὐτῷ μόνῳ γλαυκίῳ. ὕστερον δὲ τῶν ἐνδιαθέτων, τοῖς ἀναξηραίνουσι, καὶ παραμυθουμένοις, οἷον ναρδίνοις, καὶ θεοδοτίοις. ὅσα δὲ πρὸς εὐμορφίαν ἐπιχρίεται, ὡς τὰ διὰ σανδυκος, καὶ ἡδυχρόου, οὐκ ἰατρικῆς, ἀλλὰ καλλωπιστικῆς ἐστιν ἴδια.

ΡΕΓῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ὈΦΘΑΛΜΟΙ͂Σ ΣΥΝΙΣΤΑΜΈΝΩΝ ΠΑΘΩ͂Ν.

Πάθη περὶ μὲν τὸν ὅλον ὀφθαλμὸν συνίσταται τὰ δὲ, ταράξις, ὀφθαλμία, ἐπιφορὰ,

 φλεγμονὴ,

φλεγμονή, οἴδημα, ἐμφύσημα, σκίῤῥωσις, χύμωσις, ἄνθραξ, στραβισμός, σπασμός, παλμός, μυωπίασις, γάγγραινα, σηπεδών, ἕλκος, σύριγξ, ξηροφθαλμία, ψωροφθαλμία, σκληροφθαλμία, πρόπτωσις, ἀτροφία. περὶ δὲ τοὺς ὑμένας τάδε. ῥῆξις, διάβρωσις, διάτασις, ἀναστόμωσις, παχύτης, πυκνότης, ῥύσσωσις, ἔκτασις, ἀραιότης. περὶ δὲ τὰ ἐντὸς τῶν βλεφάρων, τραχύτης, παχύτης, σύκωσις, τύλωσις, σκληρία, χαλάζωσις, πλαδαρότης, μύδησις, σάρκωσις, πωρίασις. περὶ δὲ τὰ ἐκτὸς τῶν βλεφάρων, ὑδατίδες, λιθίασις, φθειρίασις, μελικηρὶς, γάγγραινα, φύματα, κολοβώματα. περὶ δὲ τὴν στεφάνην, κριθὴ, ἡ ποσθία, τριχίασις, διστιχία, τριστιχία φαλάγγωσις, πύρωσις, πτίλωσις, ψωρίασις, μαδαρότης, παράλυσις. κοινῶς δὲ πρὸς ὅλα τὰ βλέφαρα, παράλυσις, πρόπτωσις, ἐκτροπὴ. περὶ δὲ τοὺς κανθοὺς, ἐγκανθὶς, ἀγκύλη, πτερύγιον, ῥοιὰς πρόσφυσις. ἔξωθεν δὲ αἰγίλωψ, ἀγχίλωψ. περὶ δὲ τὸ λευκόν, ψυδράκιον, ἕλκος, ὑπόσφαγμα, ἀπόστασις, χήμωσις, κοίλωμα, πτερύγιον, φάκωσις, ἴκτερος, πῶρος. περὶ δὲ τὴν ἶριν, ἄργεμον, νεφέλιον, ἀχλὺς, ἐπίκαυμα, ἕλκος, βόθριον, φλυκτὶς, μυοκέφαλον, σταφύλωμα, ὑπόπυον, ῥῆξις, οὐλὴ, λεύκωμα,

λεύκωμα, κοίλωμα, πρόπτωμα, ὄνυξ, πύωσις, ἕλκωσις. περὶ δὲ τὴν κόρην, ὑπόχυσις, γλαύκωσις, μυδρίασις, φθίσις, σύγχυσις, πλατικορίασις, ἀμαύρωσις, ῥυτίδωσις, νυκτάλωψ, ἡμεράλωψ, μυωπύασις, διαπύησις. περὶ δὲ τοὺς πόρους, ἀπόρρηξις, παρέμπτωσις, σύμπτωσις, ἀνθράκωσις. τάραξις μὲν οὖν ἐστὶν ὅταν συστραφεὶς ὁ ὀφθαλμὸς ἐπιπολαίως καὶ μετρίως ὑπὸ τὸ ἐρυθρότερον καταστῇ τελέως. Ὀφθαλμία δέ ἐστιν, ὅταν τὸ λευκὸν ἐνερευθὲς ᾖ, καὶ τὰ βλέφαρα ἐπηρμένα, μετὰ τοῦ τήν τε μῦσιν τῶν βλεφάρων ἀπαλγῆ εἶναι, καὶ τὴν τῶν χειρῶν ἐπαφὴν ἐπώδυνον. φλεγμονὴ δέ ἐστιν ἐπίτασις τοῦ τε ἐρυθήματος καὶ τῆς ἐπάρσεως τῶν βλεφάρων, ὡς ἐπιπόνως ἀναβλέπειν. ἐπιφορὰ δὲ κοινὸν ὄνομα ἐπὶ παντὸς τοῦ σώματος καὶ φλεγμονῆς σφοδρᾶς ἐπιφερομένης, καὶ ῥευμάτων λάβρων ἐπιῤῥεόντων, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν λέγεται, ἐπειδὰν μετὰ φλεγμονῆς μεγίστης καὶ ῥεύματος πλῆθος ἐπιῤῥύῃ. Οἴδημα δέ ἐστιν ὅταν ἐπηρμένος καὶ ἀχρούστερος ᾖ, καὶ δυσκίνητος ὑποφαίνηται. ἐνίοτε δὲ καὶ λευκὸν ὑπὲρ τὸ μέλαν ἐπαίρηται. ἐμφύσημα δέ ἐστιν ὅταν ἄφνω οἰδήσας ὁ ὀφθαλμὸς, ἀχρούστερος καὶ φλεγματωδέστερος γένηται. γίνεται δὲ ὡς

ἐπὶ τῶν πρεσβύταις μάλιστα θέρους. Σκίῤ-ῥωσις δὲ γίνεται κατ᾽ ἐπίτασιν φλεγμονῆς χρονίου, τῆς σαρκὸς αὐξανομένης, καὶ ὑποπελιαζούσης. Ῥευματίζεται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς ὅταν μὴ μόνον ἐρυθρὸς ᾖ, ἀλλὰ καὶ ὅταν πολὺ δάκρυον ἐκκρίνει. Ξηροφθαλμία δὲ ἐστίν, ὅταν οἱ κανθοὶ ἑλκώδεις, καὶ τραχύτεροι, καὶ κνισμώδεις εἰσίν, καὶ τὰ βλέφαρα ἐρυθριᾷ, καὶ δάκρυον ἁλμυρόν, καὶ νιτρῶδες διαστάζει. Σκληροφθαλμία δὲ ἐστὶν ὅταν τὰ βλέφαρα σκληρότερα ᾖ, καὶ αὐτὸς ὁ ὀφθαλμὸς δυσκίνητος, καὶ ὑπέρευθης. Πρόπτωσις δὲ ἐστὶν ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς ἀκίνητος, μετὰ φλεγμονῆς, προπέσῃ. Ἀτροφίαν δὲ λέγουσιν ὀφθαλμοῦ, ὅταν διὰ ἀῤῥωστίας μακρᾶς, ἢ ἔκ τινος ἀδήλου αἰτίας, ὥσπερ ὀλίγον ἐξοθόμενος, εἶτα κοιλαινόμενος, κατὰ τὰς ῥίζας ἀλγῶν μικρότερος γίνεται, καὶ ἀμυδρῶς, ἢ μηδ᾽ ὅλως βλέπῃ.

Τραχέα δὲ τὰ βλέφαρα λέγεται, ὅταν ἐκστραφέντα ὑφαιμότερα φαίνηται, καὶ τραχύτερα, καὶ σαρκωδέστερα, καὶ κεγχραμίσιν ὅμοια. παχέα δὲ βλέφαρα, τὰ ἐκστραφέντα τῶν κατὰ φύσιν, καὶ σκληρότερα, καὶ σαρκωδέστερα τῶν τραχέων φαινόμενα. Σύκωσις δὲ ἐστίν, ὅταν τὸ ἐντὸς τῶν βλεφάρων σαρκωθείη, σαρκὶ παραπλήσιον μετὰ

ὑπεροχῆς,

ὑπεροχῆς, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας δυσκίνητος ᾖ.

Τύλωσις δέ ἐστιν ὅταν τὰ ἐν τοῖς βλεφάροις τραχώματα, διὰ παλαιότητα παχύτερα, καὶ λευκότερα, καὶ δυσαίσθητα ᾖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσαπότριπτα γένηται. Σκληρίασις δέ ἐστι, ἔπαρμα μετ᾽ ἐρυθρήματος περὶ τὸ βλέφαρον, καὶ ὀδύνης, δυσαπότριπτον καὶ χρονιώτερον φλεγμονῆς. χαλάζωσις δέ ἐστι, περιφερῆ τινα ἔνδοθεν τοῦ βλεφάρου ἐπάρματα περιγεγραμμένα, ἐοικότα τῇ χαλάζῃ. πλαδαρότης δέ ἐστιν, μαλακὰ οἷον σώματα, παλαιά τε καὶ ἀκροσύστατα κατὰ τὰ ἐντὸς τῶν βλεφάρων, οὔπω τὸ τραχὺ ἔχοντα, διὸ πλαδαρότης καλεῖται. Μύδησις δὲ, καὶ τὸ ὄνομα ἐστὶ σωμάτων ἐκ σήψεως ἀπολλυμένων. γίνεται δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὰ βλέφαρα, καὶ ὀγκωδέστερα φαίνεται, καὶ συνεχῶς ῥευματίζεται, πλείονος πιμελῆς περὶ αὐτὰ γινομένης.

Κριθὴ δὲ ἡ καὶ ποσθία, λέγεται ὅταν τὸ ἐντὸς τῶν βλεφάρων πρὸς ταῖς στεφανίαις ὑπόπυον, παράμηκες, ὅμοιον κριθῇ κατὰ τὸ σχῆμα γένηται. γίνεται καὶ ἄλλα μείζονα κατὰ μέσα βλέφαρα κριθὴ λεγόμενα. Λιθίασις δέ ἐστιν, ὅταν ἐκτραφέντων τῶν βλεφάρων, ὅμοια πώροις περὶ τὰ βλέφαρα ὑπάρχει, λευκὰ καὶ παχέα, καὶ οἷον λίθοις

ἐμφερῆ νύσσοντα τὸν ὀφθαλμόν. Φθειριᾶν δὲ φαμὲν τὰ βλέφαρα, ὅταν περὶ τὰ τριχώματα πλατέες πολλαὶ φθεῖρες σμικραὶ γίνωνται. διστιχιᾶν δὲ λέγεται ὁ ὀφθαλμός, ὅταν ὑπὸ τὰς κατὰ φύσιν τρίχας, ἄλλαι ὑποφυεῖσαι, νύσσωσι τὸν ὀφθαλμόν, καὶ ῥευματίζωσι. Πτίλωσις δέ ἐστιν, ὅταν ἄλλαι μὲν ὑποφύουσιν, αὗται δὲ αἱ κατὰ φύσιν συμπεσοῦσαι καὶ κατακλασθεῖσαι νυγμοὺς παρέχουσι. Φαλάγγωσις δέ ἐστι, ὅταν διστιχία, ἢ τριστιχία τῶν ὑποφυομένων τριχῶν, ἢ ἐν τῷ ἄνω, ἢ ἐν τῷ κάτω βλεφάρῳ. Παραλελύσθαι δὲ λέγεται ὁ ὀφθαλμός, ὅταν αὐτοῦ ἀπολείπωσιν αἱ φυσικαὶ κινήσεις, καὶ μὴ δύνηται ἀναβλέπειν ἢ κατωβλέπειν, ἀναισθητοῦ δὲ ἤ. πολλάκις δὲ καὶ περὶ μέρη τινὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦτο συμβαίνει. Ἐκτετράφθαι δὲ λέγουσι τὰ βλέφαρα, ὅταν ἐπὶ πλέον ἐκτραπῇ, ἑλκωθέντων τῶν ὀφθαλμῶν. ἐγκανθίδα δὲ λέγουσιν ὅταν ἐξ ἑλκώσεως ὑπερσαρκώσῃ ὁ κανθὸς πρὸς τὴν ῥῖνα. πάσχουσι δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ θαλασσουργοί. Πτερύγιον δὲ λέγουσιν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἑλκωθέντος καὶ ὑπερσαρκώσαντος τοῦ λευκοῦ, ὑμὴν λεπτὸς καὶ νευρώδης ἐπιδράμῃ τὸν ὀφθαλμόν, ἀρξάμενος ἀπό τινος τῶν κανθῶν, ἕως τοῦ μέλανος, καὶ τῆς κορυ-

φῆς

φῆς ἐφέλκεται. Ῥοιὰς δὲ ἐστὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν ἔκ τινος αἰτίας ἀδήλου ὁ κανθὸς παρέλθῃ, ἢ ἐκ χειρουργίας ἀρθῇ, καὶ μηκέτι στέγειν τὸ δάκρυον οἷός τε ᾖ, ἀλλὰ ῥευματίζεται. Προσφύεται δὲ τὰ βλέφαρα, ἢ περὶ λευκῷ, ἢ τῷ μέλανι ἐξ ἑλκώσεως. καὶ ἐὰν μὲν τῷ μέλανι προσφυῇ τελέως, κωλύει τὴν ὅρασιν. ἐὰν δὲ περὶ λευκῷ, ἧττον. καλεῖται δὲ ἀγκύλωσις. Αἰγίλωπα δὲ λέγουσι, ἢ ἀγχίλωπα, ὅταν ἀπόστημά τι γένηται πρὸς τῷ κανθῷ, τῷ παρὰ τῇ ῥινί, πύον περιέχον, ἢ λίπαινον τὸ ὀστέον συῤῥηγνύμενον, ἢ εἰς κανθὸν, ἢ εἰς ῥῖνα περιέχει τὸ ὑγρόν. Ψυδράκιον ἐστὶ κοινῶς λεγόμενον, περὶ πᾶν τὸ σῶμα, καὶ περὶ τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ γίνεται, οἷον ἐξάνθημα ἐξ ἄκρου ἐρυθές. ἕλκος δὲ γίνεται περὶ τὸ μέλαν ἢ τὸ λευκόν, ὅταν τῶν δλαρμὶς διαιρεθῇ μυιοειδὴς, ἢ στρογγύλη τὸ σχῆμα, κοιλότερον, ὁμόχρουν ἢ ὑπόλευκον. Ὑποσφάγμα δὲ λέγουσιν, ὅταν ὑπὸ πληγῆς ῥαγέντων τῶν ἐν τῷ πρώτῳ χιτῶνι ἀγγείων, μεταξὺ τοῦ κερατοειδοῦς τοῦ λευκοῦ, καὶ τοῦ ἐντὸς χιτῶνος αἷμα ὑπελθῇ, ὃ παραχρῆμα μὲν ἔναιμον ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὕστερον δὲ πελιδνόν. Χήμωσις δὲ ἐστιν ὅταν, ἐκ φλεγμονῆς σφοδροτέρας ἀμφότερα τὰ

 βλέφαρα

βλέφαρα ἐκτραπῇ, καὶ μὴ ὅλον σκέπει τὸ ὀφθαλμόν. κυρίως δὲ χήμωσις λέγεται, ὅταν τὸ λευκὸν ἑκατέρωθεν τῆς ἴριδος φλεγμαίνῃ, ἡ δὲ ἶρις κοιλαινομένη, ὅμοιον τοῖς χήμασι τῆς καλουμένης χήμης. Κοιλώματα δὲ λέγεται τῶν ὀφθαλμοῦ, ὅσα στρογγύλα καὶ κοῖλα ἕλκη, πλατύτερα τῶν βοθρύων γίνεται ἐν αὐτῷ περὶ τὴν ἶριν. Ἄργεμον δέ ἐστιν, ὅταν κατὰ τὸν τῆς ἴριδος κύκλον, καὶ τὸ λευκὸν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ μέλαν, ἕλκος γίνεται στρογγύλον καὶ ὑπόλευκον. Νεφέλιον δέ ἐστιν ἕλκος ἐπιπόλαιον, καὶ μικρῷ μεῖζον ἀργέμου, καὶ λευκόν. Ἀχλὺς δέ ἐστι, περὶ ὅλον τὸ μέλαν, ἀπὸ ἑλκώσεως ἐπιπολαίου ἀλλὰ λεπτοτάτη, ἀέρι ἀχλυώδει παραπλησία. Ἐπίκαυμα δέ ἐστιν, ὅταν ἐξ ἐπιπολῆς ἡ ἐπιδερμὶς ἐπικαυθεῖσα ἑλκωθῇ, ἢ καὶ βραχὺ βαθυτέρα γένηται, ἐπιφορᾶς μεγάλης ἐγγινομένης. Βόθριον δέ ἐστιν ἕλκος κοῖλον, καθαρὸν, στενὸν, κεντήμασι στρογγύλοις ὅμοιον, βαθύτερον ἑλκυδρίου. Φλύκταιναν δὲ λέγουσιν, ὅταν ἐξ ἑλκώσεως ἢ καὶ ἄνευ ἑλκώσεως, ἐξ ἐπιπολῆς τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος ὑμὴν λεπτότατός τε καὶ μετέωρος ἀρθεὶς, παραδέξηται μεταξὺ αὐτοῦ ὑγρασίαν, ἢ καὶ ὑπὸ τὴν κτηδόνα τοῦ χιτῶνος παχυτέρα ὑπόδρα-

μοῦσα

μένα ὑγρασία, καὶ τὴν φλύκταιναν ἀποτελέσασα. Μυοκέφαλον δέ ἐστιν ὅταν ἐξ ἑλκώσεως διαβρωθέντος τοῦ πρώτου χιτῶνος περὶ τὴν ἶριν, προκύψῃ ὁ δεύτερος χιτὼν, ὡς οἷον μυὸς κεφαλῇ ἐοικέναι. Σταφύλωμα δὲ λέγεται, ὅταν ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ, μετεωρισθῇ μετὰ φλεγμονῆς καὶ πόνου, καὶ γένηται ὅμοιον ῥαγὶ σταφυλῆς, λευκὸν τῇ χροιᾷ. Ὑπόπυον δέ ἐστιν ὅταν πῦον ὅλην τὴν ἶριν περιλάβῃ, ἢ τὸ ἥμισυ. Ῥῆξις δὲ ἐστιν, ἕλκωσις ὑπὸ πληγῆς, ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας περὶ βάθος, ἐπιφέρουσα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν διαίρεσιν τῶν ὑμένων ὅλων, ὥστε ἐκχεῖν καὶ τὰ ὑγρὰ οἷς βλέπομεν. Οὐλὴ δέ ἐστιν, ὅταν ἐπὶ τῷ μελανι τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐξ ἕλκους, βαθέος ὄντος, παχύτης ὑμένος ἐπιγένηται, καὶ ἡ χροιὰ λευκοτέρα φαίνεται. συνίσταται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ὑμένος καλουμένου, ἀλλ' οὐ διαδείκνυται. Λεύκωμα δὲ ταυτὸν μὲν καλούμενον τῇ οὐλῇ ἐστι, διαφέρει δὲ, τῷ ἐξ ἑλκώσεως μεγάλην οὐλὴν μείζονα καὶ παχυτέραν ἐπιγίνεσθαι ἐπὶ τῆς ἴρεως, ἣν καλοῦσιν λεύκωμα. Ἧλος δὲ ἐστιν, ἡ μετὰ λείας καὶ λευκῆς, οἷον οὐλὴ σαρκώδης, ὑπεροχὴ τοῦ μελανος στερεά, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ τῷ λευκῷ τῷ μέλανι συνάπτοντι ἐπανισταμένη. Ὑποκε-

μὲν γὰρ στρογγύλαι, ἀριθμιαῖαι τὸ μῆκος, ἢ καὶ μείζους, αἳ καὶ μέχρι στομάχου νέμονται. αἱ δὲ βραχεῖαι, καὶ ἐμφερεῖς σκώληξι μακροτέροις. καλοῦνται δὲ ἀσκαρίδες. συνίστανται δὲ περὶ τὸ ἀπευθυσμένον. αἱ δὲ πλατεῖαι καὶ ἐπιμήκεις, ὥστε ὅλῳ τῷ ἐντέρῳ παρατείνονται. λέγονται δὲ καὶ κηρίαι ἐκ τοῦ ἐμφερεῖς εἶναι κηρίαις. ὁμοίως δὲ καὶ ταινίαι. δυσίατα μὲν οὖν στρογγύλα. πληθύνουσι γὰρ ἐπὶ παιδίων. αἱ δὲ ἀσκαρίδες πλεονάζουσιν ἐπὶ τῶν προηβώντων. δυσίατοι δὲ καὶ δυσέκκριτοι, μόνον ὑπὸ τῶν δριμυφαγιῶν, καὶ φαρμάκων τῶν διὰ πικρᾶς συντεθειμένων, καὶ οἰνελαίου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμβαλλομένων. ἰσχιὰς δὲ καὶ ἀρθρῖτις καὶ ποδάγρα, μεγέθει μόνον ἀλλήλων διαφέρουσιν, ταῖς δὲ αἰτίαις, καὶ τοῖς τόποις τοῖς προπαθοῦσι τὰ αὐτὰ εἰσίν. ὑπό τε γὰρ φλέγματος, ὡς ἐπὶ πολὺ γίνονται, καὶ περὶ τὰ νεῦρα συνίστανται, τὰ συνέχοντα τὰ ἄρθρα, καὶ τὴν κίνησιν αὐτοῖς παρέχοντα. ἀλλ᾽ ἡ μὲν ἰσχιὰς περὶ τὸ ἄρθρον τὸ κατὰ ἰσχίον γίνεται. διατείνεται δὲ πολλάκις μέχρι σφυρῶν. ἴασις δὲ διὰ φλεβοτομίας ἀπὸ σφυροῦ, καὶ διὰ σικύας ἀπὸ τοῦ ἰσχίου, καὶ διὰ κλυσμῶν δριμέων, καὶ δι᾽ ἃ δυσεντερίας τρόπον τινὰ ποιοῦσι, καὶ τὰ ἔξω-

θεν

θειν καταπλάσματα ἄκοπα, καὶ μαλάγματα. ποδάγρα δὲ περὶ μόνους τοὺς πόδας συνίσταται. καὶ ἐπισημαίνει μὲν ἐν τῇ ἀκμῇ μὲν, πυρετώδες ἄλγημα. διὸ τῶν ἐμψυχόντων δεῖται. παρακμῇ δὲ, ναρκῶδες, καὶ μετὰ ψύξεως. ὅθεν τῶν θερμαινόντων δεῖται. ἀρθρῖτις δὲ ταυτὸν πάθος τοῖς προειρημένοις, περὶ πάντα τὰ ἄρθρα συνιστάμενον. φαρμάκων δὲ δεῖται θεραπευτικῶν, τῶν ἀλιαινόντων, καὶ τῆς καταλλήλου διαίτης. ἡ δὲ ἐλεφαντίασις τὸ πάθος, ἔσχε τὸ ὄνομα ἀπὸ ὁμοιότητος τῆς πρὸς τὸν ἐλέφαντα. τὸ γὰρ δέρμα τῶν ἐν τῷ πάθει τούτῳ κατεσχημένων παχύτερον τε, καὶ σκληρότερον ἐστὶ, ἐμφερείαν ἔχον πρὸς τὸ τῶν ἐλεφάντων δέρμα. αἴτιον δὲ τοῦ πάθους φλέγμα παχὺ, καὶ χολὴ μέλαινα, ἢ βλεννώδης, μάλιστα ἐναπειρωμένη. οἱ γὰρ χυμοὶ οὗτοι θηριώδες αὐτὸ ἀποφαίνουσιν. διὸ καὶ μόνη θεραπεία ἀνύσιμος ἐπὶ τῶν ἐλεφαντιώντων, ἡ δι' ἐλλεβόρου λευκοῦ, καὶ μέλανος. ὁ δὲ λειχὴν, πάθος μὲν αὐτὸς δέρματος. διττὸν δὲ εἶδος λειχῆνος, ὁ μὲν ἥμερος καὶ πραότερος, ὁ δὲ ἄγριος καὶ χαλεπώτερος. ἀφίστανται δὲ ἐπὶ τούτων καὶ λεπίδες τοῦ δέρματος, καὶ ὁ ὑπὸ τὰς λεπίδας τόπος ἐνερευθέστερος καὶ

ἐγγὺς

ἐγγὺς ἡλκωμένῳ φαίνεται. γίνεται δὲ τὸ πάθος ὑπὸ φλέγματος ἁλμυροῦ, καὶ χολῆς τῆς ξανθῆς, ἔνθεν ὡς ἀπὸ τῶν ἁλμάδων τῶν κεραμίων ἀφίστανται τοῦ δέρματος αἱ λεπίδες. ἴασις δὲ ἥτε διὰ φαρμάκων φλεγμαγαγῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιχρίσεων. λέπρα δὲ πάθος μὲν καὶ αὐτὴ δέρματος, ἐπὶ τὸ λευκότερον καὶ τραχύτερον τρεπόμενον. ἡ δὲ τραχύτης οἷον ψιδρακίων ἐπανεστώτων. ἡ δὲ ψώρα ἐστὶν ἑλκοδεστέρα. γίνεται δὲ ἑκατέρου ἰδίως ὑπὸ φλέγματος ἁλμυροῦ. ἴασις δὲ ἥδε, διὰ φλεγμαγωγῶν φαρμάκων, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιχρισμάτων, ὅσα πρὸς λέπραν καὶ ψώραν ἀναγέγραπται. ὁ δὲ ἀλφὸς διττὸν ἐστὶ πάθος, ὁ μὲν λευκὸς ὁ δὲ μέλας. γίνεται δὲ ὁ μὲν μέλας ὑπὸ μελαίνης χολῆς. διὸ καὶ μελαγχολικὰ τὰ πολλὰ ῥύεται. ὁ λευκὸς δὲ ὑπὸ φλέγματος γίνεται οὐχ ἁλικοῦ. ἡ δὲ λεύκη ὅμοιον μὲν πάθος ἀλφῷ τῷ λευκῷ, μᾶλλον δὲ ἐπισημαίνει γῆν λευκοτάτην. λέπρας δὲ διαφέρει τῷ λεῖον εἶναι, καὶ μὴ τραχύνεσθαι τὸ δέρμα ὡς ἐπὶ λέπρας. ῥύεται δὲ τούτων ἁπάντων τὰ φλεγμαγωγὰ φάρμακα, καὶ τὰ ἔξωθεν σμήγματα.

ΠΕΡῚ ΔΙΑΙΡΈΣΕΩΣ ΤῆΣ διὰ φαρμάκων θεραπείας.

Ἡ δὲ φαρμακεία διττὴ ἐστὶν, ἡ μὲν πρὸς τὰ ἐντὸς πάθη, ᾗ μάλιστα χρῆται ὁ διαιτητικός, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς, ἧς οὐκ ἄνευ συντελεῖται τὰ κατὰ χειρουργίαν. τῆς μὲν οὖν πρὸς τὰ ἐντὸς φαρμακείας εἴδη ἐστὶ δεκαδύο, τὸ μὲν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ παθῶν, τὸ δὲ τῶν στοματικῶν, τὸ δὲ τῶν πεπτικῶν, τὸ δὲ τῶν βηχικῶν, τὸ δὲ τῶν ἀνωδύνων, τὸ δὲ τῶν ἀλεξιφαρμάκων, τὸ δὲ τῶν καθαιρόντων. τὰ μὲν ἡπατικὰ ἰδίως, τὰ δὲ σπληνικὰ, τὰ δὲ νεφριτικὰ, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἐν τῇ κύστει λίθους καὶ ἕλκη, τὰ δὲ πρὸς ὑστέραν. τὰ μὲν δὴ στοματικὰ ἐστὶ τὰ δὲ, πρὸς οὖλα αἱμασσόμενα, σηπόμενα, βεβρωμένα, καὶ ὀδόντας, καὶ ὅσα πρὸς ἄφθας, καὶ ἐσχάρας, ὅσα τε πρὸς σταφυλὴν κεχαλασμένην. τῶν δὲ πεπτικῶν, τὰ μὲν ἐστὶ πρὸς ἀτονίαν στομάχου, ἢ κοιλίας, τὰ δὲ πρὸς ἐμπνευμάτωσιν τούτων, τὰ δὲ πρὸς πλευριτικοὺς, ἢ περιπνευμονικοὺς, τὰ δὲ πρὸς φθισικοὺς, τὰ δὲ πρὸς ἀσθματικοὺς, ἢ ὀρθοπνοϊκοὺς, τὰ δὲ πρὸς τραχύτητα ἀρτηρίας, καὶ φωνῆς ἐκκοπήν. τῶν δὲ ἀνωδύνων, τὰ μὲν πρὸς νεφριτικοὺς, τὰ δὲ πρὸς κοιλίας ῥύσεις καὶ δυσεντερείας, καὶ πρὸς κωλικοὺς,

κωλικὸς, καὶ εἰλεώδεις, κοινῶς δὲ πάντα πρὸς πᾶσαν ὀδύνην. τὰ μὲν ἀλεξιφάρμακα, τὰ μὲν ἁπλᾶ, ἄλλο πρὸς ἄλλο δηλητήριον, ἡ δὲ θηριακὴ πρὸς πάντα, ἢ προλαμβανομένη, ἢ ἐπιδιδομένη. τῶν δὲ καθαιρόντων, τὰ μὲν ἄνωθεν καθαίρει, ὡς τὰ δι᾽ ἐλλεβόρου, ἢ τὰ ἐμετικὰ πάντα. τὰ δὲ κάτωθεν παραλαμβάνεται, ὡς τὰ διὰ σκαμμωνίας, ἢ ἀλόης, καὶ ἐλατηρίου, καὶ κολοκυνθίδος, καὶ εὐφορβίου, ἢ κόκκου κνιδίου καὶ τῶν τοιούτων. τρίτα δὲ τούτοις τετάχθω καὶ τὰ πρὸς ἕλμινθας πλατείας, οἷα ἐστὶ τὸ διὰ κέρατος ἐλαφείου, καὶ ἡδύοσμου, ἢ πεπέρεως. ἔστι δὲ καὶ τέταρτον εἶδος τῶν κεφαλὴν μόνην καθαιρόντων, διὰ στόματος, ἢ ῥινῶν, ἃ παραλαμβάνεται ἰδίως ἐπὶ τελῶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς παθῶν, ἢ τὰ πλεῖστα περὶ ἴκτερον. ἁρμόζουσι δὲ αἱ μὲν διὰ τῶν ἄνω καθάρσεις πρὸς ἀνασκευὴν τῶν χρονίων. καιρὸς δὲ αὐτῶν τὰ διαλείμματα. αἱ δὲ κάτωθεν πρὸς τὰ ὀξέα νοσήματα κατάλληλοι, πλευρίτιδας ἢ περιπνευμονίας. καιρὸς δὲ αὐτῶν πάντων, ἡ ἄνεσις τῶν ἐπὶ μέρους παροξυσμῶν. τῆς δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς φαρμακείας, εἴδη ἐστὶν ἕνδεκα. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν διαφορητικά, τὰ δὲ συμπεπτικά, τὰ δὲ ἔναιμα, τὰ δὲ πυοποιά,

τὰ δὲ

τὰ δὲ ἀνακαθαρτικὰ, τὰ δὲ ἀναπληρωτικὰ, τὰ δὲ κατασταλτικὰ, τὰ δὲ ἐπουλωτικὰ, τὰ δὲ ὀφθαλμικὰ, τὰ δὲ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, τὰ δὲ καυστικὰ, περὶ ἐρυσιπέλατα, καὶ ἕρπητας, καὶ ἄνθρακας. τὰ δὲ εἰσὶν ἀλείμματα ἄκοπά τε καὶ θερμαντικὰ, πρὸς παραλύσεις ποιοῦντα, καὶ ἀρθριτικοὺς, καὶ ποδαγρικοὺς καὶ πᾶσαν νεύρων πῆξιν, καὶ τετανικοὺς καὶ ὀπισθοτονικούς. τὰ δὲ σμηκτικὰ τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξανθούντων, λειχῆνος, ἀλφοῦ, λέπρας. τὰ οὖν διαφορητικὰ καὶ συμπεπτικὰ περὶ φυμάτων, καὶ παντὸς ἀποστήματος τριούτου ἁρμόζει. διαφορητικὰ δέ εἰσιν αἱ διὰ ἁλῶν πᾶσαι, καὶ ὅσαι διὰ νίτρου, ὡς τὸ Κτησιφῶντος. συμπεπτικὰ δὲ τὰ διὰ ῥητίνης, καὶ χαλβάνης, καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος. τῶν δὲ ἐναίμων φαρμάκων, αἱ μὲν φαιαὶ περὶ τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσφάτων τραυμάτων ἁρμόζουσιν, αἱ δὲ ἰδίως χλωραὶ καὶ μέλαιναι, ὡς ἡ βάρβαρος, πρός τε τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ πρὸς τὰ κυνόδηκτα. περὶ δὲ ἑλκῶν, τοῖς μὲν πυοποιοῖς περὶ τῶν φλεγμαινόντων χρηστέον, ὡς τῇ τετραφαρμάκῳ, τοῖς δὲ ἀνακαθαίρουσι, περὶ τῶν ῥυπαρῶν, ὡς τῇ χλωρᾷ ἀναιμῶνι. τοῖς δὲ ἀναπληροῦσιν, ἐπὶ τῶν κοιλῶν. τοῖς δὲ καταστέλλουσιν

ὡς περὶ

ὡς περὶ τῶν ὑπερσαρκούντων, ὡς τοῖς διὰ μίσυος καὶ λεπίδος, ἃ καὶ ἐπὶ τῶν δυσεπισχέτων αἱμορραγιῶν ἁρμόζει. τοῖς δὲ καυστικοῖς ὅτε μὲν πρὸς τὸ διελεῖν καὶ ἀναπτύξαι σώματα χρώμεθα, ὡς ἐπὶ τῆς τῶν ἀποσκημάτων περιοχῆς. ὅτε δὲ ἐπὶ τῶν κεχαλασμένων βλεφάρων ἀντὶ ἀναρραφῆς, ἀφαιροῦντες τὸ ἀσύμμετρον τῆς ὅλης ἀνασπῶμεν τὸ κεχαλασμένον. ὅτε δὲ ἐπὶ κεφαλαίας δυσιάτου παραλαμβάνομεν, διὰ βαθείας ἐσχάρας μεταβάλλοντες εἰς τὰ ἐκτὸς ῥεύματα. ὕλη δὲ τῶν καυστικῶν κονία, ἄσβεστος ζῶσα, καὶ ἀρσενικὸν, καὶ σανδαράχη, καὶ φέκλα, καὶ τὰ τοιαῦτα. τῶν δὲ κεφαλικῶν τὰ μὲν πρὸς ἀχῶρας, καὶ πίτυρα, καὶ ἐκβράσματα ἁρμόζει, τὰ δὲ πρὸς κεφαλαλγίαν, καὶ ἑτεροκρανίαν. τῶν δὲ ὠτικῶν τὰ μὲν πρὸς φλεγμονὴν ὤτων, τὰ δὲ πρὸς ἕλκωσιν, τὰ δὲ πρὸς ἐπιρρέοντα, τὰ δὲ πρὸς δυσηκοΐαν, τὰ δὲ πρὸς ὦτα τεθλασμένα. τῶν δὲ ὀφθαλμικῶν φαρμάκων εἴδη εἰσὶν ἑπτά. τὰ μὲν γὰρ πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἁρμόζει, ὡς τὰ διὰ γλαυκίου, καὶ τὰ διὰ κρόκου, καὶ τὰ κυκνάρια. τὰ δὲ πρὸς τὰς διαθέσεις, ὡς τὰ νάρδινα, καὶ τὰ θεοδότια καλούμενα. τὰ δὲ πρὸς ῥεύματα, ὡς τὰ διὰ λιβάνου, καὶ ἀκακίας, καὶ ἐρείκης καρποῦ. τὰ

δὲ πρὸς

δὲ πρὸς ξηρῶν ῥαχώματα, ὡς τὰ διὰ τῶν μεταλλικῶν, οἷον κεκαυμένου χαλκοῦ, καὶ χαλκίτεως, καὶ λεπίδος χαλκοῦ. πέμπτον δέ ἐστι, τὸ πρὸς ξηροφθαλμίας, καὶ ψωροφθαλμίας, εἶδος τῶν κολλυρίων, καὶ ξηρῶν ὀξυδερκικῶν, ἃ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐστὶν τοῖς προγεγραμμένοις. ἕκτον δὲ τῶν ὑγρῶν εἶδος, τῶν πρὸς ὑποχύσεις ἀναγεγραμμένων, ἃ διὰ χολῶν σκευάζονται, καὶ μάλιστα δὶ ὑαίνης. ἕβδομον δὲ τὸ τῶν καταπλασμάτων εἶδος, ἃ παραλαμβάνεται ἐπὶ τῶν ἄκρως φλεγμαινόντων ὀφθαλμῶν, καὶ περιωδυνώντων. ἔστι δὲ τὰ διὰ μελιλώτων, καὶ γλυκέος, καὶ τέλεως, καὶ τὰ τοιαύτης ὕλης. περιχρίομεν δὲ τὰ βλέφαρα, ἐν ἀρχῇ μὲν τοῖς ἀποκρουστικοῖς, οἷα ἐστὶ τὰ διὰ γλαυκίου, καὶ τὰ διὰ κρόκου, καὶ αὐτῷ μόνῳ γλαυκίῳ. ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδιαθέτων, τοῖς ἀναξηραίνουσι, καὶ παραμυθουμένοις, οἷον ναρδίνοις, καὶ θεοδοτίοις. ὅσα δὲ πρὸς εὐμορφίαν ἐπιχρίεται, ὡς τὰ διὰ σαπίδυνος, καὶ ἡδυχρόου, οὐκ ἰατρικῆς, ἀλλὰ καλλωπιστικῆς ἐστὶν ἴδια.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ συνισταμένων παθῶν.

Πάθη περὶ μὲν τὸν ὅλον ὀφθαλμὸν συνίσταται τάδε, ταράξις, ὀφθαλμία, ἐπιφορὰ,

 φλεγμονὴ,

φλεγμονὴ, οἴδημα, ἐμφύσημα, σκίῤῥωσις. χύμωσις, ἄνθραξ, στραβισμὸς, σπασμὸς, παλμὸς, μυωπίασις, γάγγραινα, σηπεδὼν, ἕλκος, σύριγξ, ξηροφθαλμία, ψωροφθαλμία, σκληροφθαλμία, πρόπτωσις, ἀτροφία. περὶ δὲ τοὺς ὑμένας τάδε. ῥῆξις, διάβρωσις, διάτασις, ἀνασώμωσις, παχύτης, πυκνότης, ῥύσσωσις, ἔκτασις, ἀραιότης. περὶ δὲ τὰ ἐντὸς τῶν βλεφάρων, τραχύτης, παχύτης, σύκωσις, τύλωσις, σκληρία, χαλάζωσις, πλαδαρότης, μύδησις, σάρκωσις, πωρίασις. περὶ δὲ τὰ ἐκτὸς τῶν βλεφάρων, ὑδατίδες, λιθίασις, φθειρίασις, μελικηρὶς. γαγγραίνα, φύματα, κολοβώματα. περὶ δὲ τὴν στεφάνην, κριθὴ, ἡ ποσθία, τριχίασις, δυστιχία, διστιχία φαλάγγωσις, πύρωσις, πτίλωσις, ψωρίασις, μαδαρότης, παράλυσις. κοινῶς δὲ περὶ ὅλα τὰ βλέφαρα, παράλυσις, πρόπτωσις, ἐκτροπή. περὶ δὲ τοὺς κανθοὺς, ἐγκανθὶς. ἀγκύλη, πτερύγιον, ῥοιάς πρόσφυσις. ἔξωθεν δὲ αἰγίλωψ, ἀγχίλωψ. περὶ δὲ τὸ λευκὸν, ψυδράκιον, ἕλκος, ὑπόσφαγμα, ἀπόστασις, χήμωσις, κοίλωμα, πτερύγιον, φάκωσις, ἴκτερος, πῶρος. περὶ δὲ τὴν ἶριν, ἄργεμον, νεφέλιον, ἀχλὺς, ἐπίκαυμα, ἕλκος, βόθριον, φλυκτὶς, μυοκέφαλον, σταφύλωμα, ὑπόπυον, ῥῆξις, οὐλὴ,

λεύκωμα,

λεύκωμα, κοίλωμα, πρόπτωμα, ὄνυξ, πύωσις, ἕλκωσις. περὶ δὲ τὴν κόρην, ὑπόχυσις, γλαύκωσις, μυδρίασις, φθίσις, σύγχυσις, πλατυκορίασις, ἀμαύρωσις, ῥυτίδωσις, νυκτάλωψ, ἡμεράλωψ, μυωπίασις, διαπύησις. περὶ δὲ τοὺς πόρους, ἀπόρρηξις, παρέμπτωσις, σύμπτωσις, ἀνθράκωσις. τάραξις μὲν οὖν ἐστὶν ὅταν συσταφεὶς ὁ ὀφθαλμὸς ἐπιπολαίως καὶ μετρίως ὑπὸ τὸ ἐρυθρότερον κατασῆ τελέως. ὀφθαλμία δέ ἐστιν, ὅταν τὸ λευκὸν ἐρυθρότερον ᾖ, καὶ τὰ βλέφαρα ἐπηρμένα, μετὰ τοῦ τήν τε μῦσιν τῶν βλεφάρων ἀπαλγεῖν, καὶ τὴν τῶν χειρῶν ἐπαφήκην ἐπώδυνον. φλεγμονὴ δέ ἐστιν ἐπίτασις τοῦ τε ἐρυθήματος καὶ τῆς ἐπάρσεως τῶν βλεφάρων, ὡς ἐπιπόνως ἀναβλέπειν. ἐπιφορὰ δὲ κοινὸν ὄνομα ὑπὸ παντὸς τοῦ σώματος καὶ φλεγμονῆς σφοδρᾶς ἐπιφερομένης, καὶ ῥευμάτων λάβρων ἐπιρρεόντων, ἰδίως δὲ τῶν ὀφθαλμῶν λέγεται, ἐπειδὰν μετὰ φλεγμονῆς μεγίστης καὶ ῥεύματος πλῆθος ἐπιρρύῃ. οἴδημα δέ ἐστιν ὅταν ἐπηρμένος καὶ ἀχρούστερος ᾖ, καὶ δυσκίνητος ὑποφαίνηται. ἐνίοτε δὲ καὶ λευκὸν ὑπὲρ τὸ μέλαν ἐπαίρηται. ἐμφύσημα δέ ἐστιν ὅταν ἄφνω οἰδήσας ὁ ὀφθαλμὸς, ἀχρούστερος καὶ φλεγματωδέστερος γένηται. γίνεται δὲ ὡς

ἐπὶ τῶν πρεσβύτους μάλιστα θέρους. Σκίῤῥωσις δὲ γίνεται κατ᾽ ἐπίτασιν φλεγμονῆς χρονίου, τῆς σαρκὸς αὐξανομένης, καὶ ὑποπελιαζούσης. Ῥευματίζεται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς ὅταν μὴ μόνον ἐρυθρὸς ᾖ, ἀλλὰ καὶ ὅταν πολὺ δάκρυον ἐκκρίνει. ξηροφθαλμία δὲ ἐστὶν, ὅταν οἱ κανθοὶ ἑλκώδεις, καὶ βραχύτεροι, καὶ κνισμώδεις ὦσιν, καὶ τὰ βλέφαρα ἐρυθριᾷ, καὶ δάκρυον ἁλμυρὸν, καὶ νιτρῶδες διαστάζει. Σκληροφθαλμία δὲ ἐστὶν ὅταν τὰ βλέφαρα σκληρότερα ᾖ, καὶ αὐτὸς ὁ ὀφθαλμὸς δυσκίνητος, καὶ γνερευθής. πρόπτωσις δὲ ἐστὶ ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς κινητὸς, μετὰ φλεγμονῆς, προπίπτῃ. Ατροφίαν δὲ λέγουσιν ὀφθαλμοῦ, ὅταν διὰ ἀῤῥωσίας μακρᾶς, ἢ ἐκ τινος ἀδήλου αἰτίας, ὥσπερ ὀλίγον διαθρύμενος, εἶτα κοιλαινόμενος, παρὰ τὰς ῥίζας ἀλγῶν μικρότερος γίνεται, καὶ ἀμυδρῶς, ἢ μηδ᾽ ὅλως βλέπῃ.

Τραχέα δὲ τὰ βλέφαρα λέγεται, ὅταν ἐκστραφέντα ἐναιμότερα φαίνηται, καὶ βραχύτερα, καὶ σαρκωδέστερα, καὶ κεγχραμίσιν ὅμοια. παχέα δὲ βλέφαρα, τὰ ἐκστραφέντα τῶν κατὰ φύσιν, καὶ σκληρότερα, καὶ σαρκωδέστερα τῶν βραχέων φαινόμενα. Σύνκωσις δὲ ἐστὶν, ὅταν τὸ ἐντὸς τῶν βλεφάρων σαρκωθέν, σαρκὶ παραπλήσιον μετὰ ὑπεροχῆς,

ὑπεροχῆς, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας δυσκίνητος ᾖ.

Τύλωσις δέ ἐστιν ὅταν τὰ ἐν τοῖς βλεφάροις τραχώματα, διὰ παλαιότητα παχύτερα, καὶ λευκότερα, καὶ δυσαίσθητα ᾖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσαπότριπτα γίνηται. Σκληρίασις δέ ἐστι, ἔπαρμα μετ' ἐρυθρήματος περὶ τὸ βλέφαρον, καὶ ὀδύνης, δυσαπότριπτον καὶ χρονιώτερον φλεγμονῆς. χαλάζωσις δέ ἐστι, περιφερῆ τινα ἔνδοθεν τοῦ βλεφάρου ἐπάρματα περιγεγραμμένα, ἐοικότα τῇ χαλάζῃ. πλαδαρότης δέ ἐστιν, μαλακὰ οἷον σώματα, παλαιά τε καὶ ἀκροσύστατα κατὰ τὰ ἐντὸς τῶν βλεφάρων, οὔπω τὸ τραχὺ ἔχοντα, διὸ πλαδαρότης καλεῖται. Μύδησις δέ, κοινὸν ὄνομα ἐστὶ σωμάτων ἐκ σήψεως ἀπολλυμένων. γίνεται δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὰ βλέφαρα, καὶ ὀγκωδέστερα φαίνεται, καὶ συνεχῶς ῥευματίζεται, πλείονος πιμελῆς περὶ αὐτὰ γινομένης.

Κριθὴ δὲ ἡ καὶ ποσθία, λέγεται ὅταν τὸ ἐντὸς τῶν βλεφάρων πρὸς τοῖς στεφανίοις ὑπόπυον, παράμηκες, ὅμοιον κριθῇ κατὰ τὸ σχῆμα γένηται. γίνεται καὶ ἄλλα μείζονα κατὰ μέσα βλέφαρα κριθαὶ λεγόμενα. Λιθίασις δέ ἐστιν, ὅταν ἐκστραφέντων τῶν βλεφάρων, ὅμοια πώροις περὶ τὰ βλέφαρα ὑπάρχῃ, λευκὰ καὶ παχέα, καὶ οἷον λίθοις

ἐμφερῆ νόσοντα τὸν ὀφθαλμόν. Φθειριᾶν δὲ φαμὲν τὰ βλέφαρα, ὅταν περὶ τὰ τρίχωμένα πλατέες πολλαὶ φθεῖρες σμικραὶ γίνωνται. διστιχιᾶν δὲ λέγεται ὁ ὀφθαλμός, ὅταν ὑπὸ τὰς κατὰ φύσιν τρίχας, ἄλλαι ὑποφυεῖσαι, νύσσωσι τὸν ὀφθαλμόν, καὶ ῥευματίζωσι. Πτίλωσις δ᾽ ἐστίν, ὅταν ἄλλαι μὲν ὑποφύουσιν, αὗται δὲ αἱ κατὰ φύσιν συμπεσοῦσαι καὶ κατακλασθεῖσαι νυγμοὺς παρέχουσι. Φαλάγγωσις δὲ ἐστὶ, ὅταν διστιχία, ἢ τριστιχία τῶν ὑποφυομένων τριχῶν, ἢ ἐν τῷ ἄνω, ἢ ἐν τῷ κάτω βλεφάρῳ. Παραλελύσθαι δὲ λέγεται ὁ ὀφθαλμός, ὅταν αὐτοῦ ἀπολείπωσιν αἱ φυσικαὶ κινήσεις, καὶ μὴ δύνηται ἀναβλέπειν ἢ κατωβλέπειν, ἀναίσθητος δ᾽ ἤ. πολλάκις δὲ καὶ περὶ μέρη τινὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦτο συμβαίνει. Ἐκτετράφθαι δὲ λέγουσι τὰ βλέφαρα, ὅταν ἐπὶ πλέον ἐκτραπῇ, ἑλκωθέντων τῶν ὀφθαλμῶν. ἐγκανθίδα δὲ λέγουσιν ὅταν ἐξ ἑλκώσεως ὑπερσαρκώσῃ ὁ κανθὸς πρὸς τὴν ῥῖνα. πάσχουσι δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ θαλασσουργοί. Πτερύγιον δὲ λέγουσιν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἑλκωθέντος καὶ ὑπερσαρκώσαντος τοῦ λευκοῦ, ὑμὴν λεπτὸς καὶ νευρώδης ἐπιδράμῃ τὸν ὀφθαλμόν, ἀρξάμενος ἀπό τινος τῶν κανθῶν, ἕως τοῦ μέλανος, καὶ τῆς κορυ-

φῆς ἐφάψηται. Ῥοιὰς δὲ ἐστὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν ἔκ τινος αἰτίας ἀδήλου ὁ κανθὸς παρέλθῃ, ἢ ἐκ χειρουργίας ἀρθῇ, καὶ μηκέτι στέγειν τὸ δάκρυον οἷός τε ᾖ, ἀλλὰ ῥευματίζεται. Προσφύεται δὲ τὰ βλέφαρα, ἢ περὶ λευκῷ, ἢ τῷ μέλανι ἐξ ἑλκώσεως. καὶ ἐὰν μὲν τῷ μέλανι προσφυῇ τελέως, κωλύει τὴν ὅρασιν. ἐὰν δὲ περὶ λευκῷ, ἧττον. καλεῖται δὲ ἀγκύλωσις. Αἰγίλωπα δὲ λέγουσι, ἢ ἀγχίλωπα, ὅταν ἀπόστημά τι γένηται πρὸς τῷ κανθῷ, τῷ παρὰ τῇ ῥινί, πῦον περιέχον, ἢ λίπαινον τὸ ὀστέον συῤῥηγνύμενον, ἢ εἰς κανθὸν, ἢ εἰς ῥῖνα περιέχει τὸ ὑγρόν. Ψυδράκιον ἐστὶ κοινῶς λεγόμενον, περὶ πᾶν τὸ σῶμα, καὶ περὶ τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ γίνεται, οἷον ἐξάνθημα ἐξ ἄκρου ἐρυθές. ἕλκος δὲ γίνεται περὶ τὸ μέλαν ἢ τὸ λευκόν, ὅταν τῶν ἐλασμὶς διαιρεθῇ μυοειδής, ἢ στρογγύλη τὸ σχῆμα, κοιλότερον, ὁ μόχθουν ἢ ὑπόλευκον. Ὑπόσφαγμα δὲ λέγουσιν, ὅταν ὑπὸ πληγῆς ῥαγέντων τῶν ἐν τῷ πρώτῳ χιτῶνι ἀγγείων, μεταξὺ τοῦ κλιδόνος τοῦ λευκοῦ, καὶ τοῦ ἐντὸς χιτῶνος αἷμα ὑπέλθῃ, ἐστὶ παραχρῆμα μὲν ἔναιμον ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὕστερον δὲ πελιδνόν. Χήμωσις δὲ ἐστὶν ὅταν, ἐκ φλεγμονῆς σφοδροτέρας ἀμφότερα τὰ

μοῦσα ὑγρασία, καὶ τὴν φλύκταιναν ἀποτελέσασα. Μυοκέφαλον δὲ ἐστὶν ὅταν ἐξ ἑλκώσεως διαβρωθέντος τοῦ πρώτου χιτῶνος κατὰ τὴν ἶριν, προκύψῃ ὁ δεύτερος χιτὼν, ὡς οἷον μυὸς κεφαλῇ ἐοικέναι. Σταφύλωμα δὲ λέγεται, ὅταν ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ, μετεωρισθῇ μετὰ φλεγμονῆς καὶ πόνου, καὶ γένηται ὅμοιον ῥαγὶ σταφυλῆς, λευκὸν τῇ χροιᾷ. Ὑπόπυον δὲ ἐστὶν ὅταν πύον ὅλην τὴν ἶριν περιλάβῃ, ἢ τὸ ἥμισυ. Ῥῆξις δὲ ἐστὶν, ἕλκωσις ὑπὸ πληγῆς, ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας κατὰ βάθος, ὑπερφέρουσα, ὡς ὑπὲρ τὸ πολὺ τὴν διαίρεσιν τῶν ὑμένων ὅλων, ὥστε ἐκχεῖν καὶ τὰ ὑγρὰ οἷς βλέπομεν. Οὐλὴ δὲ ἐστὶν, ὅταν ὑπὲρ τῷ μέλανι τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐξ ἕλκους, βαθέος ὄντος, παχύτης ὑμένος ἐπιγένηται, καὶ ἡ χροιὰ λευκοτέρα φαίνεται. συνίσταται δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ λευκοῦ ὑμένος καλουμένου, ἀλλ' οὐ διαδείκνυται. Λεύκωμα δὲ ταὐτὸν μὲν καλουμένῃ τῇ οὐλῇ ἐστὶ, διαφέρει δὲ, παρὰ ἐξ ἑλκώσεως μεγάλην οὐλὴν μείζονα καὶ παχυτέραν ἐπιγίνεσθαι ὑπὲρ τῆς ἴρεως, ἣν καλοῦσιν λεύκωμα. Ἧλος δὲ ἐστὶν, ἡ μετὰ λείας καὶ λευκῆς, οἷον οὐλὴ σαρκώδης, ὑπεροχὴ τοῦ μέλανος στερεὰ, πολλάκις δὲ καὶ ὑπὲρ παρὰ λευκῷ τῷ μέλανι συνάπτοντι ἐπανισταμένη. Ὑποκε-

 χῦσθαι

διὰ δὲ βραχυπόρου ὑγροῦ σύστασις, περὶ αὐτὴν τὴν κόρην δυσεξάλειπτος, καὶ δυσδιαφόρητος, ὑποχύματος ξηροτέρα. Ἀπόῤῥηξις δὲ γίνεται τοῦ πόρου περὶ ὀφθαλμόν, ὅταν ὁ διατείνων ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ μήνιγγος πόρος ἐπὶ τὸν ὀφθαλμόν, ἀποῤῥαγῇ, ὡς ἀβλεψίαν τελείαν γενέσθαι, προηγησαμένης πληγῆς περὶ τὴν κεφαλήν, ἢ ἀφ' ὕψους πτώματος, ἀφ' οὗ γίνεται ἡ τοῦ πόρου ἀπόῤῥηξις.

Παρέμπτωσις δὲ ἐστίν, ὅταν εἰς τὸν πόρον κατ' ἀναστόμωσιν, ἢ ῥῆξιν ἀγγείου, τὸ ὑγρὸν παρεμπέσῃ, καὶ ἐμφράξῃ τὸν πόρον, ἀπ' αὐτῆς τῆς βάσεως τοῦ ἐγκεφάλου, ὅθεν καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἡ τοῦ ὁρᾶν δύναμις, ὥστε μετ' ἀλγημάτων καὶ τὸ ὁρᾶν ἐμποδίζεσθαι. Σύμπτωμασις δὲ γίνεται μὲν ὑπὸ τοῦ πόρου στενουμένου, καὶ συμπίπτοντος διὰ ἀτροφίαν, καὶ πάρεσιν. ἀνώδυνον δὲ τοῦτο τὸ πάθος καὶ δυσίατον. Ἀνθράκωσις δὲ ἐστίν, ἕλκος ἐσχαρῶδες, μετὰ νομῆς, καὶ ῥεύματος, καὶ βουβῶνος, ἐνίοτε καὶ πυρετῶν γινομένων περὶ τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα, ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ περὶ ὀφθαλμούς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἘΚΤΟΣ τῆς κεφαλῆς παθῶν.

Περὶ δὲ τὰ ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς συνίσταται τάδε, ἃ οὐκ ἀναγέγραπται ἐν τοῖς χρονίοις.

περὶ

λων, χοιράδες, στεατώματα. περὶ δὲ ὤμους, τὸ ἀκρωμίου κάταγμα, διάστασις. περὶ δὲ ἀγκῶνα μελικηρὶς, ἀθέρωμα, στέατωμα, ὑγρὸν ὑδατῶδες. περὶ δὲ καρποὺς, γάγγλια. περὶ δὲ δακτύλους χειρὸς καὶ ποδὸς, χύμεθλα, παρωνυχία. τοπικὰ δὲ ὅπου ἂν τύχῃ τοῦ σώματος, φλεγμονὴ, οἴδημα, ἐμφύσημα, σκλήρωμα, ἀπόστημα, ἕλκος καθαρὸν, ἕλκος ῥυπαρὸν, κοῖλον ἕλκος, ὑπερσαρκοῦν, ἐσχαρῶδες, ἕλκος ξηρὸν, ῥευματιζόμενον, ὑπόνομον, τετυλωμένον, σεσυριγγωμένον, μύδησις, φῦμα, δοθιὴν, θέρμινθες, φύγεθλον, χάλαζα, φαγέδαινα, φλυκτίδες, ἄνθρακες, ἐπινυκτίδες, ἐρυσίπελας, ἕρπητες. περὶ δὲ τοὺς μαζοὺς ἰδίως, καὶ περὶ τὰ αἰδοῖα γυναικὸς, ἢ ἀνδρὸς, καρκινώματα. συνίστανται δὲ ἢ ὅπου ἂν τύχῃ τοῦ σώματος, καρκίνωμα κρυπτὸν, καρκίνωμα ἡλκωμένον, θηρείωμα. περὶ δὲ βουβῶνας, βουβῶνες ἁπλοῖ, φύματα, ἐκπυΐσκοντα. περὶ δὲ γόνατα, γονυαλγίαι, ῥευματισμοὶ, πῶροι. περὶ δὲ ἰγνὺν, στεατώματα, ἀγκύλη. περὶ δὲ κνήμην, κιρσοὶ. ἐνγαστροκνημία, σκίῤῥωμα, χειρώνεια ἕλκη. περὶ δὲ ἄκρα ποδὸς, μελανίαι, νεκρώσεις, ποδάγρα, σύριγγες. περὶ δὲ πτέρνας, λεπίδες. περὶ δὲ τὸ πεδίον

περὶ

περὶ δὲ τὸ δέρμα καὶ τόπους καθ' ὅλου τοῦ σώματος, λέπρα, ψώρα, ἀλφὸς λευκός, ἀλφὸς μέλας, λευκὴ, λειχὴν ἁπλοῦς, λειχὴν ἄγριος, δρακοντίασις, ἀκροχόρδονες, θυμοὶ, μυρμηκίαι, ἧλοι, πόροι, οἱ μὲν ἐκ ποδάγρας ἢ ἀρθρίτιδος, οἱ δὲ καὶ καθ' ἑαυτούς. περὶ δὲ ἕδραν αἱμοῤῥοΐδες τυφλαὶ, ῥαγάδες, πρόπτωσις, κονδυλώματα, πολίδες. γίνεται δὲ καὶ μήτρας ὅλης πρόπτωσις εἰς τὰ ἐκτός. περὶ δὲ ὄσχεον, ἐντεροκήλη, ὑδροκήλη, ἐπιπλοκήλη, σαρκοκήλη, πωροκήλη, κιρσοκήλη. περὶ δὲ τὰ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι ὀστᾶ, τερηδὼν, σφάκελος, κάταγμα ἄνευ τραύματος, ἢ σὺν τραύματι, ἐκθύρσωσις, διαφοραὶ καταγμάτων πέντε, σχιδακηδὸν, καυληδὸν, ῥαφανηδὸν, καρυηδὸν, ἀλφιτηδόν. μελαίνεται δὲ ὀστᾶ ποτὲ μὲν ἐν κατάγμασιν, ποτὲ δὲ ἄνευ τούτων. περὶ δὲ τὰ ἄρθρα πάντα, παραγωγαὶ, παρακινήματα, ἐξαρθρήματα, παραρθρήματα, συνύδεσις, πώρωσις, ῥευματισμοὶ, διάστασις συμφύσεων.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΑΣ.

Χειρουργία ἐστὶν ἄρσις ἐμμέθοδος τῶν ἰδίως λεγομένων ἀλλοτρίου, διὰ τομῶν, καὶ καταρτισμῶν, μετὰ τῶν τραυμάτων καὶ ἑλκῶν θεραπείας, ἐπ' ἀνθρώπου σώματι παραλαμβανομένη. χει-

ρουργίας

ρουργίας ἡ καθολικὴ μὲν ἐνέργειαι δύο, σύνθεσις καὶ διαίρεσις. εἰσὶ δὲ τούτων εἴδη πολλά. καὶ συνθέσεως μὲν εἴδη, συνθετισμὸς τῶν κατεαγότων ὀστέων, ἢ ἐπίδεσις, καὶ ἀρθρέμβολον τῶν ἐξηρθρηκότων, καὶ τάξις τῶν προπεπτωκότων ἐντέρων, καὶ μήτρας, καὶ ἀποδυσμένου, καὶ γαστροραφία, καὶ ἐπαγωγὴ τῶν κολοβωμάτων, ὡς ἐπὶ ῥινῶν ἢ χειλῶν καὶ ὤτων. διαιρέσεως δὲ εἴδη, ἁπλοτομία, ἢ περιαίρεσις, ὑποσπαθισμὸς, περισκυθισμὸς, ἀγγειολογία, ἐκκοπὴ, καῦσις, ξύσις, ῥίνησις, ἐκπρισις. ἁπλοτομίᾳ οὖν χρώμεθα ἐπὶ τῶν ἀποστημάτων πάντων. χρὴ δὲ διαιρεῖν ἐπ' εὐθείας τοῦ κώλου, καὶ μὴ ἐγκαρσίως. περιαιρέσεως δὲ ἐπὶ τῶν ἐν μασχάλαις ἢ βουβῶσι, ἢ γλουτοῖς, καὶ ἕδρᾳ μυρτινοειδῶς περιαιροῦντες. ὑποσπαθισμῷ δὲ κατὰ τὸ μέτωπον, ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων ὀφθαλμῶν. καὶ περισκυθισμῷ ἐπὶ τῶν κατὰ τοῦ βρέγματος, καὶ ἐπὶ ποδῆς μελανθείσης. ἐκκοπῇ δὲ ἐπὶ τῶν κώλων μελαινομένων, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ καταγμάτων. ἐπὶ δὲ πάντων περὶ τὰ ὀστᾶ, ἥ τε καῦσις, καὶ ξύσις, ἢ ἡ ῥίνησις, καὶ ἡ πρίσις εὔχρηστοι, καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν. καύσει δὲ τῇ διὰ καυτήρων χρώμεθα, ἰδίως μὲν ἐπὶ τῶν νεμομένων ἤδη πάντων, καὶ ἐπὶ

κινοῦμεν. τὰ δὲ ὑπὸ τὰ ὀστᾶ ἐκκόπτοντες, τὰ δὲ μεταξὺ μήνιγγος καὶ ἐγκεφάλου ἀθεράπευτα.

Πᾶν δὲ εἶδος τῶν ἐν κεφαλῇ καταγμάτων, τῇ ἐκκοπῇ ὑπάγεται, διὰ ἐκκοπέων, περιαιρουμένων τὸ κατεαγὸς τῶν ὀστῶν. οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ χοινικῆσι πριόντες, ταῖς διὰ τῆς περιστρεφομένης ἐξέκοπτον αὐτά. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα κεφαλοτρυπάνοις, ἕδρας παρέχοντες τοῖς ἐκκοπεῦσιν. οἱ δὲ νῦν μόνοις τοῖς ἐκκοπεῦσιν ἀρκοῦνται. Τῶν δὲ περὶ ὀφθαλμοὺς παθῶν, ταῦτα χειρουργίας ὑπάγεται, τριχίασις, ὑδατίδες, ἐγκανθίδες, πτερύγια, σταφυλώματα. ὑποχύματα, ῥεύματα χρόνια καὶ ὑπερβάλλοντα, λιθίασις περὶ τὰ βλέφαρα, σύμφυσις εἰς αὐτὸ τῶν περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, αἰγίλωψ. τὰ μὲν οὖν κεχαλασμένα βλέφαρα ἀναράπτομεν, καὶ ἀφαιροῦντες αὐτῶν κατά τε ἴδιον τὸ σύμμετρον, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν βλεφάρων. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ κεχαλασμένων, ἀναβροχίζοντες τὰς τρίχας διὰ βελόνης, τὰς δὲ ὑδατίδας κομιζόμεθα κατ᾽ ἰδίαν βάλλοντες. τὰς δὲ ἐγκανθίδας, καὶ τὰ πτερύγια, καὶ τὰ σταφυλώματα περιαιροῦμεν. τὰ μὲν σταφυλώματα λίνον διείραντες καὶ ἀναβροχίζοντες, τὰ δὲ πτερύγια, καὶ τὰς ἐγκανθίδας ἢ λίνῳ ἀνατείναντες,

ἢ ἀγκίστρῳ. τὰ δὲ ὑποχύματα κατάγομεν παρακεντοῦντες παρὰ τὴν ἶριν, ἐκ τοῦ πρὸς τῷ μικρῷ κανθῷ μέρους μέχρι κενεμβατήσει, καὶ παρακεντήσει, εἶτα πλαγιάζοντες ἐπὶ τὴν ἶριν κατ' ἄκρου αὐτοῦ, τὸ συνετὸν κατὰ τὴν κόρην ὑγρὸν, καταγμασι ξύοντες ἢ σφίγγοντες, ὥστε μὴ ἀναβλέψαι. τὸ δὲ ῥεῦμα ἴσησιν ὑποσπαθισμός τε καὶ περισκυθισμὸς, καὶ ἀγγειολογία. ὁ μὲν οὖν ὑποσπαθισμὸς γίνεται τριῶν διαιρέσεων ὑπὲρ μετώπου διδομένων, εἶτα τῆς σπαθομήλης διεκβαλλομένης, διὰ τῶν μεταξὺ σωμάτων. ὁ δὲ περισκυθισμὸς τοιοῦτός ἐστι, διαιρεῖται ἐπὶ ἐγκαρσίαις διαιρέσεσι τὸ μέτωπον, οἷον στεφανιαία. καθ' ἕτερον δὲ μέρος αὐτοῦ μικρὸν ἀνωτέρω τῶν κροτάφων ἀφαιρεῖται τίνα τρίγωνα, ἐοικότα τὸ σχῆμα κατὰ δέλτα στοιχείῳ. ἡ δὲ ἀγγειολογία ἐπιτελεῖται τῶν κεκρυμμένων ἀγγείων, ἀπὸ κροτάφου ἐπὶ κρόταφον διαιρουμένων εἰς βάθος. τὴν δὲ τῶν βλεφάρων λιθίασιν, ἰώμεθα διαιροῦντες τὸ βλέφαρον ἐπὶ πολὺ, καὶ κομιζόμενοι τὸν λίθον ἀσκύλτως. τὰ δὲ συμπεφυκότα βλέφαρα ἀναπτύξαντες σμίλῃ, διαστέλλομεν τοῖς ξηροῖς. τοὺς δὲ αἰγίλωπας περιαιροῦντες μέχρι ὀστοῦ καυθῆρσι

διακαίομεν,

διακαιόμενα. εἰσὶ δὲ οἱ ἀντὶ καυστηρίου κεφαλο-
τρυπάνῳ τιτρῶσι τὸ ὀστοῦν, ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα.
τὰ δὲ ἐν ῥινὶ συνιστάμενα, πολύποδας μὲν, πε
ριαιροῦμεν στενῷ σμηλαρίῳ, καὶ ξυστῆρι ὕστερον
ἀποξυόμενοι τὰς ῥίζας. αἱ δὲ ὄζαιναι ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ ἀθεράπευσται. ἡ δὲ αὐτὴ ἐγχείρησις καὶ
ἐπὶ φύτων. τῶν δὲ ἐν τῷ στόματι, ἐπουλίδας
μὲν, καὶ παρουλίδας διαιροῦμεν, ὅταν πυο-
ποιήσωσιν. τὰς δὲ κεχαλασμένας σταφυλὰς
ἀμέτρως, ἐκτέμνομεν μυδίῳ, λαβόμενοι. τοὺς δὲ
ὀδόντας ἐξαιροῦμεν περιχαράσσοντες. τοὺς δὲ ἐν
παρισθμίοις ὑπεραίροντας τὸ κατὰ φύσιν ἀδέ-
νας, περιαιροῦμεν τοῖς ἀντιοτομοῖς. τὰ δὲ ἐν
τῷ τραχήλῳ στεατώματα, καὶ χοιράδας, διαι-
ροῦντες τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀποδέροντες τοῖς
δακτύλοις, λύοντες τὴν πλοκὴν τῶν ἀγγείων, κο
μιζόμεθα. τὰ δὲ γάγγλια ἐν τοῖς μετακαρπίοις
μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεται, καὶ γυναιξὶν ἐριουργοῖς
τὰ πλεῖστα, ἐκθλῶμεν, ἅλη καὶ κηρώμασι ἐμα-
λασσόμενα καθίσταται. τὰ δὲ ἐν μασχάλαις φύμα
τα καὶ χοιράδας μετὰ περιαιρέσεως τέμνομεν.
ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐν βουβῶσι. τὰ δὲ ἐν μεσοπλευ
ρίῳ ἀποστήματα, διαιροῦντες οὐκ ἀθρόως, ποιοῦμε
θα τοῦ πύου τὴν ἔκκρισιν, ἀλλὰ πρὸς μέτρον.

εἰσὶ δὲ οἱ καὶ διακαίουσιν αὐτά. καρκινώματα γίνεται μὲν ἐν πολλοῖς μέρεσι τοῦ σώματος, μάλιστα δὲ περὶ τοὺς μαστούς. περιαιρεῖται δὲ ἐνθ' ἂν ᾖ, καὶ καυστηρίοις διακαίεται, οὐ σφόδρα πεπυρωμένοις. εἰσὶ δὲ οἱ ξυραφίοις πεπυρωμένοις, ὁμοῦ τέμνουσι καὶ διακαίουσιν. ἐξόμφαλοι δὲ πάντες μὲν οἱ ἔχοντες ἐν ὑπεροχῇ τὸν ὀμφαλὸν λέγονται. διαφορὰς δὲ ἔχουσι τρεῖς, οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πνευματόμφαλοι, οἱ δὲ ἐντερόμφαλοι, οἱ δὲ ὑδρόμφαλοι. πᾶσαι δὲ αἱ διαφοραὶ ὑπάγονται χειρουργίαις, λίνου διπλοῦ διὰ βελόνης διεμβαλλομένου, καὶ περισφιγγομένου τοῦ ὀμφαλοῦ. τοὺς δὲ ὑδεριῶντας παρακεντοῦμεν μικρὸν ὑπὸ τὸν ὀμφαλόν, ἐκ τῶν εὐωνύμων, σιδηρῷ μυρσίνῃ, μέχρι κοιλεμβατήσῃ. τῶν δὲ λεποδέρμων διττὴ ἡ χειρουργία, τῶν μὲν ἔνδοθεν ὑπὸ δαιρομένων, τῶν δὲ ἔξωθεν ἐπιπολῆς διαιρουμένων ἐν κύκλῳ, ἵνα ἔνδον ἡ πόσθη ἐπισπασθῇ. οἱ δὲ περιμωμένοι τὴν ἀκροποσθίαν χειρίζονται, ἐπαναγομένης τῆς ἀκροποσθίας ἐφ' ὅσον δύναται, εἶτα τῶν προφαινομένων τύλων, ἀπολυομένων, φλεβοτόμῳ δὲ ἐπιπολῆς. Ὑποσπάδιαι δὲ εἰσὶν οἱ ἐκ γενετῆς ἔχοντες τὴν οὐρήθραν κάτωθεν ὑπὸ τὸν λεγόμενον κύνα. θεραπευτέον

πρότερον δὲ τετρημμένης τῆς βαλάνου ἄκρας, καὶ σωληνιδίου ἐντιθεμένου. Οἱ δὲ λεγόμενοι ἄτρητοι, εἴτε τρῆμα ἔχοιεν λεπτόν, εἴτε μηδ᾽ ὅλως συγχειρίζονται, τὸ ὀξὺ τοῦ φλεβοτόμου καθιέντος προσαναπτύσσομεν, εἶτα τὸν δάκτυλον ὑποβάλλοντες πανταχόθεν ἀναλύομεν. τοὺς δὲ λίθον ἔχοντας ἐν κύστει, τέμνομεν σφηνώσαντες μὲν τὸν λίθον ἐν τῷ τῆς κύστεως τραχήλῳ, ἐπικοπίῳ δὲ τῷ λίθῳ χρώμενοι διαιροῦμεν, ἀθρόως τὰ ἐπικείμενα σώματα καὶ λιθολάβῳ τὸν λίθον κομιζόμεθα. τοὺς δὲ ῥυαδικοὺς τοὺς ὁπωσοῦν γεγονότας, ἐὰν μέγας λίαν ὁ τύλος ᾖ, περιαιροῦντες ἀνασκευάζομεν. Οἷς δὲ ἀποχὴ οὔρου, διὰ τὸ πλῆθος ἐνοχλεῖ, παρατεινομένης τῆς κύστεως, καὶ συστέλλεσθαι μὴ δυναμένης, διὰ καθετῆρος κομιζόμεθα τὸ οὖρον. ἔοικε δὲ ὁ καθετὴρ τῷ ῥωμαϊκῷ σίγμα. καθίεται δὲ εἰς τὸν καυλὸν διὰ τῆς οὐρήθρας μέχρι τῆς κύστεως, ἔχων ἐν αὐτῷ ῥάγγμα, ἐπ᾽ ἄκρου ἔχον ἔριον βραχὺ προκύπτον, προβρεχόμενον τῷ οὔρῳ, ἔπειτα ἑλκόμενον εἰς τὰ ἐκτός. συνέπεται δὲ αὐτῷ τὸ οὖρον εἰς ἔκκρισιν, οἷον ὁδηγοῦν αὐτῷ. τῶν δὲ περὶ ὄρχεων συνισταμένων ὄγκων, εἴδη εἰσὶν ἑπτά, ὑδροκήλη, πωροκήλη, στεατοκήλη, σαρκοκήλη, ἐπιπλοκήλη, κιρσο-

κήλη, γαστεροκήλη. εἰσὶ δὲ ἐφ' ὧν ἐπιπλέκεται
ταῦτα, οἷον ὑδροεντεροκήλη, σαρκοεπιπλοκή
λη. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ὑδροκηλικῶν, διελόντες δεῖ τὸ
ὄσχεον, καὶ μετὰ τὸ φλεβοδέσασθαι ἐντυχόντα τῷ χι
τῶνι, τῷ τὸ ὑγρὸν περιέχοντι, κενῶσαι, καὶ τὰ περισ
σὰ τοῦ χιτῶνος ἐπαφαιρεῖν. ἐφ' ὧν δὲ ἄνευ τοῦ χιτῶ
νος δεῖ, ἐκκείναντες τὸ ὑγρὸν, ἀρκούμεθα. τὰς δὲ
στεατοκήλας καὶ πωροκήλας τέμνειν χρὴ ὁμοίως,
ὑπερβάλλοντας τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ ὄσχεον, ἔπει
τα διαιρεῖν δεῖ ἐπιπολῆς, ἕως ἐντύχομεν τῷ στέα
τι, ἢ πώρῳ, ἢ ὅτι ἂν ᾖ, καὶ τοῦτο κομιζόμεθα. ❧ οἱ
σαρκοκηλικοὶ δὲ ὁμοίως χειρίζονται. δεῖ δὲ μόνην
τὴν πρὸς τὴν ὑποπίπτουσαν σάρκα λευκανθί-
ζουσαν περιαιρεῖν, τὴν δὲ ἐρυθρὰν ἀποδέροντα, καὶ
ἀπαλλοτριοῦντα, τότε ἀφαιρεῖν τὰ ἐγκαταλείμ-
ματα. ἐπὶ δὲ τῶν κιρσοκήλων ἀνατείνας ἄγχιστα
δεῖ ἐπιπολῆς, διαιρῶν καὶ ἀναλαβὼν τὸν κιρσὸν,
καὶ ἀποδείρας ἀπολιπὼν ὡσεὶ μικροῦ δακτύ-
λου τὸ πλάτος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀνατείνων ἀπόκοπτε.
φυλακτέον δὲ ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν συμπεπλεγμένων
κρεμαστήρων ἢ διδύμων. τοὺς δὲ ἐντεροκηλικοὺς
οὕτω τέμνομεν, ἀναπτύξαντες τὸ ἔντερον ἢ τὸ ἐπί
πλουν ἀκριβῶς, εἶτα τὸν σπερματικὸν πόρον ἀφαι
ροῦμεν ὅσον δυνάμεθα. εἰ δὲ μὴ τὸ περιτόναιον
ἐπι-

ἐπιπασάμενοι, καὶ ὑποβροχίσαντες περιαιροῦμεν. τὰς δὲ αἱμοῤῥοΐδας λίνον διπλοῦν διὰ τῶν βάσεων αὐτῶν διείροντες, καὶ ἀποσφίγγοντες μετὰ δύο ὥρας ἀποτέμνομεν. τῶν γὰρ συρίγγων αἱ μὲν εἰσὶν ἀσύντρητοι, μόνον τὸ στόμα ἔχουσαι, αἱ δὲ συντετρημέναι, ἢ ἔνδον εἰς τὸν δακτύλιον, ἢ ἔξωθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν συντετρημένων εἰς τὸν δακτύλιον, διαβάλλων τὴν μηλωτίδα, εἶτα τὸν δάκτυλον καθεὶς εἰς τὴν ἕδραν, ἐπισπάσαι τὸ ἔντερον ἄκρον τῆς μηλωτίδος, καὶ περιαίρει, κάτωθεν ἀρχόμενος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς τῆς ἕδρας. ἐπὶ δὲ τῶν συντετρημένων κατὰ ὀξεῖ τῆς μηλωτίδος διαπερῶν ἅπαντα τὰ ὑγιῆ σώματα. εἰσὶ δὲ οἱ ἀντὶ τοῦ ἀναγείρειν ἢ περιαιρεῖν τὰ μεταξὺ τῶν συντρήσεων, λίνον βίοσωον συνεστραμμένον ἐν ἄκρῳ τῆς μυλωτίδος ἔχοντα, τὰ διῃρημένα τούτῳ ἀποσφίγγοντες, τὰ μεταξὺ σώματα ἑκάστης ἡμέρας περιτείναντες, τὰ ῥάμματα διακόπτουσι τὰ μεταξύ, καὶ ἐκτυλώσαντες τῇ αἰγυπτίᾳ ἐπουλοῦσιν. ἀναγέγραπται δὲ καὶ παρ' Ἱπποκράτους πρώτου ὁ τρόπος οὗτος. τοὺς δὲ ἐν τοῖς σκέλεσι κιρσοὺς πρῶτον ἔξωθεν ἐπισημανάμενοι, δι' ὅλου ἐγχαράξεσιν, εἶτα κλίναντες ἐξ ἐπιπολῆς λαβόμενοι τοῦ δέρματος

αὐτὸ πρῶτον διαιροῦμεν, εἶτα ἀγκίστρῳ ἐπισπώμενοι τὸν κιρσὸν, δ[ι]αδέομεν, καὶ μετὰ πάσας τὰς διαιρέσεις τοῦτο ποιήσαντες, ἢ κιρσουλκῷ ἐξαιροῦμεν διακόπτοντες τὰ ἄκρα, ἢ διπυρίνῳ διαλαβόντες λίνῳ διὰ τῆς κοιλίας τοῦ κιρσοῦ κατ᾽ ἀναστροφὴν ἐξέλκωμεν. τὰ δὲ λεγόμενα δρακόντια ὅμοια ἐστὶ τοῖς κιρσοῖς. μετὰ λίαν δὲ ἀλγηδόνα ὑποφέρει κινούμενα, μικρὸν προκύπτοντα. δεῖ οὖν διελόντα ὡς ὑπὸ τῶν κιρσῶν ἀποδέρειν, καὶ οὕτως ἐξαιρεῖν. τοὺς δὲ ἥλους, καὶ τύλους, καὶ ἀκροχορδόνας, καὶ θύμους, καὶ μυρμηκίας ἐκτέμνοντες ἐπικαίομεν, ἢ τῷ ψωρικῷ ἐπιπάσσομεν. τὰ δὲ κολοβώματα τὰ περὶ μυκτῆρας, ἢ ὦτα, ἢ τὰ χείλη, ὅπως εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀποκαθίσταται, τὰ μὲν χείλη σμιλαρίῳ πανταχόθεν ἀναδέροντες αἱμάσσομεν, εἶτα προσάγοντες ῥάπτομεν πυκνότερον. περὶ δὲ τὰς σιαγόνας ἐξ ἑκατέρου πέρατος τῶν χειλῶν, καθ᾽ ἃ συμπέφυκεν ἀλλήλοις, ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν διαιροῦμεν, καὶ τίλμοσι διαστέλλομεν, πρὸς τὸ μὴ τὴν σαρκοφυεῖσαν χάλασμα παρέχειν. τὰ δὲ ἐν τοῖς ὦσιν ἢ μυκτῆρσιν κολοβώματα, ὅταν ὁ χόνδρος ᾖ διῃρημένος, ἐκχονδρίζειν δεῖ, καὶ οὕτως διαράπτειν ἐρεῷ ῥάμματι.

ΠΕΡῚ ΚΑΤΑΓΝΥ-
μένων κώλων.

ΤᾺ δὲ καταγνυμένα κῶλα, ἐκ διατάσεως μὲν, εὐθετίζεται, ἐξ ἐπιδέσεως δὲ πωροῦται. τὰ μὲν οὖν περὶ κεφαλὴν κατάγματα, ποσαχῶς τε γίνεται, καὶ ὅπως θεραπεύεται, εἴρηται. κἂν εἰ προσώπῳ κάταγμα γένηται, ὡς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ θεραπεύειν, ἐκκόπτοντα τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν. εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ ὅσα τῶν καταγνυμένων ὀστῶν ἀθεράπευτα. ἐὰν μὲν οὖν ῥὶς καταγῇ, οὐκ ὀρθοῦται, καὶ οὓς δὲ καταγνυσθαι φησὶν Ἱπποκράτης, ὅτι καὶ ὁ χόνδρος ὀστοῦν μιμεῖται, καὶ δυσαποκατάστατος εἶναι δοκεῖ εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα. ἀλλὰ κἂν ὑπὲρ ὑπερώας μεσίζῃ ἡ ῥὶς, ὥς φησι, σιμοῦται, ἀθεράπευτος. ἐὰν δὲ κλεὶς καταγῇ, ἢ κατακλεὶς, ἢ τὶς πλευρὰ, καὶ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυσαποκατάστατα. ἐπιτιθέναι δὲ χρὴ ἐπὶ τὴν κατακλεῖδων μάλιστα, καὶ ἐπιδεῖν ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ μασχάλην. ἐὰν δέ τι τῶν μειζόνων κώλων καταγῇ, ἢ τῶν μικροτέρων μερῶν, οἷον δακτύλων σκυταλίδες, ἢ καρποῦ ὀστᾶ, ἢ μετακαρπίου, ἢ ταρσοῦ, πάντα μεγαλομερῶς μὲν κατάγνυται καυληδὸν, ἢ ῥαφανηδὸν, ἢ σχιδακηδὸν, ἐπὶ λεπτὸν δὲ καρυηδὸν, ἢ ἀλφιτηδόν. πρό-

τερον μὲν οὖν χρὴ ἐπιδέοντας πάντα καταγνύμενα καὶ διατείναντας πάνυ ἰσχυρῶς καὶ βεβαίως διαστῆσαι, ὡς πολὺ ἀποστῆσαι ἀλλήλων, ἵνα εὐθετισθῇ, ὡς ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα. εὐθετίζειν δὲ χρὴ τὰ ὀστᾶ οὐ ἐπὶ εὐθὺ πάντα, ἀλλὰ πρὸς σχῆμα τοῦ ὁμοζύγου κώλου. ἐὰν γὰρ εὐθὺ ᾖ, ἐπ' εὐθείας, ἐὰν γὰρ καμπύλον ἢ ἄλλως πως σκαμβὸν ὁμοίως. τρόπος δὲ παρασκευῆς ἐστὶν ἐπιδέσεως εἰς πάντα ἐπίδεσμον, ποιεῖν ἐξ ὀθονίων παλαιῶν, πρός τε τὸ πλάτος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κώλου. πλάτος μὲν ἐπὶ τῶν μεγίστων, δακτύλων τεσσάρων ἢ πέντε, ἐπὶ δὲ τῶν ἰσχνοτέρων, μὴ ἔλασσον δακτύλων τριῶν. ἐπιδέσεως δὲ νόμος τοιοῦτος. ἡ πρώτη ἐπίδεσις ἀπὸ τοῦ κατάγματος ἐπὶ τρεῖς ἐπιδέσεις ἄνω νέμεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἄρχεται, ἀλλασσομένων τῶν ἐπιδέσεων, κάτω μὲν νέμεται, ἐπὶ τὰ ἄνω δὲ ἀνάγεται. ὥστε εἶναι διπλῆν τῆς πρώτης. διάβροχον γὰρ εἶναι ὑδρελαίῳ ἢ οἰνελαίῳ, ἢ γλυκελαίῳ, μέχρι πρώτης διὰ τρίτης, ἔπειτα κηρωτῇ λελυμένῃ καὶ ὑγρᾷ ὡς παχὺ ἔλαιον εἶναι, πιέζειν γὰρ μηδὲ πάνυ ἄγαν, ἵνα μὴ νεκρωθῇ, ἀλλ' ὥστε προκεῖσθαι καὶ προσερηρεῖσθαι, μήτε κεχαλασμένως ἵνα συνέχηται καὶ ἀποκρού-

ται

του τὰ ἐπιρρέοντα, πρὸς τὸ μὴ φλεγμαίνειν. ἔπειτα ἁπλῶς τριπτύχους ἢ τετραπτύχους ποιοῦντας ἐπιθεῖναι, πληροῦντας τὸ κῶλον τὸ πάχος, ὥστε μή τε ἐπιπίπτειν ἀλλήλοις, μή τε ἀφεστῶτας διαλείμματα ποιεῖν. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπιδεσμίδα τρίτην ἐπιβάλλοντα ἀπὸ τοῦ κατάγματος κάτω νέμεσθαι ἐπὶ τὰ ἄνω χωρεῖν, καὶ ἐκεῖ τερματίζεσθαι. αἱ δὲ ἐπιλύσεις, αἱ μὲν, πρώτη διὰ τρίτης, αἱ δὲ μετὰ τὴν ἑβδόμην διὰ πλειόνων πρὸς τὰς ἐπειγούσας χρείας. ναρθηκίζουσαι δὲ ἀπὸ νάρθηκος ἀληθινοῦ, ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἐπιδεσμίδος, ἐρίου, πρὸς ἰθυμένου, ἐκ διαστημάτων τασσομένων τῶν ναρθήκων, ὅταν ἀκριβῶς ἀφλέγμαντον ᾖ, τῶν μὲν κυρτῶν αὐτῶν ἔξωθεν αἰρομένων, τῶν δὲ λείου ἐπιβάλλοντος ἔνδοθεν ἱματίου, ἐπ' αὐτοῖς ἁμματιζομένων ἤ τινιδίων, ἢ ναυτικοῦ ῥάμματος. ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ τραύματος καταγμάτων, ἀντὶ τούτων πάντων, ἁπλῶς διπτύχους ἢ τριπτύχους ποιοῦντας, ἕκαστον πληροῦντα τὸ πάχος ἐν κύκλῳ τοῦ κώλου, ὡς χωρίζεσθαι τὰ πέρατα αὐτοῦ ἐπιπίπτοντα ἀλλήλοις, ἅπαντι κῶλον τούτοις ἐπιδέον συγκείμενα ἔχοντα, πρώτως μὲν τοῖς σοῖς ἐπιβάλλουσιν τῷ σώματι δὲ ἀβρόχους εἶναι τῶν προειρημένων, ἐπὶ δὲ τούτοις προϋποκείμενα

ἔχουσιν

ἔχουσι ἔρια, καὶ ἀποδεσμίδας ἁπλῶς ἐπὶ τοῖς ἐλ-
οις, κατὰ τὴν ὑποτιθεμένης ἕδρας, τοῦ ἀνίκτου σω-
λῶος. μάλιστα δὲ οὗτος ὁ τρόπος τῆς ἐπιδέσεως
ἁρμόδιος ἐπὶ τῶν ἀλφιτηδὸν κατεαγνυμένων,
μετὰ τραυμάτων, καὶ πολλῆς περιθλάσεως τῶν
μυῶν, ἐφ' ὧν καὶ μοτὰ χρὴ περιυποτιθέναι διὰ
βροχὰ τοῖς ἁρμόζουσι. Μότων δὲ εἴδη πέντε,
στρεπτὸς, ξυστὸς, πιλητὸς, ἐλλυχνιωτὸς, πιαπισκω-
τὸς. ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρούντων δεῖ μὲν καὶ τὴν δια-
τάσεως προηγουμένης, ἡ δὲ ἐμβολὴ καθ' ἕκα-
στον οἰκεία, μετὰ τὴν διάτασιν παραλαμβάνεται.
πάντα δὲ ἐπὶ τοῦ Ἱπποκρατείου βάθρου καταρ-
τίζεται, ὁμοῦ τε διατεινόμενα καὶ συμβαλλό-
μενα. ἐξαρθρεῖ δὲ κεφαλὴ μὲν, ἐνήρθρωται γὰρ
τῷ πρώτῳ σπονδύλῳ τοῦ τραχήλου πρὸς τὸν
δεύτερον, ἡ δὲ κάτω γνάθος ἐξίσταται μὲν τοῦ
κατ' ἄλληλα ζυγώματος, ἐμβάλλεται δὲ μό-
ναις ταῖς χερσὶν παραγομένη ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐπὶ
τὰ συνηρθρωμένα πρὸς τῇ ἄνω. τοῦ δὲ ὤμου εἰς
μασχάλην μόνην ὀλισθάνοντος, ἡ δι' ἄμβης ἐμ-
βολὴ μετὰ διατάσεως. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πα-
λεστρικαὶ λεγόμεναι. ἀγκῶνος δὲ ἐξαρθρημά-
των διαφοραὶ τέσσαρες, ἡ μὲν ἔσω, ἡ δὲ ἔξω, ἡ δὲ
εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἡ δὲ εἰς τὰ ὄπισθεν. τὰς μὲν εἰς

τὰ ἐκτὸς

τὰ ἐκτὸς, ἢ εἰς τὰ ἐκτὸς μετὰ διατάσεως αὐτίκα ῥάγοντες, τὰ διεστῶτα ὀστέα, οὕτως καθιστῶμεν. τὰς δὲ εἰς τὸ ὀπίσω, ἢ εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ἄνευ διατάσεως. ἢ μὲν γὰρ ἐκ συγκάμψεως ἀθρόας γίνεται μέν τινος, τῇ συγκάμψει τοῦ ἀγκῶνος καθίσταται, ἢ δὲ ἐκ τάσεως σφοδροτέρας. καρποῦ δὲ καὶ μετακαρπίου, καὶ δακτύλων διαρθρήματα, ἐκ βραχείας διατάσεως τῶν χειρῶν εὐθετίζεται. ῥάχεως δὲ πᾶσα διαστροφὴ, ἤτε ὕβωσις καὶ λόρδωσις καὶ σκολίωσις, ἀδιόρθωτα. μηροῦ δὲ ἡ πρὸς τὰ ἰσχία κεφαλὴ, ἢ ἔσω τε εἰς περίνεον ἐμπίπτει, ἢ ἔξωθεν εἰς τὸ ἀντικείμενον. ὀπίσω τε εἰς γλουτὸν, καὶ ἔμπροσθεν εἰς βουβῶνα. αἰτίαι δὲ αἵ τε τέσσαρες διαφοραί. κατὰ δὲ τὸ γόνυ, συνεχὴς μὲν εἰς τὸ ἔξω διάρθρησις καὶ ῥαδία ἡ ἀποκατάστασις διὰ συγκάμψεως. ἔλαττον δὲ εἰς τὰ ἐκτὸς, καὶ γίνεται, καὶ ἀποκαθίσταται. ἔτι δὲ σπανιώτερον, ἢ εἰς τοὔπισω, ἢ δὲ εἰς τοὔμπροσθεν οὐ δὲ ὅλως γίνεται. οὐδέποτε γὰρ διίσταται τὰ ὀστᾶ διὰ τὴν συνέχουσαν ἐπιγονατίδα, πλὴν εἰ μὴ καὶ αὕτη κατεαγῇ. κατὰ δὲ τὰ σφυρὰ βραχεῖα μὲν παρεγκάλλαγη γινομένη, δυσαποκατάστατος. πολλὴ δὲ καὶ βίαιος, οὐδὲ ἀνέχεται τὴν διόρθωσιν. ἐπικινδύνως γὰρ σφοδρὰ, καὶ εἰ

μετὰ

μετὰ τραύματος γίνηται. δάκτυλοι δὲ ποδὸς ἐξαρθρήσαντες, ὡς τῶν χειρῶν ἀπευθύνονται. αἱ δὲ τῶν συμφύσεων αὐτῶν πᾶσαι διαστάσεις, ὡς ἐπὶ προσώπου, καὶ πήχεως, καὶ κερκίδος, κνήμης, τε καὶ περόνης, μετακαρπίου τε καὶ ταρσοῦ, καὶ ἔτι εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαθίσανται. τὰ δὲ μελαινόμενα καὶ νεμόμενα, εἴτε ἐκ καταγμάτων, εἴτε βιαίου σφίγξεως, ἐκπρίζομεν ὅλα τὰ κῶλα πολλάκις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἰοβόλων ἤδη προκατειλημμένα, ἔπειτα καυτῆρσιν ἄγαν πεπυρωμένοις ἰῶμεν τὴν νομήν. μετὰ δὲ τοὺς καυτῆρας πράσῳ τῷ χλωρῷ καταπλάσσομεν μετ᾽ ἁλῶν, εἶθ᾽ ὅταν καθαρθῶσιν αἱ ἐσχάραι, ὡς ἕλκη θεραπεύομεν. τὰ δὲ τῶν ἰοβόλων δήγματα, οὐ δὲ ταχὺ ἐπουλοῦσθαι βουλόμεθα, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ῥευματίζεσθαι τὰ ἕλκη σπουδάζομεν.

ΓΑΛΗΝΟΥ

ΓΑΛΗΝΟΥ
ὍΡΟΙ ἸΑΤΡΟΙΚΟΊ.

Ἡν τῶν ὅρων πραγματείαν πολυωφελεστάτην ὑπάρχουσαν πᾶσι τοῖς ἰατροῖς, μάλιστα δὲ τοῖς εἰσαγομένοις τῶν νέων, ἐκεῖνα καθὼς ἠξίωσας καὶ συναγαγεῖν, καὶ ἀναγράψαι ἰατρῶν ἄριστε Τεῦθραν. τῆς γὰρ ἰατρικῆς τέχνης βιωφελοῦς οὔσης, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων εὑρημένης ἐχούσης, πολλὰ καλὰ θεωρήματα καὶ δυσεξέλικτα δοκούσης τυγχάνειν, χρησιμώτατοι γίνονται οἱ ὅροι δι' ὀλίγων τὰ πολλὰ διδάσκειν δυνάμενοι. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τέχναις, καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ἀρίστη διδασκαλία, οὐχὶ διὰ πολλῶν καὶ ἀπείρων, ἀλλὰ δι' ὀλίγων καλῶς διαγινωσκομένη. οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι, καὶ οἱ πρὸ Ἱπποκράτους γενόμενοι, ὧν ἡμεῖς

τοῖς

τοῖς βιβλίοις ἐντυγχάνομεν, ὅτε ὡρίσαντο τινὰ τῶν
περὶ τὴν τέχνην, ὅτε πολλὰ συγγράμματα ἀπέ-
λιπον, ἀλλὰ πάνυ ὀλίγα. τούτους μὲν οὖν ἐπαι-
νεῖν ἄξιον, ὅτι πρῶτοι ταῖς ἐπιβολαῖς ἐχρήσαν-
το, καὶ ἐπεβάλασαν εὑρεῖν τὸ χρήσιμον τῷ βίῳ. ἐπι
γενόμενος δὲ τούτοις Ἱπποκράτης τήν τε ἰατρι-
κὴν συνέγραψεν, καὶ ὡρίσατο αὐτὴν ἐν τῷ περὶ
τέχνης, ἀρχηγὸς ἀεὶ τῶν καλῶν γενόμενος,
περὶ οὗ πάντες οἱ Ἕλληνες μεμνήσονται εἰς αἰῶ-
να, ἐπειδήπερ κοινὸς εὐεργέτης ἁπάντων ἐγέ-
νετο. μετὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους οἱ γενόμενοι συ-
νέγραψαν ὅρους, καὶ οὗτοι δὲ οὐ πάντες. δοκοῦ-
σι δὲ ἐπιμελεῖς γεγονέναι ἐν τῇ τοιαύτῃ θεωρίᾳ,
οἵ τε ἀπὸ Ἡροφίλου αἱρέσεως, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ
Μεμφίτης, ἔτι δὲ καὶ Ἀθήναιος ὁ Ἀτταλεύς. ἀλλὰ
καὶ οὗτοι οὔτε τῇ τάξει τῇ δεούσῃ ἐχρήσαντο,
ὅτε συνῆγον τὴν πραγματείαν, ἀλλὰ διε-
σπασμένως ἐν τοῖς βιβλίοις συνέγραψαν. ἔτι
δὲ ἐνδεῶς ἀνεγράφησαν. οὐ γὰρ πάντα ὡρίσαν-
το τὰ κατὰ τὴν ἰατρικήν. ὅτι δὲ ἀληθῶς λέγο-
μεν, δυνατὸν μανθάνειν ἐντυγχάνουσι τοῖς τῶν
εἰρημένων ἀνδρῶν συγγράμμασιν. ἡμεῖς δὲ πο-
λὺν λόγον εἰσενεγκάμενοι, καὶ τοὺς εἰρημένους μετὰ
τῶν πρεσβυτέρων ὅρους αὐταῖς λέξεσιν
ἀναγράψα-

ἀναγραψάμενοι, τὴν τάξιν τε δέουσαν αὐτοῖς ἐπιθήσομεν. καὶ εἴ τινες δὲ μὴ εἰσὶν εἰρημένοι ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων, αὐτοὶ ποιήσαντες καὶ συντάξαντες, καὶ ὡς ἠξίωσας καὶ σὺ, τὴν συναγωγὴν ποιησόμεθα τελείαν. ταύτης ἐγὼ πείθομαι ἀγαθὲ Τεῦθραν μὴ γεγονέναι, μήτε ἔσεσθαι χρησιμωτέραν τοῖς εἰσαγομένοις τῶν νέων. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. Ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον εἰπεῖν τί χρησιμώτατον, καὶ τῇ τάξει τῆς διδασκαλίας ἁρμοδιώτατον, καὶ διασαφῆσαι τί ἐστιν αὐτὸς ὁ ὅρος, εἶτα ἑξῆς τοὺς ὅρους ὑποδεῖξαι.

Ὅρος τοίνυν κατ᾽ ἐνίους ἐστὶ λόγος, δηλῶν ποῖόν ἐστιν ἐκεῖνο καθ᾽ οὗ ἐστιν ὁ λόγος. δυνατὸν δὲ καὶ οὕτως ὁρίσασθαι. Ὅρος ἐστὶ λόγος ἐννοίας. τινὲς καὶ οὕτως ὡρίσαντο. Ὅρος ἐστὶ λόγος κατ᾽ ἀνάλυσιν ἀπαρτίζων. Ὅρος ἐστὶ διὰ βραχείας ὑπομνήσεως, εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἄγων τῶν ὑποτεταγμένων ταῖς φωναῖς πραγμάτων. ἢ, Ὅρος ἐστὶ λόγος τὸ εἶναι δηλῶν. ἢ, λόγος τὴν ἔννοιαν ἡμῖν τοῦ πράγματος δεικνύς τε καὶ σαφηνίζων. Διορισμὸς δέ ἐστι πράγματος ὡς καθόλου λεγομένου, μὴ ὄντος δὲ καθόλου, περιαγωγή. Ὑπογραφὴ ἐστὶ λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὴν τοῦ δηλουμένου πράγματος γνῶσιν. οἱ δὲ οὕτως.

ὑπογραφὴ ἐστὶ λόγος τυπωδῶς ἐμφανίζων τὰ πράγματα. Ἐπιστήμη δὲ ἐστὶ κατάληψις ἀσφαλὴς καὶ ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου. δύναται δὲ καὶ οὕτως ὁρίσασθαι. ἐπιστήμη ἐστὶν ἕξις ἐκ φαντασιῶν δόξαν ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου παρεχομένη. Τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐγκαταλήψεων συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. ἢ οὕτως. τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐγκαταλήψεων συγγεγυμνασμένων ἐφ᾽ ἓν τέλος, τὴν ἀναφορὰν ἐχόντων. Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ τέχνης ὡρίσατο τὴν ἰατρικὴν οὕτως, καὶ πρῶτον μὲν αὐτὴν ὀνομάζων ἰατρικήν. ἐὰν γὰρ πάμπαν ἀπαλλάσσειν τῶν νοσημάτων τοὺς κάμνοντας, καὶ τὸ τὰς σφοδρότητας τῶν νοσημάτων ἀμβλύνειν, καὶ τὸ μὴ ἐγχειρεῖν τοῖσι κεκρατημένοισι ὑπὸ τῶν νοσημάτων, εἰδότας ὅτι πάντα ταῦτα δύναται ἡ ἰατρική. οἱ δὲ πλεῖστοι οὕτως ὡρίσαντο. ἰατρική ἐστι τέχνη ἡ διαιτητικὴ ὑγιαινόντων, καὶ θεραπευτικὴ νοσούντων. Αἵρεσις ἐστὶ πλήθους δογμάτων πρόσκλισις, τεχνικῶς συντεταγμένων, καὶ ἐφ᾽ ἓν τέλος ἐχόντων τὴν ἀναφοράν. ἢ οὕτως.

Αἵρεσις ἐστὶ σύστημα δογμάτων ἀκολουθούντων ἀλλήλοις τε, καὶ τῶν φαινομένων ἢ νομιζομένων ἀκολουθεῖν. δύναται δὲ αὖτις καὶ οὕτως εἰπεῖν.

Αἵρεσίς ἐστι συγκατάθεσις πλήθους δογμάτων ἀλλήλοις, καὶ τοῖς φαινομένοις ἀκολουθούντων, ἢ νομιζομένων ἀκολουθεῖν. εὑρίσκεται δὲ τοιοῦτος τὶς ὅρος. Αἵρεσίς ἐστι πρόσκλισις πλήθους δογμάτων, ἀκολουθείαν ἐχόντων ἑαυτοῖς, καὶ τοῖς φαινομένοις. ἢ οὕτως. Αἵρεσίς ἐστι πρόσκλισις τῷ πλήθει δογμάτων ἀκολουθείαν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, ἐφ' ἓν τέλος. Δόγμα ἐστὶ τὸ μὲν ἰδίως, τὸ δὲ κοινῶς λεγόμενον. κοινῶς μὲν, ἡ ἐνεργεία πράγματος συγκατάθεσις. ἰδίως δὲ, μᾶλλον ἡ λογικὴ αἵρεσις δογματικὴ κέκληται.

Ἰατρικῆς αἱρέσεις αἱ πρῶται, δύο. ἐμπειρικὴ καὶ λογικὴ, καὶ τρίτη μεθοδικὴ. δοκεῖ δὲ τετάρτην αἵρεσιν ἐξευρεῖν Ἀγάθινος ὁ λακεδαιμόνιος, ἣν ὠνόμασεν ἐπισυνθετικήν. ἔνιοι δὲ ἐκτικήν. ἔστι δὲ ἡ μὲν ἐμπειρικὴ αἵρεσις τῶν πλειστάκις, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ ὡσαύτως τῶν ἑωραμένων. ἡ δὲ λογικὴ αἵρεσις, ἐστὶν ἐπιστήμη περὶ ἀλλήλων, ὧν ἔργα τὰ ἐν τῷ ἰατρεύειν ταύτῃ ἑπόμενα. μεθοδικὴ ἐστὶ λόγος ἀπὸ φαινομένου ὁρμώμενος, καὶ ἀδήλου κατάληψιν ποιούμενος. οἷον οἱ ἱδρῶτες εἰσὶν, πόροι εἰσὶ. οἱ μὲν γὰρ ἱδρῶτες πρᾶγμα φαινόμενόν ἐστι. οἱ δὲ πόροι εἶναι ἄδηλον ἐστὶ.

Συλλογισμός ἐστι λόγος, ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν,

 ἕτερόν τι

ἕτερόν τι τῶν τεθέντων κατ' ἀνάγκην συνάγεται, πρότερον ἀγνοούμενον. Ἐπιλογισμὸς δέ ἐστι λόγος, ὁ περιεκφερόμενος τῆς διανοίας εἰς ἐπίστασιν ἄγων. Θεώρημα δέ ἐστι πρᾶγμα καθολικὸν, ἀκολούθως τιθέμενον τῷ τῆς ἰατρικῆς τέλει. ἢ, ἀξίωμα καθολικὸν, συμπληρωτικὸν τῆς ἰατρικῆς. ἢ, θεώρημα δέ ἐστι ὃ τὸ ἐναντίον σπανίως ἐκβαίνει. Ἀμφίδοξον δέ ἐστιν οὗ τὸ ἐναντίον ἐπίσης ἐκβαίνει.

Τέλος δέ ἐστι ὃ ἕνεκα τὸ κατ' ἰατρικὴν πράσσεται. ἢ οὕτως. τέλος δέ ἐστιν ἐφ' ὃ πάντα ἀναφέρεται, τῶν κατ' ἰατρικήν. δύναται καὶ οὕτως ὁρίζεσθαι. τέλος δὲ κατ' ἰατρικὴν, οὗ τυχόντες οὐδενὸς ἔτι δεόμεθα. Τέλειος δέ ἐστιν ἰατρὸς ὁ ἐν θεωρίᾳ καὶ πράξει ἀπηρτισμένος. Ἄριστος δέ ἐστιν, ὁ πάντα πράττων ἐν ἰατρικῇ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἄνθρωπος δέ ἐστι ζῷον λογικὸν, θνητὸν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν. Ζῷον δέ ἐστιν οὐσία ἔμψυχος, αἰσθητικὴ, καθ' ὁρμὴν ἢ προαίρεσιν κινουμένη. Ψυχὴ δέ ἐστιν οὐσία ἀσώματος, αὐτοκίνητος κατὰ Πλάτωνα, κατὰ δὲ Στωϊκοὺς, σῶμα λεπτομερὲς ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον, κατὰ σπερματικοὺς λόγους. κατὰ δὲ τὸν Ἀριστοτέλη, ἐντελέχεια σώματος ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. Σῶμα δέ ἐστι μέγεθος τριχῆ διαστατὸν, ἔχον ἐν ἑαυτῷ μῆκος,

βάθος,

βάθος, πλάθος. ἢ μέγεθος ἐκ τριῶν διαστημάτων συνεστηκός. Στοιχεῖόν ἐστιν ἐξ οὗ πρώτου καὶ ἁπλουστάτου τὰ πάντα γέγονε, καὶ εἰς ὃ ἁπλούστατον τὰ πάντα ἀναλυθήσεται. Ἀθηναῖος δὲ ὁ Ἀτταλεὺς ἐν τῷ γ´ βιβλίῳ φησὶν οὕτως. στοιχεῖα τῆς ἰατρικῆς, καθάπερ τινὲς τῶν ἀρχαίων ὑπέλαβον, τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, ἐξ ὧν πρώτων φαινομένων καὶ ἁπλουστάτων, καὶ ἐλαχίστων ὁ ἄνθρωπος συνέστηκε, καὶ εἰς ἔσχατα φαινόμενα, καὶ ἁπλούστατα, καὶ ἐλάχιστα τὴν ἀνάλυσιν λαμβάνει. Στοιχείωσις ἐστὶν ἡ τῶν αὐτῶν περὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ὡσαύτως διδασκαλία. οἱ δὲ οὕτως. στοιχείωσις ἐστὶν ἀπὸ στοιχείων ἐπὶ τὸ τέλος ὁδός. Συνέστηκεν ἡμῶν τὰ σώματα ἐκ στερεῶν, καὶ ὑγρῶν, καὶ πνευμάτων. στερεὰ μὲν οὖν ἐστὶν ὀστᾶ, χόνδροι, νεῦρα, μύες, φλέβες, ἀρτηρίαι, καὶ τὰ ἐν κατακαλύψει σπλάγχνα. ὑγρὰ δὲ οἱ χυμοὶ, καὶ τὰ περιττώματα. τὸ δὲ πνεῦμα, τὸ ἔμφυτόν ἐστι θερμὸν τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ἀνατομὴ ἐστὶ θεωρία τῶν ἐν κατακαλύψει. τῆς ἀνατομῆς εἴδη δύο, τὸ μὲν κατ' ἐπιτήδευσιν, τὸ δὲ κατὰ περίπτωσιν. κατ' ἐπιτήδευσιν μὲν οὖν ἐστιν, ἡ ἀπὸ τῶν δογματικῶν παραλαμβανομένη, γνῶναι τῶν ἐν κατακαλύψει, ἤτοι ἐπὶ ζών-

των, ἢ ἤδη τετελευτηκότων, καὶ ἤτοι ὅλων, ἢ μερῶν, κατὰ δὲ περίπλωσιν ἐκ συντυχίας, ἢ ὑπὸ μεγάλης ῥώσεως γινομένη. προσχρῶνται δὲ αὐτῇ μόνοι οἱ ἐμπειρικοί. Χειρουργία ἐστὶν χειρῶν ἀτρόμων ὀξεῖα κίνησις, μετ' ἐμπειρίας. ἢ ἔντεχνος πρᾶξις ἐν ἰατρικῇ διὰ χειρῶν περιγινομένη τοῦ προσήκοντος τέλους. Περικράνιος ὑμήν ἐστιν νευρώδης, περιειληφὼς πᾶν τὸ κράνιον. Μήνιγγες εἰσὶν αἱ περιέχουσαι τὸν ἐγκέφαλον, σώματα νευρώδη καὶ ἀρτηριώδη. Ἐγκέφαλος ἐστὶ λευκὸς, μαλακὸς, ὥσπερ δὴ ἀφρῷ τινος πεπηγὼς, ὑγρὸς καὶ θερμός. Παρεγκεφαλὶς ἐστὶν ὄπισθεν τοῦ ἐγκεφάλου τεταγμένη, ὁμοιοφυὴς ἐγκεφάλῳ, καὶ ὁμόχροος. Νωτιαῖος μυελὸς ἐστὶν ὁμοφυὴς ἐγκεφάλῳ, λιπαρώτερος δὲ, καὶ λευκότερος. Ὀφθαλμοὶ εἰσὶν οἱ συνεστῶτες ἐκ τεσσάρων χιτώνων, νευρώδεις, αἰσθητικοὶ τῶν ὑποκειμένων χρωμάτων, καὶ μεγέθων, καὶ σχημάτων. Ὦτα δὲ νευρώδη, καὶ χονδρώδη, αἰσθητικὰ φωνῶν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διαφορῶν. Ῥῖνες εἰσὶ νευρώδεις καὶ χονδρώδεις, ἀντιληπτικαὶ ὀσμῶν. Γλῶσσα ἐστὶ φλεβώδης καὶ σαρκώδης ὑποπίμελος, αἰσθητικὴ χυμῶν, συνεργὴς τῇ καταπόσει τῆς τροφῆς. Λάρυγξ ἐστὶ χονδρώδης, δι' οὗ τὸ πνεῦμα εἰσπνέομεν, συνεργῶν καὶ

πρὸς

πρὸς τὴν φωνήν. Πνεύμων ἐστὶν ἀρτηριώδης ἐκ τῶν λείων καὶ βραχέων ἀρτηριῶν συμφότερον, ὄργανον ἀναπνευστικόν. Θώραξ ἐστὶν ἐκ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν καὶ νεύρων κατεσκευασμένος ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τὸ τῆς ἀναπνοῆς ὅρμημα. Καρδία ἐστὶ νευρώδης, καὶ μυώδης, καὶ φλεβώδης, ἔχουσα καὶ ἀρτηρίας κωνοειδεῖς τῷ σχήματι, ὑπόπιμελος, ἐξ ἧς ἐκπεφύκασιν ἀρτηρίαι καὶ φλέβες, δι' ὧν ἐπιπέμπεται αἷμα καὶ πνεῦμα. Διάφραγμα ἐστὶ νευρῶδες, διαιρεῖ καὶ χωρίζον τά τε ἐν τῷ θώρακι, καὶ τὰ ὑπὸ τὸν θώρακα σπλάγχνα. Ἧπαρ ἐστὶ φλεβῶδες, καὶ θερμὸν, καὶ πολύαιμον, καὶ τὴν πρώτην ἐξαιμάτωσιν πλείστην ποιούμενον, συνεργοῦν καὶ τῇ κοιλίᾳ πρὸς τὴν πέψιν τῇ παραθέσει συνθάλπον αὐτήν. Σπλὴν ἐστὶ φλεβώδης, καὶ ἀρτηριώδης, λεπτὰ ἀγγεῖα ἔχων, καὶ πολλὰς μεταξὺ κοιλότητας τῶν ἀγγείων, διὰ τοῦτο ἀραιὸς καὶ σομφός. Στόμαχος ἐστὶ νευρώδης, καὶ ἀρτηριώδης, ἐργαλεῖον ὀρέξεως, καὶ καταπόσεως. ἢ καὶ πόρος ὑγρᾶς καὶ ξηρᾶς τροφῆς. Κοιλία ἐστὶ νευρώδης, ὑποδοχεῖον τροφῆς ὑγρᾶς καὶ ξηρᾶς, πρὸς τὸ πέψαι τὴν τροφὴν κατεσκευασμένη. Ἔντερα ἐστὶ νευρώδη, τὰ μὲν πρὸς ὑποδοχὴν, τὰ δὲ πρὸς ἀπόκρισιν τοῦ περιττώματος γεγονότα.

Νεφροί εἰσιν σαρκώδεις, ἐκ ψαφαρωτέρας σαρκὸς συγκείμενοι, ἰσθμοὶ τοῦ ὑγροῦ περιττώματος, καὶ ὥσπερ προσαλκια ὑπὸ τῆς φύσεως γεγενημένοι. Κύσις δέ ἐστι νευρώδης, ὑποδοχεῖον, καὶ ἐργαλεῖον ἐκκριτικὸν ὑγροῦ περιττώματος. Δίδυμοι εἰσὶ σαρκοειδεῖς καὶ εὔθρυπτοι, ὑγροὶ καὶ θερμοί, συνεργοὶ τῇ πέψει τοῦ ἐν τοῖς παραστάταις σπέρματος. Παραστάται εἰσὶ οἱ συγκείμενοι ἐκ φλεβὸς καὶ ἀρτηρίας, εἰς τὸ αὐτὸ συμπεφυκυιῶν, περιεκτικοὶ σπέρματος. Μήτρα δέ ἐστιν ἔξωθεν μὲν νευρώδης, ἐν δὲ τῷ ἔνδοθεν σαρκωδεστέρα, ἀγγεῖον κυητήριον. Ἔκκρισίς ἐστι φορὰ τῶν παρακειμένων τοῖς σώμασι περιττωμάτων. Κόπρος ἐστὶ ἀποκάθαρμα τροφῆς, κατὰ συντυχίαν πέψεως, καὶ ἀναδόσεως διακεκριμένον. Οὖρόν ἐστι περιήθημα τοῦ αἵματος ἐν τῇ μεγάλῃ φλεβί, καταφερόμενον διὰ νεφρῶν καὶ οὐρητήρων ἐν τῇ κύστει. τέσσαρές εἰσι χυμοί, ἐξ ὧν τὸ ζῷον συνέστηκεν, αἷμα, φλέγμα, χολαὶ δύο, ξανθή τε καὶ μέλαινα. ταῦτα γὰρ στοιχεῖα τοῦ σώματος παῖδες ἰατρῶν καλοῦσιν. ἐπεὶ τὸ μὲν αἷμα θερμόν ἐστι, καὶ ὑγρόν, καὶ γλυκύ. τὸ δὲ φλέγμα, ψυχρόν, καὶ ὑγρόν, ἄλυκον, καὶ γλισχρόν. ἡ δὲ ξανθὴ χολὴ θερμή, καὶ ξηρά, καὶ δριμεῖα, καὶ δακνώδης.

δακνώδης. ἡ δὲ μέλαινα ξηρὰ, καὶ ψυχρὰ, καὶ
ὀξεῖα, καὶ βαρυτάτη. Αἷμά ἐστι
Φλέγμα ἐστὶ ψυχρὸν, καὶ ὑγρὸν πρὸς τὴν κατά-
ποσιν τῶν σιτίων, καὶ πρὸς τὰς κινήσεις τῶν ἄρθρων,
ὑπὸ τῆς φύσεως ὑποβεβλημένον. Χολὴ ξανθὴ
ἐστὶ θερμὴ, καὶ ξηρὰ, καὶ ἐπιπόνιον μὲν τοῦ στομά-
χου, καὶ πρὸς τὰς ἐκκρίσεις τῆς κοιλίας γεγυμνωμέ-
νη. Χολὴ μέλαινα ἐστὶ ψυχροτέρα τῆς ξανθῆς, πα-
ρακειμένη μὲν τῷ αἵματι ὥστε σχίζεσθαι, καὶ
μὴ παχὺ, καὶ ἀραιὸν, καὶ δυσανάδοτον ἀποτε-
λεῖσθαι. Μύξα ἐστὶ ἀποκάθαρμα τοῦ ἐγκεφάλου,
ὥστε κουφίζεσθαι τὸ ἡγούμενον τῆς ψυχῆς μέρος.
Ἱδρώς ἐστὶ περιήθημα τῆς ἐν τῷ αἵματι λεπτῆς
καὶ ὀῤῥώδους ὑγρασίας. Φλέψ ἐστὶν ἀγγεῖον
αἵματος, καὶ τοῦ συγκεκραμένου τῷ αἵματι φυσι-
κοῦ πνεύματος, νευρώδης, ὑγρὰ καὶ θερμὴ, αἴσθη-
σιν ἔχουσα. Ἀρτηρία ἐστὶν ἀγγεῖον αἵματος
ἐλάττονος καὶ καθαροτέρου, καὶ τοῦ συγκεκραμ-
μένου, φυσικοῦ πνεύματος, πλείονος καὶ λεπτο-
μερεστέρου, θερμοτέρα, καὶ ξηροτέρα, καὶ αἰσθητι-
κωτέρα τῆς φλεβὸς, σφυγματωδῶς κινουμένη.
Νεύρων τρεῖς εἰσὶν αἱ διαφοραὶ, τὰ μὲν ἐξ
ἐγκεφάλου, καὶ νωτιαίου πεφυκότα, νεῦρα ταῦ-
τα κυρίως προσαγορεύεται. τὰ δὲ ἐκ μυῶν, τε-

νοῦντες. τὰ δὲ ἐξ ὀστῶν, συνδεσμοί. Νεῦρα τὰ ἀπ' ἐγκεφάλου καὶ μήνιγγων πεφυκότα, κοινὰ, ξηρότερα, καὶ ἧττον θερμότερα φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, αἰσθητικώτερα τὰς προαιρετικὰς κινήσεις ἐκτελοῦντα. Νεῦρα τὰ ἐξ ὀστῶν ἐκφυόμενα, συνδετικὰ καὶ συνεκτικὰ τῶν ἄρθρων, καὶ τῶν μελῶν τοῦ σώματος. Μύες εἰσὶ σώματα νευρώδη, ἀναμεμιγμένης αὐτοῖς καὶ σαρκὸς, πρὸς κίνησιν τῶν σωμάτων μερῶν γεγονότες. Περιόστεοι ὑμένες εἰσὶν ἐλίμματα λεπτὰ ἰνώδη, ὥσπερ γλύμματα τῶν ὀστῶν ὑπὸ τῆς φύσεως γενόμενοι. Πιμελή ἐστι παρέγχυμα τροφῆς, περὶ τοὺς ὑμένας μάλιστα πηγνυμένη, ἀναίσθητος. Σὰρξ ἐστὶν ἐξ αἵματος πεπηγυῖα, ὑγρὰ καὶ θερμή, καὶ τὴν μαλακότητα παρεχομένη τῷ σώματι. Ἐν τοῖς ὀστέοις μυελός ἐστι περιεχόμενος ταῖς κοιλότησι τῶν ὀστῶν, λιπαρὸς καὶ ἀναίσθητος. Χόνδροι εἰσὶ σώματα γεωδέστερα, καὶ ἀναίσθητα. Ὀστᾶ εἰσὶ σώματα ξηρὰ, καὶ γεώδη, καὶ ψυχρὰ, καὶ ἀναίσθητα. Ὀδόντες εἰσὶν οἱ διαιροῦντες τὴν τροφὴν, καὶ κατεργαζόμενοι, καὶ συνεργοῦντές τι καὶ πρὸς τὴν τῆς φωνῆς διάρθρωσιν. Ὄνυχες εἰσὶν ἀποτελεύτησις νεύρων, εὐπρεπείας χάριν γεγονότες, καὶ ὡς ἐπιλαμβάνεσθαι τοῖς δακτύλοις εὐκολώτερον. οἱ δὲ οὕτως. ὄνυ-

χες

χες εἰσὶ δέρματος ἔκφυσις ξηρὰ, καὶ ψυχρὰ, καὶ ἀναίσθητος. Θρὶξ σῶμα ἐστὶ ξηρὸν, καὶ ψυχρὸν, καὶ ἀναίσθητον, πρὸς σκέπην καὶ κόσμον γεγενημένον.

Δέρμα ἐστὶ σῶμα νευρῶδες, σκεπάζον ὅλην τὴν περιοχὴν τοῦ σώματος, εὐπρεπείας χάριν, καὶ ὥστε ἀποκρύπτειν τὰ αἴτια γεγενημένον. Σπέρμα δέ ἐστι συνεσπαρμένη δύναμις, ἐν ὑγρῷ περιέχουσα τούτου τὸν λόγον, ἥτις δύναμις τυγχάνουσα τῶν προσηκόντων λόγων καὶ ὑλῶν, ἐξαπλοῦται εἰς γένεσιν ἀνθρώπου. ἢ οὕτως ἑτέρως. σπέρμα ἐστὶ ὑγρὸν ἐν παραστάταις περιεχόμενον ἐκ θερμοῦ πνεύματος, ἐξ οὗ οἷόν τε φῦναι ἄνθρωπον. ἢ, σπέρμα ἐστὶ πνεῦμα ἔνθερμον ἐν ὑγρῷ, ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον. καὶ δυνάμενον τοιοῦτο γεννᾶν, οἷον ἀφ᾽ οὗ καὶ ἀφέθη. ὁ δὲ κιτιεὺς Ζήνων οὕτως ὡρίσατο. σπέρμα ἐστὶ ἀνθρώπου, ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος μεθ᾽ ὑγροῦ ψυχῆς μέρους ἅρπαγμα, καὶ σύμμιγμα τοῦ τῶν προγόνων γένους, οἷόν τε αὐτὸ ἦν, καὶ αὐτὸ συμμιχθὲν ἀπεκείθη. Φύσις ἐστὶ πῦρ τεχνικόν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν. ἑτέρως κατὰ Πλάτωνα. φύσις ἐστὶν οἷα τεχνικὴ δύναμις. ἑτέρως. φύσις ἐστὶ πνεῦμα ἔνθερμον, ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον, καὶ κατὰ τὰς σπερματικὰς δυνάμεις γεννῶν τε καὶ τελειοῦν καὶ διατηροῦν τὸν ἄνθρωπον. ἢ οὕτως.

φύσις

φύσις ἐστὶ δύναμις ἐξ ἑαυτῆς κινουμένη, αἰτία γενέσεώς τε, καὶ διαπλάσεως, γεννῆσαί τε ἢ διαφυλάττειν τὸν ἄνθρωπον. δύναται δὲ καὶ οὕτω ὁρίσασθαι. φύσις ἐστὶ πνεῦμα ἔνθερμον, ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον, κατὰ σπερματικοὺς λόγους, γεννῶν τε καὶ τελειοῦν, καὶ διατηροῦν τὸν ἄνθρωπον ἐν χρόνοις, καὶ μεγέθεσιν ὡρισμένοις. Ἕξις ἐστὶ πνεῦμα συνέχον, καὶ συγκρατοῦν τὰ μέρη. Ὄρεξις ἐστὶ πόθος καὶ ἐπιζήτησις. Κατάποσις ἐστὶ ὁλκὴ στερεοῦ ἢ ὑγροῦ, ἀπὸ στομάχου εἰς κοιλίαν γινομένη. ἢ οὕτως. κατάποσις ἐστὶν εἰσφορὰ τροφῆς τῆς ὑγρᾶς καὶ στερεᾶς, ἐκ στόματος διὰ στομάχου εἰς κοιλίαν γινομένη. Πέψις ἐστὶ μῖξις, ἢ ψύλωσις, ὥσπερ ἕψησις τροφῆς ἐν κοιλίᾳ, καὶ ἐν ἐντέροις, μετὰ μεταβολῆς εἰς ἀνάδοσιν τετελεσμένη. ἑτέρως. πέψις ἐστὶ κατεργασία τροφῆς μετὰ μεταβολῆς ἐν κοιλίᾳ, καὶ ἐν ἐντέροις. ἢ οὕτως. ἀλλοίωσις ἑτοίμη πρὸς ἐξαιμάτωσιν, ἥτις γίνεται ὑπὸ τῆς φύσεως, διὰ θερμασίας, ἑψήσει παραπλήσιος. τὰς πέψεις τῆς τροφῆς Ἱπποκράτης μὲν ὑπὸ τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ φησὶν γίνεσθαι. Ἐρασίστρατος δὲ τρίψει, καὶ λειώσει, καὶ περιστολῇ τῆς γαστρός, ἢ ἐπικτήτου πνεύματος ἰδιότητι. Ἐμπεδοκλῆς δὲ σήψει. οἱ δὲ ἐξ ὠμῶν ἔφασαν τὰς

αὐαδόσεις γίνεσθαι. ὥσπερ ὁ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνός, ὁ αὐτὸς ὁ τὴν γυμνάσιαν τῶν πρώτε αἰσθήσεων ἀπεφήνατο εἶν τῆ ψυχήν. Ἐξαιμάτωσις ἐστὶν ἡ εἰς αἷμα τῆς τροφῆς μεταβολή.

Ἀνάδοσις ἐστὶν ὁλκὴ τῆς πεφθείσης, ὁ οἰκονομηθείσης, καὶ ἐξαιματωθείσης τροφῆς, εἰς πάντα τὰ τοῦ σώματος μόρια, ὁ τὰ μέρη ὑπὸ τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ. οἱ δὲ οὕτως. Ἀνάδοσις ἐστὶν ὁλκὴ τῆς πεφθείσης τροφῆς, ὑπὸ τοῦ κατὰ φύσιν θερμοῦ, εἰς ὅλον τὸ σῶμα, μετὰ τῆς οἰκείας μεταβολῆς, καὶ κατεργασίας. Αὔξησις ἐστὶν ἡ εἰς μῆκος, καὶ ὕψος, καὶ βάθος πρόβασις τῶν σωμάτων.

Θρέψις ἐστὶν ἡ εἰς τὴν περιοχὴν καὶ τὸ πλάτος γινομένη πρόσθεσι τοῖς σώμασιν. Τέσσαρες εἰσὶν ἡλικίαι, α μὲν ἡ τῶν νέων. β δὲ ἡ τῶν ἀκμαζόντων, καὶ γ ἡ τῶν μέσων, καὶ δ ἡ τῶν γερόντων. Οἱ νέοι οὖν θερμοὶ τὴν κρᾶσιν, καὶ ὑγροί, καὶ τῷ ἔαρι παραπλήσιοι. Οἱ δὲ ἀκμάζοντες θερμοί, καὶ ξηροί, καὶ τὴν αὐτὴν κρᾶσιν τῷ θέρει κεκτημένοι. Οἱ μέσοι, ψυχροί, καὶ ξηροί, ὅμοιοι τῷ φθινοπώρῳ. Οἱ γέροντες ψυχροί, καὶ ὑγροί, καὶ τῷ χειμῶνι παραπλήσιοι. πλεονάζει δὲ τοῖς μὲν νέοις τὸ αἷμα, τοῖς δὲ ἀκμάζουσι ξανθὴ χολή, τοῖς δὲ μέσοις ἡ μέλαινα, τοῖς δὲ γέρουσι

ρουσι τὸ φλέγμα, ὅτι τὸ ἔμφυτον θερμὸν πολὺ μὲν τοῖς νέοις, ἀκμάζον δὲ ἐν τοῖς ἀκμάζουσι, μέσον δὲ ἐν τοῖς μέσοις, ὀλίγιστον δὲ ἐν τοῖς γέρουσιν. Νεότης δέ ἐστι, καθ' ἣν αὔξεται τὸ ζῶον, ἐπίδοσιν λαμβάνοντος ἐν αὐτῷ τοῦ θερμοῦ, καὶ τοῦ ὑγροῦ, καὶ ἴσων ὄντων τῶν ἀπερχομένων τοῖς προσφερομένοις, ἢ πλείονος ὄντος τοῦ προσγινομένου, ἢ τοῦ ἀπογινομένου. Ἀκμὴ δέ ἐστιν ἡλικία, καθ' ἣν ηὔξεται καὶ τετελείωται τὸ ζῶον, τελείων ἐν αὐτῷ τοῦ θερμοῦ, καὶ τοῦ ὑγροῦ, καὶ ἴσων ὄντων τῶν ἀπερχομένων τοῖς προσφερομένοις. Γῆρας δὲ ἐστὶν ἡλικία, καθ' ἣν ὑπομειοῦται καὶ ὑπολείπει τὸ ζῶον, ἐλαττόνων ἐν αὐτῷ γινομένων τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ, πλειόνων ἐν αὐτῷ γινομένων τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ ξηροῦ. Ἀναπνοὴ δέ ἐστι κίνησις θώρακος, καὶ πνεύμονος. μέρη δὲ αὐτῆς, εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοή. ἢ οὕτως. ἀναπνοὴ δέ ἐστιν ὁλκὴ ἀέρος, διὰ στόματος, καὶ μυξωτήρων ἐξ ἐγκεφάλου διὰ φάρυγγος καὶ πνεύμονος εἰς καρδίαν. παρέρχεται δέ τι καὶ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ ἐκ τοῦ ληφθέντος πάλιν ὀλίγη τις ἀνταπόδοσις εἰς τὸ περιέχον γίνεται. Διαπνοὴ δέ ἐστιν ὁλκὴ ἀέρος ἀπροαίρετος ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ, διὰ τῆς ἐπιφανείας ἅμα τοῖς συναπερχομένοις γινομένη. ἑτέρως. διαπνοὴ

πνοὴ δέ ἐστιν ἐκ τοῦ σώματος ὁλικὴ ἀέρος, μετ' ὀρέξεως φυσικῆς, διὰ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πάλιν ἔξωθεν ἀπόκρισις. Σφυγμὸς δέ ἐστι διαστολὴ καὶ συστολὴ καρδίας, καὶ ἀρτηριῶν φυσική. μέρη δὲ τοῦ σφυγμοῦ, διαστολὴ καὶ συστολή. ἢ οὕτως. σφυγμός ἐστι κίνησις κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν καρδίας, καὶ ἀρτηριῶν, καὶ ἐγκεφάλου, καὶ μηνίγγων, φυσικὴ καὶ ἀπροαίρετος. δύναται καὶ οὕτως ὁρίσασθαι. σφυγμός ἐστι κίνησις φυσική, καὶ ἀπροαίρετος τοῦ ἐν καρδίᾳ, καὶ ἀρτηρίαις θερμοῦ. Ἡγεμονικὸν δέ ἐστι ψυχῆς, τὸ ἄρχον τῶν μερῶν ψυχῆς, τὸ βασιλεῦον καὶ ἐπιτάσσον, καθιδρυμένον ἐν τῇ βάσει τοῦ ἐγκεφάλου. οἱ δὲ οὕτως. ὑπηρετικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, τὸ ὑποτεταγμένον, καὶ ὑπηρετοῦν τῷ ἡγεμονικῷ, τεταγμένον δὲ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι. Αἴσθησις δέ ἐστι πάθος ψυχῆς διὰ σώματος, ἀγγελτικὸν τοῦ κινητικοῦ. αἴσθησις μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἐνεργοῦσα δύναμις. Αἰσθητήριον δὲ τὸ αἴσθησίν τινα ἐμπεπιστευμένον ὄργανον. Αἰσθητὸν δὲ τὸ τῇ αἰσθήσει ὑποπῖπτον.

Αἰσθητικὸν δὲ, αὐτὸ τὸ αἰσθανόμενον. οἷον αἴσθησις μὲν ὅρασις, γεῦσις, ὄσφρησις, καὶ αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις. Αἰσθητήρια δὲ ἤτοι ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς, ἢ γλῶττα, ἃ καὶ ὄργανα αἰσθητικὰ προσαγορεύεται. Αἰσθητὰ δὲ τὸ ξύλον, ἢ λίθος, ἢ τοῖχος, ἢ κύων, καὶ πάντα

τὰ

τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς αἰσθήσεσιν. Αἰσθητικὸν δὲ ὁ Θέων ἢ ὁ Δίων, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα αἰσθάνεται ζῶα. Αἰσθήσεις εἰσὶ πέντε, ὅρασις, ἀκοὴ, γεῦσις, ὄσφρησις, ἁφή. διοικοῦνται δὲ αὗται καὶ ὑπηρετοῦνται τῇ ψυχῇ ὥσπερ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς φησὶν, τῷ ἐν γυμνασίῳ τῶν πέντε αἰσθήσεων τὴν ψυχὴν εἶναι. Ὅρασις ἐστὶν ἡ γινομένη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, τῷ συγκεκραμμένῳ ἐν αὐτοῖς πνεύματι λεπτῷ μάλιστα καὶ τὸν τῆς κόρης τόπον τυγχάνοντι, δι᾽ οὗ αἱ ὁρατικαὶ ἀντιλήψεις γίνονται. Ἀκοὴ ἐστὶ ἡ γινομένη διὰ τοῦ ἐγκεκραμένου τοῖς ὠσὶ πνεύματος ξηροτέρου μᾶλλον ὄντος ἤπερ λεπτομερεστέρου, δι᾽ οὗ αἱ ἀκουστικαὶ ἀντιλήψεις γίνονται. Ὄσφρησις ἐστὶν ἡ ἀποτελουμένη διὰ τοῦ ἐν ταῖς ῥισὶ πνεύματος, ὄντος ἐνικμοῦ, ἢ αὐχμωδεστέρου, δι᾽ οὗ αἱ τῶν ὀσφραντῶν ἀντιλήψεις γίνονται. Γεῦσις ἐστὶν ἡ γινομένη ὑπὸ ἐν τῇ γλώσσῃ πνεύματι ὄντι ὑγροτέρῳ μᾶλλον. Ἁφὴ ἐστὶ ἡ ἀποτελουμένη διὰ τοῦ ἐληλυθότος διὰ τοῦ σώματος, δι᾽ οὗ αἱ πνευματικαὶ ἀντιλήψεις γίνονται. Μεταβατικὴ κίνησις, ἐστὶ τῶν ὅλων καθ᾽ ὁρμὴν γινομένη, κατάρχοντος μὲν τοῦ ἡγεμονικοῦ, ὑπηρετοῦντος δὲ τοῦ ἐν τοῖς νεύροις πνεύματος συνεκτεινομένου

μένου καὶ παραφρόντος τὰ μέλη. Φωνὴ δέ ἐστιν ἡ γινομένη καθ' ὁρμὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐκτεινομένου, καὶ συνεκτείνοντος τὸ πνεῦμα, τὸ διὰ φάρυγγος μέχρι τοῦ πνεύμονος καὶ τῆς γλώσσης, τούτων διατυπούντων τὸν πλησιάζοντα ἀέρα.

Μνήμη δέ ἐστι κατοχὴ καὶ συντήρησις τῶν προκειμένων ἐν τῇ ψυχῇ. οἱ δὲ οὕτως. μνήμη δέ ἐστι καὶ τάληψις παρεληλυθότος, οὗ τὸ παρὸν διὰ αἰσθήσεως κατελαμβάνετο. Ἀνάμνησις δέ ἐστι πλείονος ἐντεινομένου μεταξὺ χρόνου πρὸς ἄλλοις γινομένης τῆς διανοίας πάλιν, ὥστε ἀναμνήσκεσθαι τὰ προκεκινηκότα τὴν ψυχήν. Ἐπίνοια δέ ἐστιν ἄνεσις ψυχῆς παρὰ φύσιν, ἀπὸ τῶν περάτων ἐπὶ τὸ ἡγεμονικόν. Ὕπνος δέ ἐστι ψυχῆς καταφορὰ κατὰ φύσιν, ἀπὸ τῶν περάτων ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

Ἐγρήγορσις δέ ἐστιν ἔντασις ψυχῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, εἰς πάντα τὰ μέρη, καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος. Ὑγεία δέ ἐστιν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν ἡ εὐκρασία, τῶν ἐν ἡμῖν χυμῶν, ἡ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἀπαραπόδιστος ἐνέργεια. ἡ ὑγεία δέ ἐστιν εὐκρασία τῶν τεσσάρων στοιχείων. τὸ γὰρ ζῶον συνέστηκεν ἐκ θερμοῦ, ψυχροῦ, ὑγροῦ, ξηροῦ. οἱ δὲ οὕτως. ἁρμονία τῶν συνεστώτων τὸν ἄνθρωπον, θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν, ὑγρῶν τε καὶ ξηρῶν. παρέπεται

δὲ τῇ ὑγείᾳ κάλλος, εὐεξία, ἀρτιότης. κάλλος μὲν οὐχ ὁποῖον κομμωτικῆς διὰ ἐπιχρισμάτων προσώπου καὶ βαφῆς τριχῶν, καὶ τῶν τούτοις ἐοικότων περιγινόμενον. εὐεξία δὲ ἡ οὐχὶ ἀπὸ γυμναστικῆς, ἀλλ' ἡ κατ' ἐπακολούθησιν τῆς ὑγείας συνισταμένη. Ἀρτιότης δὲ, ἡ τῶν μερῶν ἀπηρτισμένων ῥῶσις τε καὶ συμμετρία. Εὔχροια καὶ μελῶν ἀναλογία τε, καὶ εὐρυθμία, οἷς ὂν τὸ κάλλος. ἔστι γὰρ κάλλος ἀναλογία μελῶν, μετ' εὐχροίας. ὑγεία εὐεξίας τούτῳ διαφέρει. ὑγεία μὲν γὰρ ἐστὶν εὐεξία σύμμετρος, ἡ δὲ εὐεξία ὑγεία ἐπιτεταγμένη. ἡ δὲ περὶ τῶν γυμναστικῶν εὐεξία, οὐδὲ ὑγεία ἄν τις εἴη. Ἀρεταὶ σώματος μὲν ὑγεία, ῥώμη, κάλλος, ἀρτιότης. ψυχῆς δὲ ἀρεταὶ, φρόνησις, σωφροσύνη, ἀνδρεία, δικαιοσύνη. ἀναλογεῖ δὲ ὑγεία μὲν πρὸς σωφροσύνην. ἡ μὲν γὰρ ὑγεία εὐκρασία τῶν πρώτων, καὶ σύστασις ἐστὶ. ἡ δὲ σωφροσύνη τὸ καθαρεύειν παντὸς πάθους τὴν ψυχὴν, ἡδονῆς, φόβου, λύπης, ἐπιθυμίας, διὰ τὴν αἰτίαν τὰς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς ἀταράχους παρέχειν. καὶ σύστασις αὕτη ψυχῆς ἐστὶ, καὶ ὑγεία. πάλιν ἀναλογεῖ ῥώμη σώματος πρὸς ἀνδρείαν ψυχῆς. ἡ μὲν γὰρ ῥώμη εὐτονία ἐστὶ σώματος, καὶ ἰσχὺς ἀκαταγώνιστος τοῖς νομίζουσι τὸ σῶμα φθείρειν.

φθείρειν. ἡ δὲ ἀνδρεία ῥώμη ψυχῆς, καὶ ἰσχὺς πρὸς τὰς ὑπομονὰς τῶν ἰσχυρῶν φαντασιῶν, θανάτου, πόνου, ταλαιπωρείας, καὶ καθόλου παντὸς τοῦ δοκοῦντος εἶναι δεινοῦ τε καὶ φοβεροῦ. προσέοικε δὲ τῷ κάλλει πάλιν ἡ δικαιοσύνη. τὸ μὲν γὰρ κάλλος ἐν συμμετρίᾳ μελῶν μετ' εὐχροίας νοεῖται. ἡ δὲ δικαιοσύνη, ἐν συμμετρίᾳ τοῦ ὑπερβάλλοντος ἑκάστου. ἀπονεμητικὴ γάρ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πρὸς ἀξίαν, οἷον θεοῖς, γονεῦσι, συγγενέσι, φίλοις, οἰκείοις, πολίταις. τῇ δὲ φρονήσει ἡ ἀρτιότης. ἡ μὲν γὰρ ἀρτιότης συμπλήρωσίς ἐστι τῶν τῆς ψυχῆς ὀρθῶν καταλήψεων, ὥσπερ καὶ τῶν μελῶν. οὕτω δὲ καὶ ἡ φρόνησις. Κατὰ φύσιν μὲν οὖν ἐστιν ἡ ὑγεία, παρὰ φύσιν δὲ ὁ νόσος. φύσει δὲ ὁ παχὺς, ὁ πιμελώδης, ὁ γρυπός. οὗτοι γὰρ κατὰ φύσιν μὲν οὐ διάκεινται. παραβεβήκασι γὰρ τὴν συμμετρίαν, ἀλλ' οὐδὲ παρὰ φύσιν πάλιν, οὐ γὰρ ἐμποδίζονται εἰς τὰς ἐνεργείας. τὸ δὲ οὐ φύσει τοιοῦτον ἐστιν, ὃ μήτε κατὰ φύσιν, μήτε παρὰ φύσιν, μήτε φύσει ἐστὶν, ὥσπερ οἱ τὰς λεύκας ἔχοντες, καὶ τὰς ἀκροχορδόνας, καὶ μυρμηκίας, καὶ τὰ ὅμοια. ταῦτα γὰρ οὔτε κατὰ φύσιν ἐστίν. ἔξω γὰρ ἐστι τοῦ κατὰ φύσιν. οὔτε μὴν παρὰ φύσιν. οὐ γὰρ ἐνεργειῶν ἐστιν βλαπτικά. ἀλλὰ οὐδὲ φύσει, οὐ γὰρ ἐξ ἀρχῆς γέγονεν,

ὃ δὲ ἐκ τῆς γενέσεως. λείπεται ἄρα, ὃ φύσει εἶναι. ἐγγίζει δὲ τῷ λόγῳ, τὸ κατὰ φύσιν, τὸ φύσει. καὶ παρὰ φύσιν, τὸ οὐ φύσει. τὰ μὲν οὖν πρὸς τὸ ζῆν γεγονότα κύρια τυγχάνει. οἷον ἐγκέφαλος, καὶ καρδία, καὶ πνεύμων, καὶ ἧπαρ, καὶ γαστὴρ, ὧν παθόντων τι ἐξ ἀνάγκης, ἤτοι παραυτίκα, ἢ ὕστερον, τὸ ζῶον τελευτᾷ. τὰ δὲ πρὸς τὸ εὖ ζῆν, ὀφθαλμοὶ, πόδες, χεῖρες, καὶ τὰ ἄλλα μόρια. Νόσος ἐστὶ δυσκρασία τῶν πρώτων κατὰ φύσιν. ἢ δυσκρασία τῶν ἐν ἡμῖν χυμῶν, ἢ τῶν φυσικῶν δυνάμεων παραποδισμὸς, ἢ τροπὴ σώματος ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὸ παρὰ φύσιν. ἢ, νόσος ἐστὶ δυσκρασία τῶν πρώτων, καθ' ἣν ἐπικρατεῖ τὸ ξηρὸν, ἢ τὸ ψυχρὸν, ἢ τὸ θερμὸν, ἢ τὸ ὑγρόν. Αἱ νοσωδέσταται κατασκευαὶ τῶν σωμάτων ἐξ ἐναντίων τῇ κράσει σύγκεινται μορίων, ὥσπερ αἱ ἄρισται κατασκευαὶ τῶν σωμάτων συνεστήκασιν, ἐκ συμμετρίας μὲν τῶν ὀργανικῶν, ἐξ εὐκρασίας δὲ τῶν ὁμοιομερῶν. Πάθος ἐστὶ παραποδισμὸς κατὰ φύσιν ἐνεργείας τινὸς ἢ τινῶν. οἱ δὲ Ἡροφίλειοι οὕτως. Πάθος ἐστὶ τὸ μὴ διὰ παντὸς ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ λυόμενον, καὶ ἐν ἐλάττονι ἤ ποτε, καὶ ἐν πλείονι. Νόσημα ἐστὶν ἕξις νοσώδης ὅλου τοῦ σώματος, ἢ μέρους. Τῶν νοσημάτων τὰ μὲν ἐστὶ

συνεχῆ, τὰ δὲ διαλείποντα, τὰ δὲ ὀξέα, τὰ δὲ χρό-
νια, τὰ δὲ κατοξέα. Διαλείποντα μὲν ἐστὶ ταῦ-
τα, τριταῖος, ἀμφημερινὸς, τεταρταῖος, πεμπταῖ-
ος, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Συνεχῆ δὲ ὁ ἡμιτριταῖος,
καὶ ὁ τυφώδης, οὕτω καλούμενος πυρετὸς, καὶ ὁ
καῦσος. Ὀξέα δὲ, φρενῖτις, λήθαργος, πλευρῖ-
τις, περιπνευμονία. Χρόνια δὲ, ἐπίληψις, ἀρ-
θρῖτις, νεφρῖτις. Κατοξέα δὲ συνάγχη, κυνάγ-
χη, ἀποπληξία, χολέρα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἔτι
τῶν νοσημάτων τὰ μὲν ἐστὶν ὀξέα, καὶ συνεχῆ, ὡς οἱ
καῦσοι, καὶ φρενίτιδες, πλευρίτιδες. καὶ γὰρ ὀξέα
ταῦτα, καὶ συνεχῆ τυγχάνει. τὰ δὲ οὔτε ὀξέα,
οὔτε συνεχῆ, ὡς τὰ χρόνια νοσήματα. Τῶν πυ-
ρετῶν τέσσαρες εἰσὶν καιροὶ, οὓς καὶ χρόνους προσα-
γορεύομεν, εἰσβολὴ, αὔξησις, ἀκμὴ, παρακμή.

Τῶν νοσημάτων διαφορὰς Ἱπποκράτης οἶδεν
ἐννέα, ὀξὺ, κατόξυ, κακόηθες χρόνιον, μέσον, ὀλέ-
θριον, περιεστηκὸς, κινδυνῶδες, ἀκίνδυνον. Κά-
τοξυ πάθος ἐστὶ, τὸ δυνάμει καὶ φαντασίᾳ μεῖ-
ζον, καὶ χαλεπώτερον τοῦ ὀξέως τοῦ πίπτειν κρινόμε-
νον ἐν ἡμέραις ἑπτά. τοῦτο καὶ ὀξύτατον προσα-
γορεύειν εἰώθεν. Κακόηθες νόσημα ἐστὶ τὸ δυ-
νάμει μὲν μέγα καὶ χαλεπὸν, φαντασίᾳ δὲ ἀσθε-
νὲς, οὐκ ἔχον κρίσεως χρόνους ὡρισμένους. Χρό-

νιον νόσημά ἐστι, τὸ μεταβάλλον, ὑπὸ τὸ χεῖρον καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, κρινόμενον ἐν μησὶ καὶ ἐνιαυτοῖς, ἢ καὶ συναποθνήσκον τῷ ἀνθρώπῳ. Μέσον νόσημά ἐστι, τὸ μεταξὺ χρονίου, καὶ ὀξέος μεταβάλλον, καὶ αὐτὸ ὑπὸ τὸ κρεῖττον, καὶ ὑπὸ τὸ χεῖρον, κρινόμενον τοῦ πίπτειν ἐν ἡμέραις ἑξήκοντα, ἢ ὀγδοήκοντα. Ὀλέθριον νόσημά ἐστι, τὸ πάντη πάντως ὄλεθρον ἐπιφέρον, ἤτοι ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἢ ἐν πλείστῳ. Περιεστηκὸς νόσημά ἐστι, ὅπερ οὐδέποτε ἀναιρετικὸν γίνεται. Κινδυνῶδες νόσημά ἐστι, τὸ ῥοπὴν ἴσην ἔχον καὶ πρὸς ὄλεθρον, καὶ πρὸς σωτηρίαν. λέγοιτο δ' ἂν τοῦτο καὶ ἀμφίβολον. Ἀκίνδυνον νόσημά ἐστι, τὸ ἀεὶ ῥέπον εἰς σωτηρίαν, ὅσον ἐφ' αὑτῷ, τῇ δυνάμει ταὐτὸν ὑπάρχον τῷ περιεστηκότι. Μέγα κατὰ φαντασίαν νόσημά ἐστιν, ὡς τὸ ἐν σαρκωμένοις τόποις τραῦμα πολλὴν ἔχον τόπον. τὸ δὲ κατ' ἀποτέλεσμα μέγα νόσημα, ὡς τὸ κατὰ νεῦρον, ἢ μυὸς νύγμα, πρὸς τὴν ὄψιν μικρὸν φαινόμενον, δυνάμει δὲ μέγα. Ἀρρώστημά ἐστι νόσημα, ἐγκεχρονισμένον μετ' ἀσθενείας πλείονος.

Νόσημά ἐστιν, ἔμμονος κατασκευὴ παρὰ τὰ μετέχοντα τοῦ ζῆν σώματα. οἱ Ἡροφίλιοι πάθος λέγουσιν εἶναι τὸ εὔλυτον, καὶ εὐκίνητον,

ἢ τὴν

τῆς αἰτίας ἐν ὑγροῖς εἶναι. Ἀῤῥώστημα ἐστὶ νόσημα ἀσθενὲς, ἐλάττουν τὴν δύναμιν. Ὀξὺ πάθος ἐστὶ, τὸ σύντομον τὴν λύσιν ἢ ἀναίρεσιν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἔχον. Σποραδικὰ νοσήματα ἐστὶν, τὰ ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ γινόμενα. Ἔνδημά ἐστι, τὰ ἐν τισὶ πλεονάζοντα τόποις. Ἐπίδημα ἐστὶ τὰ κατὰ τίνας χρόνους περὶ πλείονας ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ γινόμενα.

Λοιμός ἐστι νόσημα ἐπὶ πάντας ἢ τοὺς πλείους παραγινόμενον ὑπὸ διαφθορᾶς ἀέρος, ὥστε τοὺς πλείσους ἀπόλλυσθαι. φέρεται δὲ καὶ τοιοῦτος τὶς ὅρος. Λοιμός ἐστι κοινὸν πάθος πλείστων ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν. κατὰ πόλεις καὶ ἔθνη, ὀξεῖς κινδύνους καὶ θανάτους ἐπιφέρον. δυνατὸν καὶ οὕτως ὁρίζεσθαι. Λοιμός ἐστι τροπὴ ἀέρος, ὥστε μὴ τετηρηκέναι τὰς ὥρας τὴν ἰδίαν τάξιν, μετὰ τοῦ καὶ πολλοὺς ἀποθνήσκειν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος. Αἴτιον ἐστὶ, ὃ ποιεῖ τι ἐν τῷ σώματι, καὶ αὐτὸ ἀσώματον ἐστίν. ἔστι δὲ τὸ μὲν προκαταρκτικὸν, τὸ δὲ συνεκτικὸν, τὸ δὲ προηγούμενον. Προκαταρκτικὸν μὲν οὖν ἐστὶν, ὃ ποιῆσαν τὸ ἀποτέλεσμα, κεχώρισται, ὡς ὁ δακὼν κύων, καὶ ὁ πλήξας σκόρπιος, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἔγκαυσις, ἢ τὸν πυρετὸν ἐργαζομένη.

Συνεκτικὸν δὲ, ὃ παρὸν μὲν προοῦσαν φυλάττει τὴν νόσον. ἀναιρούμενον δὲ συναναιρεῖ, ὡς ὁ ἐν κύστει λίθος, ὡς ὑδατὶς, ὡς πτερύγια, ὡς ἐγκανθὶς, ὡς ἄλλα τοιαῦτα τῶν ἰατρῶν, οὐκ ἐν αἰτίων μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παθημάτων τεθέντων ταῦτα. Ἀθήναιος δὲ ὁ ἀτταλεὺς οὕτω φησί, αἴτιον ἐστὶ τὸ ποιοῦν. τούτου δὲ ἐστὶ τὸ προκαταρκτικόν. ἄλλως. τὰ προκαταρκτικὰ αἴτιά ἐστιν, ὅσα προκατάρχει τῆς ὅλης συντελείας τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ ὧν οὐδὲν προηγεῖται. Προηγούμενον αἴτιόν ἐστι, τὸ ὑπὸ τοῦ προκαταρκτικοῦ κατασκευαζόμενον, ἤτοι συνεκτικοῦ. οἱ δὲ οὕτως. προηγούμενον αἴτιόν ἐστιν, οὗ παρόντος πάρεστι τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ αὐξομένου αὔξεται, καὶ μειουμένου μειοῦται, καὶ αἰρομένου αἴρεται. Αὐτοτελὲς αἴτιόν ἐστι, τὸ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ποιοῦν τέλος. Συναίτιόν ἐστιν, ὃ σὺν ἑτέρῳ δύναμιν ἴσην ἔχον, ποιοῦν τὸ ἀποτέλεσμα, αὐτὸ δὲ κατ' ἰδίαν μόνον οὐ δυνάμενον ποιῆσαι. Συνεργόν ἐστιν αἴτιον, ὃ ποιοῦν ἀποτέλεσμα. δυσχερῶς δὲ συλλαμβάνον πρὸς τὸ ῥᾷον αὐτὸ γενέσθαι, κατ' ἰδίαν ποιεῖν οὐ δυνάμενον.

Πρόδηλα ἐστὶν αἴτια, ὅσα ἐξ ἑαυτῶν καταλαμβάνεται δι' αἰσθήσεως ποιοῦντα τε καὶ ἐνεργοῦντα. οἱ δὲ οὕτως. πρόδηλα ἐστὶν αἴτια, ἃ καὶ αὐτὰ φαίνεται,

φαίνεται, καὶ ἀφαίνει τὸ ἀποτέλεσμα, συμφώνως αὐτῷ γινόμενον. Οὐ πρόδηλα αἴτια ἐστὶν, ὅσα οὐκ ἐξ ἑαυτῶν, διὰ δὲ σημείων καταλαμβάνεται, καθάπερ ἄδηλα, ὅσα οὐδὲ ἐξ ἑαυτῶν, οὐδὲ ἐξ ἄλλων καταλαμβάνεται. Πρὸς καιρὸν ἄδηλα ἐστὶν, ὅσα ἀποκαλυφθέντα μὲν ποτὶ ἐξ αὐτῶν φαίνεται, καὶ παρακείμενα δὲ τοῖς σώμασι διὰ σημείων γνωρίζεται, ἢ οὕτως. πρὸς καιρὸν ἄδηλα ἐστὶ, τὰ μέχρι μέν τινος ἀπόντα, αὖθις δὲ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ἐλθεῖν δυνάμενα. Σημείωσις ἐστὶν, ἡ διὰ σημείου, ἢ διὰ σημείων κατάληψις. Σημεῖον ἐστὶν τοῦ μέλλοντος συμβήσεσθαι διάγνωσις. τινὲς δὲ οὕτως. Σημεῖον ἐστιν, ὃ γνωσθέντος, ἕτερον ἀγνοούμενον ἡμῖν γινώσκεται καταλαμβανόμενον. Παθογνωμονικὸν ἐστὶν, τῶν τε ἔνδον καὶ τῶν ἐκτὸς σημείωσις. Προγνωστικὸν δὲ, ἐπιστήμη τοῦ ἀποφήσεσθαι μελλόντων. Σημείωσις σημεῖον ἐστὶ, τὸ τινος ἀδήλου δηλωτικόν.

Πρόγνωσις ἐστὶ, τὸ προεπίστασθαι τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι τῷ σώματι. Προγνωστικὸν σημεῖον ἐστὶν, ἐξ οὗ γινώσκεται τὸ μέλλον. Πρόρρησις ἐστὶ πρόγνωσις, καὶ προαγόρευσις τοῦ μέλλοντος. Καταγνωμικὸν ἐστὶ σημεῖον, ἐξ οὗ γινώσκεται τὸ πάθος. Συνδρομὴ ἐστὶ συνόδος τῶν

συμπτωμάτων. Σύμπτωμα ἐστὶ πάθους ἐπιγέννημα. Βοηθηματικὰ σημεῖα ἐστὶν, ἐξ ὧν ὑπομιμνησκόμεθα περὶ τῆς αὐτῆς τετηρημένης θεραπείας. Βοήθημα ἐστὶ, τὸ ἐπὶ ὠφελείᾳ προσαγόμενον ἀνθρώποις, σύνθετον ἐκ ποιότητος, ποσότητος, τάξεως, καιροῦ. Θεραπεία ἐστὶ τάξις βοηθημάτων ἀκολουθίαν ἐχόντων, ἢ καιρὸς καὶ χρόνος καθορθώματος. ἢ ἐπιτηδειότης χρόνου, ἐν ᾧ βοηθοῦμεν κάμνουσιν. Ἐλεγκτικὸν σημεῖον ἐστὶ τὸ ἀρχικὸν ἐν καταλήψει ἀλλήλου τινὸς ἀκολουθοῦντος τὸ αὐτὸ ἀγαθόν. Ὑπομνηστικὸν σημεῖον ἐστὶν, ὡς οἱ ἐμπειρικοὶ λέγουσι, πρᾶγμα φαινόμενον, καὶ γινωσκόμενον ἐκ προπαρατηρήσεως, χρησιμεῦον εἰς ὑπόμνησιν γινωσκομένου πράγματος. παρόντων παρόντα σημεῖα ἐστὶν, πάντα τὰ παθογνωμονικά. τούτων γὰρ γιγνομένων, καὶ παρόντων μὲν, τὰ πάθη. παυομένων δὲ λύεται καὶ τὰ νοσήματα. Παρόντα προγεγονότων σημεῖα, ὡς ἡ οὐλὴ τοῦ προγεγενημένου ἕλκους. παρόντα δὲ μελλόντων, ὡς τὸ νεκρῶδες πρόσωπον τοῦ θανάτου. προγεγονότα δὲ τῶν προγεγονότων σημεῖα, ὡς ἡ μετὰ τὴν παρακμὴν ἄνεσις, τοῦ παρηκμακηκέναι. προγεγονότα παρόντων, ὡς τὸ δεδῆχθαι ὑπὸ ἀσπίδος, τοῦ

ἐν ὀλεθρίοις

γν ἀληθείοις εἶναι τοῦτο. οἱ δὲ οὕτως. προγεγονότα παρόντων, ὡς τὸ τιτρώσκεσθαι τὸ λεπτὸν ἔντερον, τοῦ ἐν ἀληθείοις εἶναι τοῦτο. προγεγονότων ἐσόμενα, ὡς τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ πώρωσιν ἐπιδεχομένου. πωρωθῆναι γὰρ δεῖ τοῦτο κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν. οἱ δὲ οὕτως. προγεγονότα δὲ ἐσομένων, ὡς τοῦ ἀναιρεθέντος ἐκ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦ, τὴν οὐλὴν ἔσεσθαι.

Ἐπιγεγονότα δὲ παρόντων, ὡς ἐπὶ τραύματι κινδυνώδει ῥωθέντα ἐπὶ γερόντων. προγεγονότα τῶν ἐπιγεγονότων, ὡς ἐπὶ τραύματι σπασμός. οὐκέτι γὰρ ζῇ ὁ σπασθείς. Πυρετὸς ἐστὶ πλεονασμὸς θερμασίας νοσώδους, ἀναφερομένης μετὰ παραλλαγῆς σφυγμῶν ἐπὶ τὸ πυκνότερον καὶ σφοδρότερον. οἱ δὲ οὕτως. πυρετὸς ἐστὶ δυσκρασία τοῦ φυσικοῦ πνεύματος, ὥστε τὸ θερμότερον καὶ ξηρότερον. πυρετὸς συνοχὸς ἐστίν, ὁ μὴ διαλείπων μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, ἀνέσεις δὲ καὶ ἐνδόματα καὶ παροξυσμοὺς ἐπιφέρων. Καῦσος ἐστίν, ὁ μετὰ πυρώσεως πολλῆς γινόμενος, ἀναστολὴν μηδεμίαν τῷ σώματι παρέχων. γλῶσσαν ἐπιξηραίνων, μελαίνων, ἐπιθυμίαν ψυχροῦ παρέχων. Ἐμφισώδης ἐστὶ πυρετός, ὁ διὰ τὴν

ἐπίτασιν τῆς θερμασίας, φλυκτίδας ἀνὰ τὸ στόμα παρασκευάζων. Λιπυρείας δὲ πυρετὸς, ἐφ' οὗ τὰ ἄκρα, καὶ ἡ ἐπιφάνεια ψύχεται. καίεται δὲ τὸ βάθος, ἐπέχονται δὲ αἱ ἀποκρίσεις διψῶσι, γλῶσσα τραχεῖα, σφυγμὸς μικρὸς καὶ ἀμυδρὸς, ἅτε ἔσω νενευκότος τοῦ θερμοῦ. Ῥοώδης πυρετὸς, ὁ μετὰ ῥύσεως κοιλίας. πολλάκις δὲ καὶ ἐμέτων, περιψύξεις ἐπιφέρων, καὶ ταχεῖαν καθαίρεσιν τῆς δυνάμεως μετὰ δίψους, καὶ ἀγρυπνίας, καὶ μικρότητος σφυγμῶν. Στεγνὸς πυρετὸς ἐστὶν, ὁ ἐναντίος τῷ ῥοώδει, οὐκ ἐπιφέρων ἐκκρίσεις, τοὺς σφυγμοὺς μεγάλους διαφυλάττων, ἰσχναίνων βραδύτερον κατὰ τὸν χρόνον τὸ νόσημα. Ἰκτεριώδης ἐστὶ πυρετὸς, ὁ τὴν χρόαν ὁμοίαν ἰκτέρῳ παρασκευάζων, ἧπαρ μετεωρίζων, γλῶσσαν ἐπιξηραίνων, τὴν ἐπιφάνειαν δεινὴν παρασκευάζων. Λοιμώδης ἐστὶν, ὁ μετὰ πολλῆς θερμασίας δίψος ἀθεράπευτον ἐπιφέρων, δυσώδεις κοιλίας ἐκκρίσεις βρομωδῶν φθορῶν, ὥστε ἐμφερῆ εἶναι ἀποκρινόμενα ὑπὸ ἀπὸ τῶν ἑλῶν βρόμῳ, οὖρα πολλὰ καὶ δυσώδη, σφυγμοὺς μικροὺς καὶ ἀμυδροὺς ἐπιφέρων. Νώθης ἐστὶ, ὁ μετὰ καρηβαρείας γινόμενος, ἢ διὰ μυξωτήρων αἱμορραγίας ἐπάγων, ἢ ἀποχὴν ἀποκρίσεως,

κρίσεως, ἢ πρὸς ἀνάγκας δυσυμπτωσίαν τοῦ σώματος. Φρικώδης ἐστὶν, ὁ ἀναμεμιγμένην ἔχων τῷ ῥίγει τὴν θερμασίαν, σφυγμὸς ἄγαν ἀσθενεῖς ἔχων, ὥστε μή τε τῆς ἁφῆς ἀφικνεῖσθαι, ἀλλ' ὡς ἀπονενευκότας, γαστὴρ ὠγκωμένη βορβορύζουσα. γλῶσσα ὑγρὰ πάνυ, ὀξίζουσα ὅμοιον, καὶ ὥσπερ σιέλῳ περικλυζομένη. Τύπος ἐστὶν ἐπιτάσεων καὶ ἀνέσεων τεταγμένη ἀνταπόδοσις. ἢ οὕτως. τύπος ἐστὶ χρόνος πάθους, ᾧ καὶ παροξυσμὸς, καὶ διάλειμμα τεταγμένον συμβαίνει. Περίοδός ἐστιν, ὁ ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως ἐν νοσήμασι χρόνος. Ἀφημερινός ἐστιν, ὁ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς αὐτῆς ὥρας ἐπισημαίνων. Τριταῖός ἐστιν, ὁ μίαν εἴτε ἡμέραν εἴτε νύκτα ἐπισημαίνων. τῇ δὲ ἑξῆς διαλείπων, καὶ διὰ τρίτης πάλιν γινόμενος. Τεταρταῖός ἐστιν ὁ μίαν μὲν ἡμέραν ἢ καὶ νύκτα ἐπισημαίνων, τῇ δ' ἑξῆς διαλείπων ἡμέρας ἢ νύκτας δύο, τῇ δὲ τετάρτῃ πάλιν γινόμενος. Ἡμιτριταῖός ἐστιν, ὃν ἡμεῖς λέγομεν (κατὰ τὸ παλαιὸν τὸ εἰρημένον. ἐν γὰρ ταῖς τῶν ἐπιδημιῶν) πυρετὸν ὀξὺν, τὸ μὲν ὅλον οὐ διαλείποντα, μίαν δὲ κουφοτέραν, μίαν δὲ βαρυτέραν ἐπιφέροντα. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς μεθόδου, ἡμιτριταῖον μικρὸν

χρόνον τῶν δύο διαλειμμάτων ἔφηξαν. Πλανῆ-
ται πυρετοὶ καλοῦνται, οἱ μὴ ὡρισμένως, μηδὲ
εὐτάκτως, ἀλλ᾽ ἀκαταστάτως γινόμενοι. Δια-
στολή ἐστιν ἄρσις, καὶ οἷον ἐπανάστασις καρδίας,
καὶ ἀρτηριῶν, καὶ ἐγκεφάλου, καὶ μηνίγγων, κα-
τὰ μῆκος, καὶ πλάτος, καὶ βάθος, αἰσθητὴ πρὸς
τὴν ἔπαρσιν τῆς ἁφῆς. Συστολή ἐστιν συναγω-
γὴ καὶ σύμπτωσις τὴν μὲν αἴσθησιν οὐ κινοῦσα,
τὴν δὲ εὐλόγῳ, καὶ ἀκολούθῳ καταλαμβανο-
μένη. οἱ δὲ οὕτως. Συστολή ἐστι διαίρεσις οἷον
ἐπανάστασις καρδίας, καὶ ἀρτηριῶν κατὰ μῆκος,
καὶ κατὰ πλάτος, αἰσθητὴ πρὸς τὴν ἄρσιν τῆς
ἁφῆς. Συστολή ἐστι συναγωγή, καὶ σύμπτω-
σις τούτων τὴν μὲν αἴσθησιν οὐ κινοῦσα, τὴν
δὲ εὐλόγῳ καὶ ἀκολούθῳ καταλαμβανομέ-
νη. Παλμός ἐστιν ἔπαρσις καὶ ὕφεσις σώματος
εἴκοντος, καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος ὑπὸ πνεύ-
ματος γινόμενος. οὐκ ἀεὶ παρακολουθῶν, ἀλλὰ
κατὰ χρόνους τινὰς γινόμενος. οἱ δὲ οὕτως. παλ-
μός ἐστιν ἔπαρσις καὶ ὕφεσις σωμάτων μυώ-
δων, ὑπὸ πνεύματος ἀποτελούμενος, οὐκ
ἀεὶ γινόμενος, ἀλλὰ κατὰ τίνας χρόνους. Μέ-
γας ἐστὶ σφυγμός, ὁ κατὰ μῆκος καὶ βάθος καὶ πλά-
τος τῆς ἀρτηρίας, ἐπὶ πολὺ διϊστάμενος γινόμε-
νος.

νος. Μικρὸς σφυγμὸς ἐστὶ, ὁ τοὐναντίον ἐπ᾽
ἐλάχιστον κατὰ μῆκος καὶ βάθος καὶ πλάτος ἐπαι
ρομένης τῆς ἀρτηρίας ἐπιτελούμενος. Μέσος
ἐστὶν, ὁ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων κατὰ τὸ μῆ
κος, καὶ κατὰ τὸν κύκλον ἀνάλογόν τε, καὶ περὶ
περιφερείας ὑποπιπτούσης. Πλήρης ἐστὶ σφυ-
γμὸς, ὁ διάμεσος πρὸς τὴν ἁφὴν ὑποπίπτων.
ὥστε αὐτὸν μὲν τὸν χιτῶνα τῆς ἀρτηρίας ἐπισω
μότερον δοκεῖν γεγονέναι. μάλιστα δὲ τὸ ἐντὸς
αὐτῆς ἅπαν ὑγρότερόν τε, καὶ σωματωδέστερον
καταλαμβάνεσθαι. Κενός ἐστι σφυγμὸς, καθ᾽
ὃν αὐτῆς τε τῆς ἀρτηρίας ἡ περιοχὴ παντάπα-
σιν, ἰσχνὴ, καὶ πομφολυγώδης ἐστὶ, καὶ τὸ ἔγχυ-
μα ἀμαυρὸν, καὶ ἐξίτηλον, οἷον καὶ ἑαυτῆς πιέσει
τοὺς δακτύλους κενεμβατήσεως ἀντίληψιν ὑπο
πίπτειν. Σκληρός ἐστι σφυγμὸς, ἐφ᾽ οὗ νευρώ-
δης, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀπόκριτος ἡ ἀρτηρία φαί
νεται. τότε καὶ τὸ ἔνδον πνεῦμα τεταμένον, ὥστε
καὶ τὴν πληγὴν ἔχειν τι ἀποπληκτικόν. Ἁπαλὸς
δὲ, ὁ ὑπεναντίος τῷ σκληρῷ, ἀνειμένην καὶ ἁπα
λὴν ἔχων τὴν ἀρτηρίαν, καὶ τὸ ἔνδον τὸ πνεῦμα
ἐκλελυμένον, καὶ τὴν πληγὴν προσηνεστέραν.
Ὑγρὸς ἐστὶ, ὁ ἁπαλὸς ὅσης τε καὶ τῆς ἐν αὐτῷ οὐ-
σίας προσηνοῦς ὑγρασία, καὶ τινὶ προσβάλλων.

Αὐχμηρὸς

Αὐχμηρός ἐστι σφυγμός, ὥστε ἐκδεδαπανῆσθαι μὲν τὴν ὑγρότητα, ξηρᾷ δὲ καὶ ἀερώδει ἀναθυμιάσει ἀναμεμῖχθαι. Σφοδρός ἐστι, ὁ τῇ κινήσει εὔτονος, καὶ βιαίαν ποιούμενος τὴν πληγήν. Ἀμυδρός ἐστιν, ὁ ἔκλυτον ἔχων τὸν τόνον, καὶ τὴν πληγὴν ποιούμενος ἀσθενῆ. Μέσος ἐστὶ σφυγμός, ὁ ἀναλογίαν τινὰ σώζων πρὸς ἑκάτερον τούτων. Ταχύς, ὁ σύντομον ἔχων τὴν διαστολήν, καὶ συστολήν. Τάξις, σφυγμοῦ ἐστί, σχέσις κατὰ μέγεθος ἢ σφοδρότητα, ἢ ῥυθμόν, ἢ ἄλλην τινὰ διαφοράν. Ἀταξία ἐστὶ, ἀκαταστασία μετὰ τῶν σφυγμοῦ διαφορ. οἱ δὲ οὕτως. ἄτακτος σφυγμός ἐστιν, ὁ ποτὲ μὲν πυκνότερος γενόμενος κατά τινας πληγὰς, ποτὲ δὲ ἀραιότερος. Ὁμαλότης ἐστὶν ἰσότης, μετὰ τινας τῶν σφυγμῶν διαφοράς. Ἀνωμαλία ἐστὶν, ἀνισότης σφυγμῶν, μετὰ τινας τῶν παρεπομένων αὐτοῖς διαφορῶν. οἱ δὲ οὕτως. Ἀνώμαλος σφυγμός ἐστιν, ἐφ᾽ οὗ ποτὲ μὲν σφοδρότεραι αἱ πληγαὶ γίνονται, ποτὲ δὲ ἀμυδρότεραι. Βάκχι. Ἡρόφιλ. εἶπε. Ῥυθμός ἐστι κίνησις, ἐν χρόνοις τάξιν ἔχουσα ὡρισμένην. Ζήνων δὲ Ἡροφίλειος εἶπε. ῥυθμός ἐστι τάξις τῶν ἐν οἷς διΐστανται αἱ ἀρτηρίαι πρὸς τοὺς ἐν οἷς συστέλλονται. Βέλτιον οὕτως ὁρίσασθαι. ῥυθμός ἐστιν ἀναλογία

ἀναλογία χρονικὴ τῶν πρὸς τοὺς σφυγμοὺς μερῶν, ποίαν σχέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους. ἑτέρως δὲ ἀφορίζεται οὕτως. ῥυθμός ἐστι σχέσις τῶν ἐν οἷς διΐστανται αἱ ἀρτηρίαι πρὸς τοὺς ἐν οἷς συστέλλονται.

Ἑτερόρυθμον λέγομεν τὸν ἑτέρας ἡλικίας ῥυθμὸν ἔχοντα. παράρυθμον φαμὲν τὸν ποσῶς προσεγγίζοντα τῇ ἡλικίᾳ, ἐφ' ἧς θεωρεῖται ῥυθμὸν μὲν ἔχοντα, μὴ παντάπασι δὲ ὄντα κατ' ἐκεῖνον. Τρομώδης ἐστὶ σφυγμός, ὁ μὴ ὁμαλήν, μὴ δὲ ἅπλουν τὴν πληγὴν ἀναφέρων, ἀλλ' οἷον κεκνισμένος τις. Ἐσκολιωμένος ἐστίν, ὁ μὴ ἐπ' εὐθείας τεταγμένης τῆς ἀρτηρίας ἀποτελούμενος παρὰ τὴν θέσιν. Ἀνώμαλος σφυγμὸς ἐστίν, ὁ κατὰ μέν τι μέρος ὑψηλότερος ἀποπίπτων, καὶ ἐπὶ πλεῖον διαφυσωμένης τῆς ἀρτηρίας, καὶ ἀνοιδαινομένης, κατὰ δέ τι ἐπὶ τὸ ποσόν, καὶ ὥσπερ ἀποστενοχωρουμένης κατὰ σφοδρότητα ἀνώμαλος, ὥσπερ κατὰ μέν τι μέρος τῆς ἀρτηρίας βιαιοτέραν τὴν ἐξαίρεσιν ποιούμενος. κατὰ δέ τι ὑποσυμβεβηκυῖαν, καὶ ἀσθενεστέραν. Μύουρος ἐστίν, ὁ παρὰ τὴν θέσιν, ὅταν τὰ μὲν ἐπάνω μέρη τῆς ἀρτηρίας συνάγηται, καὶ κάτω τοὐναντίον. ἐνταῦθα μὲν ἐπὶ πλεὸν ἀνευρύνηται. ἐν δὲ τοῖς ἐπάνω μέρεσιν συναιρεῖται. οἱ δὲ πλείους μυουρίζοντα

καλοῦσιν, ὅταν ἀπὸ μείζονος τῆς προσαγούσης
πληγῆς αἱ ἑξῆς καθ' ὑφαίρεσιν ἀεὶ τὸ μᾶλλον μι-
κρότεραι συντελοῦνται. ὀνομάζονται δὲ μύου-
ροι, καὶ οὕτως, ὅταν ἀπὸ τοῦ πυκνοῦ σφυγμοῦ
ἀραιότεροι σφυγμοὶ ἀποτελοῦνται. καλεῖται δὲ
μύουρος, καὶ ὅταν ἀπὸ τοῦ τάχεος βραδύτερος
ὁ σφυγμὸς μεταγίνεται. Δίκροτός ἐστιν, ὅταν
ἡ δοκοῦσα ἀποχώρησις τῆς ἀρτηρίας μὴ τελεία
γίγνεται, ἀλλὰ μελισμὸς καὶ ἐπίποσον ὑπα-
γωγῆς, ἢ τοῦ ἀνακοπέντος πνεύματος, εἶτα ἀπό-
θεσις τελεία τῆς ὀφειλομένης συστολῆς. Ἀρα-
χνοειδής ἐστιν ὁ μικρὸς, ὑπὸ βραχείας αὔρας σα-
λευομένης κινούμενος. Διαλείπων ἐστὶν, ὅταν
τῶν συστολῶν καὶ τῶν διαστολῶν ἀποτελουμένων,
ἑνὸς σφυγμοῦ χρόνου ἡ ἀρτηρία διαλείπει. οἱ δὲ
οὕτως. Διαλείπων ἐστὶ σφυγμὸς, ἐφ' οὗ οὐκ ἐπὶ
δύο μόνον, ἀλλ' ἐπὶ τρεῖς, ἢ καὶ ἐπὶ πλείους πλη-
γὰς ἐκλείπει διαστολὴν μίαν, ἢ καὶ δύο, ἢ καὶ
πλείους. Παρεμπίπτων ἐστὶ, ὅταν μετὰ δυοῖν
πληγῶν κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν κινούμενος ἐκ
φύτου τις μέση παρεμπίπτῃ πληγή. Ἐκλεί-
πων λέγεται σφυγμὸς, ἐφ' οὗ οὐκ ἐπὶ δύο μό-
νον, ἀλλ' ἐπὶ τρεῖς καὶ ἐπὶ πλείους πληγὰς
ἀκίνητος ἡ ἀρτηρία διαμένει. οἱ δὲ οὕτως. Ἐκ-
λείπων

λείπων ἐστὶ, ὁ ἀπὸ μεγέθους ἀρχόμενος, καὶ σφοδρότητος ἀεὶ μᾶλλον ὑφιών. καὶ μέχρι μὲν ἔχει τι μέγεθος, καλεῖται μυουρίζων ὁ τοιοῦτος. ὅταν δὲ ὑφιῇ, καὶ μικρότερος ὡς ἐπὶ τὸ μικρότερον ῥέπῃ, ἐκλείπων καλεῖται. Δορκαδίζων δὲ σφυγμὸς, ὅταν ἡ ἀρτηρία δόξασα διεσταλθαι, μὴ παντελῶς διεσταλμένη ἐφ᾽ ἑτέραν ἐπιπηδήσῃ ἀθροωτέρον, πρὶν ἔμφασιν συστολῆς παρέχειν. βιαιοτέρα δὲ ἡ δευτέρα γίνεται πληγή. Παλινδρομῶν δὲ ὁ ἐπὶ ποσὸν, ἐκβαίνων, τὸ μέγεθος ἢ τὴν σφοδρότητα, καὶ ἰδὶ τῶν ἄλλων, ἔπειτα εἰς τοσοῦτο πάλιν ἀποκαθιστάμενος. Μυρμηκίζων ἐστὶ μικρὸς, κενὸς, πυκνὸς, ἀμυδρὸς, πάντων ἐπὶ τὸ ἔσχατον κατηγμένος. ἢ οὕτως. μυρμηκίζων ἐστὶ, ἐφ᾽ οὗ γίνεται φαντασία περὶ τοὺς ἐπερειδομένους τῇ ἀρτηρίᾳ δακτύλους, οἱονεὶ μύρμηκος περιπατοῦντος, ὥστε καὶ μικρὸν εἶναι αὐτὸν, καὶ ἀμυδρόν. Φρενίτις δὲ παρακοπὴ διανοίας, μετὰ ὀξέως πυρετοῦ, καὶ κροκυδισμοῦ, καὶ διανοίας ἔκστασις, καὶ τῶν κατὰ σφυγμὸν ταύτης ἐμποδισμὸς, ἢ λήθη τοῦ φρονεῖν. ἢ παρακοπὴ φρενῶν σύντομος μετὰ τρόμου, καὶ φωνῆς ἀσαφείας, καὶ ψηλαφήσεως γινομένης

τοὐπίπαν ὑπὸ κακοήθους πυρετοῦ. Λήθαργος ἐστὶ, καταφορὰ δυσδιέγερτος μετὰ ἀγρείας, καὶ οἰδήματος φυσώδους σὺν ἀτονίᾳ τῶν στερεῶν αὐτῶν, καὶ τοῦ σφυγμικοῦ πνεύματος γινομένη, τοὐπίπαν ὑπὸ βληχροῦ καὶ κακοήθους πυρετοῦ. Γίνονται δὲ οἱ λήθαργοι, οἱ μὲν παθούσης τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ὑπὸ ἀποστάσει. Συνάγχη ἐστὶ πάθος περὶ τράχηλον, ὀξὺ, χαλεπὸν, πνιγμῷ τὸν παθόντα διάγον. ἢ οὕτως. συνάγχη ἐστὶ, φλεγμονὴ τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ τραχήλου, ὥστε ἐξογκοῦσθαι τὰ μέρη. τοῖς δὲ ἔνδοθεν τῶν παρισθμίων, ὥστε συμπάσχειν, καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, καὶ δυσπνεῖν. Σπασμός ἐστι περὶ νεῦροις καὶ μυσὶ γινόμενον πάθος, μετὰ τοῦ ἄνευ προαιρέσεως ἕλκεσθαι, ποτὲ μὲν ὅλον τὸ σῶμα, ποτὲ δὲ μέρος. Τέτανος ἐστὶ, ἀπότασις καὶ πῆξις, ἡ ἐν τῷ σώματι πάντων νεύρων τε καὶ μυῶν. ἢ οὕτως. τέτανος ἐστὶ σπασμὸς ἐπ' εὐθείας μετὰ τοῦ τὸν τράχηλον ἕλκεσθαι, καὶ τὰς σιαγόνας συνερείδειν τε τοὺς ὀδόντας, καὶ μήτε ἐπινεύειν τὸν τράχηλον δύνασθαι, μήτε ἀνανεύειν. Ἐμπροσθότονός ἐστιν, ὅταν ἕλκηται ὁ τράχηλος, καὶ εἰς τοὐπίσω ἀνακλᾶσθαι μὴ δύνηται.

Ὀπισθότονός ἐστι, ὅταν ὀπίσθεν ἕλκηται, καὶ εἰς τοὔμπροσθεν

τοὔμπροσθεν ἀνακλᾶσθαι μὴ δύνηται. Ἐπι-
ληψία ἐστὶ, ἐπίληψις διανοίας, καὶ τῶν αἰσθητη-
ρίων, μετὰ τοῦ πίπτειν ἐξαίφνης. ἐπισυμβαίνει δὲ
αὐτοῖς, καὶ ἀφρὸν φέρεσθαι διὰ τοῦ στόματος. Κά-
τοχος ἐστὶν, ἀναισθησία ψυχῆς μετὰ πήξεως τοῦ
παντὸς σώματος. εἴδη κατόχου τρία. ὁ μὲν γὰρ
ὑπνώδης, ὃς παράκειται ληθάργῳ. ὁ δὲ ἕτερος
ἐγρηγορὼς, ᾧ παράκειται τέτανος, καὶ ἡ ἐφ'
ὑστέρᾳ καλουμένη πνὶξ. τρίτον εἶδος κατόχου,
ὃν οὐκ ἄν τις ἀσυνέτως κάτοχον ὀνομάζοι φρενι-
τικόν. γίνεται γὰρ ἐκ μίγματος ἀῤῥωστημάτων,
κατόχου τε καὶ φρενίτιδος ὥσπερ καὶ ἡ τυφω-
νία, ὅπερ ἐστὶ λήθαργος, παρακοπτικὸς, ἢ παρακο-
πὴ ληθαργικὴ. Ἀποπληξία ἐστὶ καθολικὴ διανοί-
ας, μετὰ ἀναισθησίας καὶ παρέσεως τοῦ σώματος.
Διαφέρει δὲ ἀποπληξία παραπληξίας, ὡς μέρος
ὅλου. οἱ μὲν γὰρ ἀποπληκτικοὶ πάντως καὶ ἡμι-
πληκτικοί. οἱ δὲ ἡμιπληκτικοὶ οὐ πάντως, καὶ ἀπο
πληκτικοί. καὶ ὅτι οἱ μὲν ὑγιαίνοντες τὴν διά-
νοιαν παρειμένοι εἰσὶν τοῦ σώματος μέρος, ἢ μέ-
ρη. οἱ δὲ ἀποπληκτικοὶ, καὶ ταῦτα, καὶ τὴν διά-
νοιαν, καὶ τὸ ὅλον. Παραπληκτικοὶ λέγονται,
οἷς μόνα τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ αἱ παρέσεις γί-
νονται. Περιπνευμονία ἐστὶ, φλεγμονὴ πνεύμο-

νος μετὰ πυρετοῦ ὀξέος, καὶ δυσπνοίας. γίνεται δὲ
ἐπ' αὐτῇ καὶ ἐρυθρὰ τὰ μῆλα. Πλευρῖτις
ἐστὶν ὀδύνη πλευροῦ, ἢ ὑπεζωκότος, διατείνου-
σα μέχρι κλειδὸς, καὶ ἀκρωμίου, καὶ ὠμοπλάτης
σὺν ὀξεῖ, καὶ ἀδιαλείπτῳ πυρετῷ μετ' ὀδύνης
νυγματώδους ὁμοῦ, καὶ φρίκης, καὶ δυσπνοίας,
καὶ βηχός. Καρδιακὴ διάθεσις ἐστὶ, τῆξις τοῦ ἐμ-
φύτου τόνου, καὶ πάρεσις. γίνεται τοὐπίπαν
ἐπὶ στόματι γαστρὸς κακοπραγοῦντι, καὶ στομά-
χῳ μεθ' ἱδρώτων ἀκατασχέτων. τίνες δὲ ᾠήθη-
σαν, ὅτι καρδίᾳ φλεγμαινούσῃ γίνεσθαι τὸ πά-
θημα, καὶ διὰ ταύτην τοῦ τόνου τὴν ἔκλυσιν,
καρδιακὴν, ἤτοι διάθεσιν, ἢ συγκοπὴν ἐκάλε-
σαν τὸ συμβαῖνον. Ἐμπνευμάτωσις ἐστὶν, ὅ-
ταν πλεῖον πνεῦμα γινόμενον κατέχηται ἐν στο-
μάχῳ, καὶ διατείνῃ αὐτὸν, καὶ τὴν κοιλίαν μεθ'
αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἐμποδίζεσθαι τὴν τῆς τροφῆς οἰ-
κονομίαν. Χολέρα ἐστὶ πάθος, καὶ κάτοξυ, καὶ
χαλεπὸν, ἢ παραυτίκα τὸν ἄνθρωπον εἰς κατάῤ-
ῥουν ἀπήνεγκεν δι' ἐμέτων, ἢ καὶ ἐκ διαῤῥοίας,
καὶ πολλῆς ἐκκρίσεως εἰς στρόφον, καὶ μικρὸν ὕστε-
ρον εἰς πυρετοὺς ἀπέστη δυσεντεριώδεις. ἢ οὕ-
τως. χολέρα ἐστὶ πάθος ὀξὺ, μετ' ἐμέτων πολλῶν
χολωδῶν, ἢ ὑποχωρήσεων τῆς κοιλίας, μετὰ
τὸ συνελ-

τὸ συνέλκεσθαι τὰς γαστροκνημίας, καὶ καταψύχεσθαι τὰ ἄκρα. Γίγνονται δὲ ἐπὶ αὐτῶν οἱ σφυγμοὶ μικρότεροι, καὶ ἀμυδρότεροι. Ἰλεὼς δέ ἐστι φλεγμονὴ ἐντέρων, ὥστε μήτε φύσας μήτε διαχωρήματα διεξιέναι, στρόφους δὲ ἰσχυροὺς παρακολουθεῖν, καὶ ἀλγήματα ὑπερβεβηκότα. Ἴκτερος ἐστὶν ἀνάχυσις χολῆς εἰς τὸ δέρμα, ὥστε βάπτεσθαι τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ χλωρὰν ἀποτελεῖσθαι, καὶ κακοῦσθαι τὸ δέρμα, καὶ λευκὰ, καὶ αὐτοῖς αἱ κατὰ κοιλίαν διαχωρήσεις γίγνονται. Μανία δέ ἐστιν ἔκστασις τῆς διανοίας, καὶ παραλλαγὴ τῶν νομίμων, καὶ τῶν ἐν τῷ ὑγιαίνειν ἐθῶν, ἄνευ πυρετοῦ. Μελαγχολία δέ ἐστι πάθος, βλάπτον τὴν γνώμην μετὰ δυσθυμίας ἰσχυρᾶς, καὶ ἀποστροφῆς τῶν φιλτάτων, γιγνόμενον ἄνευ τοῦ πυρετοῦ. τισὶ δὲ αὐτῶν καὶ χολὴ προσγενομένη πολλὴ μέλαινα βλάπτει στόμαχον, ὥστε καὶ ἀπεμεῖσθαι, καὶ οὕτως τὴν γνώμην συγκακοῦσθαι.

Κεφαλαία δέ ἐστι πάθος, πόνον κεφαλῆς ἐπιφέρων ἀνυπόστατον κατὰ περιόδους τινας, ὥστε καὶ ἦχον εἶναι ἐν τοῖς ὠσὶ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνερευθεῖς καὶ προπετεῖς ὑπάρχειν. συνδιατείνονται δὲ αὐτοῖς καὶ αἱ ἐν τῷ μετώπῳ φλέβες, καὶ ἔρευθος ἀμφὶ τὸ πρόσωπον ἴσχουσι.

Ἑτεροκρανία ἐστὶν, ὁπόταν περὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἢ τὸ δεξιὸν τῆς κεφαλῆς πόνος παρέπεται. καὶ ποτὲ μὲν ἐπιτάσεις, ποτὲ δὲ ἀνέσεις ἐπιφέρει. Σκοτωματικοὶ καλοῦνται, οἷς παρακολουθοῦσι σκοτώσεις, καὶ δοκοῦσι περιφέρεσθαι αὐτοῖς τὴν κεφαλὴν, μετὰ τοῦ καὶ μαρμαρυγὰς αὐτοῖς παρέπεσθαι. Κατάῤῥους ἐστὶν, ὑγρῶν πολλῶν καταφορὰ διὰ τῶν τρημάτων τῆς ὑπερώας, πολλὴ διὰ τῶν μυξωτήρων. ὥστε σὺν τῇ ἀποκρίσει τῶν ὑγρῶν, καὶ πνεῦμα συνεκκρινόμενον ἦχον τινὰ ἐκτελεῖν. Ὑδροφοβός ἐστι πάθος ὑπὸ δήγματι κυνὸς μαινομένου γιγνόμενον. μετὰ τοῦ ἀποστρέφεσθαι τὸ ποτὸν, καὶ σπᾶσθαι, καὶ συντείνεσθαι. γίνεται δὲ αὐτοῖς καὶ παρακοπή. Βούλιμος ἐστὶ διάθεσις, καθ' ἣν ἐπιζήτησις ἐκ μικρῶν διαλειμμάτων γίνεται τροφῆς. ἐκλύονται δὲ, καὶ καταπίπτουσι, καὶ ἀχροοῦσι, καὶ καταψύχονται τὰ ἄκρα, θλίβονταί τε τὸν στόμαχον, καὶ σφυγμὸς ἐπ' αὐτῶν ἀμυδρὸς γίνεται. Φαγέδαινα ἐστὶ κατασκευὴ, καθ' ἣν ὀρεγόμενοι πολλῆς τροφῆς, καὶ λαμβάνοντες ἄμετρον οὐ κρατοῦσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἐξεράσαντες πάλιν ὀρέγονται. Φθίσις ἐστὶν, ἕλκωσις τοῦ πνεύμονος, ἢ θώρακος, ἢ φάρυγγος, ὥστε βῆχα παρακολουθεῖν, καὶ πυρετὸς βληχρὸς,

ἕλκη χρὸς, καὶ συντήκεται τὸ σῶμα. Φθίσις μὲν γὰρ ἐστὶν, ἡ λεγομένη κοινῶς πᾶσα σώματος μείωσις τε καὶ σύντηξις. Φθόη δὲ ἡ ἰδίως ἐφ' ἕλκει σύντηξις τε καὶ μείωσις τοῦ σώματος. εἴρηται δὲ φθίσις ἀπὸ τοῦ φθίνειν, ὅπερ ἐστὶ μειοῦσθαι. Δυσπνοικοί εἰσιν, ἐφ' ὧν οἱονεὶ στενοχωρούμενον ἐκπνεῖται τὸ πνεῦμα. Ἆσθμα ἐστὶ πάθος, ἐπείξιν ἰσχυρὰν περὶ τὴν ἀναπνοὴν, καὶ δυσπνοίαν ἐπιφέρον, μετὰ τοῦ ἢ γονίους ἀνακαθίζειν, ἢ ὀρθοπνεῖσθαι. Ἡπατικοί εἰσιν, οἷς ἥπατος πόνος παρακολουθεῖ χρόνιος μετ' ἐπάρματος, καὶ σκληρίας, καὶ ἀχροίας τοῦ σώματος. ἐπιπυρέττουσι δὲ περικαῆ πυρετὸν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῖς ἐπιξηραίνεται. Σκιρρούμενον ἧπαρ ἐστὶ, ὅταν ὄγκος ἡ περὶ αὐτὸ σκληρὸς, καὶ ἀντίτυπος πρὸς τὴν ἀφὴν, καὶ ἀνώδυνος. Σπληνικοί εἰσιν, οἷς φλεγμήναντες οἱ σπλῆνες εἰς τὴν φύσιν οὐκ ἀποκαθίστανται, οὐδὲ ἀποφλεγμαίνουσιν. ἀλλ' αὐτοῖς παραμένει ἡ σκληρία, ὥσπερ ἢ κατὰ τὰς νόσους ῥευματίζεται. ἀλλάσσεται δὲ καὶ αὐτοῖς, καὶ ἡ κατὰ φύσιν χρόα τοῦ σώματος.

Σκίρρος ἐστὶ τοῦ σπληνὸς, ὅταν μείζων ὁ σπλὴν ὑποπίπτῃ, ἢ λίαν σκληρὸς, καὶ διωγκωμένος. Διάρροια ἐστὶ ῥευματισμὸς, πλειόνων κοιλίας, ἄνευ

 φλεγμονῆς,

φλεγμονῆς καὶ ἑλκώσεως, πολυχρόνιος. Κοιλιακὴ διάθεσίς ἐστι, ῥευματισμὸς κοιλίας, οὐ πρόσφατος, ἀλλὰ χρόνιος, μετὰ στρόφων καὶ πολλῶν ἀναχωρήσεων μετὰ τοῦ ἰσχναίνεσθαι τὸ σῶμα. Δυσεντερία ἐστὶν ἕλκωσις ἐντέρων, μετὰ φλεγμονῆς καὶ ἐκκρίσεως αἱματωδῶν, ἢ τρυγωδῶν, ἢ δὲ καὶ ἀπολυμμάτων, μετὰ τοῦ δάκνεσθαι καὶ ἀλγεῖν τὴν κοιλίαν, καὶ τὰ ἔντερα. Τεινεσμός ἐστι διάθεσις, περὶ τοῖς κάτω μέρεσι, καὶ αὐτῷ τῷ ἀπευθυσμένῳ, ὥστε πολλὰς μὲν τὰς ἐξαναστάσεις καὶ προθυμίας γίνεσθαι, ὀλίγας δὲ τὰς ἀποκρίσεις. Λιεντερία ἐστὶ πάθος ἐπὶ δυσεντερίᾳ τὰ πολλὰ γινόμενον, ὥστε ἤδη τὰς οὐλὰς τὰς ἐπὶ ταῖς ἑλκώσεσι γεγενημένας πυκνωτέρων, καὶ λειοτέρων, καὶ ἀπονοτέρων γινομένων, ἀνάγκη πρὸ τοῦ πεφθῆναι διατρέχειν τὰ λαμβανόμενα σιτία ὀξέως ἐπὶ τὰς ἐκκρίσεις ἀμιγῆ, ἄπεπτα οἷα κατεπόθη.

Κωλικὴ διάθεσίς ἐστι, κατασκευὴ χρόνιος, περὶ τὸ κῶλον, μετὰ τοῦ εἰς διάλημμα ἀλγήματα ἐπιγίνεσθαι ἀνυπόστατα, καὶ δυσπνοεῖν, καὶ ἐφιδροῦν, καὶ περιψύχεσθαι. Ὕδρωψ ἐστὶν ὁ ἀνασάρκα, ἐφ᾽ ᾧ τὸ σῶμα ὅλον ἐξοίδηκε, καὶ περικλύζεται ὑπὸ ὑγροῦ. διαστρέφεται δὲ αὐτῶν καὶ τὰ αἰδοῖα,

καὶ

καὶ ἀνορεκτοῦσι. παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ πυρετός. Ὕδρωψ ἀσκίτης ἐστὶν, ἐφ' ᾧ ἡ κοιλία, καὶ ὄσχεον, καὶ σκέλη ἐξοιδίσκεται. τὰ δὲ ἄνω ἰσχνὰ γίνεται ἀπολεπτυνόμενα. Ὕδρωψ τυμπανίας ἐστὶν, ἐφ' οὗ πλέον μὲν τὸ πνεῦμα, ὀλιγότερον δὲ τὸ ὑγρὸν εὑρίσκεται. καὶ εἴτις ἅψεται, ἦχος ἀποτελεῖται. Νεφρῖτις ἐστὶ φλεγμονὴ νεφρῶν, μετ' ἀλγήματος σφοδροῦ, ποτὲ δὲ καὶ δυσουρίας, καὶ ἰνωδῶν ἀποκρίσεων, ἢ ψαμμωδῶν, μετὰ αἵματος ὀλίγου. Λιθίασις ἐστὶ γένεσις ἐν κύσει λίθου, δι' ὃ κωλύεται ἡ τοῦ οὔρου ἔκκρισις. ἑτέρως. Λιθίασις ἐστὶ πάθος, διατάσεις τῆς κύστεως ἐπιφέρον. συνδιατείνεται δὲ αὐτῇ καὶ ἦτρον, καὶ τῆς ποσθῆς ἅπτονται θαμινά. ἐπιγίνονται δὲ αὐτοῖς καὶ ἰσχουρίαι, ὅταν περαιωθεὶς ὁ λίθος ἀποφράξῃ τὰς ὁδοὺς τῶν περιττωμάτων.

Στραγγουρία ἐστὶ, ἡ κατὰ στράγγα τοῦ οὔρου ἔκκρισις. Ἰσχουρία ἐστὶ, παντελὴς τοῦ οὔρου ἐπίσχεσις, κίνδυνον ἐπιφέρουσα. ἐπέχεται δὲ τὸ οὖρον κατὰ τρόπους ὀκτὼ, διὰ φλεγμονὴν, διὰ σκίρρον, δι' αἵματος θρόμβωσιν, διὰ παράλυσιν, διὰ πρόπτωσιν τοῦ λίθου, διὰ νευρικὴν συμπάθειαν, δι' ἕλκωσιν, διὰ λιθίασιν. Ἐν νεφροῖς γίνονται λίθοι, ἔνθα κατ' ἐκείνων τῶν σωμάτων πλῆθος συνέλθῃ χυμῶν

παχέων

παχέων ἅμα πυρετώδει θερμότητι. Γονόῤῥοια δὲ ἀπόκρισις, ἐπιφέρουσα σπέρματος νόσημα, μετὰ τοῦ τήκεσθαι τὸ σῶμα, καὶ ἀχρούστερον ἀποτελεῖσθαι. γίνεται δὲ ἀτονησάντων τῶν σπερματικῶν ἀγγείων, ὥστε τρόμῳ τινὶ παρειμένων, αὐτῶν μὴ κρατεῖσθαι τὸ σπέρμα. Σατυρίασις ἐστὶ πάθος, μετὰ ἐντάσεως αἰδοίου γιγνόμενον, μετὰ τοῦ τείνεσθαι αὐτοῖς τὰ μόρια. δὲ οἷς καὶ σπέρματος ἐξακοντισμὸς μετ' ἡδονῆς γίγνεται. παραφέρονται δὲ τὴν γνώμην, καὶ νεύρων τάσις, καὶ σπέρματος γίνεται. Ἰσχιὰς δὲ πολυχρόνιον καὶ δυσλυτον τοῦ ἰσχίου ἄλγημα. ἢ οὕτως. ἰσχιάς ἐστὶ νόσος, πόνον ἰσχυρὸν ἐπιφέρουσα ἰσχίου, κατὰ περίοδον, ὥστε αὐτοῖς τὸν τόπον καὶ μέχρι ἰγνύας καὶ γαστροκνημίας παρακολουθεῖν. Ἀρθρίτης ἐστὶν φλεγμονὴ, συνισταμένη περὶ τοῖς ἄρθροις ἔμμονος, πόνον ἰσχυρὸν ἐπιφέρουσα παρεχόντων νεύρων. Ποδάγρα δὲ, πάθος περὶ τοῖς ποσὶ γιγνόμενον, πόνον ἐπιφέρον πασχόντων τῶν νεύρων, οἷς μὲν μετὰ πυρώσεως, οἷς δὲ μετὰ ψύξεως. Παράλυσις ἐστὶ πάθος, βλάπτον τὴν προαιρετικὴν κίνησιν, περὶ μέρεσιν, ἢ μέρει τινὶ γινόμενον. ἀποτελεῖται δὲ παθόντων τῶν νεύρων, καὶ τῶν μυῶν. Σκελοτύρβη ἐστὶν εἶδος παραλύσεως,

ραλύσεως, ὥστε περιπατεῖν ἐπ' εὐθείας μὴ δύνασθαι, καὶ ποτὲ μὲν κατ' εὐθὺ, ποτὲ δὲ ὁμώνυμον εἰς τὰ δεξιὰ περιφέρειν, ἢ τὸ δεξιὸν, εἰς τὰ ἀριστερά. καὶ ποτὲ μὲν ἐπισύρειν τὸ σκέλος, ὥσπερ οἱ ἀναβαίνοντες τι μέγα. Πήρωσις δέ ἐστι στέρησις, ἢ ἐμποδισμὸς ἐνεργείας φυσικῆς, ἢ ἀφαίρεσις τινὸς μορίου. Λέπρα ἐστὶν μεταβολὴ τοῦ χρωτὸς ἐπὶ παρὰ φύσιν μετὰ τραχύτητος καὶ κνησμῶν, καὶ πόνων, καὶ λεπίδας ἀποπίπτειν. ἔσθ' ὅτε μὲν οὐ, ἔστι ὅτε δὲ καὶ ἐπινέμεται πλείονα μέρη τοῦ σώματος. Ἐλέφας ἐστὶ πάθος παχὺ τὸ δέρμα, καὶ ἀνώμαλον παρασκευάζον, καὶ πελιδνὸν τὸ χρῶμα, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν. ἀναβιβρώσκεται δὲ χειρῶν καὶ ποδῶν τὰ ἄκρα, καὶ ἰχῶρα ἀφίησι πελιδνὸν καὶ δυσώδη.

Λειχὴν ἐστὶ τραχύτης ἐπιφανείας, μετὰ πολλοῦ κνησμοῦ. Τὰ ἀνωτάτω μέρη τῆς ἰατρικῆς ἐστὶ δύο, θεωρία καὶ πρᾶξις. προηγεῖται δὲ τῆς πράξεως ἡ θεωρία. θεωρῆσαι γάρ τι πρότερον χρὴ, ἔπειτα οὕτως πρᾶξαι. ἀρχὴ γὰρ τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων τριβῆς, ἡ διὰ τοῦ λόγου διδασκαλία. μέρη τῆς ἰατρικῆς, ἃ καὶ εἴδη τινὲς ἐκάλεσαν, ἐστὶ πέντε, φυσιολογικὸν, παθογνωμονικὸν, διαιτητικὸν, ὑλικὸν, θεραπευτικόν. Φυσιολογικὸν μὲν οὖν

δή,

ἐστὶ, τὸ περὶ τὴν θεωρίαν τῆς διοικούσης ἡμᾶς, καὶ οἰκονομούσης φύσεως γιγνόμενον. Παθογνωμονικὸν δὲ τὸ περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν παρὰ φύσιν ὄν. Διαιτητικὸν δὲ τὸ περὶ τὴν δίαιταν τῶν τε ὑγιαινόντων, καὶ τῶν νοσούντων. Ὑλικὸν δὲ, τὸ περὶ τὴν ἰωμένην τὸ σῶμα ἡμῶν ὕλην ἔχον.

Θεραπευτικὸν δὲ, τὸ περὶ τὴν ἴασιν καὶ ἀποκατάστασιν αὐτῆς πραγματευόμενον. Φλεγμονὴ ἐστιν ἐν μήτρᾳ, ἡ μετὰ πόνου γιγνομένη ὑπὸ γαστρίου καὶ βουβώνων καὶ πυρετῶν, ἐφ' ἧς καὶ βρέγμα ὡς πόνος, καὶ τενόντων συνολκὴ, καὶ ὀφθαλμῶν ὀδύνη. Ἀπόστημα ἐν μήτρᾳ ἐστὶν, ὅταν ὁ πόνος ἐπιτεταμένος, καὶ σφύζει, καὶ διατείνει τὸ ἄλγημα ἕως ἤτρου, καὶ βουβώνων, καὶ ὀσφύος, καὶ πυρετοὶ προσγίνονται. Ὑστερικὴ πνὶξ ἐστὶ πάθος, δι' ἀναδρομὴν ὑστέρας γιγνόμενον, κατάπτωσιν καὶ ἀφωνίαν ἐπιφέρει, ὥστε καὶ τὴν ἀναπνοὴν αὐταῖς οὐκέτι δήλην γίγνεσθαι, μετεωρίζεσθαί τε τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τὸν σφυγμὸν ἔχειν ἀμυδρὸν, καὶ βραδύν. Γυναικεῖος ῥοῦς ἐστὶ φορὰ ὑγρῶν, διὰ μήτρας, ἐπὶ πλείονα χρόνον ὑπὸ ἀποκρίσεως αὐτῇ γινόμενος. Ῥοῦς λευκὸς ἐστὶν, ὅταν λευκὰ ᾖ τὰ ἀποκρινόμενα, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ οἰδήματα, καὶ τὰ ὑποφθάλμια ἐποιδίσκεται.

διΐσκεται. γυίαις δὲ καὶ ἡ γαστὴρ, καὶ τὰ σκέλη.

Ῥοῦς πυῤῥὸς ἐστὶν, ὅταν, ὑπόπυῤῥος ἡ ἀπόκρισις, καὶ ὀδύναι ἐν τῇ ὀσφύϊ καὶ ἐν τοῖς βουβῶσι γίγνονται. Ῥοῦς ἐρυθρὸς ἐστὶν, ὁπόταν τὸ ἀποκρινόμενον μὲν ὂν τοιοῦτον, οἷον ἀπὸ νεοσφαγοῦς ἱερίου αἷμα καὶ θρόμβοι ἐμπίπτουσιν, καὶ ὀδύνη ἔχει, καὶ πῦρ, καὶ βρυγμὸς, καὶ πόνος εἰς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα, καὶ τὸ ὑπογάστριον. Ῥοῦς μέλας ἐστὶν, ὅταν μέλαιναι αἱ ἀποκρίσεις, καὶ δυσαισθησία τοῦ σώματος, καὶ ὀδύνη ἡ εἰς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἰσχναίνονται. Ἐρυσίπελας ἐν μήτρᾳ ἐστὶν ἐπειδὰν ὀδυνωμένη ἡ ὑστέρα ὁμοία ἡ τοῖς ὑπὸ πυρὸς καιομένοις δυσυποίστοις, καὶ ἡ πύρωσις ἐπ' ἐνίων μεταβαίνουσα ἄλλοτε ἐπὶ ἄλλους τόπους τῆς ὑστέρας. Σκλήρωμα ἐστὶν ὄγκος ὑπόσκληρος, περί τι μέρος τῆς μήτρας γιγνόμενος, τὰ πολλὰ ἐπὶ φλεγμοναῖς μενάσαις ἐπιτελούμενος.

Σκιῤῥὸς ἐν μήτρᾳ ἐστὶ διάθεσις, περί τι μέρος αὐτῆς, ὥστε εἰς σκληρείαν ἀντίτυπον, ὀχθώδης, ἀνώμαλος, ἄπονος τὰ πολλά. Καρκίνωμα ἐν μήτρᾳ ἐστὶν αὐτῆς ἑλκώσεως ὄγκος ἀνώμαλος, ὀχθώδης.

Πάθη τριχῶν ἐστὶν ἐννέα. ῥοπάλωσις, διχοφυΐα, θραῦσις, ἀτροφία, ξηρασία, πολίωσις, ῥύσις, ἀλωπεκία, ὀφίασις. Ῥοπάλωσις, ἐστὶ κατὰ τὸ ἄκρον

τὸ ἄκρον τῶν τριχῶν ἀμερὴς σχέσις, μετὰ τοῦ μηκέτι συναύξεσθαι. Θραῦσις δὲ ἀνώμαλος τριχῶν ἀπόπτωσις παραπλησία τοῖς ἀεὶ καλίδος κεκαρμένοις. Ἀτροφία δὲ τριχῶν ἐστὶ, ὑπερβάλλουσα ἰσχνότης μετὰ τοῦ μηκέτι συναύξεσθαι. Ξηρασία δέ ἐστιν χνοώδης τριχῶν ἐπιφάνεια, παραπλησία ταῖς ὑπὸ κονιορτοῦ μολυνομένοις. Πολίωσις δέ ἐστι μεταβολὴ τριχῶν, ἐπὶ τὸ λευκὸν, πρὸ τῆς καθηκούσης ἡλικίας. Ῥύσις τριχῶν ἐστὶν, ἀπόπτωσις ἀκολουθοῦσα ὡς ἐπίπαν μὲν τοῖς φθίνουσι, καὶ τοῖς ἀνακομιζομένοις δὲ ἐκ νόσου μακρᾶς. Ἀλωπεκία δέ ἐστι μεταβολὴ τοῦ χρώματος, ἐπὶ τὸ λευκότερον, δι᾽ ἣν χρονίζουσαι αἱ τρίχες ῥιζόθεν ἀποπίπτουσιν. Ὀφίασις δέ ἐστι μεταβολὴ τοῦ χρώματος, ὁμοία τοῖς προειρημένοις, ἐπὶ τὸ μᾶλλον πυκνότερον, μετὰ τοῦ σκολιοῦσθαι τὴν ψίλωσιν. Διαφοραὶ τῶν ἐν κεφαλῇ καταγμάτων ὀκτὼ, ῥωγμὴ, ἐκκοπὴ, ἐγγίσωμα, ἐκπίασμα, καμάρωσις, ἀποσκεπαρνισμὸς, ἄπαγμα, θλάσμα, ἀπήχημα. ἔνιοι δὲ τὸ μὲν θλάσμα εἶναι οὔ θέλουσι. τὸ δὲ ἀπήχημα τῇ ῥωγμῇ ὑπάγουσι. Ῥωγμὴ ἐστὶν, ὀστοῦ διακοπὴ, ἐπιπολαῖος, εὐθεῖα, καὶ ἤτοι στενὴ, ἢ πλατεῖα.

Ἐκκοπὴ ἐστὶν ὀστοῦ διακοπὴ, μετὰ τοῦ ἀκλα-

τον

τον εἶναι τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν. Ἐγγίσωμα ἐστὶν ὀστοῦ διακοπὴ, μετὰ τοῦ τὸ διακείμενον εἰς τὸ βάθος ὑποκεχωρηκέναι, καὶ ἐπιληλυθέναι τῶν ἀπαθεῖ ὀστῷ. Ἐκπίασμα ἐστὶν ὀστοῦ πολυμερὴς διακοπὴ, μετὰ τοῦ τάσιν διαφῶν τῶν ὀστῶν εἰς τὸ βάθος ὑποκεχωρηκέναι, καὶ θλίβειν τὴν μήνιγγα. Ἀποσκεπαρνισμὸς ἐστὶν, ὀστοῦ ἀποκοπὴ, μετὰ τοῦ διακεκομμένου ὀστοῦ τετραῦσθαι. Καμάρωσις δ' ἐστὶν ὀστοῦ διακοπὴ, μετὰ τοῦ τὸ ὀστοῦν ἅμα κεκλᾶσθαι ἐξ ἀμφοτέρων, ὡς παραπλησίως καμάραις ἐσχηματίσθαι. Ἄπαγμα ἐστὶν ὀστοῦ διακοπὴ ἐπιπόλαιος, ἢ καὶ βαθεῖα, κατ' αὐτὰ κείμενα μέρη τοῦ τραύματος. Θλᾶσμα ἐστὶν ὑποχώρησις τοῦ κρανίου εἰς τὸ βάθος, δίχα κατάγματος. γίνεται δὲ ἐπὶ τῆς παιδικῆς μάλιστα ἡλικίας. νοήσεις δὲ σαφέστερον τὸ εἰρημένον, ἐπὶ τῶν κασσιτερίνων σκευῶν τοῦτο συμβαῖνον θεασάμενος. περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γίνεται πάθη, φλεγμοναὶ, ῥεύματα, ἕλκωσις. ἑλκώσεων τῶν περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς διαφοραὶ, ἄργεμον, νεφέλιον, ἐπίκαυμα, βόθριον, φλυκτὶς, λεύκωμα, ἄνθραξ, μυοκέφαλον, πύωσις, ὄνυξ, σταφύλωμα. ταῦτα μὲν πληγῆς. τὰ δὲ αὐτῆς πληγῆς ἑλκώσεως πάθη, μυδρίασις, φθίσις, ἀτρο-

 φία,

φία, νυκτάλωψ, ὑπόχυσις, γλαύκωμα, παράλυσις, μυοπίασις, στραβισμὸς, πτερύγιον, ἐγκανθὶς, πρόπτωσις, χήμωσις, σύγχυσις. Φλεγμονὴ μὲν οὖν ἐστιν οἴδημα περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, μετ' ἐρυθήματος καὶ πολλῆς θερμασίας καὶ δυσκινησίας, καὶ νυγμῶν γινομένων. Ῥεῦμα ἐστιν, ὑγρῶν λεπτῶν φορὰ ἀκατάσχετος καὶ ἀπροαίρετος. Ἕλκωσις δέ ἐστι ῥῆξις περὶ τὸν κερατοειδῆ, ἤτοι ἐκ πληγῆς, ἢ γενναίας φλεγμονῆς γινομένη.

Ἄργεμον δέ ἐστιν ἕλκωσις κατὰ μὲν τὸ μέλαν λευκὴ φαινομένη, κατὰ δὲ τὸ λευκὸν ὑπέρυθρος.

Νεφέλιον δέ ἐστιν ἀχλὺς, ἢ ἕλκωσις ἐπιπόλαιος ἐπὶ τοῦ μέλανος. Ἐπίκαυμα δέ ἐστιν ἕλκωσις ἐσχαρώδης, περὶ τὸ μέλαν ἐπιγινομένη, καὶ μὴ μένουσα. Βόθριον δὲ κοῖλον ἕλκος, ἢ καθαρὸν, ἐπὶ τοῦ μέλανος. Φλυκτὶς ἐστιν ἀπόστασις, περὶ τὸ μέλαν, περιέχουσα ὑγρασίαν μετὰ φλεγμονῆς καὶ ῥεύματος. Λεύκωμα δέ ἐστιν ἀφ' ἑλκώσεως οὐλὴ παχεῖα καὶ βαθεῖα. Μυοκέφαλον δέ ἐστιν ἀφ' ἑλκώσεως μικροτάτη ἔκπτωσις τοῦ ῥαγοειδοῦς, περὶ τὸ μέλαν, παραπλησία μυίας κεφαλῇ. Ἄνθραξ δέ ἐστιν ἐσχαρώδης ἕλκωσις μετὰ νομῆς καὶ ῥεύματος, ἐνίοτε καὶ βουβώνων καὶ πυρετοῦ.

Γύωσις, ἢ ὄνυξ, δέ ἐστι συλλογὴ πύου, κατὰ τὸ μέλαν

λαν, μετὰ φλεγμονῆς πρὸς τῇ ἴριδι, παραπλη
σία ὄνυχι. Σύγχυσις ἐστί ποτε μὲν ἐκ πληγῆς,
ποτὲ δὲ ἐξ αὐτομάτου ῥῆξις τῶν ἐν βάθει χιτώ
νων μετὰ προχύσεως τῶν ὑγρῶν, καὶ ἀλλοιώσεως
τῆς κόρης. Μυδρίασις ἐστὶν ἀμαύρωσις τοῦ ὁρα-
τικοῦ ταραχθέντων τῶν ὑγρῶν. Φθίσις ἐστὶ μείω
σις τῆς κόρης, μετὰ ἀμυδρώσεως. Ἀτροφία ἐστὶ
μικρότης ὅλου τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τῆς κόρης, μετ'
ἀμαυρώσεως. Νυκτάλωψ ἐστὶ πάθος καὶ διά
θεσις ὀφθαλμῶν, δίχα φανερᾶς αἰτίας. συμβαί
νει δὲ τοῖς οὕτω διακειμένοις, ἡμέρας μὲν μὴ ὁρᾶν,
νυκτὸς δὲ βλέπειν. Γλαύκωμα ἐστὶ τῶν κατὰ
φύσιν ὑγρῶν, εἰς τὸ γλαυκὸν χρῶμα μεταβολή.
Σταφύλωμα ἐστὶ ἔπαρμα, κατὰ τὴν τῆς κόρης τό
πον, ἐμφερὲς ῥαγὶ σταφυλῆς. Πρόπτωσις ἐστὶν,
ὅταν ὑπό τινος βιαίας πληγῆς ἀγχονισμοῦ μετὰ
συνεχοῦς πυρετοῦ, ἢ κεφαλαλγίας, ὀφθαλμὸς
προπίπτῃ. Μυωπίασις ἐστὶ διάθεσις, ἐκ γενε-
τῆς, δι' ἣν τὰ μὲν πλήσια ὁρῶμεν, τὰ δὲ πόῤῥω
θεν, ἢ ἐπὶ βραχὺ, ἢ οὐδὲ ὅλως. Στραβισμὸς
ἐστὶν παράλυσις τῶν περὶ τὸν ὀφθαλμὸν μυῶν,
οὐχ ὅλων, ἀλλ' ἐνίων, δι' ἣν αἰτίαν ἢ ἄνω, ἢ κά-
τω, ἢ εἰς τὰ πλάγια νεύουσιν οἱ ὀφθαλμοί.
Ἵππος ἐστὶ διάθεσις ἐκ γενετῆς, καθ' ἣν ἀστα-

τοῦσι, καὶ ἀεὶ κινοῦσιν οἱ ὀφθαλμοί, κίνησιν ὑπομένοντες ἐν κλόνῳ ἢ βόμβῳ ἀδιαλείπτῳ καθεστηκυῖαν. Ταύτην τὴν διάθεσιν Ἱπποκράτης ἐκάλεσεν ἵππον. τὸ δὲ πάθος τοῦ στηρίζοντος ἐστὶ τὸν ὀφθαλμὸν μυός, ὃς περιείληφε τὴν βάσιν τοῦ βλεπτικοῦ ὀργάνου. Χήμωσις ἐστὶν ἔπαρμα τοῦ περιοφθαλμίου ὑμένος, ὃ τὸ λευκὸν προσαγορεύουσιν, πάθος ὅμοιον λευκῇ σαρκί. Περὶ τὰ βλέφαρα, καὶ τοὺς κανθοὺς συνίσταται πάθη ταῦτα. ψώρα, φθειρίασις, κρίθη, χάλαζα, λιθίασις, τριχίασις, τράχωμα, λαγοφθαλμόν, ἐκτρόπιον, ῥοιάς, αἰγίλωψ, σταφύλωμα. Ψώρα ἐστὶ δριμυτάτου ῥεύματος γιγνομένη ἀνάβρωσις ταρσῶν, ἢ κανθῶν, μετὰ κνησμοῦ. Φθειρίασις ἐστὶ περὶ τὰς ῥίζας τῶν βλεφαρίδων ψῶρα, λεπίδας πιτυρώδεις ἀποβάλλουσα. Χάλαζα ἐστὶ χονδρώδης συστροφή, ἐπὶ τοῦ βλεφάρου. καὶ λιθίασις ἐστι τὸ αὐτό. Κρίθη ἐστὶν ὑγροῦ συλλογὴ περὶ τὸ βλέφαρον ἐπιμήκης, κριθῇ ὅμοια. Τράχωμα ἐστὶ σκληρία καὶ τραχύτης ἀνώμαλος, κατὰ τὰ ἔνδον τῶν βλεφάρων γινομένη. Ῥοιάς ἐστι τοῦ ἐκκανθίου σαρκὸς δαπάνησις, ἐξ οὗ τὸ δάκρυον ἀπορρεῖ. Τριχίασις ἐστὶ βλεφάρων πτῶσις, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τριχῶν γένεσις παρὰ φύσιν. Δια-

φοραὶ

φοραὶ τριχιάσεως τρεῖς, φαλάγγωσις, πτῶσις, ὑπόφυσις. τινὲς δὲ καὶ τὴν διστιχίαν ἐπεισάγουσιν. Διστιχία ἐστὶν ἑτέρου στίχου παρὰ φύσιν ὑπὸ τοῦ ταρσοῦ ἔκφυσις. Ἐγκανθὶς ἐστὶν ὑπεροχὴ σαρκὸς, ἐν τῷ μεγάλῳ κανθῷ. Ἀγχίλωψ ἐστὶν ἐπανάστασις τῷ μεγάλῳ κανθῷ, ὑγροῦ συλλογὴν ἔχουσα, συντρήσεως, ἢ συντετρημένη. εἴρηται δὲ ἀγχίλωψ, ἀπὸ τοῦ ἐγγὺς εἶναι τοῦ ὀφθαλμοῦ. λὼψ μὲν γὰρ ἐστὶν ὀφθαλμός. τὸ δὲ ἀγχὶ, ἐγγύς. Ὑπόχυμα ἐστὶν ὑγροῦ πῆξις τοῦ ὑδατώδους μᾶλλον ἥτις τὴν ἐμποδίζουσα τὸ ὁρᾶν. διαφέρει δὲ ὑπόχυμα γλαυκώματος, ὅτι τὸ μὲν ὑπόχυμα πῆξις ἐστὶ τοῦ ὑδατώδους ὑγροῦ, τὸ δὲ γλαύκωμα μεταβολὴ τῶν κατὰ φύσιν ὑγρῶν ἐπὶ τὸ γλαυκόν. καὶ ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ γλαυκώματος οὐδὲ ὅλως ὁρῶσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑποχύματος κατ' ὀλίγον. Ὑδατίς ἐστι τῆς ὑπεστρωμένης τῷ ἄνω βλεφάρῳ πιμελῆς αὔξησις, δι' ἣν ῥευματίζονται παρὰ φύσιν οἱ ὀφθαλμοί. Λαγόφθαλμόν ἐστι ἀνάσπασις τοῦ ἄνω βλεφάρου, ὥστε μὴ καλύπτειν ἐν τῷ καμμύειν ὅλον τὸν ὀφθαλμόν. Πτερύγιον ἐστὶν ἔκφυσις σώματος, ἐπιφυομένη τῷ κερατοειδεῖ. Ἐκτρόπιον ἐστὶν ὑπόφυσις σαρκὸς ἐν τῷ βλεφάρῳ, ἥτις βαροῦσα ἐκτρέπει τὸ βλέφαρον. αἰτία δὲ ἐκτροπῆς

 βλεφάρου,

βλεφάρου, ἢ σαρκὸς ἐπίφυσις, ἢ παράλυσις, ἢ ὅλης σύστασις. Πτίλωσίς ἐστιν, ἀπὸ δριμυτάτου ῥεύματος ἀπόπτωσις τῶν βλεφάρων. Σταφύλωμα ἐστὶν ἔκτασις τοῦ μέλανος χιτῶνος, μετὰ πυρώσεως, ὅμοια ῥαγὶ σταφυλῆς. Σάρκωμα ἐστὶ σαρκὸς ἐν τοῖς μυκτῆρσι παρὰ φύσιν αὔξησις. ἔστι δὲ σάρκωμά τι, καὶ ὁ πολύπους. εἴρηται δὲ πολύπους, ἀπὸ τῶν πολυπόδων. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι πολλὰς ἔχουσιν ἀρχίδας, πλαδαροί τε εἰσὶν, καὶ αὐξανόμενοι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ πάθος. διαφέρει σάρκωμα πολύπου, μεγέθει καὶ κατασκευῇ.

Ὄζαινα ἐστὶν ἕλκωσις ἐν μυκτῆρσιν, διὰ βάθους δυσώδης, τὴν ἀποφορὰν ἔχουσα. Παρωτίδες εἰσὶ παρὰ τοῖς ὠσὶν ἀποστήματα. ταῦτα ἔνιοι διοσκούρους ἐκάλεσαν, ἅτινα πυρετοῖς γινόμεναι, τὰ πολλὰ τῶν πυρετῶν ἀπολάσσουσαι.

Λευκή ἐστιν, ἡ ὅθεν λευκὸν χρῶμα τοῦ σώματος παρὰ φύσιν μεταβολή. Ἕρπης ἐστὶν ἕλκος, ὑπὸ πλεονεξίας χολῆς γιγνόμενον, καὶ ἐπινέμησιν ποιούμενον. Ἀθέρωμα ἐστὶ χιτὼν νευρώδης, ἀθερῶδες ὑγρὸν περιέχων. Στεάτωμα ἐστὶ παρὰ φύσιν πιμελῆς συναύξησις. Προσάρτησις ἐστὶν ὑμένων μακροτέρων αὐτοχῇ, πρὸς τὰ παρακείμενα σώματα. Ἀνεύρυσμα ἐστὶ φλεβώδους ἀγγείου ἀνεύ

ῥυσμὸς

ῥυσμὸς, ἢ πνευματικῆς ὕλης παρασπορὰ ὑπὸ
τῆς σαρκὸς, κατὰ διαπήδησιν ἀναδιδομένης.
Ὑπόσφυγμα ἐστὶν, ἔξωθεν τῆς ἐπιφανείας ὠμό
λυτι παραπλήσιον. Γαγγλίον ἐστὶ, νεύρου παρὰ
φύσιν συστροφὴ σωματοπεποιημένη. Ἄφθα
ἐστὶν ἕλκωσις ἐπιπόλαιος, ἐν στόματι γινομένη.
ἐπιπολάζει δὲ αὕτη ἡ ἕλκωσις μάλιστα παι-
δίοις. Φλεγμονὴ ἐστὶν ὄγκος μετὰ ἐρυθήματος,
καὶ σκληρίας, πόνους ἐπιφέρων σφυγματώδεις
εἴρηται δὲ φλεγμονὴ, ἀπὸ τοῦ οἷον φλέγεσθαι τὸν τό
πον. ἢ ὄγκος ὀδυνηρὸς, καὶ ἀντίτυπος, μετ᾽ ἐρυ
θήματος, χωρὶς πυρετοῦ. Ἐρυσίπελας ἐστὶν ἔρευ
θος μετὰ διαπύρου φλογώσεως, ἔσθ᾽ ὅτε πυρε
τὸν καὶ φρίκας ἐπιφέρων. Κενοῦμεν δὲ ἢ διὰ
φλεβοτομίας, ἢ σικύας, ἢ βδέλλης, καὶ τῶν τοιού
των. ἀφαιροῦμεν δὲ αἷμα διὰ πλῆθος πολὺ, καὶ
μάλιστα ὅταν τὸ αἷμα αἴτιον τοῦ πάθους ὑπο-
νοῶμεν. προκειτέον ἑκάστης ἀφαιρέσεως τὴν
ἀμείνονα, τὴν δὲ δεινὴν ἐκκλίναντας δόσει φαρ
μάκου. τὴν σικύαν διὰ περίθλασιν τοπικήν.
τὴν δὲ βδέλλαν, ἐφ᾽ ὧν λεπτῶς ἀναστομῶσαι τὸν
πεπονθότα δεόμεθα τόπον. Σκίῤῥος ἐστὶν ὄγ-
κος σωμάτων μετὰ σκληρίας καὶ βάρους, καὶ δυσ
κινησίας τε καὶ δυσαισθησίας. Ἀπόστημα

ἐστὶ μεταβολὴ σωμάτων ἐκ φλεγμονῆς εἰς πῦον.

Κολόβωμα ἐστὶν ἔκλειψις μορίου κατά τι μέρος τοῦ σώματος. Πῶρος ἐστὶν οὐσία λιθώδης, καὶ ἀπόκροτος. Ὑδροκέφαλον ἐστὶν ὑδατώδους ὑγροῦ, ἢ αἵματος ἢ τρυγώδους συλλογὴ, κατά τι μέρος τῆς κεφαλῆς πλεκόντων σωμάτων. Σύριγξ ἐστὶν ὑποφορὰ τυλώδης, στενή τε καὶ ὑπομήκης. ἔσθ' ὅτε δὲ σκολιωμένη, ἀνα πόλωτον ἔχουσα τὸ στόμιον, δι' ὃ ὑγρὸν κατὰ τίνας καιροὺς ἐκκρίνεται λεπτόν. Κήριον ἐστὶν ἕλκος, συνεχεῖς ἔχον καταῤῥήσεις, ἐξ ὧν μελιτώδες ὑγρὸν ἐκκρίνεται. Φαγέδαινα ἐστὶν ἕλκος, ἀναβιβρῶσκον τὰ ὑποκείμενα, καὶ παρακείμενα. Καρκίνωμα ἐστὶν ὄγκος κακοήθης, καὶ περίσκληρος, ἀνέλκωτος, ἢ ἡλκωμένος. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ζώου καρκίνου. Διονυσίσκοι εἰσὶν ὀστώδεις ὑπεροχαὶ, ἐγγὺς κροτάφων γιγνόμεναι. λέγονται δὲ κέρατα, ἀπὸ τῶν κερασφορούντων ζώων κεκλιμένα. Τερηδὼν ἐστὶν ὀστοῦ κατάτρησις, ἀπὸ φθορᾶς. τὸ δὲ ὄνομα τῷ πάθει ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων τρημάτων, οἱονεί τις βρηδὼν οὖσα. Ἀδὴν ἐστὶ συστροφή τις ξηρὰ, καὶ σαρκώδης, ἢ συστροφὴ σαρκώδης.

Χοιρὰς ἐστὶ σὰρξ ξηρὰ καὶ δύσλυτος. Βρογχοκήλη ἐστὶν ὄγκος, παρὰ τῷ βρόγχῳ, διαφοραὶ

ραν ἔχων παρὰ τὴν ἐν τῷ ὀσχέῳ κατασκευήν.

Ἀγχύλη δὲ ἐστὶ πίσις περὶ τὸν βράχιονα, ἢ τὰ ἄρθρα τεινόντων, δι᾽ ἣν ἐμποδίζεται ἡ ἐνέργεια.

Ἐξόμφαλος δὲ ἐστὶν ὑπεροχὴ ὀμφαλοῦ, ὑπὸ διαφόρους αἰτίας γινομένη. Γυναικόμασθον δὲ παρὰ φύσιν αὔξησις τῆς ὑποκειμένης τοῖς μασθοῖς πιμελῆς. Ἐν καταλύψει δὲ ἐστὶν ἀπόστημα τῶν ἐν βάθει σωμάτων, ἢ σπλάγχνων εἰς τὸν τόπον τῆς μεταβολῆς γινομένης. Ἀκροχορδὼν δὲ ἐκφυσις περιφερὴς, καὶ στενὴν ἔχουσα βάσιν.

Φύγεθλον δὲ κατὰ βουβῶνα γινόμενον ἀπόστημα. Ἐπιπλοόμφαλον ἐστὶ ὑποδρομὴ ἐπιπλόου περὶ τὸν ὀμφαλόν. Ὑδρόμφαλον δὲ ἐστὶν ἀργοῦ ὑγροῦ σύστασις περὶ τὸν ὀμφαλὸν, ποτὲ δὲ καὶ ὑπὸ χιτῶνος συνεχόμενον. Πωρόμφαλον δὲ πώρου σύστασις περὶ τὸν ὀμφαλόν. Σαρκόμφαλον δὲ, δὲ σαρκὸς παρὰ φύσιν αὔξησις κατ᾽ ὀμφαλὸν ἤτοι ἡμέρου ἤτοι κακοήθους. Πνευμόμφαλον δὲ ἐστὶ τὸ αὐλρυσμα τοῦ ὀμφαλοῦ. Ὑποσπαδιαῖς δὲ πάθος ἐφ᾽ οὗ ἡ βάλανος ἐφέλκυσται. Φῦμος δὲ ἐστὶν ἔκφυσις σαρκὸς τραχείας, ὁμοία περὶ αἰδοῖον καὶ ἕδραν γινομένη. Λιπόδερμος δὲ ἐστὶν ἔλλειψις τοῦ σκέποντος τὴν βάλανον δέρματος, ὡς μηκέτι ἀποσύρειν δύνασθαι. Διαφοραὶ δὲ τοῦ φύμου, δύο.

ἢ γοῦν ἐκφύσεως, ἢ δὲ ἐπιγεννήματος ἑλκώσεως προηγησαμένης γίνεται. Ῥαγὰς δέ ἐστι διαίρεσις, τετυλωμένα ἔχουσα τὰ χείλη. Περιεπιφύμωσις ἐστὶν, ἀνασυργμὸς τοῦ τῆς βαλάνου νεύρου, ὡς μηκέτι ἐπισύραι τὴν ποσθὴν δύνασθαι. Περιτομὴ, ἡ περιδιαίρεσις ἐστὶν, ἀφαίρεσις τοῦ σκέποντος τῆς βαλάνου δέρματος. Αἱμοῤῥοῒς δέ ἐστιν ἀνεύρυσμα τῶν καταπλεκόντων τὴν ἕδραν ἀγγείων. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ αἵματος διὰ αὐτῆς. Διαφοραὶ δὲ αἱμοῤῥοΐδων πέντε, περὶ τὸ μέγεθος, περὶ τὸ πλῆθος, περὶ τὸ σχῆμα, περὶ τὸν τόπον, περὶ τὴν κατασκευήν. περὶ μὲν τὸ μέγεθος, ὅτι αἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ μικραὶ, αἱ δὲ μεγάλαι, αἱ δὲ μέσαι. περὶ δὲ τὸ πλῆθος, ὅτι ἐφ' ὧν μὲν πλείονες συνίστανται, ἐπὶ τινων δὲ ἐλάττονες. περὶ δὲ τὸ σχῆμα, ὅτι αἱ μὲν στενὴν τὴν βάσιν ἔχουσιν, αἱ δὲ πλατεῖαν. περὶ δὲ τὸν τόπον, ὅτι αἱ μὲν ἐν δακτυλίῳ γίγνονται, αἱ δὲ ἐν σφιγκτῆρι, αἱ δὲ ἐν τῷ ἀπευθυσμένῳ. περὶ δὲ τὴν κατασκευὴν, ὅτι αἱ μὲν εἰσὶν ἥμεροι, αἱ δὲ κακοήθεις. Κονδύλωμα δέ ἐστι δακτυλίου στολίδος ἐπανάστασις, μετὰ φλεγμονῆς. Σύριγξ ἐστὶν ὑποφορὰ τυλώδης στενὴ, καὶ ἐπιμήκης, ἀναπούλωτον ἔχουσα τὸ στόμιον, δι' οὗ ὑγρὸν κατά τινας τόπους ἐκκρίνεται. τῶν συρίγγων διαφοραὶ δύο. αἱ

μὲν

μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσὶ τυφλαὶ, αἱ δὲ κρυπταί. τυφλαὶ μὲν αἱ τὸ στόμιον ἐν τῷ βάθει ἔχουσαι, τὸν μὲν τοι κόλπον πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν. κρυπταὶ δὲ, ὅσαι καὶ τὸ στόμιον καὶ τὸν κόλπον ἐν τῷ βάθει ἔχουσιν. Περὶ τὸν ὄσχεον γίνεται πάθη τρία, κίρσος, ψώρα, ῥάκωσις.

Ὄγκοι ἐν ὀσχέῳ συνίστανται, ὑδροκήλη, ἐντεροκήλη, ὑδρεντεροκήλη, κιρσοκήλη, ψωροκήλη, ἐπιπλοκήλη, ἐντεροπωροκήλη. Ὑδροκήλη ἐστὶν, ἀργοῦ ὑγροῦ σύστασις κατὰ μέρος τοῦ ὀσχέου. Ἐντεροκήλη ἐστὶν, ἐντέρου καθολίσθησις εἰς ἕτερον τόπον κατὰ βραχὺ, ἢ ἀθρόως. αἰτίαι δὲ ἐντεροκήλης, ἢ περικαταρρηκτικὴ ἔντασις, ἢ πληγή. συνεκτικὴ δὲ ἐπέκτασις, ἢ ῥῆξις τούτου. Ὑδρεντεροκήλη ἐστὶν, ἐντέρου καθολίσθησις, καὶ ἀργοῦ ὑγροῦ συλλογὴ κατὰ τὸν ὄσχεον. Κιρσοκήλη ἐστὶν ἀνεύρυσμος, καὶ μετεωροποίησις τινῶν ἢ πάντων τῶν τρεφόντων τὸν δίδυμον ἀγγείων. Ὑγροκιρσοκήλη ἀνεύρυσμος τῶν τρεφόντων τὸν δίδυμον ἀγγείων, καὶ ἀργοῦ ὑγροῦ συλλογὴ κατά τι μέρος τοῦ ὀσχέου. Ἐπιπλοκήλη ἐστὶν ὀλίσθησις ἐπιπλόου, κατά τι μέρος τοῦ ὀσχέου. Ἐντεροεπιπλοκήλη ἐστὶν ὀλίσθησις ἐντέρου τε καὶ ἐπιπλόου κατά τι μέρος τοῦ ὀσχέου. Κρύψορχις ἐστὶν, ἀναχώρησις διδύμου, ἢ διδύμων. Ῥάκωσις ἐστὶν ἐπέκτασις πολλὴ τοῦ ὀσχέου. Ψωρίασις ἐστὶ

σκληρότης

σκληρότης τῆς ὀχέτου μετὰ ἐπιπεπλεγμένου κνησμοῦ, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἑλκώσεως. Κήλη δ' ἐστὶν ὄγκος περιεκτικός τινος τῶν προειρημένων. πᾶς γὰρ ὄγκος ἐν ὀσχέῳ κήλη λέγεται. Γάγγραινα δ' ἐστὶ μεταβολὴ τοῦ χρωτὸς τῆς κατὰ φύσιν ἑκάστου ἐπὶ τὸ ἀλλότριον, καὶ νέκρωσις μεθ' ἑλκώσεως, καὶ δίχα ἑλκώσεως. γίνεται δὲ γάγγραινα, ἤτοι πληθώρας προηγησαμένης, ἢ νεκρώσεως γιγνομένης, ἢ φλεγμονῆς ἐκ χειρουργίας. Ὀστοῦν δ' ἐστὶ κατὰ μὲν Πλάτωνα, μυελὸς ὑπὸ θερμοῦ πηγνύμενος. κατὰ δὲ ἐνίους τῶν ἰατρῶν, σύγκρισις γεώδης, καὶ στερεὰ, καὶ ἀναίσθητος, καὶ ἄναιμος. κοινὰ δὲ ἡ ἀναισθησία, καὶ ἡ ἀνωμαλία χόνδρου, καὶ ὄνυχος. ἀλλ' ὁ μὲν χόνδρος εἰκὼν ἐστὶν ὀστοῦ. παράκειται γὰρ ἐν τοῖς ἄρθροις πλειστάκις. ὄνυξ δὲ ὀστοῦ ἐστὶν ἐπιφάνεια, ἢ δέρματος ἄφαυσις σκληρὰ καὶ ξηρά. Ἑρμαφρόδιτος δ' ἐστὶ συμπλοκὴ τοῦ τε ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ χαρακτῆρος, μετὰ τοῦ καὶ ἐν ἀμφοτέροις γεγυμνῶσθαι αἰδοῖον ἔχειν. Δρακόντιον δ' ἐστὶν ἕλκος, φορὰν ἐπ' αὐτὸ ἔχον νεῦρου, ἀπὸ τοῦ πλησίον μέρους. εἴρηται δὲ δρακόντιον, ἐπεὶ ἐν ταῖς κινήσεσιν ἀναχωρεῖ τὸ νεῦρον ἐπὶ τὸ ἕλκος, καὶ κρύπτεται ἐν αὐτῷ. Ἧλος ἐστὶν ἕλκος ἐν πέλματι περιφερὲς, καὶ τετυλωμένον. Ἐκκρίνεται τὸ σπέρμα

μα, ὥσπερ Πλάτων φησὶ, καὶ Διοκλῆς, ἀπὸ ἐγ-
κεφάλου καὶ νωτιαίου. Πραξαγόρας δὲ καὶ Δη-
μόκριτος, ἔτι τε Ἱπποκράτης, ἐξ ὅλου τοῦ σώμα
τος. ὁ μὲν Δημόκριτος λέγων. Ἄνθρωποι εἷς
ἔσται καὶ ἄνθρωπος πάντες. ὁ δὲ Ἱπποκράτης φη
σὶ, ἡ γὰρ ἡδονὴ πανταχόθεν ἔρχεται τοῦ σώματος,
ἀπὸ μὲν τῶν ὑγιῶν ὑγιὴς, ἀπὸ δὲ τῶν νοσερῶν νοσε
ρά. τὸ σπέρμα ἐστὶν κατὰ μὲν τοὺς Στωϊκοὺς, ὃ με-
θίησι τὸ ζῶον ὑγρὸν μετὰ πνεύματος καὶ ψυχῆς,
ὡς δὲ * οὗ μέρος. κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην, τὸ ἐν
ταῖς ἀφροδισίοις συνουσίαις ἐκκρινόμενον γεννη
τικὸν ὑγρόν. Ἐζήτηται, εἰ σπερμαίνει τὸ θῆλυ,
ὥσπερ τὸ ἄρρεν σπερμαίνει. καὶ γὰρ τὸ θῆλυ τὴν αὐ
τὴν ὄρεξιν ἔχει, καὶ κοινωνεῖ τῶν αὐτῶν νοσημάτων, καὶ
φανερῶς διὰ τῆς ἀνατομῆς δείκνυται τοὺς σπερμα-
τικοὺς ἔχον πόρους, καὶ τὸ μέγιστον τοῦ σπερμαίνειν
μαρτύριον αἱ ὁμοιότητες τῶν γινομένων πρὸς
τὰς τεκούσας. ὅτι δὲ συμβάλλεται, μαρτυρεῖ Ἱπ-
ποκράτης λέγων ἐν τῷ περὶ παιδίου φύσεως.
ἡ γονὴ μένει ἀπ᾽ ἀμφοῖν ἐν τῇσι μήτρῃσι τῆς
γυναικός. πρότερον μὲν μίσγεται ὁμοῦ, ἅτε τῆς
γυναικὸς οὐκ ἀτρεμεούσης, ἀθροίζεταί τε καὶ πα
χύνεται θερμαινόμενον. ἔπειτα πνεῦμα ἴσχει. δια-
φέρει σπέρμα γόνου, ὅτι σπέρμα μὲν ἐστὶ τὸ ἐν

σπερματικοῖς

σπερματικοῖς πόροις ὄν. τίνες δὲ τὸ ἤδη ἐκκεῖ-
θεν. ἢ ὡς Ἀσκληπιάδης λέγει, ὅτι τὸ σπέρμα
μὲν καὶ τοῖς μηδέπω χρόνῳ δυναμένοις ἀθροίσασθαι
θα. γόνον δὲ, τὸ μηδέπω πεπεμμένον σπέρμα.

Αἰτίαι ἀγονίας διτταί, ἢ περὶ τὸν ἄνδρα, ἢ περὶ
τὸ θῆλυ, καὶ ἑκάτεραι πλεοναχῶς. περὶ μὲν οὖν τὸ
θῆλυ, ἤτοι κατάψυχρον ἐχούσης, ἢ καταπιμελον
τῆς γυναικὸς τὴν μήτραν. περὶ δὲ τὸ ἄῤῥεν, ἤτοι
ὅταν ἀποσπάδιασθῇ ἐστερημένος διδύμων, ἢ
ἄλλον τινὰ τρόπον ἔχων νοσήματος. οὐκ ἐστὶ μέρος
τῆς κυούσης τὸ κυούμενον, ἢ πάντως φθειρομένου μὲν
αὐτοῦ ἀποθνήσκειν ἐχρῆν δὲ ἀνάγκης τὴν κυοῦσαν, ἢ
ἀρκυισκομένου βλάπτεσθαι πρὸς τὰς ὁλοκλήρους
ἐνεργείας, ὡς λείποντος μέρους, ἢ ἀποστερουμένου
τοῦ σώματος αὐτῆς. τρέφεται δὲ τὸ ἔμβρυον διὰ τοῦ
χορίου λαμβανόμενον, καὶ ἐπισπώμενον. τρέφεται δὲ οὐ
διὰ στόματος, ἀλλὰ διὰ ὀμφαλοῦ. τίνες μὲν εἶπον
ζῶον, τίνες δὲ οὔ. ὅσοι μὲν οὖν εἶπον ζῶον ὑπάρχειν
αὐτό, τῇ κινήσει ἐτεκμήραντο ζῶον ὑπάρχειν αὐ-
τό. ἐπειδὴ γὰρ κινεῖται, ἢ τὸ ἔμβρυον, ἢ ὅτι ἤδε-
ται μὲν ἡδομένης τῆς μητρός, ἐμφαίνεται, καὶ ἀνιω-
μένης δὲ συστέλλεται καὶ συνάγεται, αἰσθανόμενον
ὡς ζῶον. ἡ γὰρ αἴσθησις οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ ζώῳ προσ-
φυής. οἱ δὲ μὴ εἶναι ζῶον λέγοντες, τρέφεσθαι μὲν

αὐτὸ

αὐτὸ καὶ αὔξεσθαι, ὥσπερ καὶ τὰ δένδρα, ὁρμὴν δὲ καὶ ἀφορμὴν οὐκ ἔχειν, ὥσπερ τὰ ζῶα. οὐ γὰρ αὐτὸ προαιρέτως οὐ μόνον κινεῖται, ἀλλ' οὔτε μετὰ προαιρέσεως, ἀλλ' ὡς τὰ δένδρα καὶ φυτά. τοῖς μὲν γὰρ αἴτιος κινήσεως ἄναιμος. ἐμβρύοις δ' ἡ περὶ αὐτὰ ὑγρότης, καὶ ὄλισθος, καὶ σχῆμα τῆς μήτρας. πληρουμένη γὰρ, σφαιροποιεῖται. σχῆμα δὲ ἡ σφαῖρα εἰς πᾶσαν κίνησιν εὐφυὴς, ἅτε βάσεως ἁπάσης ἄμοιρος. Ἀσκληπιάδης δ' οὔτε ζῶον, οὔτε μὴ ζῶον εἶπεν τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ὅμοιον ἔφησεν αὐτὸ τοῖς κοιμωμένοις. ὃν τρόπον γὰρ ἐκεῖνοι μὲν ἔχουσι τὰς αἰσθήσεις, οὐ χρῶνται δὲ αὐταῖς, οὕτωσὶ καὶ τὸ κατὰ γαστρός. γίνεται δὲ τὸ ἄρρεν κατὰ μέν τινας, ἐπειδὰν τὸ ἐκ τῶν δεξιῶν ἀποσπασθὲν σπέρμα καταβληθῇ εἰς τὴν μήτραν. θῆλυ δὲ, ἐκ τῶν ἀριστερῶν. ἄλλοι δ' ἔφασαν, κατὰ τὴν τοῦ σπέρματος ἰδιοσυγκρισίαν, ἤτοι παρὰ τὴν θερμότητα, ἢ τὴν ψυχρότητα γίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ θερμότερον σπέρμα ποιεῖ τὸ ἄρρεν, τὸ δὲ ψυχρότερον τὸ θῆλυ. τὰ δὲ δίδυμα, καὶ τρίδυμα γίνεται, κατὰ μέν τινας, διὰ τὸ εἰς θερμὴν τὴν μήτραν καθελκόμενον σπέρμα θραύεσθαι. καὶ ποιεῖν οὕτως τὰ δίδυμα, καὶ τρίδυμα. ἄλλοι δὲ τὰς ἐπισυλλήψεις αἰτήσαντο.

ὁ μὲν

ἡμεῖς δὲ φαμὲν, ὅτι ἐὰν εὑρεθῆ τὸ σπέρμα εἰς ἄμφω ταῦτα, γίνεσθαι τὰ δίδυμα. Τέρατα γίνεται, ὡς μὲν τινες λέγουσι, κατὰ παρέγκλισιν τῆς μήτρας. τὸ γὰρ σπέρμα παρεγχεόμενον, ἀνωμάλως ποιεῖ τὰ τέρατα, ὃν τρόπον καὶ τὸν μόλιβδον θερμὸν ὄντα, ἐπειδὰν καταχυθῆ ἀνωμάλως, ἀνώμαλον ποιεῖ τὸ δημιούργημα. τὰ δὲ τέρατα ἤτοι κατ᾽ ἔλλειψιν, ἢ κατὰ πλεονασμὸν γίνεται. καὶ τὰ μὲν κατὰ μέγεθος, ὡς τὰ μεγαλοκέφαλα. τὰ δὲ κατὰ σμικρότητα, ὡς τὰ στρουθοκέφαλα. τὰ δὲ κατὰ πλεονασμὸν, ὥσπερ τὰ ἑξαδάκτυλα, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ πλεονοδάκτυλα. Διὰ ποίαν αἰτίαν, τῶν ἑπταμήνων γονίμων ὄντων, τὰ ὀκτάμηνα ἄγονα ἐστίν; λέγεται οὕτως, ὅτι ὁ ὀκτὼ ἀριθμὸς ἄρτιος ἐστί, καὶ συνεζευγμένος, μὴ κρίσιμος ὤν. ὁ δὲ ἑπτὰ ἀριθμὸς περιττὸς, καὶ οὐδὲ συνεζευγμένος, καὶ διὰ τοῦτο κρίσιμος.

Αἰτία συλλήψεως, ἡ τῆς μήτρας σύμμετρος θερμασία, καὶ ἡ πρόσφατος τῶν ἐμμηνίων κάθαρσις, καὶ ὄρεξις. ταῦτα γὰρ ὁμοῦ συνελθόντα κατέχει τὸ σπέρμα. πρῶτον συνίσταται τοῦ ἐμβρύου τὸ χόριον. εἶτα τὰ λοιπά. τὸ χόριον μὲν συνέστηκεν ἐκ δύο φλεβῶν, καὶ δύο ἀρτηριῶν, καὶ πέμπτου τοῦ καλουμένου οὐράχου, ἤτοι ἐπειδὴ

χώρημα ἐστὶ τοῦ ἐμβρύου, οἱονεὶ χόριον, ἢ ἐπειδὴ χορηγεῖ τὴν τροφὴν αὐτῷ. Ὠδῖνές εἰσι πνεύματος ἀθρόου καταφορά, πρὸς τὴν ἐκδρομὴν τοῦ ἐμβρύου. τὰ καταμήνια παρέχεται τῇ γυναικὶ πρὸς ὑγίειαν ἐκκενούμενα. ἐπισχεθέντα δὲ διὰ τὴν σύλληψιν τῷ ἐμβρύῳ τὴν τροφὴν παρέχει. γέγονε γὰρ καὶ πρὸς σύλληψιν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ γάλακτος γένεσιν. ταῖς κυούσαις ἡ κίττησις αἰτία γίνεται μετὰ δύο που, ἢ τρεῖς τῆς συλλήψεως μῆνας στομάχου παθόντος. τὸ γὰρ ἔμβρυον οὐδέπω δύναται καταναλίσκειν τὴν τροφήν. κίττης αἰτία γίνεται, τὸ πλεονάζειν τὴν ὕλην, καὶ ταραχὴν ἐγγίνεσθαι τῷ στομάχῳ, ἀμέλει ἐπειδὰν αὔξησιν λάβῃ τὸ ἔμβρυον κάτω φερομένου τοῦ αἵματος, ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ στόμαχος ἀποκαθίσταται. Σχήματα ἐμβρύων τέσσαρα. ἓν μὲν τὸ κατὰ φύσιν, ὅ ἐστιν ἐπὶ κεφαλήν. τὰ δὲ λοιπὰ τρία, ἅτινα παρὰ φύσιν ἐστί. τὸ ἐπὶ πόδας, τὸ πλάγιον, καὶ τὸ διπλοῦν. Αἱ δυστοκίαι κατὰ τρεῖς γίνονται τρόπους, κατὰ τὴν κύουσαν, κατὰ τὸ κυόμενον, κατὰ τὰ ἔξωθεν. κατὰ τὴν κύουσαν διχῶς. ψυχικῶς μὲν ζηλοτυπίαις ἐχομένην, ἢ λύπαις, ἢ ἄλλῳ τινὶ πάθει. σωματικῶς δὲ ἢ στενόπορον οὖσαν, ἢ κατάπιμελον, ἢ

πρώτως κύουσαν, ἢ ἄτροφον ἔχουσαν τὴν μήτραν. παρὰ δὲ τὸ κύημα μὲν, ἤτοι ὅταν ἐναποθάνῃ, ἢ δίδυμον, ἢ τοιαῦτα. παρὰ δὲ τὸ ἔξωθεν χειμῶνος ἐπιτεταμένου, ἢ καύματος σφοδροῦ. Αἰτίαι τῶν ἐν μήτρᾳ ἑλκῶν, ὁτὲ μὲν ἀπόστημα, ὁτὲ δὲ πτεοσὸς φθόριος, ὁτὲ δὲ ἐν μήτρᾳ σκίῤῥος. ἐστὶ δὲ χρόνιος οὗτος μετ' ἄλλων. ἡ ἐν μήτρᾳ σαρκωσις ἐστὶ σαρκὸς ἢ θροισμένης ἔκφυσις, ἣν χρὴ διὰ μέρος ἀποσφάξαντα. εἰ μεγάλη εἴη, προκατακνίζειν, ἵνα τάχιον νεκρωθῇ, εἰ δὲ εἴη βραχεῖα, παραχρῆμα βαστάζειν. Αἱμοῤῥαγία ἐστὶν αἵματος λάβρου ἔκχυσις, κατὰ πεiῤῥυσιν μὴ μεγάλης οὔσης διακείσεως. κατ' ἀκοντισμὸν δὲ, εἰς στενότητα τυγχάνουσα, ὡς ἐπὶ τῶν φλεβοτομιῶν. διαφέρει αἱμοῤῥαγία αἱμοῤῥοΐδος, ὅτι ἡ μὲν αἱμοῤῥαγία, ὡς ἔφην, λάβρος ἐστὶν αἵματος ἔκχυσις. ἡ δὲ αἱμοῤῥοῒς κατὰ διαπήδησιν, καὶ κατ' ὀλίγον αἵματος φορά. τρόποι αἱμοῤῥαγίας δύο, ἢ κατὰ διαπήδησιν, ἢ κατὰ ῥῆξιν. ἐστὶ δὲ ἡ κατὰ διαπήδησιν, καὶ ἡ κατὰ διάβρωσιν ἐν ἡμῖν ἀγγείων, δυσβοήθητος. ἀρτηρίαι μᾶλλον ἢ φλέβες. καὶ τὰ ἐν βάθει τῶν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὰ γειτνιῶντα τοῖς τόποις. Εὐαιμοῤῥάγητοι τόποι καὶ δυσεπίσχετοι, κροταφῖται μύες, μήνιγγες,

ὑπερῷα, κιονὶς, τράχηλος, μασχάλαι, βουβῶνες, καὶ τὰ τοιουτότροπα. τῶν δὲ ἀνθρώπων παρ' ἡλικίαν μὲν οἱ νέοι, παρ' ἕξιν δὲ οἱ κακόχυμοι. περὶ δὲ τὴν ὥραν ἐν τῷ θέρει. Χυμὸς παρὰ μὲν Ἱπποκράτει, διὰ παντὸς εἴδει τῶν περὶ τὸ σῶμα τέτακται χυμῶν, ἐξ ὧν ἐστὶν ἡμῖν ἡ σύστασις αἵματος, φλέγματος, χολῶν δύο, ξανθῆς τε καὶ μελαίνης. παρὰ δὲ Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει ἡ γευστὴ ποιότης, καὶ ἑκάστη τῶν ὄντων ἐν ἡμῖν, χυμὸς ὀνομάζεται. εἰσὶ δὲ ποιότητες, ὀξύτης, αὐστηρότης, στρυφνότης, δριμύτης, ἁλυκότης, γλυκύτης. οὕτω καὶ Μνησίθεος βούλεται. ἐν τῷ παθολογικῷ τῆς ἰατρικῆς μέρει περιέχεται, τί τε καὶ ὁποῖον ἐστὶ καθόλου, καὶ τί τὸ κατὰ μέρος πάθος, ἢ νόσημα, καὶ τί τε αἴτιον, καὶ τί σημεῖον, καὶ τίνες αἱ τούτου διαφοραί. πολυειδὲς δὲ αὐτῆς, ὅ τε τὸ πάθος τῶν νοσοποιῶν αἰτιῶν, καὶ οἱ τόποι περὶ οὓς ἐστὶν αὐτὰ τὰ πάθη. ζητοῦμεν γὰρ τί τὸ πάθος φρενῖτις, ἐπιληψία, λήθαργος, πλευρῖτις, περιπνευμονία, παράλυσις, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐστὶ δὲ τούτων τὰ αἴτια πρόδηλα, καὶ οὐ πρόδηλα, ἢ προκαταρκτικὰ, ἢ προηγούμενα, ἢ συνεκτικὰ, καὶ καθόλου τίς ἡ κατασκευὴ τοῦ πάθους, καὶ περὶ τίνα τοῦ σώματος ταῦτα εἴρηται. Κρίσις ἐστὶν ἡ ὀξεῖα, καὶ ὀξύῤῥοπος ἐν χρόνῳ διάλυσις.

Περίοδός ἐστι τεταγμένου χρόνου ἀνταπόδοσις, ἅτε ὁ ἐγκέφαλος τὴν ψυχικὴν ἔχει δύναμιν, καὶ ταύτης τὸ ἡγεμονικόν, ὅπερ ἐστὶ λογιστικὸν καὶ ὁ νοῦς. ἡ δὲ καρδία τὸ θυμικόν. διοικεῖται δὲ τὸ μὲν σῶμα ὑπὸ καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος ὁμοίως. δύναμις δὲ φυσική, ἥτε αὐξητική τε καὶ θρεπτική. λαμβάνει γὰρ ἡ καρδία εἰς τὸ τρέφειν καὶ αὔξειν τὸ σῶμα, αἷμα μὲν παρὰ τοῦ ἥπατος,, πνεῦμα δὲ παρὰ τοῦ πνεύμονος, ἅς τινας ὕλας δεξαμένη παρὰ τῶν εἰρημένων μορίων ἡ καρδία, οἰκονομήσασα δὲ καὶ ἐργασαμένη οὕτως, εἰς ἅπαν διαπέμπει τὸ σῶμα. Ὀργανική ἐστι μέρος χειρουργίας, περιποιοῦν διὰ καταρτισμοῦ, καὶ τῆς ἀκολούθου θεραπείας τοῖς παρὰ φύσιν διατεθεῖσιν ἀνθρωπίνοις ὀστοῖς τὸ ὑγιαίνειν. κατὰ δύο τρόπους σύγκειται ἐν ἡμῖν ὀστᾶ, κατὰ ἄρθρον, καὶ κατὰ ἁρμονίαν. Ἄρθρον ἐστὶν ὀστῶν κατὰ φύσιν κινουμένων συμβολή. Ἁρμονία ἐστὶν ὀστῶν ἀκινήτων κατὰ φύσιν συμβολή. Ὀλίσθημα ἐστὶ τῶν κατ' ἄρθρον ἢ κατὰ ἁρμονίαν κινουμένων ὀστῶν φορά, εἰς τὸ παρὰ φύσιν. Ἐξάρθρημα ἐστὶν ὀστοῦ κινουμένου κατὰ φύσιν ἐκ κοιλότητος βαθείας ἔκβασις εἰς τὸν τόπον, τὸν παρὰ φύσιν. Παραρύθμημα ἐστὶ παραλλαγὴ ἢ φθο-

ρὰ ὀστοῦ

ρὰ ὀστοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον. Κίνημα δέ ἐστι τὸ κατὰ γόμφωσιν, ἢ κατ' ἁρμονίαν συγκειμένου ὀστοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον ἔκστασις. ὥσπερ ἐκ ταρσοῦ ὀστᾶ εἰώθεν ῥαγέντων, ἢ σπονδύλων εἴωθε γίγνεσθαι. Διάστασις δέ ἐστι τῶν κατὰ ῥαφὴν ἢ κατὰ σύμφυσιν συγκειμένων ὀστῶν χωρισμὸς, ἢ διάστασις ἀπ' ἀλλήλων. Καταρτισμὸς δέ ἐστι μεταγωγὴ ὀστοῦ, ἢ ὀστῶν, ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν τόπου, εἰς τὸν κατὰ φύσιν. Τάσις ἐστὶν ὁλκὴ σωμάτων. Μοχλία δέ ἐστι μεταγωγὴ ὀστοῦ, ἢ ὀστῶν, ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν τόπου, εἰς τὸν κατὰ φύσιν. Κατάστασις ἐστὶν ὁλκὴ σωμάτων, εἰς τοὺς κάτω τόπους. ταύτης δὲ ἡ μὲν ἁπλῶς ἐστιν ὁλκὴ σωμάτων εἰς τοὺς κάτω τόπους τῶν ἀρχῶν, κατ' εὐθὺ ἀναδιδομένων τῶν τῆς τάσεως αἰτίων. ἡ δὲ κατ' ἀντιμετάληψιν ἐστιν ὁλκὴ σωμάτων εἰς τοὺς κάτω τόπους μεταλαμβανομένων τῶν ἀρχῶν διὰ τροχιλίων, ἄνω προσδεδημένων τῶν τῆς τάσεως αἰτίων. ἡ δὲ κατὰ μετάληψιν ἀνάτασις νοεῖσθαι δύναται, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς κατατάσεως εἰρημένων. Διάτασις ἐστιν ὁλκὴ σωμάτων εἰς τοὺς ἄνω καὶ κάτω τόπους. Ἐξελκυσμὸς δέ ἐστι μεταγωγὴ ὀστοῦ, ἢ ὀστῶν, ἐκ τῆς ἐπιφανείας εἰς τὸ βάθος. Ῥῆγμα δέ ἐστι μεταγωγὴ ὀστοῦ,

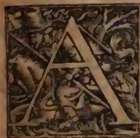
 ἢ ὀστῶν,

ἢ ὀστῶν, ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Μεταγωγή ἐστι διεστραμμένου ὀστοῦ ἀντανάκλασις εἰς τὸν τόπον, τὸν κατὰ φύσιν. Ἔκστασις ἐστὶν ὀλιγοχρόνιος μανία. Ἔκπληξις ἐστὶ διανοίας ἔκστασις διά τινα ταραχὴν αἰφνίδιον ἔξωθεν. Ἐνθουσιασμός ἐστι, καθάπερ ἐξίστανται τινὲς ὑπὸ τῶν ὑποθυμιωμένων ἐν τοῖς ἱεροῖς ὁρῶντες, ἢ τυμπάνων, ἢ αὐλῶν, ἢ συμβόλων ἀκούσαντες.

INTRODVCTIO SEV MEDICVS, GALENO adſcriptus, Io. Guinterio Andernaco interprete.

QVOMODO INVENTA ſit medicina.

RTIVM *inuentiones uel deorum filijs, uel quibuſdam ipſis ſimilibus, quibus dij ipſi primũ omnes illas, arteis inquam, communicare dignati ſunt, Græci ferunt acceptas. Hac igitur ratione Aeſculapius medicinæ, quam primus ab Apolline patre inſtitutus, hominibus tradidiſſe ab illis dicitur, inuẽtor extitiſſe apparet. Porrò ante illum ars medica nondũ hominibus fuit cognita, niſi quod ueteres medicamentorum & herbarũ, quas apud Græcos Chiron Centaurus, & ab eo eruditi heroës nouerant:*

uerant: ad hæc, quales Aristeo, Melampodi, & Polyido adscribuntur, experimenta quædã habuere. Apud Aegyptios sanè præter herbas, aliam quoq; medicamẽtorum rationem in usu fuisse, Homerus hunc in modũ testatur:

Fertilis Aegyptus rerum medicamina mista,
Optima multa, simul deterrima plurima gignit.

Porrò ex cadauerum confectione, quam in exequijs habere moris erat, multa etiam quæ manu administratur, apud priores medicos inuenta esse dicuntur. Quædam ex casu obseruata fuisse, ut suffusis sanguinem esse mittendũ: inde, quod capra quæpiam ex suffusione male habens, stipite acutißimo in oculum impresso uisum receperit. Quin & clysteris usum ab ibi profectũ esse scribunt. hæc enim colli cute tanquam clysteris utre, marina Niliq; aqua impleta, rostro eam per anũ indidit. Scribit etiam Herodotus historiographus, quondã ægris in compita expositis, illos qui ijsdem aliquando morbis laborarant, referre solitos, quibus unusquisq; usus sanitatem recuperauerit: atq; hoc modo ex multorum usu ac experimentis rem medicam cõflatam esse. Sed hæc quidem experientia ratione uacua, nondũq; rationalis fuit. Cæterum perfectam medicinam, & omnibus numeris absolutam, nimirum diuinam aio, Aesculapius solus inuenit. Illam uero quæ inter homines uersatur, huius successores Asclepiadæ posteris ueluti hæreditariò acceptã tradiderunt, maxime Hippocrates, qui omnibus facile

præcelluit,

præcelluit, primusq; consummatam apud Græcos medicinam in lucem protulit.

QVAE MEDICINAE principia.

PRincipia medicinæ tria sunt, unum inuentionis, alterum cōstitutionis, tertium interpretationis. Inuentionis igitur medicinæ (ut simpliciter dicam) uetustißimum planè, citraq; rationem principium, experientia est: quemadmodum apud Aegyptios, & reliquos omneis barbaros. Constitutionis autē, qua in artem redactæ, sicut Asclepiadum medicina, ratio & experientia. Interpretationis, ut scribit Athenæus, uel traditionis, quemadmodum quidam dicūt, initium, naturalis est speculatio. Hippocrates sanè breuiter inquit: Medicæ rationis initium primum natura est. nam à naturæ inspectione Dogmatici auspicātur, quoniam ex ijs quæ secundum naturā sunt, illa quæ contrà habent, possunt cognoscere: at sine naturaliū cognitione illa, quæ à naturali habitu recedunt, nemo potest. Quinetiam in curando naturæ speculationem similiter requirunt: quandoquidem ex naturali auxiliorū potentia, quæ cuilibet morbo idonea sint, accipiunt. Qui uero ex alijs sectis naturæ contemplationem demoliūtur, utriq; à quibus præsidia adferendi modum finxere, incipiunt: Methodici ex cōmuni indicatione, Empirici ex obseruatione experimentorum. qua enim ratione Dogmaticis medicæ rationis na-

tura, eadē Empiricis experientia crebrò & ferè semper in iisdem, & pari modo contingens, principium existit. Ab hac siquidem historiam quoque suam exordiuntur. ad hæc ab alio ad aliud simile transeunt. Sed Methodicis euidentiam similitudinis inspectio, uel communitatū apparentium cognitio principium dicitur.

QVOT SECTAE MEDICORUM, quæq; earum notæ.

S*Ectæ medicorū tres sunt: Rationalis, Empirica, & Methodica. Rationalis naturæ rationē præbet, morborū causas inquirit, & signis ad illarum inuentionem utitur, curationem capit à contrario, prout causæ exigunt. Nam contrariorum contraria sunt remedia. Quatuor ergo sunt quæ rationalem sectam indicant: naturæ inspectio, causarum morbi & signorum ratio, postremo curationis modi indicatio. Empirica ad accidentium concursus, quæ ægris adsunt respicit, & conuenientem eis curationē obseruat: idq; nec morbo cognito, nec causa inquisita. Satis autem habet, si in accidētibus, quæ usu ac experimentis didicit, adhibeat, & historia prius expertorum utatur: tum à compertis ad incomperta, similia autem ut apparēt specie, transeat. Quæ enim ipsimet usu ac experientia in multis, & sæpe in iisdem, & pari modo obseruarūt, aut quæ casu quopiam deprehenderunt eadem semper & similia, hæc confidenter usurpant: non adeò curiose, cuiusmodi sint facultatibus prædita,*

dita, disquirentes. Credunt uetustißimis, qui rerum per experimenta sibi obseruatarum historiam, uti uocant, memoriæ prodiderunt. Vtuntur etiã à simili transgressu ad ea quæ nondum explorarunt, cum similia speciei quæ ad manum est apparent, ut malua, blitum, teutlum, & lapathum: itidem in contrarijs, ut halica & oriza. rursus in omnibus arborum fructibus, quos Græci acro drya nominãt, ut pirum, malum cotoneum. Notant Empiricam hæresim, concursus symptomatũ, inspectio morbi, eiusq; causæ ignorantia: dein in congerie medicaminum congruentium per usum obseruatio: tertio, expertorum antea historia: nouißime, à simili transgressus. Methodica communitatibus & similis speculation adhæret. omnes enim particulares affectus ad generales duos reducunt, adstrictum & fluentem, quæ communia uocant. Cognoscunt ea ex obortis corporis affectionibus, in utroque euidenter conspicuis: quare notas non desiderant. exempli gratia: adstrictum inde oriri, quod corpus densatum sit, profluuium ipsius sistatur, omnisq; euidẽs discretio impediatur: fluentẽ uero inde, quod summa corporis cutis rara euaserit, & sensibiles cuiusq; particulæ excretiões intẽsæ sint. Duplicẽ igitur curationis speciẽ generales duo corporis morbi ipsis indicant, nempe si corpus adstrictũ est, digerẽdum esse: si profluuio laborat, cõprimendum: si uitiũ mixtũ habet, occurrendum uehementiori malo. Cæterum communia

omnia

omnia nominant euidentia. horum affectus, adstrictũ & fluens: curationẽ, resoluere & tenere: tempora, initiũ, incrementũ, uigorem seu statum, & inclinationem. Porrò medicinæ quæ manu medetur, communia, in eius ablatione, quod à natura alienũ est, consistunt. Duplex enim alienum est, uel extrinsecus, uel in corpore. Extrinsecus simplex: illius quod in corpore est, tres numerantur species. Atqui extrinsecus, ut spiculum, telum, & quodcunque aliud id genus existit, summam eductionem ostẽdit. Eorum quæ in corpore sunt, aliud loco alienum, ut suffusio, eluxatio, & fractura: quæ transpositionem uel restitutionem in proprium locum indicant. aliud magnitudine, ut abscessus omnes, scroti tumores, uerrucarum quædam genera, quæ ἀκροχορδόνας Græci uocant, phymata, & cõdylomata: quorum nonnulla diuisionem solam requirunt, nonnulla summam superfluorum præcisionem demonstrant. Aliud defectu alienum, non ut superuacaneum, sed ueluti deficiens dicitur, cuiusmodi mutila & curta. omnia, sicut in labris oculisq; cernitur: unde quidam λαγώφθαλμοι, & λαγώχειλοι nominantur. Pari modo etiã se habent fistulæ, & uitia profunda, quæ Græci uocãt hypophora, sinus, ulcera, aliaq; huiusmodi omnia quæ ex defectu repletionem desiderant. Iam uero chirurgi quatuor habẽt communia: ad hæc speciem, quam προφυλακτικὴν, id est, præseruatricem appellãt. Apponitur autem & ipsa communitati in deleterijs & toxicis, bestijsq;

stijsq; omnibus quæ uirus inspuunt, tum uenenosis uola tilibus, & terrestribus, aquatilibusq;. Nam commune omnium genus, ut sint exitialia, non tamen ad astrictum & fluens, sed aliud præter hæc genus referũtur. Quare & curatoria ipsorum cõmunitas alia præter illam habetur, dicta prophylactice. Notæ Methodicorum hæresis, prima, similis in euidentibus consideratio, sed non in latentibus seu abditis, quemadmodum rationalis sectæ. hoc unum intercedit discriminis, quod in illa quoq; similium inspectio, sed in obscuris consistit. Secunda, quod ex simili in euidentibus, affectus, auxilia, tempora, particularia omnia ad generalia reducit. Attamen non euidentia tantum Empiricorum more animaduertunt, sed particularibus, nullo generali cognito, insistunt. Tertia est ex cõmunium indicatione curatio accepta, nec causis, ut rationalibus in usu est, expositis: nec auxilijs, quæ experimentis cõprobata sunt, in accidentiũ syndrome, ut Empirici faciũt, obseruatis.

QVI TRIVM SECTARVM principes extiterint.

Rationalis sectæ & autor & princeps Hippocrates Cous fuit. Post hunc Diocles Carystius, Praxagoras Cous, Herophilus Chalcedonius, Erasistratus Chius, Mnesitheus Athenæus, Asclepiades Bithynus, Cienus, qui & Prusias dictus est. Empiricæ præfuit Philinus Cous, qui primus eam à Rationali separauit,

uit, occasione ab Herophilo suo præceptore accepta. Cũ autẽ suam hæresim principẽ esse uellent, Acronem Acragãtinum, quo rationali eßet uetustior, ei dedisse initiũ dixerũt. A Philino Serapion Alexandreus ea secta floruit. dein Apollonij duo, pater & filius, Antiocheni. Hos secuti Menodotus & Sextus, accurate eã coluerũt. Methodicen Themison Laodiceus Syrius incepit, qui ab Asclepia de rationali deflectens, ad Methodicæ inuentionẽ se contulit. Thessalus Trallianus eam absoluit. Post hos Mnasias, Dionysius, Proclus, Antipatrus. In ea autẽ nonnihil dissenserunt Olympiacus Milesius, Menemachus Aphrodiseus, & Soranus Ephesius. Fuerunt nonnulli ἐπισυνθετικοί, *quasi adiũcti apud Græcos nominati, ut Leonides Alexandreus: quidam* ἐκλεκτικοί, *quod est delecti, ut Archigenes Apameus Syrius.*

MEDICINA SCIENTIAͤ ne sit, an ars.

R*ationales aliqui, ut Erasistratus, medicinã partim scientiam, cuiusmodi est abditarum & morbos continentiũ causarũ notitia, item totius corporis humani naturæ inspectio: partim coniecturam, ut curationem & signa, habere censuerunt. Methodici in uniuersum scientiã ipsam eße prædicant: sed utriq; à uero, maxime Methodici, aberrant. Scientia enim est cõueniens, firma, & nunquã à ratione declinans cognitio: eam neque apud philosophos, præsertim dum rerum naturas*

perscrutantur,

perscrutãtur, inuenias: multo sanè minus in re medica: imò, ut uerbo expediam, ne ad homines quidem uenerit. Quamobrem medicina ars meritò dici potest: siquidem artis nomine, comprehẽsionum & opinionum ad finem quendam uitæ spectãtum collectionem certo modo consideratam intelligimus. Comprehensiones igitur humanas, & quæ numero constitutionem quandam procreare queant, præcipue counitas, hoc est, sibi cõcordes ac cõsonas, cohærẽtesq; Medicina habet: quo fit, ut artis uocabulum, cuius definitio pulchre ei cõuenit, optimo iure cõmereatur, comprehensionesq; in ea ad uitæ commoditatem pertinent. Quippe seruare homines saluos, & ægros restituere, ad uitam spectat. Sed artiũ duplex est differentia: quædam à se absolutionem consequuntur, ut fabrilis, nauiũ cõpactoria, ædificatoria. quædam finem suum ceu scopum desiderant: contingunt autem nõ semper, sed plurimum: unde cõiecturales quoq; dicuntur. ex quarũ numero Medicina fuerit, quẽadmodũ rhetorica, gubernatoria, & sagittãdi ars. Est & alia differẽtia duplex: quoniã aliquæ dum fiũt, sunt: simulatq; ab actione desiuerint, nihil quod pfecerint ostẽditur: cuiusmodi saltatoria, citharistica, palæstrica, & quæuis alia ars musica. Nõnullæ in actione euidens opus planè nullũ habent, sed tanq̃ futuri cuiusdã præparatoriæ existũt: ubi uero à functione cessauerint, tunc quid effecerint apparet: qualis statuaria, pictoria, & fabrilis, tum aliæ quarũ opera

post

post actionem perdurant. Inter has medicinam quoq; numeres licet. In medendo enim nondum eius finis innotescit, quippe quæ aduersus morbos semper laboret. at ubi curationem absoluerit, tunc hominis sanitatē restituisse eam uidere est.

QVID SIT MEDICINA.

DEfinitionibus Rationales usi sunt, descriptionibus Empirici, de quibus quæstionem instituere philosophis solum conuenit. quanquam ueteres etiā medici hoc ferè modo medicinā simpliciter uel definierunt, uel descripserunt. Medicina est, Hippocratis sententia, adiectio & ablatio: adiectio quidem deficientis, ablatio superantis in hominū corporibus. Quam enim definitionem medicinæ nonnulli putauerunt, reuera nō est, ægros uidelicet morbis non prorsus liberare, dolores lenire, morbiq; uehemētiam retūdere, malo uictis manum non admoliri. Artes enim nō ex ijs quæ neutiquam possunt, sed ex his quæ possunt, definitionē sortiuntur: quoniam illa definitio, quæ neutiquam fieri possunt, recenset, non ex ijs quæ adsunt, artes definit. Recentiores huiusmodi definitionem usurparunt: Medicina est scientia sanitatis cōseruatrix, morborum repultrix. Verum secus habet. non enim ipsa hæc efficit, sed ex illis quæ efficit, hæc proueniunt, idq; non semper]. Quapropter non ex his, sed illis quæ ab ea semper accipiuntur, constituta est. hæc autem sunt adiectio & ablatio. Proinde quæ

capit

capit medicina, hæc ipsa esse dixit Hippocrates, quibus & in sanis utitur, cum secundam ipsorum ualetudinem conseruat, & in ægrotis cũ morbis liberat. Quæ igitur semper facit, ea ipsam constituunt, non illa quæ ab his efficiũtur. Aliud nanq; ars, aliud eius finis est. hunc enim non assequitur, sed quod circa ipsam est scilicet, neq; id perpetuò tutũ habet. Quo fit, ut quatenus ipsam nõ contingat, neq; finis eius, sed scopus dicatur: cum autem contigerit, finis. Ita gubernatoria & sagittãdi ars nõ à fine, quem non semper contingunt, sed ab ijs quibus constitutæ sunt, & per quæ, ut finem assequãtur, functiones obeunt, definitionẽ sortiuntur: quæ omnibus ferè post Hippocratẽ proba esse uidetur. Herophilo medicina est, scientia salubrium, insalubriũ, & neutrorum. Trium enim horũ cognitio est. salubriũ, quæ corporis constitutionem ita præparant, ut ex eis pulchre inuicem aptatis sanitas concilietur. insalubrium, quæ salubrem statũ dissoluunt. neutrorum omnia sunt auxilia, quæ ægris adferũtur. Hæc enim priusquã à medico excepta sint, neutra, hoc est, nec salubria, nec insalubria sunt.

QVOT PARTES MEDICINAE.

PRimariæ medicinæ partes sunt, rerũ naturæ contemplatio, causarum morbos continentiũ notitia, sanitatis tuendæ ratio, signorum obseruatio, & medendi modus. Græci uocant φυσιολογικὸν, αἰτιολογικὸν, ὑγιεινὸν, σημειωτικὸν, & θεραπευτικόν. Athenæus pro signis ma-

teriam constituit, quæ in medicamẽtaria parte uersatur. nam sine materia curatio fieri non posßit. Indiciorũ obseruatio, curandi rationi necessaria, nõ tamen ipsa est curatio. materiæ enim beneficio curatio absoluitur, atq; altera alterius poscit opem. Signa uel citra curationem ad cognoscendũ quæ mederi queas, & quæ minus, necessaria sunt. ad hæc faciũt, ne insciis ijs qui medicinæ nullum locum reliquerunt, manum admolitus, erroris notam incurras. Iam uerò quinq; harũ partiũ medicinæ, cuiusq; diuisio quædã angustior est. φυσιολογικὸν itaq; pars dicitur, in qua de hominis natura disserimus. Constat autem, si diuidas, elemẽtorum notitia, quibus homo cõponitur: tum generationis fœtus, & formationis: præterea interiorum & exteriorum corporis partium speculatione, cum mortuorum cadauera incidimus, oßiumq; rationes perscrutamur. αἰτιολογικὸν, in qua ea quæ præter naturã sunt, inquirimus: morborũ causas, accidẽtiũ cõcursus, affectuũ status diligẽter indagamus. His enim incognitis, nemo rectè nouerit quomodo morbos curare conueniat. ὑγιεινὸν sanitatem tuetur, tum præcauet quo minus corpora in morbos incidant: ubi inciderint, ad sanitatem reducit. σημειωτικὸν præteritorũ cognitionem, præsentium inspectionem, & futurorum præsagia continet. θεραπευτικὸν, id est, curandi facultas in treis parteis diducta est: ut una esset quæ uictu, altera quæ medicamentis, tertia quæ manu mederetur.

AN MEDICINAE DIVISIO IN quinq; partes diducta neceſſaria ſit.

PRoinde rerum naturæ cognitio neceſſaria eſt, hoc potiſsimum nomine, quod niſi naturalibus anteà cognitis, ea quæ à naturali habitu recedunt, cognoſcere queas nunquam. nam præter illorum naturã morbi cõſiſtunt. Cauſarum uerò morbos continentium notitia nõ minus deſideratur, ut effectuum origines, quibus reſiſtere conuenit, intelligamus: tum ipſos affectus, eorũq; ſtatus à ueteribus appellatos cognoſcamus. Vtilis ſanè ſymptomatum affectibus incumbẽtium cognitio eſt. nam ab horum concurſu, quem Empirici συνδρομὴν *græce uocant, corporis uitia ſpeciem nanciſcuntur. Quanquam iidem Empirici in ſyndromis, quæ cuiq; accidenti conueniant, obſeruarunt. Methodicis curationem affectus indicant, quẽadmodũ Rationalibus cauſæ: licet ipſi nihilo minus tum affectus, tũ cõcurſus inquirãt. Totũ autẽ cauſis attribuunt, quarũ nonnullæ euidentes, aliæ continentes, quædã coadiuuantes, reliquæ cõcauſæ, reliquæ præcedentes dicuntur. Euidentes, quæ Græcis uocãtur procatarcticæ, ſunt quæ dum aduerſam ualetudinẽ crearũt, ſeparantur, ut frigus, laſsitudo, calor, cruditas. Continentes cohærentesq;, cum præſentes ſunt, & morbi quoque eorum adſunt: cum tolluntur, morbi etiam diſcedunt, ut ſpina & telum. Concauſæ, quas Græci appellant ſynætia, quæ etſi affectum ſua ui poſſunt generare,*

alteri tamen cohærent, ut lapis in uesica, & inflãmatio. Nam ambæ urinæ suppreßionis causæ sunt, etsi per se utraq; illam generare poßit. Coadiutrices, quæ sua uirtute morbum efficere nõ possunt, sed alterius auxilio: ut libido articularem morbũ promouet, & remigatio sanguinis eruptionem fouet. Præcedẽtes, siue internæ, quæ ab euidentibus uel præparãtur, uel coadiuuantur, ut sanguinis abundantia nutrimenti copiæ soboles est. Præcedit autẽ Erasistrati coincidẽtiam, quã Græci παρέμπτωσιν nominant: quæ omnium morborum causa est coniuncta: uerum citra præcedentẽ non accidit. Porrò salubris illa pars non solum ut pars medicinæ, sed tanquã potior ei quæ medetur, præponitur. Multo enim præstat, morbũ prorsus non admittere, quàm morbo liberare: quẽadmodũ gubernatori longe præstabilius est, ante tempestatis exortum iter absoluere, quàm fluctuatum periclitatũq; euadere. Atqui differunt rursus in ea parte, quã ὑγιεινὴν græce appellauimus, sanitatem tueri, & morbos longius prospicere. Etenim consueta uictus ratione primum administratur, alterũ medicinæ auxilijs ad præuidendã futuram ægritudinem, & præsentẽ discutiendam indiget: siquidem quæ iam ortis affectibus medicantur, eadẽ quoq; prius quàm oriantur, prohibent illos consistere. Similiter artis pars, quam iuniores medici ἀναληπτικὴν, tanquam refectricem appellant, differentiæ cũ illis nõnihil habet. Qui enim recreat uires recolligitq;, nõdum

a natur-li

à naturali habitu recessit, nec in eo est: sed iā priore mor bo defunctus, ad secundam ualetudinem reuertitur. Quāobrem aliam rationem salubrem desiderat, nec me dicamentariam: non enim ægrotat: nec eam qua sani utū tur, ut qui nondum absoluta fruatur sanitate, quo fit, ut nec qualitate, nec numero pari sanis, cibum possit assume re. Præsagiēdi pars medicinæ, curationi morborum per inctum summe est necessaria. nam præterita & præsentia ad morbi causam inueniendam diligēter inspicimus. Insuper magna eius necessitas est ad præsagiandū, mors an salus expectāda sit. Pari modo medicina quæ manu medetur, tum illa quæ medicamentis auxiliatur, sine indiciorum obseruatione non absoluitur: quippe præsagia eodem modo desiderant, quibus scias quæ curationē non admittunt, quæq; eam recipiunt quidem, sed uehemēter aut offendunt ægrum si curentur, aut è medio tollunt. Iam uerò medicamentaria pars trifariam diuisa est: una uictu, altera medicamentis, tertia manu medetur. Prima auxiliorum, quæ digerendi, apponendi, & cōcoquendi facultatem habent, est administratio. omnibus quidem ægrotis, sed præcipue febrientibus in usu est. Secunda incisionibus, ustionibus, & ossiū restauratione homines curat. Tertia tenuibus medicamentis interiores affectus & exteriores sanat, interim eius quæ uictu morbos curat, interim illius quæ manu medetur, mutuum requirit auxilium: quemadmodū hæ duæ medicamentis non-

nunquam utuntur. Itaq; à rerum naturæ contẽplatione, superioribus paulum intermißis, auspicabimur: quoniã nec in sanis secundam ualetudinem tueri, nec in ægris morbi originem siue causam cognoscere, nec signis quid deprehendere, nec curationẽ admoliri rectè poßis, ignorãs quibus homo elemẽtis cõstet, et quomodo his immutatis, à natura quã obtinebant prius, morbi nascantur.

DE ELEMENTIS HVMANIS.

Constat homo ex primis mundi quatuor elementis, igne, aëre, aqua, & terra, Naturaliũ cũ Hippocrate cõsensu. non quod ex his ipsis, sed proportione eis respondentibus constituatur. Atqui Hippocratis sententia dum dissoluitur, in hæc prima resoluitur: & unũquodq; in suam ipsius naturam, homine uita defuncto, redire necesse est, siccum in siccum, frigidum in frigidũ, calidum in calidum, humidum in humidum. Huiusmodi uniuersorũ animantiũ natura est, omnia similiter oriuntur & desinunt: cõflatur enim ex his prædictis eorũ natura, & in eadẽ finit. Vnde singula originẽ nacta sunt, eò quoq; recedunt: quẽadmodum Homerus hisce uerbis inquit, innuens dissolutionẽ in hæc futuram: Vos aqua, uos tellus, cunctos aliquando tenebit. Cæterum hominem ex propinquis & humanæ naturæ uicinis quatuor humoribus, sanguine, pituita, bile tum flaua tum atra, constitutum esse, physici pronunciant: quoniam fœtus in prima sui formatione ex genitura & sanguine,

qui

qui à matre per urachũ influit, auspiciũ cœpit: in his autem quatuor humores erant. Qui ex tribus, ijsq; cõpositis hominẽ prodijsse censent, hæc præponũt initia, humida, sicca, & spiritus: quæ Hippocrates græcè ἰσχόντα, ἰσχόμενα, & ὁρμῶντα appellat. Ea ferè Latinis sonãt continentia, cõtenta, & impetũ molientia. Cõtinentia igitur sunt solida omnia, ut ossa, nerui, uenæ, arteriæ: ex quibus & musculi, & carnes, totaq; corporis moles cõflata est, ad hæc interiorũ exteriorũq; cõcretiones. Cõtenta uero humida sunt, quæ in uasis per tota corpora dispersa feruntur. Atq; hæc quatuor prædictos humores uocat Hippocrates. Animi impetũ molientia spiritus existũt, quos ueteres duos, animalem & naturalem numerant. Stoici tertium inuehunt ἑκτικόν, quem habitũ nominant. Erasistratus uasa triplicia, neruos, uenas, arterias omißis spiritibus & humidis, tanquam initia & totius corporis elementa constituit. Nam duplicia materia regi animal affirmat, sanguine tanq̃ alimẽto, spiritu tanq̃ naturæ functionibus obeũdis coadiutore: nõ aũt ea ut principia intelligit. multæ sanè aliæ partium species nõ ex tribus illis compositæ inueniuntur, ut cerebrum, medulla, atq; ossa omnia. Cerebrũ igitur uel medullam nutrimenti parenchyma, quasi adfusionem exponas, audet appellare: sicut adipem, iecinoris, lienis & pulmonis consistentiam. At oßa neque nutrimenti parenchymata, neque ex prædictis uasis triplicibus composita esse dicere poßit.

Asclepiadi, hominis elementa sunt corpuscula maãntia, fragiliaq;, & inuisibilia foramina. Secundũ Athenæi sententiã, non quatuor illa prima corpora, ignis, aër, aqua, terra: sed eorum qualitates, calidum, frigidum, siccum, & humidum. Ex quibus duo causarum efficientium munere funguntur, puta calidum & frigidũ: duo materialium, siccum & humidum. Quintũ uero ex Stoicorum opinione introducitur, spiritus cuncta penetrans, à quo omnia continentur & gubernantur. Hippocrates cum trifariam hominis elementa diuisisset, in cõtinentia, contenta, & ea quæ animi impetum regũt, quibus omnia de elementis post ipsum assertis comprehendit, necnon naturæ elementorum tractationem, & eorum quæ præter naturã sunt causas: haud scio quomodo successores eius, unam illam reuera diuinam Aesculapij medicinã in tres partes sibi cohærentes diduxerunt. alij enim tum sanitatis, tum morborum causam humidis attribuere, ut Praxagoras & Herophilus: alij solidis corporibus initia et elementa attribuentes, ex his tum naturalia, tum morborum causas inde capiũt, ut Erasistratus & Asclepiades. Athenæi uero & Archigenis imitatores, spiritu solo ea penetrant, tum naturalem habitum consistere ac gubernari, tum morbos uniuersos hoc prius offenso creari dixerunt: unde & Pneumatici, id est, spiritales, ueluti qui omnia spiritibus attribuant, nuncupantur.

EX-

EXTERIORVM CORPORIS partium appellationes.

HVmani corporis partes & particulas, earumq; nomina primus Aristoteles docere simul et scribere instituit. Temporis autem processu medicis quoq; ipsis posterioribus, de iisdem tractare operæpretium uisum est, non ut manu allata quanq; partem aut particulam ostenderit, sed ex appellatione sufficientem earum notitiam haberet: quorũ in numero maxime fuerũt Erasistrati sectatores, Apollonius Memphites, & hoc prior Xenophon. Diuidũt igitur totum corpus Aegyptij medici quadrifariam, in caput, manus, thoracem, & crura. Alij has quatuor parteis in plures diducunt, nempe in alias totius partes, nõ ut illarũ particulas. Capitis igitur tota latitudo, pars ipsius corporis dicetur. Huius particulæ sunt hæ: anterior supercilia excedens, pilis uacua, inter utranq; aurem sita, Frons nominata. hac superior capillis intecta, Sinciput: partem in utroq; sincipitis latere supra aures sitam, Tempora appellamus. In media capitis regione sinciput excedente est, Vertex, unde uelut à centro circulus, pilorum prouẽtus existit. post uerticem à posteriore capitis parte adusq; tẽdines, Occiput descẽdit: à priore sub tota fronte, auribus, oculis, naso, et ore, ad mentum usq; circũscripta, à superciliis incipiẽs, Facies dicitur. Vbi enim frons à superioribus descẽdens desinit, Supercilia, ceu termini eius eminentes, & pilis

 consiti,

consiti, eam excipiunt. Quia autē frons ad tempora por rigitur, in ipsius terminis Aures sitæ sunt, quarum pars aperta Ala, dicitur, inclusa ab anteriori in posterius, summitate inflexa cubiformis, sub qua semicirculus rotūdus in mucronem exurgēs, græcè Xister appellatur. huius acumini subiacet Conchula. In huius medio rotundum foramē meatus auditorius uocatur: sub quo particula pinguis ab aure suspensa, fibra est seu auricula, superior pinna. Oculi supercilijs subiacent, quorum tota figura cum ipsis particulis, lumē dicitur: superius inferiusq; interiores tunicas contegentes, Palpebræ appellantur: hæc inferior, illa superior. Committūtur inuicem crebro & extremo tactu ad uisus recreationem, & ne quid extrinsecus uiolēter oculis incidat. maxime uero, quemadmodū in somnis uisoriæ uirtutis auertendæ gratia, quo melius homo conquiescat. Pars autem iuxta oculum totum sita, qua palpebræ inuicem committūtur, Tarsi nominantur Græcorū uocabulo, unde pili proueniūt quos Cilia nuncupāt. Facti aūt in hoc sunt pili isti, ut uisoriū spiritū uel ut quidam aiunt, radios ab interiore parte effusos perspiciendi gratia dirigant. His itaq; elapsis, uel retortis, nequaquam animās similiter in rectum, uel in longum uidere potest. Interiores oculorum termini, superioris inferiorisq; palpebræ cōmunes anguli sunt: alter iuxta nasum, iuxta tēpora alter: hic paruus, ille magnus. Quod in horū medio cōsistit, oculi candidum. Huius rursus medium

diũ Iris,circulus coloribus uarius occupat:unde quoq; à coelesti illa iride nomẽ accepit. Huius rursus media pars, per quã uisus peragitur, Pupilla est. Nasus oculos interiacet:eius partes utrinq; sitæ, Nares uocãtur, quibus animalia respirãt & olfaciunt. Exteriores autẽ partes Pinnulæ siue Alæ nominãtur. Quod aũt nares discriminat, Interseptũ uocamus. In utraq; nasi parte, sub oculis quidem sitæ, proprie cõcaua nuncupamus:unde quidã Cõcaui nomen sortiũtur. In morbis enim hæc attollũtur ob hominis cruditatẽ, uel nauseã. His autẽ superiores inter nasum et aures, Malæ, priscis etiã Genæ dicũtur, quæ bene coloratis & ingenuis pudore suffusis rubent. hinc Maxillæ ad mentũ usq; descendunt, & hac in mucronẽ desinunt. Mentũ id omne est, quod labro inferiori longa orbiculari figura subiacet. Suprema pars labri sub naribus, μύσαξ Græcis, Homero ὑπήνη appellatur. Quod intra labra describitur, & ab eis cõstituitur et cõtinetur, Os est. Vidẽtur enim hæc quasi cõnata, pòst diducta os efficere: quare etiã ueluti nup diuisa apparẽt. Quod caput ad humeros usq; excipit, id totum Ceruix dicitur: huius posteriores partes proprie Tẽdines appellãtur. Dein sub ceruice humeri utrinq; prominent, quorũ uerticẽ ἀκρώμιον, quasi dicas summũ humerum, Græci nominãt. Quod ab hoc prorsum uergit, Claiculæ existunt, inter quas Iugulum habetur. ab humeris Manus incipiunt, ex utroque per se latere propẽsæ. harũ pars ab humero ad cubitum

usq;

usq; pertendens, Brachiũ uocatur. Angon autem, id est, internus cubitus, qua tota manus flectitur: cuius exteriorem partem Attici κορωνὸν, & ὠλέκρανον nominãt. dein Cubitus, quo & homines metiuntur. Vbi hic desinit, & cum summa manu coarctatur, Brachiale dicitur. Opposita eius pars, μετακάρπιον, nomen latinitate needum donatum. inde Nodi, à quibus digiti incipiũt, Græci κονδύλους appellant. Digitorum maximus pollex est, ἀντίχειρ Græcis dictus, quod toti summæ manui cooperãs æquipolleat. post hũc Index, nomen ab usu, ut apparet, sortitus: dein Medius: hũc Medicinalis sequitur, à medicis nomen sortitus. postremus minimus dicitur, quod omnibus & corpore & uirtute sit inferior. Itaque à brachiali Summa manus dicitur: cuius supinæ pars iuxta pollicem aßurgens, Vola dicetur, græcè θέναρ. cuius pars opsita, ὑποθέναρ græco nomine uocatur, latino carens. uerum unde digiti procedũt, Pecten manus est. quod medium manus est, κοῖλον, id est, concauum Græcis dicitur. Thorax ea pars appellatur, quæ à collo toto ad ilia usq; ex anteriore parte protendit. Huius pars quæ sub claui culis & manibus habetur, Costæ sunt, ex quibus & Latus utrunq; dicitur. in harum medio Pectus: huius rursus mediũ usq; ad cartilaginem, sub qua uentriculi os delitescit, στέρνον Græcis dicitur: idem locus etiã extrinsecus ita appellatur. hinc Abdomen oritur. quæ sub uentriculi ore ad partem exteriorem apparent, Præcordia

nominamus

nominamus, Græci ὑποχόνδρια, quoniam iuxta rectitudinem sub cartilagine, sicut & post ipsam habetur. Sunt autem Musculi, qui expansi membranæ Prætenui ueluti araneæ, quam περιτόναιον Græci nominãt, subiacent: extrinsecus uero cute conteguntur. Aequiuoco autem uocabulo etiã interiora uiscera uocamus Præcordia, quoniam & ipsa sub cartilaginibus notharum costarũ ab interiore parte existũt: sed exteriora proprio. Anterior ilium pars præcordia cõprehendens, Abdomen est: latera complectens, Inane seu uacuum. Iliorum mediũ occupat Vmbilicus. Inde ad pubem spatiũ, Græcis ἦτρον uocatum est. postea Pubes sequitur. ubi thorax finit, masculorũ Naturalia principium sortiuntur: tum fœminarum ad femoris utriusque exortum, ut sub hoc occultentur. Maris pars prominens, Coles uocatur: summitas eius, Glans: quæ foramen habet ad excretionem, οὐρήθρα ab usu nuncupatur: cutis quæ eam contegit, Præputium dicitur: inferior pars in longitudinem uergẽs, ῥαφὴ, quasi sutura, Græcis hactenus uocata est. quæ uero adusq; sedẽ producitur, ταῦρος. Testiculi duplici nomine apud Græcos Didymi, & Orchis intus & foris appellãtur. Quod testiculos ambit, ὄσχεον Græci, nostri Scrotum uocãt. Muliebris autem pudendi (sic enim nominaui ipsum) sinus pilis decoratus, græcũ nomen κτεὶς obtinet. at quæ sinum ambiunt, Alæ uocantur. Inter has autem carũcula, quæ bifariam excreuit, Græcorũ lingua νυμφῶν, nostra

colliculum

colliculum appellare licet: quem quod multo promineat, Aegyptij in uirginibus excidere consueuerunt. Porrò in ipsius naturalis collo musculus est, quo urinā cum lubet retinemus: Annulus à figura, ab officio Fibula uocatus est. Cæterū posteriores corporis partes, quæ collo subiacent, hunc situm & appellationem habent. totum, Tergum uocatur: inde utroq; in latere Scapulæ habētur. media ipsarū pars Dorsum, cui etiā Stomachus intus subiacet. Rursus media totius tergi sedes deorsum ad clunes usq;, Spina dicitur. Huius partem quæ recto tramite sub dorso habetur, ἄκνησιν Homerus nominauit, manifestò alijs dictionibus exponēs, ut κα.ʼ ἄκνησιν μέσα νῶτα, quoniam & iuxta rectitudinem longitudinis media sunt terga, mediumq; est dorsi & lumbi. Spinam Lumbi, quibus succingimur, excipi:nt. Hi in Os sacrū terminantur: in cuius utraq; parte, Coxæ sunt, in his Nates: quoniā quæ his subijciuntur, maxima ossa sunt. Inde carnosæ ipsis partes submittūtur: quorū gibbæ partes, quod orbiculares sunt, σφαιρώματα, ceu modo circulorū factæ, Græcis nominātur. Inde corpus unū in duos exit processus. Nā in duo Crura nominata bipartitur, quorū diuisionem ueteres Græci Διχάλαν nominant. atq; hæc tota ad extrema usq;, Crura dicuntur: quæ uero à coxis statim incipiunt, Femora: ubi uero illa cōmittūtur cruribus, nodumq; efficiunt, Genua nominamus. Eorum parteis retrorsum spectātes, Poplites. inde ad imos maximos artus, Tibiæ:

quarum

quarum anterior pars Crea, posterior Sura nominatur. Postremum cruris in utrunq; latus excedens, Talus est: ab hoc profecti Pedes propriè appellantur: quibus etiã mensuram sibi aliam homines in altum tollentes pedem inuenerunt. pars posterior, Calx: prior à talo in quinque discreta digitos, ταρσὸς Græcis uocatur. Interior autem quasi pedibus inuicem se aspicientibus à talo uersus magnum digitum procedens, nominis adhuc Latini indiga, πεδίον Græcis appellatur. quod sub hac statim in medio imi pedis habetur, Concauum dicitur. infimũ quo terrã contingimus et ingredimur, Planta uocatur. quod post concauum ad digitos assurgit, Pecten pedis nuncupatur. Plantæ palmis, digiti digitis, ungues unguibus respondẽt. non autem eadem sortiti nomina: quoniam nec eosdem præstant usus, quanquam magnitudine, aut situs ordine conueniant.

INTERIORVM ANATOME.

ANatomes uocabulum, etiam exteriorum corporis partium & particularum commemoratio usurpat: quæ uerbis uniuscuiusq; ipsorum naturalem sitũ, ordinẽ, usum, quem animãti præbent, propriã cuiq; illorũ appellationẽ, de quibus iam retulimus, percenset. Interiorũ uero cũ sermone explicatio, propriè anatome dicitur, siquidem oculis eas indicatas esse, consectio non est: sed cuiusq; notitiam ex sermone ac uerbis accepisse, & naturales actiones quomodo ipsas obeant didicisse:

præterea

præterea quam inuicem communionem uiscera, aliaq; corporis partes per uenas habeāt. Cerebrū itaq; ex nul lo eorū quæ prædiximus, principali uase cōpositū esse uidetur Erasistrato, eoq; nutrimenti parēchyma, id est, affusio ipsa esse uidetur. Est autem corpus simplex, atq; ob id omniū quæ humano continentur corpore, & summum, & princeps. Quapropter Plato & Hippocrates animi principatum in eo constituunt. Comprehendi tur sanè membranis duabus: una & contigua aßimiliq;, χοροειδὴς Græcis appellatur: altera hanc superans, cal uariæ quibusdā partibus magis adhærescit. Sed hæc ner uosior, illa uenosior existit. Ex superiore illius parte ue næ nutrimentū à corde, iuxta arteriarū basim acceptū, in id deriuant: ex inferiore nerui principium capiūt, & animi functiones uniuerso corpori communicant. Neruorum autem species duæ sunt: una mutuos oßium connexus colligat, continetq;: altera sentiendi mouendiq; pro arbitrio facultatem corpori transmittit. atq; hinc etiam musculorum prouentus est. Oculorum meatus, et ipsi ab ima cerebri parte proueniunt, & per eos uisorius spiritus oculis impartitur. Inde uero nares etiam processus habent, per quos & odoramur, & cerebrum expurgatur. Ad aures processus nō sunt, uerum à posteriore par te tenuis membrana, quam Græci μήνιγγα uocant, perfo rata est. Ad hæc quæ σκωληκοειδὴς dicitur, ex eo loco processum habet, per quam similiter ipsæ repurgantur.

In

In illius principio cerebri pars, Græcis κωνοειδὴς appellata sedē habet. Iam uerò illinc Spinalis medulla incipit. Cæterum duos habet cerebrum uentriculos: quorundam opinione unum, ubi animi principatus residet. At caluariæ oßa superiore parte sub cute, membrana: quæ per suturas è meningibus prodijt, περικράνιον Græci nominãt, conteguntur. Atq; hæc origo membranæ costas succingē tis, quam ὑπεζωκότα nominant, & septi transuersi, & peritonæi, et omnis mēbranæ neruosæ. Oculus ex Hippocratis sententia habet duas tunicas, quas Græci μήνιγγας, quod ex illis prouenerint, appellant. Recentiores treis ponunt, nonnulli quatuor: ex quibus superior à Græcis κερατοειδὴς uocatur. Ea qua parte alba est, satis craßa, pupillæ loco extenuatur. perspicit obiectum colorē, ubi nigra, uel cæsia, uel flaua apparet. Huic inferior adiuncta est media parte, qua pupilla est, modico foramine, concaua, circà tenuis, acino uuæ similis, quæ ῥαγοειδὴς à Græcis nominatur. Tertia retis modo sinum habens, ἀμφιβληστροειδὴς nuncupatur: nonnulli eã in summo quartam tunicam excipere tradunt, quam ἄδηλον, ceu minus apparentem uocare consueuerunt. Est etenim mēbrana minima simul & tenuißima: sed prior et secunda firmæ craſſæq; tunicæ sunt, tertia uerò & quarta tenuißimæ. Quare Hippocrates priores solas cognouit: Oculus, inquiens, membranas duas habet. Porrò triplices hæ tunicæ humores cõtinēt. hũc ab aquæ similitudine ὑαλοειδῆ

P Græci

Græci uocant: Illum ὑαλοειδῆ, quod uitro quiddam simile referat: tertium κρυσταλλοειδῆ, hoc est, crystalli modo pellucidum. Palpebrarum interiores partes carnosæ: mediæ cartilaginosæ: exteriores cute teguntur. At quoniam cartilago media dura est, adeps subiecta est lenimenti instar, quæ frequenter exuperans, guttas parit. Lingua maxime carnosa est, in quam duplex neruorum genus ab ima parte cerebri prodiens inseritur. Alij molles appellati gustandi sensum, alij duri motum arbitrariũ à principio suo deducunt. Ad huius radicem exigua in arteria sub faucibus ipsis est lingua, quæ cum deglutimus recurrens, arteriam claudit, ne quid ex firmioribus in ipsam delabatur. Cuius rei quoq; causa tonsillæ numero quatuor creatæ sunt: duæ ad linguæ radicem, utrinq; cõspicuæ: duæ penitus his minus prominent. Nominantur eædem etiam Græcis παρίσθμια, quoniam locus in quo sitæ sunt, maxime Isthmo, cum per inflammationem intumuerunt, eoq; transitum hunc arctum nimis reddunt, figura respondent. Porrò cum duabus rebus animantium uita teneatur, alimento & spiritu, ad hunc quidem percipiẽdũ, nares, os, fauces, aspera arteria, & pulmo, partes sunt aptißimæ. Nares sanè et os respirationi seruiũt: gurgulio, ne frigidus in fauces aër cumulatim irrũpat aspera arteria, ut eũdẽ in pulmones deducat, quorũ in pectore sedes est. per hos omnis fit respiratio, submittẽtes quidẽ se, ut spiritus remittatur: attollẽtes uerò, ut idẽ recipiatur.

cipiatur. Quare usu similitudinem quandã cũ fabrorũ officinis habere uidētur: figurã uerò ungulæ bubulæ seruant. Porrò ex spiritu quicquid utile ac uitæ necessariũ in pulmonibus elaboratũ est, ad sinistrum cordis uentriculum defertur. Quicquid inutile est, illac qua inspirauimus efflatur. Nutrimenti uasa ad excipiendũ, & instrumenta ad elaborationẽ instituta hæc sunt: os, dentes, stomachus, uentriculus, ieiunũ, & tenuia intestina. Os quidem & dentes cibum extenuant molliuntq;. Stomachus appetit & deglutit: appensus asperæ arteriæ ad septũ usq; transuersum porrigitur. Ventriculus cibi receptaculum primam molitur concoctionem: incipit à media cartilagine, ubi uentris os situm dicitur: subsidet leuiter iecinori, latitudine Græcorum literã σ referens, & paulũ in dexteriorem partẽ conuersus, in summũ intestinũ coarctatur. Hanc iuncturam πυλωρὸν Græci uocant, quoniam portæ modo, ne nutrimentum ex eo delabatur, prohibet. Ab eo ieiunum intestinum incipit, in sinus uehementer implicitum, cui tale est uocabulum, quia nunquã quod accipit continet. Committitur autem mesenterio, quod uenæ in id ascendentes intertexunt. Inde tenuius intestinũ est, superiori ita cõnexũ, ut pars eius esse uideatur: quippe ieiuno explicato persimile est. Differt tamẽ quod nec uacuũ sit, nec uasorũ copiã habeat, per quæ ad iecinoris portas alimentum permanet. Deinde crassius alterũ trãsuersum est, alimẽto recipiẽdo accõmodatum,

cui Cæco nomen dederũt ueteres. Huic adhærescit aliud meatus, Græci κῶλον nominant, quod excrementa ex distributione segregata suscipit. Pertendens autem in dextram supra umbilicum, inter iecur & lienem, deorsum rursus fertur, totumq; amplexum abdomen in rectũ intestinũ desinit. Cum igitur duo meatus siue itinera à lato oris spatio incipiant, alterum iuxta priorem colli partem, asperam arteriam nominamus, alterum stomachũ. Vnde uerò initium capit arteria, & ubi cooperitur, Latini fauces, φάρυγγα Græci uocant, uel λάρυγγα. Cæterũ totus meatus ex cartilaginibus, annuli modo uel circuli compositis constat, quo firmus continuæ animantis respirationi maneat, nec comprimatur: quare etiam ostiũ eius semper patescit. nam si in cibo aßumendo error cõmittatur, ne uel paululum respirare queas. Huius rei gratia purum hunc spiritui transitum natura dedit, ne impedimẽti quid sentiat. Enimuerò si quid uel cibi uel potus in arteriam delabitur, strangulationes, tormina, et tußes grauißimæ statim excitantur, donec à spiritus impetu efferatur. Iam uerò aspera arteria spiritũ pulmoni transmittit, desinitq; in eiusdem arterias, quas asperas quoq; nominant. Stomachus interius quàm arteria existens, ceruicis uertebris annexus, longißime cum aspera arteria porrigitur. Sed hæc illi adiuncta, cum cibum deglutimus, recurrens exactè ipsum ligula cooperit, quæ ex linguæ radice trahit originem. Porrò hæc ligula nõ modo

os claudit, sed etiam cibum uelut uentilabro purgatum, et arteriæ orificio superimpositũ, ad stomachum pontis modo deijcit. Stomachus pro naturali functione appetẽdi facultatem habet: dum appetit quidem, se attollit, & quæ offeruntur deglutit: dum accepta superioris uētriculi orificio contiguo per transuersum septũ tradit, submittitur: per quem, angustũ etsi meatum, in imam alimẽta descendunt. Ventriculi naturæ officium est, ut alimentum sibi commissum concoquat, quod à cõcoctione primum ptissanæ cremori persimile est: uerum per arctiorem adhuc uncturã imæ uentriculi partis, quã πυλωρὸν *à Græcis appellari diximus, alimẽtum ieiuno instillat: quod cum tenue sit intestinũ, in flexuosissimos orbes natura implicauit, ne ex facili uidelicet dissecaretur, cõuelleretur q́;. Medium intestinum anfractus & orbes eius amplectitur, atq; ipsis insidet. quanquã id nõ solum hũc præstat usum, sed etiam uenæ duæ sub iecinore emergentes, quæ pòst in diuersas partes diducuntur, & meseræo adiunguntur, quo & ipsæ (sunt enim tenues) ruptionis periculum effugiant. Adsurgunt autem sic intertextæ eidem simul basi huic innitentes, & scalæ nauticæ instar all:uatæ finiunt. Atque hoc pacto in singulis anfractibus, ad hirudinum similitudinem compositis, aperto ore ieiuno inhiantes, omnem in eo alimoniam in succum conuersam exugunt. simul autem inter exugendum, protinus in sanguinem mutant.* Non enim aliunde

uel pituitæ, uel ſanguinis, uel alterius cuiuſdam uas eſſe, natura indicat. Rurſus igitur duæ ex multis uenæ à medio inteſtino acceptũ, ad iecinoris portas digerunt. In iecinore quum ſanguinis naturam nutrimẽtum induit, recrementa ſingula pariter ſecernuntur. Flaua bilis ad tunicam inferiori eius parti inhærentem defertur: atra ad lienem Iam uerò ab hepate uerſum in ſanguinem alimentum, in dextrum cordis uentriculum diſtribuitur. à corde pergrandes uenas in dextra ſiniſtraq́; circa guttur apparentes (σφαγιτίδας à Græcis nominantur) ad ſuperiores corporis partes deriuat. Per cauam autẽ uenã in uniuerſum corpus diffunditur. Ab hac rami duo, ſanguine iam à ſero diſcreto, ad renes perreptãt, qui lumbis ſub cluniũ carnibus, per quas urina deſtillat, inhæret. Ad ueſicã autẽ per meatus dictos Græce οὐρητῆρας, proficiſcitur. Veſica corpore ſuo urinam recipit, & per colem foras excernit. Teſticuli uerò ſuſtantia glanduloſi ſunt, conceptacula & officinæ ſeminis, quod per ſingulos neruos ab inguinibus dependentes, Græci κρεμαστῆρας nominãt, ad eos deſtillat. In quos etiam alia uaſa ipſos nutrientia deſcendunt. Cæterum duabus tunicis conteguntur, quarum tenuiorem Græci ἐρυθροειδῆ, ualentiorem δάρτον appellant. Communis deinde utriq́; teſticulo ſinus eſt, ὄσχεον à Græcis, ſerotum noſtris dicitur. Fœminis autem uulua ſcroti cõuerſi ſimilitudinem refert. Venæ in partem eius interiorem plurimum aperiuntur,

per

per quas sanguis expurgatur, qui grauidis retinetur, cedit'q; in alimentum fœtui, & formationem. Nam à uenis quæ secũdas implicant, binæ aliæ prodeuntes uenæ, ab arterijs indidem sitis binæ arteriæ, & à neruis unus neruus mutuo in unum congressu, meatum quendam ab Anatomicis Græcis οὔραχον appellatum absoluunt, qui infantis umbilico inseritur, ex quo & enascitur, & suspensus est. Ab umbilico autem uenæ ad iecinoris portas sanguinẽ in fœtibus transmittunt: arteriæ uero iuxta uesicam, crassiori arteriæ: neruus hic spinæ insertatur.

DE EA ANATOMES PARte, quæ ad ossa pertinet.

Ossium duplex cõpositio, una ad motũ accõmodata, nomẽ articuli habet: altera ad stabilitatẽ, Græcis συνάρθρωσις, id est coarctatio dicitur. Huius autẽ tres sunt species, sutura, cõmissura, et cõglutinatio. Suturis igitur capitis ossa cõstãt quinq; potißimũ. Prima per sinciput, στεφανιαῖα, à corona cui assimilatur, Græcis dicitur. Altera à uertice per mediũ caput ad frontẽ procedit, ὀβολιαῖα, quod ueru repræsentet, uocatur. Tertia occipitiũ à summo capite deducit, à Græcorũ litera λ. λαμβδοειδὴς ci nomẽ est. Duæ tempora à superiore capitis parte discernũt, quas λεπιδοειδεῖς nominant. Ossa caluariæ septem numerantur: occipitis unum, uerticis duo, temporum item duo, frontis unum. septimum palato iungitur, polymorphon dicitur. Cerebrum duos ab utraque cerebelli

parte processus obtinet, κορῶνας, quasi dicas tubercula, Græci appellant: qui primæ uertebræ insinuātur, in qua uelut axe secūdæ uertebræ caput in latera mouetur, annuit, renuitq́;. Deinde ossei quidam processus paululum inuicem dissidentes, per quos tendines & nerui deorsum feruntur. Pòst alia duo ossa super foramina, per quæ facultas audiēdi est, emergūt: Iugalia nominari possunt, ab eadem similitudine, à qua id Græci ζυγωδῆ appellāt. Sub his rursus alia duo petræ modo & crassa, & inæqualia prominent, λιθοειδῆ uocant. Priore capitis parte processus sunt telo similes, hinc quoque βελονοειδεῖς à Græcis dicuntur. Facti autem sunt ad faucium diuisionē. Vbi summæ eorum partes cartilagine committuntur, os ὑοειδὲς appellatur. Quæ uero has adhuc excedūt, nomen tum apud Græcos, tum Latinos desiderāt. Ex quibus in priore parte situm est os à multiplici forma dictū πολυμόρφον. Porrò superioris maxillæ ossa cōmissura constant. Facies item cōmissuras nouem habet. prima in lato utroq; oculorū spatio situm obtinet, duæ à latere narium utroque, alia medias nares rectà intersecat. Malæ quoq; singulas habent. Duæ rursus obliquæ palatum secant, unaq; in rectum idem palatum diuidit. Communes autē faciei & capiti connexus, sunt in ossibus iugalibus. Iam quidem faciei duodecim ossa sunt, narium duo, oculorum quoq; totidē, malarum singula, palati quatuor, dentium receptaculorum duo, alis similia. Maxilla quibusdam

dam duo in mento connata, nonnullis unum habet. Cæterum dentes conglutinatione iunguntur, quippe receptaculis ipsorum agglutinati sunt. Sunt autem numero triginta duo. Ex his quaterni primi, quia secant, τομεῖς à Græcis nominantur: hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Vltra quos maxillares seu molares uiginti sunt. Reliquorum oßium claiculæ in summo humero coëuntes deligantur. In pectore articulus & commissura simul mixtæ uidentur, & Romanæ literæ Σ, eiusq; simplicis figuram ostendunt. Dein costæ duodecim utroq; latere habẽtur. septem ex eis cum spinæ uertebris, cumq; osse pectorali utrinque coëunt. Reliquæ quinq; à posteriore parte spinæ inseruntur. In anteriore parte inuicem annuentes cartilagine colligantur. Vertebræ uero quatuor & uiginti sunt: septẽ in ceruice, duodecim ad costas, reliquæ ad lumbos. Quãquam os sacrum ex uertebris inuicem coëuntibus constare uideatur. Quin & pectus similiter ex septem oßibus unà cõmißis, ensis figura structum esse apparet. At brachiũ utrunq; humeri articulo coarctatur. Porrò suo ipsius capiti ex obliquo in scapularũ sinum immittitur. Cæterum scapulæ musculis, qui posteriore parte costis substernuntur, incumbunt. Cubitus & radius, quem Græci κερκίδα appellant, commissuræ quidem modo sese contingunt: articuli uero modo alteri brachij tuberculo committuntur. tribus enim uertebris brachium in cubitum, structura li

parte processus obtinet, κορώνας, quasi dicas tubercula, Græci appellant: qui primæ uertebræ insinuãtur, in qua uelut axe secũdæ uertebræ caput in latera mouetur, annuit, renuitq́;. Deinde ossei quidam processus paululum inuicem dissidentes, per quos tendines & nerui deorsum ferũtur. Pòst alia duo ossa super foramina, per quæ facultas audiẽdi est, emergũt: Iugalia nominari possunt, ab eadem similitudine, à qua id Græci ζυγωδῆ appellãt. Sub his rursus alia duo petræ modo & crassa, & inæqualia prominent, λιθοειδῆ uocant. Priore capitis parte processus sunt telo similes, hinc quoque βελονοειδεῖς à Græcis dicuntur. Facti autem sunt ad faucium diuisionẽ. Vbi summæ eorum partes cartilagine committuntur, os ὑοειδὴς appellatur. Quæ uero has adhuc excedũt, nomen tum apud Græcos, tum Latinos desiderãt. Ex quibus in priore parte situm est os à multiplici forma dictũ πολυμόρφον. Porrò superioris maxillæ ossa cõmissura constant. Facies item cõmissuras nouem habet. prima in lato utroq; oculorũ spatio situm obtinet, duæ à latere narium utroque, alia medias nares rectà intersecat. Malæ quoq; singulas habent. Duæ rursus obliquæ palatum secant, unaq́; in rectum idem palatum diuidit. Communes autẽ faciei & capiti connexus, sunt in oßibus iugalibus. Iam quidem faciei duodecim ossa sunt, narium duo, oculorum quoq; tot dẽ, malarum singula, palati quatuor, dentium receptaculorum duo, alis similia. Maxilla quibusdam

dam duo in mento connata, nonnullis unum habet. Cæterum dentes conglutinatione iunguitur, quippe receptaculis ipsorum agglutinati sunt. Sunt autem numero triginta duo. Ex his quaterni primi, quia secant, τομεῖς à Græcis nominantur: hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Vltra quos maxillares seu molares uiginti sunt. Reliquorum oßium clauiculæ in summo humero coëuntes deligantur. In pectore articulus & commissura simul mixtæ uidentur, & Romanæ literæ ſ, eiusq; simplicis figuram ostendunt. Dein costæ duodecim utroq; latere habētur. septem ex eis cum spinæ uertebris, cumq; osse pectorali utrinque coëunt. Reliquæ quinq; à posteriore parte spinæ inseruntur. In anteriore parte inuicem annuentes cartilagine colligantur. Vertebræ uero quatuor & uiginti sunt: septē in ceruice, duodecim ad costas, reliquæ ad lumbos. Quāquam os sacrum ex uertebris inuicem coëuntibus constare uideatur. Quin & pectus similiter ex septem oßibus unà cōmißis, ensis figura structum esse apparet. At brachiū utrunq; humeri articulo coarctatur. Porrò suo ipsius capiti ex obliquo in scapularū sinum immittitur. Cæterum scapulæ musculis, qui posteriore parte costis substernuntur, incumbunt. Cubitus & radius, quem Græci κερκίδα appellant, commissuræ quidem modo sese contingunt: articuli uero modo alteri brachij tuberculo committuntur. tribus enim uertebris brachium in cubitum, structura li

teræ & simili inseritur. Quarta iam uertebra radius ueluti circa axem uoluitur. Brachialis ossa tria mutuo con nexu deligata sunt: ad cubitum tamen & radium, articulum apte faciunt. Ex altera parte recta quinq; ossa uidere licet, articulum cum brachialis oßibus, quibus connata sunt, explent. Palmæ ossa cum eisdem, & oppositæ brachiali partis oßibus commißura iunguntur, continenturq;. Cæterũ cum primis digitorũ nodis coarctantur digitorum nodi singulorum tres, atq; articulo componuntur. Femoris os unũ est, cuius caput leniter reflexum in coxæ sinus conijcitur. Quam commissuram neruus, qui è medio sinu prodit, & in medium femoris caput inseritur, continet. Coxarum ossa singula à posteriore parte, cum osse sacro priore inter se connexũ habent, ubi pubis ossa uel pectinis nominantur. Tibiæ utriusque ossa duo, nempe anterius & posterius: non peruenit autem posterius, quod Græci περόνην appellant, ad genu articulum: uerum solam tibiæ summitatẽ quatuor in se superficiales sinus obtinens, quibus duos femoris nodos excipit. His incumbit ab anteriore parte paruũ os, rotundum, sublatum, scuti breuis instar, commißuram eorum continens, quod in summo coarctetur: patellam Latini uocant. Posterioris tibiæ oßis superior extremitas anteriori tibiæ parti sub insertione connectitur. Iuxta malleolos autem, quà desinunt utraq; tibiæ ossa, ligamento nerueo, cartilaginosoq; inuicem colliguntur: cæterum intus malleolo incumbit

incũbit in se ossa conuinciens. Malleolus, iuxta pedis longitudinem situs, peronæ, hoc est posteriori tibiæ ossi insidet, eiq; firmiter coaptatus est. Cæterum tibiæ ossibus, tum ei quod σκαφοειδῆ uocant, in anteriore ipsius parte articuli iunctura cõmittitur. Rursus scaphoides, ubi cum malleolo coit, uasculorum modo sinuatum est. E regione gibbum, calles tres habet, quibus singula ossa χαλκοειδῆ inserũtur. Porrò quod cubi figurã repræsentat, extrinsecus situ est: cõiungitur autẽ carnosæ parti, & calci. Processum ex inferiori ad priorem partem occupat, quem plantæ os retinendi ipsius gratia subijt. Deinde os dictũ πεδίον, quod superiorem pedis partẽ obtinet, & ipsum quinque constat ossibus. Deinde quinq; pedis digiti habentur, ex tribus omnes internodijs, similiter ijs qui in manu sunt, composita, si magnum excipias: is enim solus duobus constat. Contrahunt autem horum iuncturas membranosa quædam ligamenta: malleolum & calcem ualida admodũ, & quædam ex ijs rotunda simul & neruea, cartilaginosáq;.

DE HVMORIBVS.

Humores corporis ex prima generatione quatuor, cõmixti inuicẽ & cõtemperati sunt. Exuperat autem alius in alio magis loco: sanguis in corde, pituita in capite, flaua bilis in iecinore, atra in liene. Cæterum duplex spiritus innati species, alius naturalis, alius animalis. Nõ desunt tamen, qui & tertiũ hecticon introducunt.

introducunt. Hecticus igitur est spiritus, qui lapides continet. Naturalis, animantia & stirpes nutrit: Animalis, sentiendi mouendiq́; facultatem animatis exhibet: Situs autem est in animantibus. nam his tribus animalium natura constat. Itaq; animalis in capite sedem habet, naturalis in corde, hecticus in toto corpore uersatur. Naturæ actiones sunt, à prima generatione imprægnatio, foetusq́; formatio: in editis appetitus, cibi deglutitio: in uentriculo decoctio, digestio, in sanguinem alteratio, segregatio, nutritio, & auctio. Excernuntur autē in corpore stercus, pituita, utraq; bilis, urina, sudores, mucci, saliua, & lac. Animæ uero facultates, sensus & uolūtas. Sensus quidē sunt quinq;: quibus animantia per corporis instrumenta funguntur: uisus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Instituit autem anima quædam sine corpore, ut cum ratiocinatur, uel reminiscitur: cū corpore, ubi id ad quorūdam receptionem, uel excretionem, uel ad loca mouet. Respiratio cōposita quædam actio esse uidetur, partim ex arbitrio, partim sponte & naturaliter, ut in somnis facta. Sanus igitur homo est, primis (unde constat) elementis, & secundis (unde formatus est) quatuor humoribus, tum qualitate mediocriter inuicem contemperatis: solidis aūt partibus ex quibus cōpositus est, nec diuisis, nec condensatis, nec è loco suo motis: spiritibus nec intensis nimiū, ut in phreniticis: nec dissolutis, ut in lethargicis, uel in ijs qui cardiaco affectu affliguntur. his enim hecticus

ẞicus ſpiritus reſolutus eſſe uidetur. Sanus autem homo cōſeruandus eſt cōſuetis exercitijs, et cibis patrijs, quolibet anni tempore obſeruatis. copia eorum ſolum uitanda eſt, ex qua cruditates oriuntur, quæ morbos pariunt. Præcauendi morbi ſunt, uel qui iam imminent, uel futuri ſunt. Si ex plenitudine proueniāt, inedia uel purgatiōe, uel uenæ inciſione curādi ſunt: ſi ex labore & indigētia, recreare corpus & nutrire cōuenit. Verū uniuerſi morbi, ex Hippocratis ſententia, partim extrinſecus ex aëre nos ambiente, partim intrinſecus ex eſu potioneq; proficiſcūtur: à quibus humorum aliquis uel abundat, uel deficit, uel qualitatem commutat. ab his etiam ſpiritus inſiti nunc intenduntur nimis, nunc plus æquo relaxantur. Solida uero corpora foris & intrinſecus pluribus morborum periculis opportuna ſunt. Eraſiſtratus quidem & Aſclepiades in uniuerſum unam cuiq; morbo cauſam tribuunt: hic ſanguinis in arterias concidentiam, ille corporeæ molis in raritate extēſionē. Plenitudinis notæ ſunt, uaſorum intenſio, faciei rubor, totius corporis tumor, & pulſuum magnitudo cum robore. Indigentiæ ſigna, collapſus corporis, gracilitas in facie, & exiguus pulſus cum imbecillitate. Itaq; febrim ueteres per ſe affectum arbitrantur: Eraſiſtratus, & recētiorum nonnulli, acceſſorium, ſeu accidens. Febris igitur eſt natiui caloris in uehementiorem conuerſio, eo quod intrò auerſus perſpirare prohibeatur. Indicia febricitantiū colligimus ex calore

intenſo

intenso & intolerabili: tum in accessione statim ex languido, inaequali, & crebro pulsuum motu: in statu, ex uehementissimo motu elato, & ueloci admodum. Iuniores calorem naturali magis ardẽtem, mordacem, acrem, & constantẽ, cum pulsuum frequentia & duritie, ex alto uenientem, febrem esse definiunt. Sunt autem duae eius species omnium sententia, continua, & deficiens. Continua est, quae nõ ad integritatem prius q̃ morbus ex toto solutus sit, uenit. Deficientis rursum sex species inuenimus apud ueteres, quotidianã, tertianã, quartanã, quintanã, septimanã, & eam quae à nono die nomẽ habet. Quotidiana est, quae die nocteq; accessionem & decessionem implet. Tertiana unum diem praestat integrum, tertio redit. Quartana duos dies intermittit, deinde reuertitur. Quintana tres. Septimana quinq;. Quae à nono die uocata est, Graecis ἐνναταῖα. septem. nam semitertiana, modo inter cõtinuas, modo inter deficientes ponitur. Iam uero reliquorum morborum duo genera sunt, uel cum febribus, uel sine febribus. Quidam enim acuti, quidam longi sunt. Acuti quidẽ hi: Phrenitis, Febris ardens, cui nomen est Causos: Synanche, Pleuritis, Peripneumonia, Cardiacus affectus, Regius morbus, Cholera, Voluulus, Colicus dolor, Apoplexia, Tetanus, Opisthotonus, Emprosthotonus. Acuti igitur à sanguine ferè & flaua bile, in nonnullis corporis partibus quae male habẽt, superfluis, & in deterius uersis cõstituuntur. Longi à pituita & atra bile

bile, similiter uel mensurā naturalem, uel copiosioribus quàm naturæ modus exigit, uel in acerrimā qualitatem immutatis. Quia iam ex copia laborant, uictus ratione, uel inedia, uel purgatione, uel uenæ incisione curandi sunt. Qui ex abstinentia in morbum incidêre, alimentis restituere conuenit. Quibus cruditas & humorum acrimonia morbi causam fecerunt, ijs fomentis & cataplasmatis concoctio paranda est. Acria cōtemperanda sunt, & cibis boni succi atque humectantibus uti oportet. Cæterum quatuor in toto morbo, particularibusq; accessionibus, tempora auxilijs adferendis dicata sunt: Initium, incrementū, uigor, & inclinatio. Principio totius morbi inedia triduana conuenit: inde in totum abstinere triduo conducit. Venæ sectionem in initio recentiores ad tertiū usq; diem statuūt. Veteres etiam post tertium diem præcipiunt, si uires suppetant, & morbus postulet. Nutrimenti tempus à triduo iuniores, antiqui nō omnibus, sed ijs qui copia laborant, tum iuuenibus, tum senioribus instituunt. Pueros statim morbo inuadente nutriunt: præterea illos quibus huiusmodi consuetudo est uel loci, uel aëris circūflui gratia. Ab alimento post triduū primū fomēta capitis & præcordiorum ex usu sunt: sequentibus diebus cataplasmata & clysteres. Fomēta igitur in præcordijs calida semper assumere oportet, & simplicia, ex cumini uel xylanethi decocto. Ad caput, calefacientia quidē in lethargo, & in omni graui sopore: refrigerātia

in phrenitide

in phrenitide, & quauis acuta febre conueniunt. Cataplasmata quædam solo meile & oleo cõficiuntur, uocanturq; μαλακτικὰ, quasi interpreteris emollientia. quædam ex aqua, cui oleum sit adiectũ, fiunt: quæ ὑγρὴν λίπος Græci nominant. alia hic insperguntur, ueluti pollen, lini semen, & fœnugræcum. Clysteres hydrelæo, melle, sale & nitro citius præparantur. Tempus eorum ante cibum est, dum accessiones remittunt & inclinant: in continuis morbis, diluculum. Phrenitis est mẽtis alienatio. Notæ sunt, insania uehemens, temeraria manuum gesticulatio, floccorum & festucarum collectio, et febris acuta. Causam habet ut plurimum, bilem. Constituitur in cerebro, uel eius membranis, quas μήνιγγας appellant: uel, ut quidam aiunt, in septo transuerso. Curatio hæc conuenit: Initio, si præscius fueris, uenæ incisio, cucurbitulæ cõueniunt, ademptio per clysterem & abstinẽtiam. Vigente morbo, fomẽta soporifera, inunctiones quibus somnus accersitur, & humectantes cibi cõducunt. Causos febris species, ab Hippocrate quidem inter acutos, ut quartana inter longos morbos refertur, à recentioribus non item. Oritur ex bile non nimis sicca, iuxta iecinoris uenas. In curatione primum sanguinis missio, in statu frigidæ, tum aliorũ quæ refrigerãdi uim obtinẽt potio cõfert, uel epithema, cuiusmodi ex feruẽti hydrelæo præparatur. Angina est circa ceruicem inflammatio. Eius speciem unam Græci κυνάγχην appellant, quæ in interiore ipsius parte

orta

orta subitò strãgulat. Alterã συνάγχην. hæc in exteriorem partem incũbit, eoq; minus strangulat, minusq; periculosa est. Vterq; affectus uel à bile, uel pituita salsa nascitur, idq; nonnunquam cum febre acuta, nõnunquam sine febri. Remedium & generosum & præsens est, sanguinis statim in principio mißio, deinde medicamenta pituitam per os educẽtia, & cerata foris imposita. Asclepiades ultimum auxiliũ posuit, de quibus metus est ne strangulentur, superiorem gutturis partem incidere. Pleuritis, laterum ab interiore parte inflammatio est. Huic febris acuta, dolor uehemens, et tußis accedit: à bile potißimum cõstituitur. Præsidio est, in initio adhibita uenæ incisio: deinde cataplasmata & sicca fomenta, nempe milij & salis: postremo medicamenta intrinsecus purgantia, quæ πλευριτικὰ nominãt. Cauenda uero in his sunt uẽtris profluuia. Pulmonis uitium, Græci περιπνευμονίαν uocant, nõnullis autoribus inflammatio grauis est, idq; grauitate ostenditur. Quibusdam pulmo inflammationẽ pati non poße uidetur, sed uicina eius loca. Habet autẽ hic morbus febrem acutam comitem. eadẽ ipsius causa quæ pleuritidem cõcitat, alijs tamen pituita. Remedium ferè huic cum superiore malo cõmune est. Stomachi affectus est, quem Græci καρδίακον uocant, nõ quod in corde affectus sit, sed quoniam stomachũ ueteres cor appellabant: quo in febri acuta dissoluto, ægrotos immodice digeri contingit. Accidit ferè ex immodica abstinentia, uel pa-

in phrenitide, & quauis acuta febre conueniunt. Cataplasmata quædam solo melle & oleo cōficiuntur, uocanturq́; μαλακτικὰ, quasi interpreteris emollientia. quædam ex aqua, cui oleum sit adiectū, fiunt: quæ ὕδωρ λεῖον Græci nominant. alia hic insperguntur, ueluti pollen, lini semen, & fœnugræcum. Clysteres hydrelæo, melle, sale & nitro citius præparantur. Tempus eorum ante cibum est, dum accessiones remittunt & inclinant: in continuis morbis, diluculum. Phrenitis est mētis alienatio. Notæ sunt, insania uehemens, temeraria manuum gesticulatio, floccorum & festucarum collectio, et febris acuta. Causam habet ut plurimum, bilem. Constituitur in cerebro, uel eius membranis, quas μήνιγγας appellant: uel, ut quidam aiunt, in septo transuerso. Curatio hæc conuenit: Initio, si præscius fueris, uenæ incisio, cucurbitulæ cōueniunt, ademptio per clysterem & abstinētiam. Vigente morbo, fomēta soporifera, inunctiones quibus somnus accersitur, & humectantes cibi cōducunt. Causos febris species, ab Hippocrate quidem inter acutos, ut quartana inter longos morbos refertur, à recentioribus non item. Oritur ex bile non nimis sicca, iuxta iecinoris uenas. In curatione primum sanguinis missio, in statu frigidæ, tum aliorū quæ refrigerādi uim obtinēt potio cōfert, uel epithema, cuiusmodi ex feruēti hydrelæo præparatur. Angina est circa ceruicem inflammatio. Eius speciem unam Græci κυνάγχην appellant, quæ in interiore ipsius parte

orta subitò strãgulat. Alterã συνάγχην. hæc in exteriorem partem incũbit, eoq; minus strangulat, minusq; periculosa est. Vterq; affectus uel à bile, uel pituita salsa nascitur, idq; nonnunquam cum febre acuta, nõnunquam sine febri. Remedium & generosum & præsens est, sanguinis statim in principio mißio, deinde medicamenta pituitam per os educẽtia, & cerata foris imposita. Asclepiades ultimum auxiliũ posuit, de quibus metus est ne strangulentur, superiorem gutturis partem incidere. Pleuritis, laterum ab interiore parte inflammatio est. Huic febris acuta, dolor uehemens, et tußis accedit: à bile potißimum cõstituitur. Præsidio est, in initio adhibita uenæ incisio: deinde cataplasmata & sicca fomenta, nempe milij & salis: postremo medicamenta intrinsecus purgantia, quæ πλευριτικὰ nominãt. Cauenda uero in his sunt uẽtris profluuia. Pulmonis uitium, Græci περιπνευμονίαν uocant, nõnullis autoribus inflammatio grauis est, idq; grauitate ostenditur. Quibusdam pulmo inflammationẽ pati non poße uidetur, sed uicina eius loca. Habet autẽ hic morbus febrem acutam comitem. eadẽ ipsius causa quæ pleuritidem cõcitat, alijs tamen pituita. Remedium ferè huic cum superiore malo cõmune est. Stomachi affectus est, quem Græci καρδίακον uocant, nõ quod in corde affectus sit, sed quoniam stomachũ ueteres cor appellabant: quo in febri acuta dissoluto, ægrotos immodice digeri contingit. Accidit ferè ex immodica abstinentia, uel pa-

Q rum

rum tempestiua uenarum sectione, uel cum aliquid præter rationem corpori adimitur. Quare alimento, quod facile distribui queat, & recalfacere, succurrendum est: quemadmodũ ex uino & niue, cibo qui ex ualẽtiore materia est, & stomachũ corroborare potest. Est cũ uisceribus inflãmatis, potissimũ iecinore, hic morbus eueniat: cum ecõtrario, ablatione & cataplasmatis inflammationibus dicatis opus est. Arquatus est, quem & regiũ morbum nostri, ἰκτερος Græci nominant, bilis in summã cutem redundantia. Interim cum febri acuta oboritur, interim sine illa, cum interiorũ adustione, & stomachi uitio. Si præcordia inflammantur, cataplasmata primum desiderant: si copia laborant, uenæ sectionem: sin minus, medicamenta quæ bilem euacuant, aut uentris ductione & intestinorũ, aut per urinas, aut per sudores, aut per nares. Cholera duplex est, secundũ Hippocratẽ. Altera humida, in qua (uti omnes norunt) uehemẽs est excretio, bilis suprà infraq; erumpit, intestina torquentur. Accedũt conuulsiones, sæpe etiam crurum suræ cõtrahuntur. Remedio cõtractionibus sunt fomenta calida: in ijs quæ contrahuntur. balneum post expurgationem, tum alimenta quæ ex facili disponuntur digeruntur q;, & stomachum adiuuãt. Alteram siccam choleram uocat Hippocrates, ab eadem prouenientem causa, in ijsdemq; cõsistentem, at citra uentris fluorem & uomitum. Ideoq; resolutionem per cataplasmata requirit, nec adiectione, sed inedia

opus

est. Voluulus, & Colicus dolor, intestinorum inflamma
tiones sunt: quorũ alter tenuioris, alter plenioris. Qua
re deiectiones includũtur, et flatus intestinis inuoluti, eo
quod exitum non habent, dolores uehementes & tormi
na cõcitant. Voluulus autẽ dispositione & accidentibus
acutior, magisq; periculosus est. Alterutro autem mor-
bo extremè laborantibus uomitus concitantur. Auxiliũ
est uoluuli maxime sanguinis mißio per initium: plerun
que abstinentia, & cataplasmata mitigantia, & inflam-
mationem discutientia. Efficacius iuuant medicamenta
quæ κωλικὰ nominant, intus assumpta. nam dolores au-
ferunt, somnum cõciliant, & aluum mouent. Apoplexia
ex humorum crassorum copia generatur: qui capitis ua
sa, unde corpori sentiendi mouendiq; facultas aduenit,
affatim implent. Quamobrem qui huic malo sunt obno-
xij, sensu, uoce, & motu priuantur. Hippocrates de hoc
uitio scribit: Apoplexiam, inquiens, ualidam soluere ne-
mo potest, imbecillem haud facile. Sanguis mittendus
statim iam oppreßis, modo & ætas consentiat, & uires
sustineant. Tetanus, Opisthotonus & Emprosthotonus
neruorum morbi existunt. Verum utraque species est
conuulsionis neruorum, qui à capite descendentes, cor-
pori motũ distribuunt. Nam si uiscosi humores eos ob-
struant, affectio talis oritur. quæ si scapulis caput anne-
ctat, quo minus possit annuere, ὀπισθότονον. cum mentũ pe
ctori contrahit, ut remouere nequeas, ἐμπροσθότονον: cum

cui Cæco nomen dederũt ueteres. Huic adhærescit aliud maius, Græci κῶλον nominant, quod excrementa ex distributione segregata suscipit. Pertendens autem in dextram supra umbilicum, inter iecur & lienem, deorsum rursus fertur, totumq; amplexum abdomen in rectũ intestinũ desinit. Cum igitur duo meatus siue itinera à lato oris spatio incipiant, alterum iuxta priorem colli partem, asperam arteriam nominamus, alterum stomachũ. Vnde uerò initium capit arteria, & ubi cooperitur, Latini fauces, φάρυγγα Græci uocant, uel λάρυγγα Ceterũ totus meatus ex cartilaginibus, annuli modo uel circuli compositis constat, quo firmus continuæ animantis respirationi maneat, nec comprimatur: quare etiam ostiũ eius semper patescit. nam si in cibo aßumendo error cõmittatur, ne uel paululum respirare queas. Huius rei gratia purum hunc spiritui transitum natura dedit, ne impedimẽti quid sentiat. Enimuerò si quid uel cibi uel potus in arteriam delabitur, strangulationes, tormina, et tußes grauißimæ statim excitantur, donec à spiritus impetu efferatur. Iam uerò aspera arteria spiritũ pulmoni transmittit, desinitq; in eiusdem arterias, quas asperas quoq; nominant. Stomachus interius quàm arteria existens, ceruicis uertebris annexus, longißime cum aspera arteria porrigitur. Sed hæc illi adiuncta, cum cibum deglutimus, recurrens exactè ipsum ligula cooperit, quæ ex linguæ radice trahit originem. Porrò hæc ligula nõ modo

os

os claudit, sed etiam cibum uelut uentilabro purgatum, et arteriæ orificio superimpositũ, ad stomachum pontis modo deijcit. Stomachus pro naturali functione appetẽdi facultatem habet: dum appetit quidem, se attollit, & quæ offeruntur deglutit: dum accepta superioris uetriculi orificio contiguo per transuersum septũ tradit, submittitur: per quem, angustũ etsi meatum, in imam alimẽta descendunt. Ventriculi naturæ officium est, ut alimentum sibi commissum concoquat, quod à cõcoctione primum ptissanæ cremori persimile est: uerum per arctiorem adhuc iuncturã imæ uentriculi partis, quã πυλωρὸν à Græcis appellari diximus, alimẽtum ieiuno instillat: quod cum tenue sit intestinũ, in flexuosissimos orbes natura implicauit, ne ex facili uidelicet dissecaretur, cõuellereturq;. Medium intestinum anfractus & orbes eius amplectitur, atq; ipsis insidet. quanquã id nõ solum hũc præstat usum, sed etiam uenæ duæ sub iecinore emergentes, quæ pòst in diuersas partes diducuntur, & meseræo adiunguntur, quo & ipsæ (sunt enim tenues) ruptionis periculum effugiant. Adsurgunt autem sic intertextæ eidem simul basi huic innitentes, & scalæ nauticæ instar all:uatæ finiunt. Atque hoc pacto in singulis anfractibus, ad hirudinum similitudinem compositis, aperto ore ieiuno inhiantes, omnem in eo alimoniam in succum conuersam exugunt. simul autem inter exugendum, protinus in sanguinem mutant. Non enim aliunde

uel pituitæ, uel sanguinis, uel alterius cuiusdam uas esse, natura indicat. Rursus igitur duæ ex multis uenæ à medio intestino acceptũ, ad iecinoris portas digerunt. In iecinore quum sanguinis naturam nutrimẽtum induit, recrementa singula pariter secernuntur. Flaua bilis ad tunicam inferiori eius parti inhærentem defertur: atra ad lienem Iam uerò ab hepate uersum in sanguinem alimentum, in dextrum cordis uentriculum distribuitur. à corde pergrandes uenas in dextra sinistraq; circa guttur apparentes (σφαγιτίδας à Græcis nominantur) ad superiores corporis partes deriuat. Per cauam autẽ uenã in uniuersum corpus diffunditur. Ab hac rami duo, sanguine iam à sero discreto, ad renes perreptãt, qui lumbis sub cluniũ carnibus, per quas urina destillat, inhæret. Ad uesicã autẽ per meatus dictos Græce οὐρητῆρας, proficiscitur. Vesica corpore suo urinam recipit, & per colem foras excernit. Testiculi uerò sustantia glandulosi sunt, conceptacula & officinæ seminis, quod per singulos neruos ab inguinibus dependentes, Græci κρεμαστῆρας nominãnt, ad eos destillat. In quos etiam alia uasa ipsos nutrientia descendunt. Cæterum duabus tunicis conteguntur, quarum tenuiorem Græci ἐρυθροειδῆ, ualentiorem δάρτον appellant. Communis deinde utriq; testiculo sinus est, ὄσχεον à Græcis, scrotum nostris dicitur. Fœminis autem uulua scroti cõuersi similitudinem refert. Venæ in partem eius interiorem plurimum aperiuntur,

per

per quas sanguis expurgatur, qui grauidis retinetur, cedit q; in alimentum fœtui, & formationem. Nam à uenis quæ secũdas implicant, binæ aliæ prodeuntes uenæ, ab arterijs indidem sitis binæ arteriæ, & à neruis unus neruus mutuo in unum congressu, meatum quendam ab Anatomicis Græcis οὔραχον appellatum absoluunt, qui infantis umbilico inseritur, ex quo & enascitur, & suspensus est. Ab umbilico autem uenæ ad iecinoris portas sanguinẽ in fœtibus transmittunt: arteriæ uero iuxta uesicam, crassiori arteriæ: neruus hic spinæ insertatur.

DE EA ANATOMES PARte, quæ ad ossa pertinet.

Ossium duplex cõpositio, una ad motũ accõmodata, nomẽ articuli habet: altera ad stabilitatẽ, Græcis συνάρθρωσις, id est coarctatio dicitur. Huius autẽ tres sunt species, sutura, cõmissura, et cõglutinatio. Suturis igitur capitis ossa cõstãt quinq; potissimũ. Prima per sinciput, στεφανιαῖα, à corona cui assimilatur, Græcis dicitur. Altera à uertice per mediũ caput ad frontẽ procedit, ὀβελιαῖα, quod ueru repræsentet, uocatur. Tertia occipitiũ à summo capite deducit, à Græcorũ litera λαβδοειδῆ, ei nomẽ est. Duæ tempora à superiore capitis parte discernũt, quas λεποταφίας nominant. Ossa caluariæ septem numerantur: occipitis unum, uerticis duo, temporum item duo, frontis unum. septimum palato iungitur, polymorphon dicitur. Cerebrum duos ab utraque cerebelli

parte processus obtinet, κορῶναι, quasi dicas tubercula, Græci appellant: qui primæ uertebræ insinuãtur, in qua uelut axe secũdæ uertebræ caput in latera mouetur, annuit, renuitq;. Deinde ossei quidam processus paululum inuicem dissidentes, per quos tendines & nerui deorsum feruntur. Pòst alia duo ossa super foramina, per quæ facultas audiẽdi est, emergũt: Iugalia nominari possunt, ab eadem similitudine, à qua id Græci ζυγωδῆ appellãt. Sub his rursus alia duo petræ modo & crassa, & inæqualia prominent, λιθοειδῆ uocant. Priore capitis parte processus sunt telo similes, hinc quoque βελονοειδεῖς à Græcis dicuntur. Facti autem sunt ad faucium diuisionẽ. Vbi summæ eorum partes cartilagine committuntur, os ὑοειδὴς appellatur. Quæ uero has adhuc excedũt, nomen tum apud Græcos, tum Latinos desiderãt. Ex quibus in priore parte situm est os à multiplici forma dictũ πολυμόρφον. Porrò superioris maxillæ ossa cõmissura constant. Facies item cõmissuras nouem habet. prima in lato utroq; oculorũ spatio situm obtinet, duæ à latere narium utroque, alia medias nares rectà intersecat. Malæ quoq; singulas habent. Duæ rursus obliquæ palatum secant, unaq; in rectum idem palatum diuidit. Communes autẽ faciei & capiti connexus, sunt in ossibus iugalibus. Iam quidem faciei duodecim ossa sunt, narium duo, oculorum quoq; totidẽ, malarum singula, palati quatuor, dentium receptaculorum duo, alis similia. Maxilla quibusdam

dam duo in mento connata, nonnullis unum habet. Ceterum dentes conglutinatione iunguntur, quippe receptaculis ipsorum agglutinati sunt. Sunt autem numero triginta duo. Ex his quaterni primi, quia secant, τομεῖς à Græcis nominantur: hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Vltra quos maxillares seu molares uiginti sunt. Reliquorum oßium claviculæ in summo humero coëuntes deligantur. In pectore articulus & commissura simul mixtæ uidentur, & Romanæ literæ ſ, eiusq; simplicis figuram ostendunt. Dein costæ duodecim utroq; latere habētur. septem ex eis cum spinæ uertebris, cumq; osse pectorali utrinque coëunt. Reliquæ quinq; à posteriore parte spinæ inseruntur. In anteriore parte inuicem annuentes cartilagine colligantur. Vertebræ uero quatuor & uiginti sunt: septē in ceruice, duodecim ad costas, reliquæ ad lumbos. Quāquam os sacrum ex uertebris inuicem coëuntibus constare uideatur. Quin & pectus similiter ex septem oßibus unà cōmißis, ensis figura structum esse apparet. At brachiū utrunq; humeri articulo coarctatur. Porrò suo ipsius capiti ex obliquo in scapularū sinum immittitur. Cæterum scapulæ musculis, qui posteriore parte costis substernuntur, incumbunt. Cubitus & radius, quem Græci κερκίδα appellant, commissuræ quidem modo sese contingunt: articuli uero modo alteri brachij tuberculo committuntur. tribus enim uertebris brachium in cubitum, structura li-

teræ & simili inseritur. Quarta iam uertebra radius ueluti circa axem uoluitur. Brachialis ossa tria mutuo connexu deligata sunt: ad cubitum tamen & radium, articulum apte faciunt. Ex altera parte recta quinq; ossa uidere licet, articulum cum brachialis oßibus, quibus connata sunt, explent. Palmæ ossa cum eisdem, & oppositæ brachiali partis oßibus commißura iunguntur, continenturq;. Cæterũ cum primis digitorũ nodis coarctantur digitorum nodi singulorum tres, atq; articulo componuntur. Femoris os unũ est, cuius caput leniter reflexum in coxæ sinus conijcitur. Quam commissuram neruus, qui è medio sinu prodit, & in medium femoris caput inseritur, continet. Coxarum ossa singula à posteriore parte, cum osse sacro priore inter se connexũ habent, ubi pubis ossa uel pectinis nominantur. Tibiæ utriusque ossa duo, nempe anterius & posterius: non peruenit autem posterius, quod Græci περόνην appellant, ad genu articulum: uerum solam tibiæ summitatẽ quatuor in se superficiales sinus obtinens, quibus duos femoris nodos excipit. His incumbit ab anteriore parte paruũ os, rotundum, sublatum, scuti breuis instar, commißuram eorum continens, quod in summo coarctetur: patellam Latini uocant. Posterioris tibiæ oßis superior extremitas anteriori tibiæ parti sub insertione connectitur. Iuxta malleolos autem, quà desinunt utraq; tibiæ ossa, ligamento neruco, cartilaginosoq; inuicem colligantur: cæterum intus malleolo

incumbit

incũbit in se ossa conuinciens. Mallcolus, iuxta pedis longitudinem situs, peronæ, hoc est posteriori tibiæ oßi insidet, eiq; firmiter coaptatus est. Cæterum tibiæ oßibus, tum ei quod σκαφοειδῆ uocant, in anteriore ipsius parte articuli iunctura cõmittitur. Rursus scaphoides, ubi cum mallcolo coit, uasculorum modo sinuatum est. E regione gibbum, calles tres habet, quibus singula ossa χαλκοειδῆ inserũtur. Porrò quod cubi figurã repræsentat, extrinsecus situ est: cõiungitur autẽ carnosæ parti, & calci. Processum ex inferiori ad priorem partem occupat, quem plantæ os retinendi ipsius gratia subijt. Deinde os dictũ πεδίον, quod superiorem pedis partẽ obtinet, & ipsum quinque constat oßibus. Deinde quinq; pedis digiti habentur, ex tribus omnes internodijs, similiter ijs qui in manu sunt, composita, si magnum excipias: is enim solus duobus constat. Contrahunt autem horum iuncturas membranosa quædam ligamenta: mallcolum & calcem ualida admodũ, & quædam ex ijs rotunda simul & neruea, cartilaginosáq;.

DE HVMORIBVS.

H*Vmores corporis ex prima generatione quatuor, cõmixti inuicẽ & cõtemperati sunt. Exuperat autem alius in alio magis loco: sanguis in corde, pituita in capite, flaua bilis in iecinore, atra in liene. Cæterum duplex spiritus innati species, alius naturalis, alius animalis. Nõ desunt tamen, qui & tertiũ bccticon introducunt.*

introducunt. Hecticus igitur est spiritus, qui lapides continet. Naturalis, animantia & stirpes nutrit: Animalis, sentiendi mouendiq́; facultatem animatis exhibet: Situs autem est in animantibus. nam his tribus animalium natura constat. Itaq; animalis in capite sedem habet, naturalis in corde, hecticus in toto corpore uersatur. Naturæ actiones sunt, à prima generatione impregnatio, foetusq́; formatio: in editis appetitus, cibi deglutitio: in uentriculo decoctio, digestio, in sanguinem alteratio, segregatio, nutritio, & auctio. Excernuntur autē in corpore stercus, pituita, utraq; bilis, urina, sudores, mucci, saliua, & lac. Animæ uero facultates, sensus & uolūtas. Sensus quidē sunt quinq;: quibus animantia per corporis instrumenta funguntur: uisus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Instituit autem anima quædam sine corpore, ut cum ratiocinatur, uel reminiscitur: cū corpore, ubi id ad quorūdam receptionem, uel excretionem, uel ad loca mouet. Respiratio cōposita quædam actio esse uidetur, partim ex arbitrio, partim sponte & naturaliter, ut in somnis facta. Sanus igitur homo est, primis (unde constat) elementis, & secundis (unde formatus est) quatuor humoribus, tum qualitate mediocriter inuicem contemperatis: solidis aūt partibus ex quibus cōpositus est, nec diuisis, nec condensatis, nec è loco suo motis: spiritibus nec intensis nimiū, ut in phreniticis: nec dissolutis, ut in lethargicis, uel in ijs qui cardiaco affectu affliguntur. his enim hecticus

cticus

ẽticus spiritus resolutus esse uidetur. Sanus autem homo cõseruandus est cõsuetis exercitijs, et cibis patrijs, quolibet anni tempore obseruatis. copia eorum solum uitanda est, ex qua cruditates oriuntur, quæ morbos pariunt. Præcauendi morbi sunt, uel qui iam imminent, uel futuri sunt. Si ex plenitudine proueniãt, inedia uel purgatiõe, uel uenæ incisione curãdi sunt: si ex labore & indigẽtia, recreare corpus & nutrire cõuenit. Verũ uniuersi morbi, ex Hippocratis sententia, partim extrinsecus ex aëre nos ambiente, partim intrinsecus ex esu potioneq; proficiscũtur: à quibus humorum aliquis uel abundat, uel deficit, uel qualitatem commutat. ab his etiam spiritus insiti nunc intenduntur nimis, nunc plus æquo relaxantur. Solida uero corpora foris & intrinsecus pluribus morborum periculis opportuna sunt. Erasistratus quidem & Asclepiades in uniuersum unam cuiq; morbo causam tribuunt: hic sanguinis in arterias coincidentiam, ille corporeæ molis in raritate extẽsionẽ. Plenitudinis notæ sunt, uasorum intensio, faciei rubor, totius corporis tumor, & pulsuum magnitudo cum robore. Indigentiæ signa, colla psus corporis, gracilitas in facie, & exiguus pulsus cum imbecillitate. Itaq; febrim ueteres per se affectum arbitrantur: Erasistratus, & recẽtiorum nonnulli, accessorium, seu accidens. Febris igitur est natiui caloris in uehementiorem conuersio, eo quod intrò auersus perspirare prohibeatur. Indicia febricitantiũ colligimus ex calore

intenso

intenso & intolerabili: tum in accessione statim ex languido, inæquali, & crebro pulsuum motu: in statu, ex uehementissimo motu elato, & ueloci admodum. Iuniores calorem naturali magis ardētem, mordacem, acrem, & constantē, cum pulsuum frequentia & duritie, ex alto uenientem, febrem esse definiunt. Sunt autem duæ eius species omnium sententia, continua, & deficiens. Continua est, quæ nō ad integritatem prius q̄ morbus ex toto solutus sit, uenit. Deficientis rursum sex species inuenimus apud ueteres, quotidianā, tertianā, quartanā, quintanā, septimanā, & eam quæ à nono die nomē habet. Quotidiana est, quæ die nocteq; accessionem & decessionem implet. Tertiana unum diem præstat integrum, tertio redit. Quartana duos dies intermittit, deinde reuertitur. Quintana tres. Septimana quinq;. Quæ à nono die uocata est, Græcis ἐνναταῖα, septem. nam semitertiana, modo inter cōtinuas, modo inter deficientes ponitur. Iam uero reliquorum morborum duo genera sunt, uel cum febribus, uel sine febribus. Quidam enim acuti, quidam longi sunt. Acuti quidē hi: Phrenitis, Febris ardens, cui nomen est Causos: Synanche, Pleuritis, Peripneumonia, Cardiacus affectus, Regius morbus, Cholera, Voluulus, Colicus dolor, Apoplexia, Tetanus, Opisthotonus, Emprosthotonus. Acuti igitur à sanguine ferè & flaua bile, in nonnullis corporis partibus quæ male habēt, superfluis, & in deterius uersis cōstituuntur. Longi à pituita & atra bile

bile, similiter uel mensurā naturalem, uel copiosioribus quàm naturæ modus exigit, uel in acerrimā qualitatem immutatis. Quia iam ex copia laborant, uictus ratione, uel inedia, uel purgatione, uel uenæ incisione curandi sunt. Qui ex abstinentia in morbum incidêre, alimentis restituere conuenit. Quibus cruditas & humorum acrimonia morbi causam fecerunt, ijs fomentis & cataplasmatis concoctio paranda est. Acria cōtemperanda sunt, & cibis boni succi atque humectantibus uti oportet. Cæterum quatuor in toto morbo, particularibusq; accessionibus, tempora auxilijs adferendis dicata sunt: Initium, incrementū, uigor, & inclinatio. Principio totius morbi inedia triduana conuenit: inde in totum abstinere triduo conducit. Venæ sectionem in initio recentiores ad tertiū usq; diem statuūt. Veteres etiam post tertium diem præcipiunt, si uires suppetant, & morbus postulet. Nutrimenti tempus à triduo iuniores, antiqui nō omnibus, sed ijs qui copia laborant, tum iuuenibus, tum senioribus instituunt. Pueros statim morbo inuadente nutriunt: præterea illos quibus huiusmodi consuetudo est uel loci, uel aëris circūflui gratia. Ab alimento post triduū primū fomēta capitis & præcordiorum ex usu sunt: sequentibus diebus cataplasmata & clysteres. Fomēta igitur in præcordijs calida semper assumere oportet, & simplicia, ex cumini uel xylanethi decocto. Ad caput, calefacientia quidē in lethargo, & in omni graui sopore: refrigerātia

in phrenitide

in phrenitide, & quauis acuta febre conueniunt. Cataplasmata quædam solo melle & oleo cõficiuntur, uocanturq; μαλακτικά, quasi interpreteris emollientia. quædam ex aqua, cui oleum sit adiectũ, fiunt: quæ ὑδρελαιον Græci nominant. alia hic insperguntur, ueluti pollen, lini semen, & fœnugræcum. Clysteres hydrelæo, melle, sale & nitro citius præparantur. Tempus eorum ante cibum est, dum accessiones remittunt & inclinant: in continuis morbis, diluculum. Phrenitis est mẽtis alienatio. Notæ sunt, insania uehemens, temeraria manuum gesticulatio, floccorum & festucarum collectio, et febris acuta. Causam habet ut plurimum, bilem. Constituitur in cerebro, uel eius membranis, quas μήνιγγας appellant: uel, ut quidam aiunt, in septo transuerso. Curatio hæc conuenit: Initio, si præscius fueris, uenæ incisio, cucurbitulæ cõueniunt, ademptio per clysterem & abstinẽtiam. Vigente morbo, fomẽta soporifera, inunctiones quibus somnus accersitur, & humectantes cibi cõducunt. Causos febris species, ab Hippocrate quidem inter acutos, ut quartana inter longos morbos refertur, à recentioribus non item. Oritur ex bile non nimis sicca, iuxta iecinoris uenas. In curatione primum sanguinis missio, in statu frigidæ, tum aliorũ quæ refrigerãdi uim obtinẽt potio cõfert, uel epithema, cuiusmodi ex feruẽti hydrelæo præparatur. Angina est circa ceruicem inflammatio. Eius speciem unam Græci κυνάγχην appellant, quæ in interiore ipsius parte orta

orta subitò strãgulat. Alterã συνάγχην. hæc in exteriorem partem incubit, eoq; minus strangulat, minusq; periculosa est. Vterq; affectus uel à bile, uel pituita salsa nascitur, idq; nonnunquam cum febre acuta, nõnunquam sine febri. Remedium & generosum & præsens est, sanguinis statim in principio mißio, deinde medicamenta pituitam per os educẽtia, & cerata foris imposita. Asclepiades ultimum auxiliũ posuit, de quibus metus est ne strangulentur, superiorem gutturis partem incidere. Pleuritis, laterum ab interiore parte inflammatio est. Huic febris acuta, dolor uehemens, et tußis accedit: à bile potißimum cõstituitur. Præsidio est, in initio adhibita uenæ incisio: deinde cataplasmata & sicca fomenta, nempe milij & salis: postremo medicamenta intrinsecus purgantia, quæ πλευριτικὰ nominãt. Cauenda uero in his sunt uẽtris profluuia. Pulmonis uitium, Græci περιπνευμονίαν uocant, nõnullis autoribus inflammatio grauis est, idq; grauitate ostenditur. Quibusdam pulmo inflammationẽ pati non poße uidetur, sed uicina eius loca. Habet autẽ hic morbus febrem acutam comitem. eadẽ ipsius causa quæ pleuritidem cõcitat, alijs tamen pituita. Remedium ferè huic cum superiore malo cõmune est. Stomachi affectus est, quem Græci καρδίακον uocant, nõ quod in corde affectus sit, sed quoniam stomachũ ueteres cor appellabant: quo in febri acuta dissoluto, ægrotos immodice digeri contingit. Accidit ferè ex immodica abstinentia, uel pa-

est. Voluulus, & Colicus dolor, intestinorum inflammationes sunt: quorũ alter tenuioris, alter plenioris. Quare deiectiones includũtur, et flatus intestinis inuoluti, eo quod exitum non habent, dolores uehementes & tormina cõcitant. Voluulus autẽ dispositione & accidentibus acutior, magisq; periculosus est. Alterutro autem morbo extremè laborantibus uomitus concitantur. Auxiliũ est uoluuli maxime sanguinis mißio per initium: plerunque abstinentia, & cataplasmata mitigantia, & inflammationem discutientia. Efficacius iuuant medicamenta quæ κωλικὰ nominant, intus assumpta. nam dolores auferunt, somnum cõciliant, & aluum mouent. Apoplexia ex humorum crassorum copia generatur: qui capitis uasa, unde corpori sentiendi mouendiq; facultas aduenit, affatim implent. Quamobrem qui huic malo sunt obnoxij, sensu, uoce, & motu priuantur. Hippocrates de hoc uitio scribit: Apoplexiam, inquiens, ualidam soluere nemo potest, imbecillem haud facile. Sanguis mittendus statim iam oppreßis, modo & ætas consentiat, & uires sustineant. Tetanus, Opisthotonus & Emprosthotonus neruorum morbi existunt. Verum utraque species est conuulsionis neruorum, qui à capite descendentes, corpori motũ distribuunt. Nam si uiscosi humores eos obstruant, affectio talis oritur. quæ si scapulis caput annectat, quo minus poßit annuere, ὀπισθότονος. cum mentũ pectori contrahit, ut remouere nequeas, ἐμπροσθότονος: cum

uniuerso corpori distribuũt, origine cõsistit. Causam eius Plato & Hippocrates pituitam & bilem atram indicant. Homo subitò concidit, quoniam senticẽdi mouendiq́; meatus obturantur, idq́; ob humorum cõmotionem, quæ à neruorum conuulsione prouenit. qua de causa interim urina sine uoluntate prorumpit. Præsidium adfert pueris impuberibus, natura circa pubertatem efflorescens, & morbũ humoribus natiuo calore exiccatis terminat. Qui pubertatem excesserunt, raro aut nunquã sanãtur. Caligines oculis offusæ, et uertigines, cognata sunt uitia morbo comitiali, ab eisdemq́; causis prodeunt, atq; easdẽ sedes occupant. Hoc tamen intercedit discriminis, quod illæ in superficie corporis, nõ intus accidant: ob quod facilius quàm hic curantur, alui ductione, præsertim per hieram administrata, apophlegmatismis, & uomitibus partim à cibo, partim ieiunis adhuc excitatis. omnium maxime ueratro succurritur. Mentis alienatio duplici specie insigni cõstat: hanc Græci μανίαν, id est, insaniã: illam μελαγχολίαν, id est, atram bilem appellant. Cõplures harum existunt differẽtiæ, nominum adhuc indigæ. Constituitur itaq; omnis animi stupor in toto capite. Causa insaniæ flaua bilis est. ob hoc, qui tali uitio laborant, tumultuosi, præcipites, audaces, manu prompti, cõtumeliosiq́; fiunt. Melancholia nascitur ex atra bile, humore frigido & turbido. unde melancholici demissi, tristesq́; apparent, de omnibus suspiciosi, hominũ cõsue-

 tudinem

existat. Destillatio in thoracem non ex facili curatur, imò sæpe immedicabilis est. Nam ab ea acri & salsa partibus exesis, sanguinis eductio sequitur: cuius tres causæ referuntur. uel enim uasa erosionem passa sunt, ideoq; sanguis in arteriam descēdens, per os reijcitur: uel rupta sunt uiolenter, uel ob imbecillitatem non continent, sed adaperta eum transmittunt. Differunt nonnihil sanguinis excretio & reiectio. Hæc etenim uel à pulmone, uel aspera arteria prouenit. Illa à stomacho, & sanguis apparet nigrior. Qui ex thorace reijcitur, flauus magis et spumās: deinde hic cum tusse, alter sine illa spuitur. Sæpe numero etiam à capite per palati foramina in os defertur sanguis, præbetq; eductionis falsam imaginem. Loci ex quibus sanguis educitur, tres sunt. primus iuxta tonsillas, unde minore cum periculo sanguinis reijcitur, faciliusq; sistitur. secundus aspera arteria: atq; hic morbus curationem difficulter accipit, plenusq; periculi est. tertius pulmo, ubi minus omnibus præsidij, magis periculi affectus habet. Comitatur enim maxime suppuratio & tabes, si Hippocrati fidem adhibemus, cuius uerba hæc sunt: Sanguinis spuitionem pus, hoc tabes, tabem mors sequitur. Nonnulli etiam ex latere sanguinem educi arbitrantur: at hoc ambiguum est. Salus uitij huius est, sanguinem reprimere, uenæ sectionē aliò ducere, idq; potissimū in iuuenibus: uel posca sistere, uel inedia copiācius imminuere, uel simplici quodā medicamēto, ut acacia,

 hypocystide,

hypocystide, balaustio, plantaginis succo, atque id genus alijs. Vomicæ præsidium uetus sunt ferramenta candentia, quæ thoracem exiccent, fluoremq; in exteriores partes dirigant. Iuniores consueuerunt mitigare cataplasmatis, & alleuigantibus, deinde repurgare medicamentis per os aßumptis, priusquam corpus inficiatur. Inscribuntur autem proprie medicamenta ad purulẽtos. Quæ suppurationes medio latere constituuntur, resectæ proprie ad linamentum humoris excretionem habent: quæ enim si uniuersim fiat, hominem interimit. Accidũt uerò uomicæ quoq; sub transuerso septo, quæ (quia se intus occulunt) absceßus nominantur, non ex æquo periculosi, nec curationi resistentes: plerunque intus rupti hàc excernuntur, uel partibus exterioribus diuisis. Diocles memorat etiam pectoris suppurationes interim per rupturã arteriæ, quæ ad renes ac uesicam tendit, illapsas, ibi simul cum urinis excerni. Tabes, morbus periculosißimus, quam Græci φθίσιν *nominant, à capite oritur, inde in pulmonem uel thoracem destillat, colliquatq; corpus miserè. difficilis eius salus est, aut nulla. Lactis usus potui datur: dũ cõsistit, loca sicciora cõueniunt. Superior Aegyptus et Libya maxime huic malo medentur. Hippocrates tabis cuiusdam coxendicum meminit,* ἰσχιαδικὴν *uocans: qua in uomicis circa os sacrum accidentibus corpora colliquescunt. similiter alterius renum, cui* νεφριτικῇ *nomen dedit. Porrò iecinoris & lienis inflammationes*

mationes, si in pus uertũtur, & ipsæ mediocriter corpus consumunt. At hæ suppurationes multo citius curantur, minusq; periculosæ sunt, quàm quæ pulmonẽ affligunt. Verum si minus in uomicas mutantur inflãmationes, sed crudæ duræq; permanserint, malum habitũ corpori afferentes, tandem aquam intercutem cõciliant. Quatenus autem simplices extiterint in iecinore, febres continuas afferunt. In liene, quartanas ut plurimum. nam huius speciei causa bilis atra est, quæ in illo tanquàm uase continetur. Vnde quartanæ auxilium est, ante rigorem summas partes propter humoris frigiditatem fomentis tueri. in remißionibus uomitũ mouere prodest. Aquæ inter cutẽ, quam Græci ὕδρωπα uocant, tres species sunt, neotericorum sententia. primam ἀσκίτην, secũdam τυμπανίτην, tertiam ὑποσαρκίδιον, uel λευκοφλεγματίαν nominant. Hippocrates duas statuit. nam τυμπανίτης & ἀσκίτης eiusdẽ speciei sunt: quoniam in utraq; nutrimentũ in aquam redactum, inter intestina & peritonæũ transfunditur. Sed in hac aquæ plus quàm spiritus, in unum intus contrahitur: in illa copiosior spiritus, minor humiditas est. In reliqua solidæ totius corporis partes in aquæ naturam transeunt: hanc Hippocrates immedicabilem esse scribit. Causa uero cuiusq; hydropis est, autore Erasistrato, inflammatio iecinoris & lienis, temporis spatio in scirrhũ indurata. Nam cum alimẽti in his uisceribus confectionẽ, atq; in totum corpus digestionem impediat, in aquæ sub-

quippe qui nec cataplasmatis cedāt, nec imminutiōe per cucurbitulas facta remittāt. Sola medicamenta nephritica intus accepta præsidio sunt. Si exulceratio eos infestat, interdū purulenta per urinas excernūtur, interdū cruenta. Cū inest calculus, aliquādo cruēta, partibus uidelicet ab eo exasperatis, eijciūtur: aliquando arenulæ in urina subsidēt, si friabilis sit lapis, uel etiā recēs modo nascatur. In remissione sanguinolenta urina redditur, quasi nondū segregata. Vesicæ affectus hi sunt: Vrina sponte profluēs, furfuratio, calculus, exulceratio, quibus coles maxime cōflictatur. His accedit urinæ suppressio, eiusq; difficultas, et stillicidiū. Ex eisdē uero, alijs causis proficiscuntur: Græci prius uitium ἰχουρίαν, alterum δυσου-ρίαν, tertium στραγγουρίαν appellant. Inflammationis notæ sunt circa pubem dolores, urinæ excernendæ difficultas. Soluitur cataplasmatis, fomentis, & à cibo abstinentia. Quod si excedat, sanguinem per uenam mittere conuenit. Exulcerationis indicia sunt, sanguinolenta reiectio interim, interim purulenta, nonnunquam muccosa, & circa pubem dolores. Auxiliantur epithemata, maxime dulcis boniq; succi alimentum, ad hæc quæ intus adhibentur, & byssini medicamentum. Relaxationem uesicæ innuit urina: cum citra mingentis uoluntatem effluit. Difficilē morbus curationē, aut nullā recipit. Lapide in uesica esse digiti in anum immissi deprehendunt, sed ita, ut index ad mediū in summo reflectatur, atq; in priorem

uesicæ

uesicæ partem, ubi & lapidem innatantem contingunt, referuntq; in uesicæ ceruicem. Calculorum differentiæ plures sunt: quidam enim illorũ adnati sunt, alij poßunt auferri. rursus aliqui uel molles, nõnulli duri sunt. Itaq; magna ex parte adnati difficulter curantur. Ex alijs autem molles, diſſoluentibus medicamentis cedunt. duros & dißolubiles Chirurgi tollunt, cutem diuidentes super uesicæ ceruicem. ἰσχουρία, summa est urinarum retentio. στραγγουρία, urinæ stillicidium. δυσουρία, urinæ difficultas. Atq; hæc multis è causis proueniũt. Aliquãdo calculo uesicæ ceruici impacto, aut meatu in totum obstructo, uel si intus quippiam relictum sit, aut ceruici insideat. Vrinæ retentio propter uesicæ inflammationem nimiã, aut repletionem immodicam accidit, uesica scilicet ad excretionem imbecilli, aut ceruice uehementer ex urinarum acrimonia contracta, aut ex grumis sanguinis iter recludentibus, aut ex humorum craſſitie. Hæc medicamentis resoluentibus oportet discutere. Plenitudinem uacuare ferramento, quod Erasistratus καθετῆρα nominat, Romanorum literæ S simili. Stomachus siue naturaliter, siue male affectus sit, uentris & intestinorũ principiũ est. Eius uitia sunt, inflãmatio, exulceratio, sanguinis eductio, inflatio, humiditas flaccida, fastidium, alimenti incontinentia. Inflammationem notat dolor incumbens. Succurritur fomẽtis & cataplasmatis, alimentis quæ nutriãt, & facile poßint digeri. Exulcerationem in stomacho notãt

proprie

proprie putredo, mordicatio, deglutiendi difficultas. Auxiliantur his extrinsecus imposita, cibiq; probè succulenti. Sanguinis excretio iisdem medicamentis sistitur, quibus ex pulmone eiusdem reiectio. Inflationem dissoluunt discutientia, & quæ ructus mouent. Humiditatem siccorum esus, & absinthij potio tollũt. Cibi fastidium ex pituita circumiacente oritur, ideoq; exiccare illam ex usu est: aut à bile supernatante, unde stomachus purgandus est: aut naturæ impotẽti functionem appetitiora reddenda. Nam oculi quoq; propter spiritus uisorij imbecillitatem hallucinantur. Aduersum uictus fastidium huiusmodi adhibenda sunt, quæ appetitũ prouocẽt, suppeditẽtq;. Stomachus autem non continet accepta, propter humiditatem, maxime impotentiam ac imbecillitatem, sicut dimissa manus non continet apprehensa. Expedit igitur corroborare, fortioremq; ipsum reddere, tum uniuersum corpus reficere. Ventrem multa uitia stomacho communia infestant, præterquam appetentiæ prauitas. Sed concoctionis male obita functio uentriculo proprie tribuitur, ut quæ potissimum in eo administretur: quem affectum profluuiũ sequitur. Reliqua igitur pari modo cum ijs quæ stomachũ cruciant, curabis. Fluxus exacte disquirendus est, cur alimento incocto accidat: & si inflammatio eam pepererit, cataplasmatis & fomentis occurretur. si pituita humiditatis parens, uictus ratione exiccanda est. si bilis exuperet, eam purgare utile est. si ex imbecilli

becillitate prouenit, ut infirmis, robur corpori faciēdum est. Si ab ipsa qualitate eorum quæ cruda assumpta sunt, uel quæ consumi non possunt, uel aliter habent, desperanda taliũ curatio est. Intestinorum tormina, δυσεντερίαν Græci nominãt, generãtur in uẽtris profluuio, humoribus tẽporis processu corruptis, erodẽtibus et exulcerantibus intestina. Fit etiã sine fluxu, primũ ab humore acri intestina intus exedẽti. Est cũ in morbi decessione δυσεντερία contingat, quam curari Hippocrates prohibet, ne alium quempiam morbum maiorem accersat. Illam quæ ex fluore nata est, reprimentibus & sistentibus fluorem medicatur. aliam, cuius origo ex acri cuiusdam humoris rosione est, lenientibus, & quæ mitigare poßint, abluendo ipsa exulcerata similibus. Diuturno tamem morbo depasta ulceris ramenta & putrida solent deijci, tum prosunt immißi pastilli ex sandaraca, calce, auripigmento, atq; id genus alijs compositi. Vbi uero non fit ramentosa ulceris deiectio, non his utendum est, quoniam conuulsionem faciũt. Quod si talis intestinorũ exulceratio in superiore parte cõsistat, neq; sic pastillorum usus est. non enim statim ad affectos locos perueniunt. Vbi sanos contingunt, perniciem eis faciunt. Verum medicamentis utendum est, quæ superioribus locis conueniunt, quorumq; titulus est aduersus dysenteriam inditus. Ex dysenteria intestinorum leuitas oritur, ubi magna ulceratione multæ cicatrices intestinis oboriuntur, propter

quas

quas cibum non retinent: unde ex intestinorum leuitate uocata est græcis λειεντερία. Quamobrem talis est insanabilis: cicatrices nanque non sanescunt. Si uero ex intestini imbecillitate contigerit, tum quoque periculosa est, nec ex facili tollitur. Remedium autem erit, si curationem moliaris, robur uniuerso corpori ac intestinis adiungere. Cæterum causa morbi pituita est, intestinis lubricitatem illuendo generans. Succurrit inedia, & cibi pituitæ contrarij. Tenesmus proprie morbus est recti intestini: hoc enim inflammatione laborans, crebræ, inanes'que egerendi cupiditates & impetus exercent. Prosunt ei fomenta parti inferiori adhibita, stringentia, tum alimentum ex ualenti materia, & reprimens. Quod si perseueret, nihilq; imminuatur, ptissanæ cremor, & hircina adipe utendum est. Lumbricorum qui intestina excruciant, triplex est species: Quidam enim teretes, palmi longitudine, uel etiam maiore, ad stomachum usque proserpunt. Quidam breues, & maiusculis uermibus similes, ἀσκάριδες Græcis appellantur. rectum uero intestinum occupant. Nonnulli lati & oblongi adeò, ut in totum exporrigantur intestinum: Græci uocant ἑλμίνθας simul & ταινίας. Teretes itaque ad remedia faciles, maxime pueros: ascarides, eos qui sub pubertatē sunt, infestāt: nec præsidijs cedunt, nec excernūtur, nisi cibis acrioribus, et medicamētis diapicrā cōpositis, oleoq; cum uino copiosissime adiecto. Coxarū dolores,

articulorum

articulorum uitia, & podagræ, sola inter se magnitudine differunt: cæterum causis & locis, qui affectum primum sentiunt, iisdem constant. Pituita nanq; morbũ plerunq; constituit: nerui sustinent, quibus articuli cõseruntur, motumq; recipiũt. At coxæ dolor, quem Græci ἰσχιάδα nominãt, in ipsius articulo ortus, ad talos usq; nõ raro extẽditur. Præsidio erit sanguis ex talo missu, cucurbitulæ coxis admotæ, clysteres acres, quiq; intestinorũ dysenteriam, id est, exulceratione quodãmodo faciũt. Ad hæc cataplasmata acopa, & malagmata adhibita prosunt. Podagra solos pedes affligit: in statu quidẽ febrilis dolor intenditur, coq; refrigerãtibus opus est. In declinatione torpor cũ frigore hominẽ occupat, ob quod calefacientia conducũt. Articulorũ uitia, prædictis similes affectus sunt: medicamenta therapeutica, mitigantia, & uictus rationem probam desiderant. Morbus, quem Græci ἐλεφαντίασιν uocant, ab elephanti similitudine nomen sortitus est. Nam qui hoc uitio laborãt, summã cutẽ æquabiliter crassam, duram, elephantorum modo asperatam habent. Originem mali excitat pituita crassa, et atra bilis, uel mucosa, maxime inhærescens. Hi enim humores feritatem ipsam denũciant. Quare solum ueratrum siue nigrum, siue album, præsentaneum elephantiasis est remedium. Impetiginis duæ species sunt, quæ cutem molestãt. una tolerabilis, mitiorq; est: altera difficilius tollitur, ideoq; ἀγρίαν, id est, feram Græci appellant. Squamulæ

in his

in his ex summa cute descendunt: sub quibus locus rubicundior, fereq; exulceratus apparet. Gignitur affectus à pituita salsa, & flaua bile: unde ceu in salsuginum uasis fictilibus, ex cute oriuntur squamæ. Succurritur medicamentis pituitam mouentibus, & quæ extrinsecus corpori illinuntur. Lepra quoq; cutis uitium est, sed magis subalbidum, asperiusq; apparet. Ea uerò asperitas est ueluti psydraciorum erumpentium. Psora uerò, id est scabies, exulcerata magis est. Pituita salsa utrunq; malum proprie producit. Medicamenta pituitam cientia, tum quæ extrinsecus illinuntur, quibus ad lepram & scabiem titulus est, iisdē succurrunt. Vitiligo, quam Græci ἄλφον uocant, duas habet species, Leucum & Melanem. Hic ab atra bilē generatur, ob quod magna ex parte medicamina melancholiæ dicata cōueniunt. Leucus à pituita nō salsa. Leuce habet quiddā simile alpho leuco, sed magis colore terram albidam refert: à lepra uariat, quod leuior hic cutis, minusq; aspera quàm in illa sit. Omnia huiusmodi curant medicamenta pituitæ trahendæ idonea, tum smegmata foris adhibita.

DE CVRATIONIS PER MEDICAMENTA DIVISIONE.

MEdicina duplex est: prima interiores morbos curat, qua potißimum uictus ratione sanans utitur. Altera exteriores, citraq; illam manu nihil peragitur. Interiorū medicaminum species duodecim existunt.

Quædam cephalica, quasi dicas capiti dicata medicamina: quædam stomatica, id est, oris uitijs accommoda, dicuntur. alia concoquunt, alia ad tußim inscribuntur. alia anodyna, quæ dolorem leuant: alia alexipharmaca sunt, alia purgant. nonnulla propriè ad iecur inscribuntur. sic ad lienem, ad renes affectos sunt quæ aduersus uesicæ calculos & ulcera nomen habent, similiter ad uuluam. Iam uerò stomatica sunt, quæ ad cicatrices cruetas, putridas, erosas, & dentes faciunt. Eòdem referuntur, quæ aphthas & crustas, tum quæ uuam descendentem sanant. Quæ cõcoquunt, partim ad stomachi uel uẽtriculi ĩmbecillitatẽ conducunt, partim ad horum inflationem. Quædam ad pleuriticos uel peripneumonicos, alia ad tabidos, alia ad asthmaticos, id est suspiriosos, uel eos qui non recta ceruice spiritum trahunt, ὀρθοπνοϊκοὶ uocantur. Aliqua ex his asperitatem arteriæ, & uocis abscisionem auferunt. Porrò anodyna nunc renum affectus, nunc uentris profluuia, aliàs intestinorum tormina, aliàs plenioris, nempe coli, tenuiorisq; intestini, id est, ilei mala, communiter omnia quemuis dolorem mitigant, extinguuntq;. Alexipharmaca simplicia, alia ad aliud uenenũ usurpamus. Theriace aduersus omnia & prius & pòst sumitur. Inter purgantia quædam per superiores corporis partes agunt, quemadmodum quæ ueratro constant, uomitumq; cientia. Per inferiores, quæ scammonia, aloë, elaterio, colocynthide, euphorbio, cocco gnidio, atq; his similibus.

similibus. Tertio ordine ab his ponantur, quæ lumbricos latos repellunt: cuiusmodi medicamentum est, quod ceruicornu,menta,& pipere præparatur. Est & quarta species,caput tantum per os atq; nares purgantium, quæ in capitis oculorumq; doloribus proprie sumuntur. Ad hæc quæ in arquato crebro in usu sunt. Cõuenit autẽ per superiora purgatio morbis longis reficiendis.Tẽpus harum est, cum morbi intermittunt.Inferiori parte adhibita cutis, ut pleuritidi & peripneumoniæ. Tempus earum omniũ est,particularium accessionũ remissio.Exteriorũ remedia undecim species cõtinent: alia discutiunt, alia concoquunt,alia cruentis statim imponũtur,alia pus mouent,alia repurgant,alia implent,alia reprimunt,alia cicatricem inducunt,alia oculis, alia uniuerso corpori adhibentur,alia adurunt,erisypelatis,herpetis, carbunculis idonea.Alia sunt quæ illinuntur, acopa, & excalfacientia,ad neruorum resolutiones, articulorũ morbos,podagras,tetanos,opisthotonos, omnemq; neruorum rigorem.Alia pustulas in summa cute orientes,leucen,alphũ, impetiginem,et leprã abstergunt.Quæ digerunt, & cõcoquũt, tinatis,et cuilibet id genus abscessui auxilio sunt. Digerentia cõstant sale,nõnunquã nitro,ut Ctesiphontis cõpositio testatur. Cõcoquentia,resina,galbano,ammoniaci thymiamate. Enæma pharmaca fusci coloris, ad recentia corporis uulnera ualẽt.Quæ proprie uiridia et nigra sunt,ut barbarũ.capitis mala, et canũ morsus sanãt.

In ulceribus partim pus educentibus, in his quæ laborãt inflammatione, utendum est: ut tetrapharmaco in sordidis repurgantibus, ut uiridi diluto. In cauis, replentibus: in supercrescẽtibus, reprimẽtibus, quæ ex mysi & squama conficiuntur: in uehementi sanguinis fluore sistendo, non parum efficacibus. Adurentibus interim in diducendis partibus, ac aperiũdis utimur: uelut in abscessuũ comprehensione: interim in palpebris cum summa cutis relaxatur, & procidit, uice consutionis pilis mediocriter ablatis partem relaxatã retrahimus. Aliquando in capitis morbo difficillimo, quem κεφαλαίαν à Græcis uocari diximus, per altas crustas humores in exteriorem partem educentes assumimus. Adurunt lixiuium, calx uiua, auripigmentum, sandaracha, fæcula usta, atque id genus alia. Ex cephalicis medicamẽtis aliud ad achoras, capitis furfures, & papulas ualet: alia ad capitis dolorem, & heterocraniam. Aurium remedia partim earum inflammationem, partim exulcerationem, partim influxum, partim grauem auditum, partim contusionem iuuant. Oculorũ pharmaca septem species habent. Quædam enim ad incipientes lippitudines, quæ diaglauciu, & diacrocu, & cygnaria inscribuntur. Quædam ad eorum affectus, ut nardina & theodocia appellata. Quædã ad fluorẽ, quæ ex thure, acacia, & ericæ fructu cõponuntur. Quædam ad scabritiem, ut ex metallis cõfecta, nẽpe usto ære, chalcitide, & æris squama. Quinta ad siccã lippitudinẽ, & scabrosam,

scabrosa, collyriorũ species est, tũ siccorũ oxyderc:con, id est uisum exacuentiũ, quæ in superiorũ numero locantur. Sexta humidorũ, quæ ad suffusiones inscribũtur, ex felle hyænæ potißimũ composita. Septima cataplasmatum species in oculis uehementer inflãmatis & dolentibus usurpatur, ex meliloto, passo, fœnugræco, similibusq; confecto. Oblinimus palpebris initio repellentibus, & cuiusmodi sunt diaglauciu & diacrocu medicamina, etiã solo ipso glaucio. Interioribus exiccantia, lenientiaq; admouemus, ut nardina & theodocia. Quæ uerò ad colorem decoremq; formæ conciliandum illinuntur, qualia hedychroo & sandyce constituuntur, non medicinæ, sed cultus ac elegantiæ sunt propria.

DE OCVLORVM AFFECTIBVS.

AFfectus qui totum oculum exercent, hi sunt: Taraxis, id est, perturbatio: lippitudo, epiphora, inflammatio, œdema, inflatio, scirrhosis, chymosis, carbunculus, strabismus, conuulsio, palpitatio, myopiasis, gangræna, putredo, ulcus, fistula, xerophthalmia, psorophthalmia, sclerophthalmia, procidentia, atrophia. In membranis hi consistunt: ruptura, excesio, distentio, anastomosis, craßities, densitas, corrugatio, extensio, raritas. Interiores palpebrarũ partes infestant, asperitudo, craßities, sycosis, durities, chalazosis, pladarotes, mydesis, sarcosis, poriasis. Exteriores, hyatides, lithiasis, phthiriasis, meliceris, gangræna, phymata, colobomata.

In corona seu iri, chritæ, posthia, trichiasis, dystichia, tristichia, phalãgosis, pyrcsis, ptilosis, psoriasis, madarotes, paralysis. Cõmunes toti palpebræ, paralysis, procidẽtia, ectropiõ. Angulis hi accidũt, encãthis, ægylæ, pterygion, rhœas, prospysis. Extrinsecus, ægylops, anchilops. Albũ affligunt, psydracion, ulcus, hyposphagma, abscessus, chemosis, cœloma, pterygion, phacosis, icterus, porus. Iridẽ seu pupillam oculi infestãt, argemon, nephelion, achlys, epicauma, ulcus, botrion, phlyctis, myocephalon, staphylema, hypopyon, ruptura, cicatrix, leucoma, cœloma, proptoma, unguis, pyosis, exulceratio. In pupilla esse solent, suffusio, glaucosis, mydriasis, phthisis, synchysis, platycoriasis, amaurosis, rhytidosis, nyctalops, hemeralops, myopyasis, diapyesis. Meatus exercent, aporexis, paremptosis, symptosis, anthracosis. Taraxis igitur est, cum oculus in exteriorem partem conuertitur, tandemq; rubicundus mediocriter euadit. Lippitudo, cum albũ rubescit, & palpebræ attolluntur, cũ dolore conniuent, ægreq; manus admotas ferunt. Inflãmatione rubescunt uehementer oculi, palpebræ eleuantur, ut nisi magno negocio queas suscipere. Epiphora, tum inflãmationis magnæ uniuerso illatæ corpori, tum insignium fluorũ cõmune nomen est. Proprie uerò de oculis refertur, ubi cum maxima inflãmatione, etiam humoris copia influxerit. Oedema nominant, cum eleuatus apparet oculus, et colorẽ amisit, uel etiã ægre mouetur: interim albũ

quoque

quoq; nigrum excedit. Inflatio dicitur, cum subitò tumescens oculus decolor fit, exuperante pituita, ut plerunq; senibus æstate potissimũ solet accidere. Scirrhosis ex inflammationis diuturnæ uehementia oritur, carne increscente, & subliuida. Profluit oculus cum nõ solum rubet, sed multas lachrymas excernit. Xerophthalmia, id est, arida lippitudo, cum anguli ulcera & aspretudinem, pruritumq; contraxerũt, palpebræ rubent, & lachryma salsa & nitrosa profluit. Sclerophthalmia, quasi dicas durã lippitudinem, est cum palpebræ duriores sunt, oculi rubent, & cum difficultate quadam mouentur. Proptosis appellatur, ubi ab inflãmatione moti sede sua procidunt. Atrophiam nominant, cũ ex longa imbecillitate, uel alia quadam latente causa paululum quasi propulsus, deinde cauus ad radicem cũ dolore minor euadit, obscureq; aut nihil omnino uidet. Asperæ dicũtur palpebræ, cum euersæ sanguinolentiores apparent, ad hæc magis asperæ carnosæq;, & fici acinis similes. Crassæ uocantur, ubi euersæ duriores ijs quæ naturaliter se habẽt, existunt, & scabris magis carnosæ. Sycosis, id est ficus, accidit, cum in palpebrarum parte interiore carni quid simile enatum fuerit, quod emineat, oculus totus grauescat. Tylosis nuncupatur, cum in palpebris aspretudines ex senectute crassiores, albidæ, & parum sensiles extiterint, eóque minus demoliri licet. Scleriasis, id est durities, est tumor palpebræ cum rubore doloréque, difficulter remedijs
 cedit:

cedit: durat magis quàm inflammatio. Chalazia rotũda in palpebris tubercula sunt, & mobilia, simulq; digito huc uel illuc impelluntur. nomen à similitudine grandi nis acceperunt. Pladarotes, cum palpebræ mollescunt ni mis, ueluti corpora uetusta, & uix intus consistunt, non amplius aspredinem habẽtes. Midesis commune nomen est partiũ, quæ ex putrefactione contabescũt. Palpebræ quoq; eadem laborant, ubi tumentiores fiunt, & aßidue diffluunt, adipem paulò copiosiorem sortitæ. Crithe, quæ & posthia dicitur, tuberculum est paruulum in eisdem palpebris, supra pilorũ locum, figura hordeo simile, un de appellatũ est. Generãtur alia quoq; tubercula in me-dijs palpebris, eodem appellata nomine. Lithiasis albi-da quædã & crassa, callis lapillisq; similia, quæ oculum premunt, in palpebris retorsis ostendit. Phthiriasim uo-camus, cum palpebrarum pilos exigui pediculi infestãt. Ditrichiasi laborat oculus, cũ pilis naturalibus alij sub-nascentes ipsum premunt, fluoremq; concitant. Ptilosis est, cum alij quidem subnascuntur, naturales autem colla psi fractiq; stimulant ac pungunt. Phalangosis, cum pilo rum subnascentium duplex triplex'ue acies, uel in supe-riore, uel in inferiore palpebra prouenit. Resolutus ocu-lus dicitur, ubi naturali motu destitutus, neq; sursum ne-que deorsum intendi poßit, uerum sentiendi expers con sistat: frequenter hoc mali partibus oculi accidit. Ectro-pion palpebrarũ uitium est, cum exulceratis oculis plus extra

extrà feruntur. Encanthis, ubi exulcere caro in angulis iuxta nares supercreuerit, quæ palpebras parum diduci patitur: nautæ hoc uitij peculiare habent. Vnguis uero est in albo oculi, præter modum exulcerato, carneq; oppleto, membranula neruosa, quæ oriens ab angulo ad pupillam & uerticem eius peruenit. Rhœas, cum anguli foramen ex latente quadam causa, aut praua curatione patescit, ut lachrymas continere non posit, sed postea semper humorem dimittat. Cohærescunt frequenter palpebræ cum albo oculi, uel nigro, scilicet cū in utroq; fuit ulcus neglig ēter curatū. Et si nigro cohæreant, uisus omnino prohibetur: sin albo, minus. Græci hoc malum ἀγκυλώσιν appellāt. Aegylops, uel anchilops, abscessus quidam est in angulo qui naribus propior est, pus cōtinens: aut exeso oße, pituita aßidue uel ad angulum, uel usq; ad nares destillat. Psydracion de toto corpore, interim de oculi albo dicitur. est autē uelut pustula in summo rubicundum. Vlcus oritur in albo & nigro, quum summa cuticula, quam Græci ἐπιδέρμιν nomināt, diuisa, lunæ formam uel rotundam, cauam, similis coloris, uel subalbidi acceperit. Hyposphagma uocant, cum uasis ab interiore tunica ruptis ab ictu, sanguis intra albi excessum & interiorem tunicam coierit, atq; oculi color statim cruētus, pòst liuidus existat. Chemosis ex inflammatione uehementi utrasq; palpebras in exteriorē partem detorquet, ne totum oculum contegant. Proprie uero Chemosis, cum al-

bum utraq; iridis parte inflammatione afficiatur, iuxta irim cauum hiatularũ similitudine appareat. Cœlomata sunt rotũda et caua ulcera, racemis latiora, quæ in oculis circa irim naſcũtur. Argemon in iridis circulo, uel in albo, interdũ etiam nigro, ulcus rotundum & ſubalbidum oritur. Nephelion ſummæ cutis ulcus, paulò maius argemo, albidum. Achlys eſt circa totum nigrum, extremi ulceris cicatricula tenuiſsima, aëri caliginoſo aſsimilis. Epicauma, cum extrinſecus epidermis aduſta ulcus contraxerit, uel etiam paulò altior quàm epiphora magna fiat. Botryon eſt ulcus cauum, purum, anguſtum, centris rotundis ſimile, hulcuſculo altius. Phlyctænam uocant, ubi per exulcerationem, uel etiam ſine hac, exterior ceratoidis tunicæ membrana tenuiſsima & ſublimis elata, intra ſe humorẽ collegerit, aut ſub tunica craſsior humor currens phlyctænam pariat. Myocephalon morbus eſt, cum tunica priore iuxta irim, exulcerationis uitio exeſa, ſecunda inclinat, ut ceu muſculi caput referre uideatur. Staphylomate oculi pupilla cum inflammatione & dolore attollitur, & album colore, acino uuæ ſimile redditur. Hypopyon uniuerſam irim pure occupat, uel eius dimidiũ. Rexis eſt exulceratio ab ictu, uel alia quadam cauſa, in alto integras ſubinde membranas diuidẽs, ut etiam humores quibus uidendi facultas adminiſtratur effundat. Cicatrix appellatur, ubi in nigro oculi ex alto ulcere membranæ craſsities emergit, & color magis

gis

gis albeſcit. Accidit quoque albæ membranæ dictæ, ſed nō perſpicitur. Albugo nihil à cicatrice differt, niſi quod ex ulcere maior cicatrix ſimul & craſsior in iride naſcatur, quam Albuginem nominant. Clauus cum leuitate & albedine, uelut carnoſa cicatrix, ſolidum nigri tuberculum eſt. Frequenter etiam albo nigro cohærenti euenit. Suffuſionem quidam interpretantur, cum humor quidam in pupillam deſtillauerit, hæreatq; ſæpe pertinaciter adeò, ut uiſum offendat, uel in apparentibus hebetet. Glaucoſis eſt humor is quem Græci ὑαλοειδῆ uocant, in album atq; aqueum colorem mutatio, cuius gratia uiſus impeditur. Mydriaſis dicitur, quū pupilla quidem nihil colore uariat, dilatatur autem magis quàm natura poſsit, ut iridis circulo ſit proxima, & uiſioni noceat. Phthiſis appellatur, dum pupilla arcte coit, ut ſtimulo aſsimilis fiat, tum hebetior, tum rugoſior, aut ex imbecillitate periculoſa, aut ex capitis dolore uehementi. Confuſio, dum humores oculorum non in loco conſiſtunt, proprium ordinem ſeruantes, ſed huc illucq; feruntur. Hebetudo ſumma uiſionis ſine cauſa euidenti offenſio. Nyctilopes uocantur, qui die uident obtuſius, ſole occiduo acrius, nocte magis adhuc: uel contrà, die parum, ueſperi aut nocte prorſus nihil. Myopes uicina uident, remota non item. Suppuratio humor exiguus in pupilla, qui difficulter euaporat ac diſcutitur, ſuffuſione ſiccior. Abruptio eſt, quando meatus

à cerebro

à cerebro & meninge in oculum descendens, ex ictu capitis, uel casu ex alto diruptus est, ita ut cæcitatē afferat. Coincidentia, ubi in meatum, qui à basi cerebri ueniens, oculo uidendi facultatem tribuit, humor adaperto uel rupto uase incidit, obturatq; eum: unde cū dolore uisus offenditur. Symptomasis accidit, cum meatus ex tabe, uel resolutione fit arctior, conciditq;. quod uitium ut rarum est, sic remedijs ægrè cedit. Carbūculus crustosum est ulcus, depascens cū fluore, et inflatione interim in toto corpore, interim in oculis, febribus orientibus. Extrinsecus accidunt hi, qui inter longos ascripti non sunt.

DE CALVARIAE fracturis.

Caluariæ fracturarū differētiæ quinq; existunt: rhogme, engisoma, ecpiesma, apochema, & camarosis. Distentio suturarum, hydrocephalon, achores, pythyriasis, meliceris, atheroma, fauus. Porrò eam partem quæ capillo tegitur, & mentum occupat, alopecia, ophiasis, caluities madarotes. Pili omnes fluūt, exterminantur, quaßantur, scinduntur, in puluerem rediguntur, subflauescūt, canescunt. Oculorum morbi separatim conscripti sunt. Aurium contusio, pterygomata, fractura cartilaginis, sordiū uel exuperantia uel defectus, grauis auditus, surditas, puris fluor, fluxus graueolēs. Nares excruciāt ozæna, polypus, ulcus, fractura, peruersio, compreßio, simosis. Os infestat gingiuarū putredo, dentium

erosio,

erosio, eorumq; dolor: & cum è sede sua labāt, abscessus, epiglottis, epulis, parulis, aphthæ, crustæ, paristhmia, uua, ficus. Faciem occupant ephelis, uari, lentigo, ossium fractura. Distentio commissurarū, eluxationes maxillæ inferioris à superiore gena. Ceruicem habent synanche, cynanche, strangulatio, uertebræ excidentes, strumæ, steatomata. Humeros male habet uerticis ipsorū fractura, distentio. Iuncturam cubiti occupant meliceris, atheroma, steatoma, humor aqueus. Brachiale, ganglia. Digitos manus & pedis chymethla, reduuium. Quamcunq; corporis partem inflammatio, tumor, inflatio, durities, abscessus, ulcus purum, ulcus sordidum, cauū, supercrecens, crustosum, siccū, fluens, subpascens, callosum, fistulosum, putredo, phyma, dothien, therminthes, phygethlon, chalaza, phagedæna, phlyctides, carbūculi, epinyctides, erysipelas, herpetes. Mamillas, tum naturalia sexus utriusq;, uexant carcinomata. Quamlibet corporis partem impetunt carcinoma occultū, carcinoma ulceratū, therioma. Inguina, bubones simplices, phymata purulēta inuadūt. Genu, gonyalgiæ, rheumatismi, calli. Poplites, steatomata, anchylæ. Tibiā, uarices. Suram scirrhoma, chironia ulcera. Summam pedis partem, nigredines, necrosis, podagra, fistula. Calcem, lepis.

DE CVTIS AFFECTIBVS.

Cutem, totiusq; corporis partes exagitāt lepra, psora, alphos albus, alphos niger, leuce, impeti

go agrestis, dracontiasis, acrochordones, thymi, myrmecia, clauus, calli. Quædam horum ex podagra & articulari morbo, quædam ex sese oriuntur. Sedem afficiũt hæmorrhoides cæcæ, fissuræ, procidentia, cõdylomata, pylides. Aduenit etiã uuluæ procidentia, cum in exteriora procidit. Scrotum habent enterocele, cirsocele, epiplocele, sarcocele, porocele, steatocele. Totius corporis ossa patiuntur cariem, sphacelum, fracturam sine uulnere, uel cum uulnere, ecbyrsosis. Fracturarum differentiæ quinque sunt: Prima schidaceon facta, id est, ut Latini homines intelligant, per rectitudinẽ. Altera per transuersum, caulamedon Græci dicunt. Tertia raphani in morem, raphanidon. Quarta Sycyedon, postremo alphitedon facta. Nigrescunt interim ossa in fracturis, interdum sine his. Articulis accidunt, paragoge, è sede propria motio, eluxatio, luxatio, colligatio, porosis, rheumatismi, distentio commissurarum.

DE CHIRVRGIA.

CHirurgia est alieni, ut proprie uocant, per incisiones, compositionesq́; cum uia quadam & ratione ablatio, ad hæc uulnerum atque ulcerum humano corpori accidentium curatio. Primariæ eius actiones duæ sunt, compositio, & diuisio. Harum rursus uariæ sunt species. Cõpositionis quidem, fractorũ ossium coniunctio & deligatura, luxatorũ repositio, intestinorum

quæ

quæ prociderunt collocatio, ad hæc uuluæ, & recti intestini. Abdominis suendi ratio, γαστρορραφίαν Græci appellabant. Curtorũ applicatio, siue adductio, ut in naribus, labris, atque auribus. Diuisionis species, simplex incisio, præcisio, hypospatismus, periscythismus, angiologia, excisio, adustio, rasio, limatio. Simplici sectione in abscessibus uniuersis utimur. Diuidendũ uero membrũ est recta linea, non transuersa. Præcisioni locus est in alis, inguinibus, natibus, & ano, instar myrti adhibitæ. Hypospatismo in facie, cum oculi fluunt. Periscytismo in sincipite, & colis pellicula, quã præputiũ uocant, nigricãte: in mẽbris nigrescẽtibus, & capitis fracturis. In osibus omnibus, alijsq; multis, ustio, rasio, limatio utiles sunt. Vstio candentia ferramẽta requirit, proprie in ijs malis quæ depascũt, & oculis rheumaticis, coxis, uel etiã interioribus. Etenim in tabidis cãdentia ferramẽta assumuntur, & in lienosis, tum in brachijs quæ in alam excidere consueuerũt: insuper in ægylope, in nigricantibus, uel ijs quæ propter adaperta uasa adurũtur. Postremo in alijs sanguinis profluxionibus. Hæc itaq; in capite cõsistũt, quæ à manu auxiliãtur. Fracturarũ autẽ capitis genera sunt quinq;: Rhogme, empisoma, ecpiesma, apochema, et camarosis. Nonnullorum sententia additur & sexta, trichiasis, summa osiũ insculptio. Hydrocephalon quatuor species obtinet: Vnam cum intra cerebrum & inuolucrum eius humor subsidet: Alterã, cum intra membranas

& ossa

Quædam cephalica, quasi dicas capiti dicata medicamina: quædam stomatica, id est, oris uitijs accommoda, dicuntur. alia concoquunt, alia ad tussim inscribuntur. alia anodyna, quæ dolorem leuant: alia alexipharmaca sunt, alia purgant. nonnulla propriè ad iecur inscribuntur. sic ad lienem, ad renes affectos sunt quæ aduersus uesicæ calculos & ulcera nomen habent, similiter ad uuluam. Iam uerò stomatica sunt, quæ ad cicatrices cruētas, putridas, erosas, & dentes faciunt. Eòdem referuntur, quæ aphthas & crustas, tum quæ uuam descendentem sanant. Quæ cōcoquunt, partim ad stomachi uel uētriculi imbecillitatē conducunt, partim ad horum inflationem. Quædam ad pleuriticos uel peripneumonicos, alia ad tabidos, alia ad asthmaticos, id est suspiriosos, uel eos qui non recta ceruice spiritum trahunt, ὀρθοπνοϊκοὶ uocantur. Aliqua ex his asperitatem arteriæ, & uocis abscisionem auferunt. Porrò anodyna nunc renum affectus, nunc uentris profluuia, aliàs intestinorum tormina, aliàs plenioris, nempe coli, tenuiorisq; intestini, id est, ilei mala, communiter omnia quemuis dolorem mitigant, extinguuntq;. Alexipharmaca simplicia, alia ad aliud uenenū usurpamus. Theriace aduersus omnia & prius & pòst sumitur. Inter purgantia quædam per superiores corporis partes agunt, quemadmodum quæ ueratro constant, uomitumq; cientia. Per inferiores, quæ scammonia, aloë, elaterio, colocynthide, euphorbio, cocco gnidio, atq; his similibus.

ſimilibus. Tertio ordine ab his ponantur, quæ lumbricos latos repellunt: cuiuſmodi medicamentum eſt, quod ceruicornu, menta, & pipere præparatur. Eſt & quarta ſpecies, caput tantum per os atq; nares purgantium, quæ in capitis oculorumq; doloribus proprie ſumuntur. Ad hæc quæ in arquato crebro in uſu ſunt. Cõuenit autẽ per ſuperiora purgatio morbis longis reficiendis. Tẽpus harum eſt, cum morbi intermittunt. Inferiori parte adhĩbita cutis, ut pleuritidi & peripneumoniæ. Tempus earum omniũ eſt, particularium acceſsionũ remiſsio. Exteriorũ remedia undecim ſpecies cõtinent: alia diſcutiunt, alia concoquunt, alia cruentis ſtatim imponũtur, alia pus mouent, alia repurgant, alia implent, alia reprimunt, alia cicatricem inducunt, alia oculis, alia uniuerſo corpori adhibentur, alia adurunt, eriſypelatis, herpetis, carbunculis idonea. Alia ſunt quæ illinuntur, acopa, & excalfacientia, ad neruorum reſolutiones, articulorũ morbos, podagras, tetanos, opiſthotonos, omnemq; neruorum rigorem. Alia puſtulas in ſumma cute orientes, leucen, alphũ, impetiginem, et leprã abſtergunt. Quæ digerunt, & cõcoquũt, tinatis, et cuilibet id genus abſceſſui auxilio ſunt. Digerentia cõſtant ſale, nõnunquã nitro, ut Cteſiphontis cõpoſitio teſtatur. Cõcoquentia, reſina, galbano, ammoniaci thymiamate. Enæma pharmaca fuſci coloris, ad recentia corporis uulnera ualẽt. Quæ proprie uiridia et nigra ſunt, ut barbarũ. capitis mala, et canũ morſus ſanãt.

In ulceribus partim pus educentibus, in his quæ laborãt inflammatione, utendum est: ut tetrapharmaco in sordidis repurgantibus, ut uiridi diluto. In cauis, replentibus: in supercrescẽtibus, reprimẽtibus, quæ ex mysi & squama conficiuntur: in uehementi sanguinis fluore sistendo, non parum efficacibus. Adurentibus interim in diducendis partibus, ac aperiũdis utimur: uelut in abscessuũ comprehensione: interim in palpebris cum summa cutis relaxatur, & procidit, uice consutionis pilis mediocriter ablatis partem relaxatã retrahimus. Aliquando in capitis morbo difficillimo, quem κεφαλαίαν à Græcis uocari diximus, per altas crustas humores in exteriorem partem educentes assumimus. Adurunt lixiuium, calx uiua, auripigmentum, sandaracha, fecula usta, atque id genus alia. Ex cephalicis medicamẽtis aliud ad achoras, capitis furfures, & papulas ualet: alia ad capitis dolorem, & heterocraniam. Aurium remedia partim earum inflammationem, partim exulcerationem, partim influxum, partim grauem auditum, partim contusionem iuuant. Oculorũ pharmaca septem species habent. Quædam enim ad incipientes lippitudines, quæ diaglauciu, & diacrocu, & cygnaria inscribuntur. Quædam ad eorum affectus, ut nardina & theodocia appellata. Quædã ad fluorẽ, quæ ex thure, acacia, & ericæ fructu cõponuntur. Quædam ad scabritiem, ut ex metallis cõfecta, nẽpe usto ære, chalsitide, & æris squama. Quinta ad siccã lippitudinẽ, &
scabrosam.

scabrosā, collyriorū species est, tū siccorū oxydercicon, id est uisum exacuentiū, quæ in superiorū numero locantur. Sexta humidorū, quæ ad suffusiones inscribūtur, ex felle hyænæ potißimū composita. Septima cataplasmatum species in oculis uehementer inflāmatis & dolentibus usurpatur, ex meliloto, passo, fœnugræco, similibusq; confecto. Oblinimus palpebris initio repellentibus, & cuiusmodi sunt diaglauciu & diacrocu medicamina, etiā solo ipso glaucio. Interioribus exiccantia, lenientiaq; admouemus, ut nardina & theodocia. Quæ uerò ad colorem decoremq; formæ conciliandum illinuntur, qualia hedychroo & sandyce constituuntur, non medicinæ, sed cultus ac elegantiæ sunt propria.

DE OCVLORVM AFFECTIBVS.

Affectus qui totum oculum exercent, hi sunt: Taraxis, id est, perturbatio: lippitudo, epiphora, inflammatio, œdema, inflatio, scirrhosis, chymosis, carbunculus, strabißmus, conuulsio, palpitatio, myopiasis, gangræna, putredo, ulcus, fistula, xerophthalmia, psorophthalmia, sclerophthalmia, procidentia, atrophia. In membranis hi consistunt: ruptura, excisio, distentio, anastomosis, craßities, densitas, corrugatio, extensio, raritas. Interiores palpebrarū partes infestant, aspretudo, craßities, sycosis, durities, chalazosis, pladarotes, mydesis, sarcosis, poriasis. Exteriores, hyatides, lithiasis, phthiriasis, meliceris, gangræna, phymata, colobomata.

In corona seu iri, chritæ, posthia, trichiasis, dysthichia, tristichia, phalãgosis, pyrosis, ptilosis, psoriasis, madarotes, paralysis. Cõmunes toti palpebræ, paralysis, procidētia, ectropiõ. Angulis hi accidũt, encãthis, æcylæ, pterygion, rhœas, prospysis. Extrinsecus, ægylops, anchilops. Albũ affligunt, psydracion, ulcus, hyposphagma, abscessus, chemosis, cœloma, pterygion, phacosis, icterus, porus. Iridē seu pupillam oculi infestãt, argemon, nephelion, achlys, epicauma, ulcus, botrion, phlyctis, myocephalon, staphylema, hypopyon, ruptura, cicatrix, leucoma, cœloma, proptoma, unguis, pyosis, exulceratio. In pupilla esse solent, suffusio, glaucosis, mydriasis, phthisis, synchysis, platycoriasis, amaurosis, rhytidosis, nyctalops, hemeralops, myopyasis, diapyesis. Meatus exercent, aporexis, paremptosis, symptosis, anthracosis. Taraxis igitur est, cum oculus in exteriorem partem conuertitur, tandemq; rubicundus mediocriter euadit. Lippitudo, cum albũ rubescit, & palpebræ attolluntur, cũ dolore conniuent, ægreq; manus admotas ferunt. Inflãmatione rubescunt uehementer oculi, palpebræ eleuantur, ut nisi magno negocio queas suscipere. Epiphora, tum inflãmationis magnæ uniuerso illatæ corpori, tum insignium fluorũ cõmune nomen est. Proprie uerò de oculis refertur, ubi cum maxima inflãmatione, etiam humoris copia influxerit. Oedema nominant, cum eleuatus apparet oculus, et colorē amisit, uel etiã ægre mouetur: interim albũ

quoq; nigrum excedit. Inflatio dicitur, cum subitò tumescens oculus decolor fit, exuperante pituita, ut plerunq; senibus æstate potissimū solet accidere. Scirrhosis ex inflammationis diuturnæ uehementia oritur, carne increscente, & subliuida. Profluit oculus cum nō solum rubet, sed multas lachrymas excernit. Xerophthalmia, id est, arida lippitudo, cum anguli ulcera & aspretudinem, pruritumq; contraxerūt, palpebræ rubent, & lachryma salsa & nitrosa profluit. Sclerophthalmia, quasi dicas durā lippitudinem, est cum palpebræ duriores sunt, oculi rubent, & cum difficultate quadam mouentur. Proptosis appellatur, ubi ab inflāmatione moti sede sua procidunt. Atrophiam nominant, cū ex longa imbecillitate, uel alia quadam latente causa paululum quasi propulsus, deinde cauus ad radicem cū dolore minor euadit, obscureq; aut nihil omnino uidet. Asperæ dicūtur palpebræ, cum euersæ sanguinolentiores apparent, ad hæc magis asperæ carnoseq;, & fici acinis similes. Crassæ uocantur, ubi euersæ duriores ijs quæ naturaliter se habēt, existunt, & scabris magis carnosæ. Sycosis, id est ficus, accidit, cum in palpebrarum parte interiore carni quid simile enatum fuerit, quod emineat, oculus totus grauescat. Tylosis nuncupatur, cum in palpebris aspretudines ex senectute craßiores, albidæ, & parum sensiles extiterint, eóque minus demoliri licet. Scleriasis, id est durities, est tumor palpebræ cum rubore doloréque, difficulter remedijs

cedit: durat magis quàm inflammatio. Chalazia rotūda in palpebris tubercula sunt, & mobilia, simulq; digito huc uel illuc impelluntur. nomen à similitudine grandinis acceperunt. Pladarotes, cum palpebræ mollescunt nimis, ueluti corpora uetusta, & uix intus consistunt, non amplius aspredinem habētes. Midesis commune nomen est partiū, quæ ex putrefactione contabescūt. Palpebræ quoq; eadem laborant, ubi tumentiores fiunt, & assidue diffluunt, adipem paulò copiosiorem sortitæ. Crithe, quæ & posthia dicitur, tuberculum est paruulum in eisdem palpebris, supra pilorū locum, figura hordeo simile, unde appellatū est. Generātur alia quoq; tubercula in medijs palpebris, eodem appellata nomine. Lithiasis albida quædā & crassa, callis lapillisq; similia, quæ oculum premunt, in palpebris retorsis ostendit. Phthiriasim uocamus, cum palpebrarum pilos exigui pediculi infestāt. Ditrichiasi laborat oculus, cū pilis naturalibus alij subnascentes ipsum premunt, fluoremq; concitant. Ptilosis est, cum alij quidem subnascuntur, naturales autem collapsi fractiq; stimulant ac pungunt. Phalangosis, cum pilorum subnascentium duplex triplex'ue acies, uel in superiore, uel in inferiore palpebra prouenit. Resolutus oculus dicitur, ubi naturali motu destitutus, neq; sursum neque deorsum intendi poßit, uerum sentiendi expers consistat: frequenter hoc mali partibus oculi accidit. Ectropion palpebrarū uitium est, cum exulceratis oculis plus

extra

extrà feruntur. Encanthis, ubi exulcere caro in angulis iuxta nares supercreuerit, quæ palpebras parum diduci patitur: nautæ hoc uitij peculiare habent. Vnguis uero est in albo oculi, præter modum exulcerato, carneq; oppleto, membranula neruosa, quæ oriens ab angulo ad pupillam & uerticem eius peruenit. Rhœas, cum anguli foramen ex latente quadam causa, aut praua curatione patescit, ut lachrymas continere non poßit, sed postea semper humorem dimittat. Cohærescunt frequenter palpebræ cum albo oculi, uel nigro, scilicet cũ in utroq; fuit ulcus negligẽter curatũ. Et si nigro cohæreant, uisus omnino prohibetur: sin albo, minus. Græci hoc malum ἀγκυλῶσιν appellãt. Aegylops, uel anchilops, abscessus quidam est in angulo qui naribus propior est, pus cõtinens: aut exeso oße, pituita aßidue uel ad angulum, uel usq; ad nares destillat. Psydracion de toto corpore, interim de oculi albo dicitur. est autẽ uelut pustula in summo rubicundum. Vlcus oritur in albo & nigro, quum summa cuticula, quam Græci ἐπιλίσμιν nominãt, diuisa, lunæ formam uel rotundam, cauam, similis coloris, uel subalbidi acceperit. Hyposphagma uocant, cum uasis ab interiore tunica ruptis ab ictu, sanguis intra albi excessum & interiorem tunicam coierit, atq; oculi color statim cruẽtus, pòst liuidus existat. Chemosis ex inflammatione uehementi utrasq; palpebras in exteriorẽ partem detorquet, ne totum oculum contegant. Proprie uero Chemosis, cum al-

bum utraq; iridis parte inflammatione afficiatur, iuxta irim cauum hiatularũ similitudine appareat. Cœlomata sunt rotũda et caua ulcera, racemis latiora, quæ in oculis circa irim nascũtur. Argemon in iridis circulo, uel in albo, interdũ etiam nigro, ulcus rotundum & subalbidum oritur. Nephelion summæ cutis ulcus, paulò maius argemo, albidum. Achlys est circa totum nigrum, extremi ulceris cicatricula tenuißima, aëri caliginoso aßimilis. Epicauma, cum extrinsecus epidermis adusta ulcus contraxerit, uel etiam paulò altiôr quàm epiphora magna fiat. Botryon est ulcus cauum, purum, angustum, centris rotundis simile, hulcusculo altius. Phlyctænam uocant, ubi per exulcerationem, uel etiam sine hac, exterior ceratoidis tunicæ membrana tenuißima & sublimis elata, intra se humorẽ collegerit, aut sub tunica craßior humor currens phlyctænam pariat. Myocephalon morbus est, cum tunica priore iuxta irim, exulcerationis uitio exesa, secunda inclinat, ut ceu musculi caput referre uideatur. Staphylomate oculi pupilla cum inflammatione & dolore attollitur, & album colore, acino uuæ simile redditur. Hypopyon uniuersam irim pure occupat, uel eius dimidiũ. Rexis est exulceratio ab ictu, uel alia quadam causa, in alto integras subinde membranas diuidẽs, ut etiam humores quibus uidendi facultas administratur effundat. Cicatrix appellatur, ubi in nigro oculi ex alto ulcere membranæ craßities emergit, & color magis

gis

gis albescit. Accidit quoque albæ membranæ dictæ, sed nō perspicitur. Albugo nihil à cicatrice differt, nisi quod ex ulcere maior cicatrix simul & crassior in iride nascatur, quam Albuginem nominant. Clauus cum leuitate & albedine, uelut carnosa cicatrix, solidum nigri tuberculum est. Frequenter etiam albo nigro cohærenti euenit. Suffusionem quidam interpretantur, cum humor quidam in pupillam destillauerit, hæreatq; sæpe pertinaciter adeò, ut uisum offendat, uel in apparentibus hebetet. Glaucosis est humor is quem Græci ὑγροῦ ἀλλοίωσιν uocant, in album atq; aqueum colorem mutatio, cuius gratia uisus impeditur. Mydriasis dicitur, quũ pupilla quidem nihil colore uariat, dilatatur autem magis quàm natura poßit, ut iridis circulo sit proxima, & uisioni noceat. Phthisis appellatur, dum pupilla arcte coit, ut stimulo aßimilis fiat, tum hebetior, tum rugosior, aut ex imbecillitate periculosa, aut ex capitis dolore uehementi. Confusio, dum humores oculorum non in loco consistunt, proprium ordinem seruantes, sed huc illucq; feruntur. Hebetudo summa uisionis sine causa euidenti offensio. Nyctilopes uocantur, qui die uident obtusius, sole occiduo acrius, nocte magis adhuc: uel contrà, die parum, uesperi aut nocte prorsus nihil. Myopes uicina uident, remota non item. Suppuratio humor exiguus in pupilla, qui difficulter euaporat ac discutitur, suffusione siccior. Abruptio est, quando meatus

à cerebro

à cerebro & meninge in oculum descendens, ex ictu capitis, uel casu ex alto diruptus est, ita ut cæcitatē afferat. Coincidentia, ubi in meatum, qui à basi cerebri ueniens, oculo uidendi facultatem tribuit, humor adaperto uel rupto uase incidit, obturatq; eum: unde cū dolore uisus offenditur. Symptomasis accidit, cum meatus ex tabe, uel resolutione fit arctior, conciditq;. quod uitium ut rarum est, sic remedijs ægrè cedit. Carbūculus crustosum est ulcus, depascens cū fluore, et inflatione interim in toto corpore, interim in oculis, febribus orientibus. Extrinsecus accidunt hi, qui inter longos ascripti non sunt.

DE CALVARIAE fracturis.

Caluariæ fracturarū differētiæ quinq; existunt: rhogme, engisoma, ecpiesma, apochema, & camarosis. Distentio suturarum, hydrocephalon, achores, pythyriasis, meliceris, atheroma, fauus. Porrò eam partem quæ capillo tegitur, & mentum occupat, alopecia, ophiasis, caluities madarotes. Pili omnes fluūt, exterminantur, quaßantur, scinduntur, in puluerem rediguntur, subflauescūt, canescunt. Oculorum morbi separatim conscripti sunt. Aurium contusio, pterygomata, fractura cartilaginis, sordiū uel exuperantia uel defectus, grauis auditus, surditas, puris fluor, fluxus graueolēs. Nares excruciāt ozæna, polypus, ulcus, fractura, peruersio, compreßio, simosis. Os infestat gingiuarū putredo, dentium

erosio,

erosio,eorumq; dolor: & cum è sede sua labāt,abscessus, epiglottis, epulis, parulis, aphthæ, crustæ, paristhmia, uua, ficus. Faciem occupant ephelis,uari,lentigo,ossium fractura. Distentio commissurarū, eluxationes maxillæ inferioris à superiore gena. Ceruicem habent synanche, cynanche, strangulatio, uertebræ excidentes, strumæ, steatomata. Humeros male habet uerticis ipsorū fractura,distentio. Iuncturam cubiti occupant meliceris, atheroma, steatoma,humor aqueus. Brachiale,ganglia. Digitos manus & pedis chymethla,reduuium. Quamcunq; corporis partem inflammatio, tumor, inflatio, durities, abscessus, ulcus purum, ulcus sordidum, cauū,supercrecens,crustosum,siccū,fluens,subpascens,callosum,fistulosum,putredo,phyma,dothien,therminthes, phygetlon, chalaza,phagedæna,phlyctides, carbūculi,epinyctides, erysipelas,herpetes. Mamillas, tum naturalia sexus utriusq; uexant carcinomata. Quamlibet corporis partem impetunt carcinoma occultū, carcinoma ulceratū, therioma. Inguina,bubones simplices,phymata purulēta inuadūt. Genu,gonyalgiæ,rheumatismi,calli. Poplites,steatomata,anchylæ. Tibiā,uarices. Suram scirrhoma, chironia ulcera. Summam pedis partem,nigredines,necrosis,podagra,fistula. Calcem,lepis.

DE CVTIS AFFECTIBVS.

Cutem, totiusq; corporis partes exagitāt lepra, psora,alphos albus, alphos niger, leuce, impeti

quæ prociderunt collocatio, ad hæc uuluæ, & recti intestini. Abdominis suendi ratio, γαστροραφίαν Græci appellabant. Curtorũ applicatio, siue adductio, ut in naribus, labris, atque auribus. Diuisionis species, simplex incisio, præcisio, hypospatismus, periscythismus, angiologia, excisio, adustio, rasio, limatio. Simplici sectione in abscessibus uniuersis utimur. Diuidendũ uero membrũ est recta linea, non transuersa. Præcisioni locus est in alis, inguinibus, natibus, & ano, instar myrti adhibitæ. Hypospatismo in facie, cum oculi fluunt. Periscytismo in sincipite, & colis pellicula, quã præputiũ uocant, nigricãte: in mẽbris nigrescẽtibus, & capitis fracturis. In ossibus omnibus, alijsq; multis, ustio, rasio, limatio utiles sunt. Vstio candentia ferramẽta requirit, propriè in ijs malis quæ depascũt, & oculis rheumaticis, coxis, uel etiã interioribus. Etenim in tabidis cãdentia ferramẽta assumuntur, & in lienosis, tum in brachijs quæ in alam excidere consueuerũt: insuper in ægylope, in nigricantibus, uel ijs quæ propter adaperta uasa adurũtur. Postremo in alijs sanguinis profluxionibus. Hæc itaq; in capite cõsistũt, quæ à manu auxiliãtur. Fracturarũ autẽ capitis genera sunt quinq;: Rhogme, empisoma, ecpiesma, apochema, et camarosis. Nonnullorum sententia additur & sexta, trichiasis, summa ossiũ insculptio. Hydrocephalon quatuor species obtinet: Vnam cum intra cerebrum & inuolucrum eius humor sufidet: Alterã, cum intra membranas

& ossa

& ossa: Tertiam, cum intra os, & pericraniū: Reliquā, ubi os & cutem interiacet. Circa cutem oriuntur melice ris, atheroma, & extrinsecus incidens alopeciasis. Itaq; alopecias laniamus, meliceridas & atheromata myrti modo, uel simpliciter summa cute diuisa, deinde tunicis per digitos auulsis, cum ipsis humoribus qui insunt aufe rimus. Hydrocephalon sub cute & pericranio duabus uel tribus rectis lineis incisis euacuamus. Quod sub ossi bus est, excidimus. Quod tandem intra meningem cere- brumq; incidit, insanabile est. Omnis fracturarum calua riæ species excisione administratur, quæ id quod in ossi- bus fractū est, aufert. Veteres igitur modiolis teretibus secantes ipsa excidebant. Posteri terebris usi sunt, ægros in sedile, tum sectores collocantes. Hac tempestate exci- soribus tantum sedem exhibent. Ex oculorum uitijs hæc manus præsidium expetunt, trichiasis, hydatides, encan thides, ungues, staphylomata, suffusiones, fluores diutur ni & excedentes, palpebrarum calculi, conglutinatio, in angulis oculorum ægylops. Palpebras itaq; prociden- tes consuimus, id quod præter naturalem habitum est, au ferentes. In palpebris nō reluxatis, acus candens ab an- gulo sub ipsis radicibus immittitur. Hydatidas singula- tim tollimus. Encāthidas, ungues, et staphylomata præ- cidimus. Staphylomata quidem solum ad ipsas radices per medium transuere acu lina ducente oportet. Vngues & encanthidas uel lino, uel hamulo attrahimus. Hypo- chyma

chyma deducimus, ungẽtes circa irim ex minori angulo, deinde in eius summo concretum pupillæ humorẽ fractionibus radentes, stringentesq; ne suspicias. Hypospatismus, periscythismus, & angiologia fluorẽ sistunt. Hypospatismus itaq; tribus fit supra frontẽ diuisionibus, post ferramẽto (quod spathomolã appellãt) per corpora quæ interiacẽt, trãsmisso. Periscythismus est, cũ trãsuersis lineis coronæ modo frons secatur. Altera ipsius parte paulò superius quàm tempora sunt, quædam triangula amputantur, Græcorum literæ Δ similia. Angiologia perficitur uasis latentibus, à tempore ad tempus in profundũ diuisis. Palpebrarum calculis medemur magna ipsarum diuisione, qua lapides integre auferimus. Connatas palpebras scalpello aperientes, siccis medicamentis diducimus. Aegylopas ad os usq; excidẽtes, ferramẽtis candẽtibus adurimus. Sunt autem qui loco ferramentorũ candẽtium terebra os forant, ut in naribus. Polypum, qui in naribus nascitur, acuto ferramento ab osse resoluimus, et rasorio postea radices demetimus. Ozænæ raro ad sanitatem proficiũt, curatio uerò earum in ijsdem uersatur. In ore epulidas, & parulidas diuidimus, ubi suppuratio se ostẽderit. Vuas discedẽtes, siue collapsas nimium, incidimus, uolsella prehendentes. Dentes eximimus remouẽdo. Durities excedentes naturã in tonsillis aduersis, plagis amputamus. In ceruice steatomata, & strumas, sub cute diuisa, & digitis auulsa, tum uasorum cõplexu dissoluto

luto tollemus. Ganglia, quæ in metacarpijs ut plurimum eueniunt, & mulieribus lana uictum quæritantibus interim extūdimus, interim ceratis mollita curamus. In alis phymata & strumas præcidimus: similiter in inguinibus. Abscessus in spacio intercostali diuidentes nō uniuersim, sed moderate, paulatimq́; puris excretionem molimur. Sūt qui adurant eos. Carcinomata in multis corporis partibus, maxime fœminarum mām̄is oriuntur. Præcidimus ubicunq; fuerint, & ferramētis peruruntur nō admodum candentibus, siue ignitis. Non desunt qui rasorijs ferramentis ignitis simul secantibus & adurentibus utūtur. Exomphali omnes quibus umbilicus extuberat, appellantur. Differentia triplici comprehenduntur. quidam enim pneumatomphali, quasi qui spiritum sub umbilico collegerint: alteri enteromphali, quibus intestina ad umbilicum procedūt: reliqui hydromphali, qui aquā sub umbilico gestant. Omnes differentiæ manu sanantur, lino duplici per acum immisso, & umbilico constricto. Hydropicos paululum supra umbilicum pungimus ferro, instar myrti facto, donec inania penetrauerit. Apellarum duplex curatio, horum qui intrinsecus subdiuiduntur, illorū qui extrinsecus orbiculatim in summa cute diuiduntur, ut præputium intus attrahatur. Qui summitatem præputij, Græci uocant acropostian, curant, summā eius pelliculam quantū licet attrahunt, deinde ubi coaluerit, scalpello in superficie liberant. Hypospadiæ sunt, qui

ex

ex generatione urinæ iter inferius sub dicto cane habēt: curantur autem summa glande perforata, & canaliculo immisso. Qui dicũtur attreti, siue foramen habeant tenue, aut nullũ omnino, auxilium capiunt hoc pacto: acuto spicillo immisso, id adaperitur, deinde digito submittentes undiq; dissoluimus. Lapides in uesica habentes secamus, calculum uesicæ collo stringentes: incisorio autē lapide, utētes statim impositas particulas diuidimus, & ferro ad id idoneo calculũ auferimus. Quibus fluere urina quodãmodo cœpit nimis, orchiadicos appellãt, si magnus callus fuerit, præcidēdo ipsum curamus. Quibus urina propter copiã nõ redditur, uesica distēta ut remittere se nequeat, per fistulã cathetera urinã elicimus. Porrò hoc instrumēto ad Romanæ literæ ſ. figurã facto inditur filũ, quod in summo habēs lanæ paululũ, procũbens urina madefactũ, deinde foras extrahitur, quod urina tanquã ducē uiæ sequitur: immittitur autē in anum per meatũ urinariũ ad uesicã usq;. Tumorũ qui scroto accidunt, septē species sunt: hydrocele, porocele, steatocele, sarcocele, epiplocele, cirsocele, enterocele. A quibusdam hæc adduntur: hydrenterocele, sarcoēpiplocele. In his qui hydrocele laborant, scrotũ diducendũ est, & ubi maxime uenosum est, humorē tunica cõprehēsum euacuare oportet, et tunicæ superuacanea auferre: in quibus sine tunica est, excernere humorē sufficit. Steatocelas, et porocelas similiter excedentes sinistra manu secare cõuenit, scrotũ postea in

superficie diducere, donec adipi, uel callo, uel alij cuicumq; incidamus, & hoc auferemus. Pari modo sarcocelici tractantur. Oportet autem carnem albicantem præcidere, rubram auellere, & alium colorem mutare. Ad hæc reliquias adimere expedit. In cyrsocelis extēdes uaricem hamulo, in superficie diuisum auelles, relicta ceu digiti parui latitudine. Reliquum extensum absceca. Cura uerò non mediocris adhibēda est in neruis illis complicatis, κριμαστῆρας Græci uocant, & testiculis. Enterocelicos, & epiplocelicos ita secamus, reprimētes intestinū uel omentū diligenter, mox seminariū meatum auferemus quàm fieri poterit commode. Sin minus, peritonæū attrahentes, et fune acceptum præcidimus. Hæmorrhoidas lino duplici per sedem ipsam transuentes, complectentesq;, post horas duas abscindimus. Fistularum nōnullæ perforatæ nō sunt, os tantum habentes. Quædam perforatæ uel intus in anum, uel extrinsecus. In perforatis in anū specillum immittes, mox digitum in sedem adferens, intestinum attrahes mucrone specilli, idq; amputabis, ab inferiore loco incipiēs, similiter os in exterioribus ani. In perforatis specilli acumine omnes sanas particulas penetrare conuenit. Sunt qui loco irritationis præcisionisq; partium, foramina interiacentium, lino byßino in summitate specilli cōuerso diuisa auellunt, intermedias parteis quotidie circuntendentes fila amputant, & callū molientes medicamēto Aegyptio cicatricem inducunt. Hic modus primum

ab

ab Hippocrate conscriptus est. Varices in cruribus primum extrinsecus incisuris per totum insignitos, deinde summa cute prehensa, ipsam primam diuidimus, et mox hamulo attractum uaricem illigamus, quo post multas diuisiones facto, uel uaricū extractorio instrumento eximimus, summa discindentes: uel bicipiti spicillo exceptum, lino per ipsius uentriculum secundum euersionem extrahimus. Dracontia uaricibus similia sunt, magnum uerò dolorem dum paululū prominentes mouentur, concitant. Oportet autem deligatis, ut uaricibus, summā cutem detrahere, sicq; præcidere. Clauos, tubera, acrochordonas, thymos, myrmecias excedentes adurimus, uel psorico illinimus. Curta in naribus, auribus, oculis, hoc modo ad naturalem habitum restituuntur: Labra scalpello undique deradentes cruentamus, deinde adducentes densius suimus: iuxta maxillas autem ex utroq; labrorum extremo, quà inuicem coēunt, intus & extrinsecus diuidimus, distendimusq; uolsellis, ne caro inde relaxetur. Quæ auribus uel naribus curta accidunt, cum fuerit cartilago diuisa, producere aliam conuenit, uel sic consulere lanæ filo.

DE ARTVBVS CONFRACTIS.

FRacti artus ex distentione quidē in rectum restituuntur: ex deligatura callo obducuntur. Caluariæ ergo fractiones quot modis accidunt, quomodoq; curentur, diximus. Etsi in facie fractura contingat, ut in capite,

feratur ut plurimum: altera dimidio longior in eodem lo co incipit, euariãs deorsum quidem, sed ad superiora reducitur, irrigari hydrelæo, uel œnelæo, uel glycelæo. ad usq; triduum expedit: pòst cerato diluto & liquido, ut oleum crassum uideatur. Verum fascia ita paretur, ne nimium premat, ut membrum emoriatur: sed mediocris sit, ut præposita hiet: nec laxa, ut contineat & repellat influxus, ne oboriatur inflammatio. Post splenia triplicia quadrupliciaq; adhibeantur, quæ artus crassitiem impleant: hæc quoq; ipsos stabiliant, ne sibi mutuò incidãt, nec dissidentes interuallum relinquant. In his fascia conuenit triplex, quæ à fractura deorsum ueniens, sursum rursus feratur, ibiq; finiat. Soluere membrum tertio die, interim septimo die, si necessitas exigat, debebis. Inde licebit ferulas circumponere, sed ita, ut à ferula priore ad ultimam fasciam lana ex interuallo ferulis reliquis interponatur, ut membrum ab inflammatione sit immune, curua ipsarum parte extrinsecus sublata, leui autem intus deligaturæ iniecta. Quibus superligabũtur uel chordulæ, uel nauticum filum. In fracturis cum uulnere, pro his omnibus splenia duplicia uel triplicia singula facientes, crassitiem membri circulatim implebimus, ut termini ipsius inuicem incumbentes separentur, totumq; membrum his contineatur. Primum sanè ex prædictis imposita madida esse conuenit, deinde lanas propositas et fascias post lanas habere per subiectam sedem

canalis aperti. Maxime is modus deligaturæ confert ijs quæ ἀλφιλιδόρ, fracta sunt, cum uulneribus & multa contusione musculorum, in quibus etiam linamenta madentia imponenda sunt. Linamentorũ sunt quinq; species, aliud flexile, aiud rasile, aliud uulsoriũ, aliud funiculare, priapiscotum appellant. Luxati distenduntur, repositio membri distentionem proprie sequitur. Omnia in Hippocratico subsellio restituũtur, simul & tensa, & commissa. Caput luxatur: nam prima ceruicis uertebra cum secunda coarctatur. Maxilla inferior ex iuguli osse excidit, solis autem manibus in sedem suam compellitur, hinc illincq; ad superiorẽ adducta. Humerus cũ in alam tantum excidit, lignea spatula cum distentione in sedem reducitur. Sunt & alia instrumenta, quæ palæstrica nominant. Cubitus in omnes quatuor partes excidere potest: si in exteriorem interioremúe, cum distẽtione repo nimus: si in priorem uel posteriorem, sine distentione restituimus: nam hæc ex subita inflexione, quodam imposito flexuræ cubiti, consistit: illa, extensione uehementiori. Brachiale, & eius opposita pars, ad hæc digiti luxati, modica distẽtione reponũtur. Quæuis spinæ peruersio, curuitas, & inclinatio, et tortuositas, instaurari nõ possunt. Femur ad coxas, uel intro ad abdomen, ut extrà ad oppositã partem prolabitur: retro ad clunes, & antẽ in inguina: atq; hæ quatuor differentiæ immedicabiles. Genu quoq; crebrò in exteriorem partẽ prolabitur, & facile

facile ex flexura restituitur: minus in exteriora excidit reciditq; , multo rarius in posteriora, in anteriora nunquam: quippe ossa, propter patellam quæ continet (nisi & ipsa fracta fuerit) nullo tẽpore elabũtur. Talus modice prolapsus ægre restituitur. Si magna sit luxatio, & uiolenta, ne sustinet quidem instaurationem. Periculosa enim nimis, & non nisi cum uulnere accidit. In digitis nihil ultra fieri debet, quàm quod in his qui sunt in manu, positum est. Commissurarum interualla, ut in facie, cubiti & radij, tibiæ & suræ, metacarpij, brachialis & palmæ, in ueterem figuram restituuntur. Porrò quæ membra nigrescunt, uel depascũtur, siue ex fracturis, siue uiolenta astrictione, tota sæpe adurimus. Similiter in ijs facimus, quos uenenatæ feræ momorderunt, mox ferramentis probè cãdentibus pastionem sistimus, post ferramenta porrò uiridi cum sale illinimus: deinde ubi crustæ ruptæ fuerint, tanquam ulcera curamus. Venenatorum morsus neq; citò ad cicatricem ducimus, sed frequentius ulcerũ modo fluorem ex eis concitamus.

GALENI PERGA MENI DEFINITIONES medicæ, Iona Philologo interprete.

Efinitionum tractationem cum omnibus Medicis longe utilissimam, tum rudibus præsertim, et in hac arte primũ iuuenibus instituendis maximè necessariam semper existimaui. Ex quo me facturum operæprecium, Medicorũ optime Teuthrane, duxisti, si cõmentationem istam isagogicam præscriberem: quum medicina multum uitæ humanæ conferat, sitq; ad hominum salutẽ quæsita. contineatq; speculationes quàmplurimas, & eas quidem cognitu cum utiles, tum honestas. Vtilissimæ hæ erunt definitiones, quibus quamplurima breuiter docebuntur. In omni siquidẽ scientia, optima doctrina censetur, quæ nulla uerborum ambage in immensum excrescat, sed quæ paucis contenta uocibus, pulchre decenterq; traditur. Veteres enim huius artis, & qui Hippocratem præcesserunt, quorum duntaxat uolumina attigimus, neq; omnia quæ ad hanc artem pertinebant, definierunt: neque multos commentarios reliquerunt, sed paucos admodum. Hi igitur laude sunt digni, qui primi omni ratione & studio

dio curarunt inuenire, quod humanæ uitæ conduceret. Post autē Hippocrates exortus, medicinam conscripsit, eamq; definiuit in libro de Arte, dux semper optimorum & princeps existens, cuius memoria apud omnes Græcos in æuum durabit, quod communi utilitati hominum tam bene consuluit. Sequēti tempore alij definitiones scripserūt, at nō omnes. Videntur autē in ea speculatione diligētissime uersati Herophilei sectatores, et Apollonius Mēphites, item Athenæus Attaleus: sed hi neq; ordine decenti usi sunt, neq; in cōmentationem collegerūt, sed sparsam cōfusaneamq; congeriem literis prodidere. omissa sunt aūt ab illis quædā in medicina. Nos aūt quæ à ueteribus traditæ sunt definitiōes, quæq; nondū inuentæ sunt, nostro ingenio reperientes huic cōmentario adiungemus. rectoq; ordine isagogen, uti uoluisti, absoluemus. Hoc aūt (ô Teuthrane) polliceor, nō fuisse, neq; futurā ullam medicinæ candidatis utiliorē introductionē. Necessariū autē est primū dicere, quid utilissimū, quidq; ordini doctrinæ maxime cōueniat. Aperiūdum est quid ipsa finitio, deinde finitiones subiungendæ.

DEfinitio igitur, secūdum aliquos, est oratio demonstrās cuiusmodi est illud de quo fit sermo. uel sic: Definitio, est oratio mentis conceptum aperiens. Hūc alij sic definiunt: Definitio est, quæ cōpendiosa submonitione nos in rerum cognitionē uocibus subiectarū adducit. Aut hoc modo: Definitio est oratio id esse quod est,

est, demonstrans. aut: Definitio est oratio, quæ declarationem & intelligentiam rei demonstrat, & elucidat. Definitio est rei quasi in uniuersum dictæ, nō tamen uniuersalis, in propositione per singulas partes, siue in uniuersum deductio. Descriptio est oratio, quæ uerborū quadam forma significatæ rei cognitionem manifestat.

Scientia est comprehensio, nunquam à ratione aberrans. Scientia est habitus præceptionum, opinionem firmam & immutabilē sub orationis forma apprehendens.

Ars est similium comprehensionū congeries, quæ ad finem quendam uitæ commodum referri possunt. uel sic: Ars est comprehensionum similium adiectio, quæ ad finem unum referūtur. Hippocrates autem in libro de Arte sic definit, Medicinā hoc nomine appellans, ut sit, quæ à morbis & ægritudinibus liberet affectos, & laborantes grauiter, & uehementiores morborum impetus sedet: & ne malo uictis admoliamur monet, scientes hæc omnia medicinam præstare posse. Sunt, & alij non pauci, qui sic definierunt: Medicina est ars non minus sanitati iuuandæ, atq; morbis sanandis accommoda. Secta, quæ à Græcis αἵρεσις dicitur, dogmatum plurimorū est ad sensus artificiose compositorū, quæ ad finem unū referri possunt. uel: Secta dogmatum est multitudo, mutuò se consequentiū, uel quæ apparent, uel quæ mutuo se consequi putantur. aut sic: Secta est assentio siue compositio plurium dogmatū, quæ se mutuò, & quæ his similia apparent,

apparent, consequuntur, aut consequi putantur. Definitur & huiusmodi quædam expositio: Secta est assensio ex multitudine dogmatum, ad unum finem se consequentium. Dogma & proprie & cõmuniter dicitur: cõmuniter quidem, ex rei euidentia consensio & compositio: proprie autem, magis logica & rationalis secta, siue hæresis dogmatica uocitata est. In medicina autem sectæ duæ priores, Empirica & Logica. Empirica eorum est quæ sequuntur & circa idem obiectũ, & corũ quæ quoquo modo apparuerint, præceptio. Logica autem siue rationalis secta est, abditarum rerum & incertarum, operationumq; quæ in ipso medendi actu fiunt, uia & ratione consequentium. Methodica est ratio, ex apparentibus consurgens, & uelut ex obscuro comprehẽsionem ostendens: ueluti si sudores sunt, meatus sunt. est enim sudor res apparens, meatus autem res occulta minimeq; apparens. Syllogismus est oratio, in qua positis quibusdã, aliud quippiam prius incognitum consequitur. Epilogismus est oratio, quæ ex memoria delatum, in memoriam reuocat. Theorema siue speculatio, res est uniuersalis, medicinæ fini consequenter accommodata, uel axi.ma uniuersale, uel totam complectens medicinam. uel: Theorema est huic contrarium, quod cõtingens est, cuiusq; contrarium raro contingit. Amphidoxon est, cuius contrariũ frequenter cõtingere solet. Finis est, cuius gratia quæ ad medẽdi facultatẽ spectãt, ordinãtur omnia.

omnia. Finis etiam est, ad quem tendunt & referuntur omnia quæ sunt medicæ speculationis. Finis enim medendi est, quod assequuti, nihil quærimus amplius. Perfectus autẽ medicus est, qui theorica se & praxi feliciter exercuit. Optimus medicus, qui cũcta operatur in medẽdi facultate, prout ratio dictat. Homo est animal rationale, morti obnoxiũ, sensus doctrinæq; capax. Animal est substãtia animata, sensoria, quæ impetu ac uolũtate mouetur. Anima, secundũ Stoicos, est corpus ex subtilißimis partibus constans, quæ uolũtario se motu exercet iuxta rationẽ geniture. uel: Anima est actus primus & perfectus corporis organici, potestate uitã habentis, secundũ Aristotelis sententiam. Corpus magnitudine triplici diuisibile, continet in se altitudinẽ, profunditatẽ, & latitudinem. uel: Corpus magnitudo est, tribus mensuris constans. Elementũ est, ex quo primo & simplicißimo cuncta sunt facta, in quod primum & simplicißimum cuncta resoluũtur. Athenæus autem in tertio uolumine sic ait: Elementa medicinæ, ut quidam tradiderũt, sunt, calidum, humidum, frigidũ, siccum. ex quibus primis apparẽtibus & simplicißimis, et minimis, homo constituitur, & in quæ ultima tandem apparẽtia & simplicißima & minima resoluetur. Elemẽtatio est, ipsorũ elemẽtorum circa unumquodq;, aut de singulis horũ doctrina. licebit & sic definire: Elemẽtatio ex elemẽtis & principiis usq; ad finẽ speculatio ducta est. Constituũtur

autē corpora nostra ex solidis, humidis, & spiritalibus. Solida quidem sunt ossa, nerui, musculi, uenæ, arteriæ, & quæ non apparent. Humida sunt liquores & excrementa. Spiritus est, natiuus calor in corde. Anatome, siue membrorū dissectio, est speculatio eorū quæ extrinsecus nō uidētur. Sunt aūt eius species duæ: una quæ fit arte et exercitatiōe: altera uero per accidēs. Quæ uero per exercitationē et operationem, arte quidē fit à Dogmaticis, assumpta causa cōtemplandorū, quæ sunt in uiuis aut in mortuis, uel totius uel partiū: Quæ uero per accidēs, in casu et fortuna, ut in uulneratione, læsione ingēti fit, & hac sola Empirici utūtur. Chirurgia aūt est, manuū intremularū diligēs cū experiētia motus. uel sic: Est operatio manuū artificiosa, ad cōmodū finē pertinens. Pericranium est membranula neruosa, totam comprehendēs caluariam. Menynges sunt membranulæ quædā neruosæ, & arterijs similes, totumq; cerebrū continentes.

Cerebrum quidem album & molle, tanquam ex spuma quadam concretū, humidum & frigidum. Parencephalis est, posterioris cerebri pars, cohærens & congenita ipsi cerebro, eiusdemq; coloris. Spinalis medulla connata est, pinguior tamen & albior. Oculi autē quatuor cōstant tunicis, neruosi sunt, & subiectorū colorū, magnitudinū, & figurarū differentias percipiūt & decernūt. Aures neruis & cartilagine cōstant, habentq; uim percipiendarū uocū, & eorū quæ in eis sunt, differentiā

differentiam assumunt. Nares neruis & cartilagine cōstant, quibus odores suscipiendi discernēdiq; functionem natura præstitit. Lingua uenosa & carnosa, subpinguis quidem, humorū sensoria, deglutioni ciborū subseruiens. Guttur siue fauces cartilagine constant, per quas spiramus etiam, uocemq; iuuant. Pulmo autē arteriosus, ex lenibus & asperis arterijs compositus, respirandi organum à natura cōfectum. Thorax uenis, arterijs & neruis cōstat, respirationi accōmodatus. Cor neruosum & musculosum, uenosumq;, arterijs cōstans, figuræ turbinis adsimilibus, subpingue quidem, ex quo uenæ oriuntur pulsatiles, & arteriæ per quas emitititur sanguis & spiritus. Diaphragma, quod septū transuersum uocamus, neruosum quidem est, cōtinens & segregans quæ in ipso comprehenduntur thorace: subter illud uiscera. Iecur uenosum, calidū, & multi sanguinis plenum, & primū sanguinis concoctionē facit abundantißimam, iuuatq; cōcoctionem quæ in uentriculo fit, cumq; suo contactu confouet, & calfacit. Splen ex arterijs & uenis tenuia quædam uascula habet, atq; in medio concauitates quamplurimas uasorum, mollis & laxus est. Stomachus neruosius quidem & arterijs plenus, appetitui & deglutioni ciborum uelut instrumentū accommodatus: aut qui sicci & humidi nutrimēti receptaculum ac meatus est. Venter est neruosus, sicci & humidi nutrimenti receptaculum, ad ciborū coctionem appositus.

positus. Intestina neruosa, et hæc quidem ad excrementorum excretionem facta. Renes carnosi, & ex tenuiore quadam carne, siue quod isthmi, siue ligulæ instar angustæ, humida excrementa continentes, uelut quædam lacunæ. Testiculi sunt carnosi, & in munitissimas partes abscecti, humidi & calidi, concoctionē seminis in eius meatibus absoluunt. Meatus seminarij sunt ex uena & arteria simul concretis, conceptacula seminis. Matrix seu uulua extrinsecus neruosa, intrinsecus autem carnosior, & est receptaculum fœtus. Excretio est superfluitas incumbentium corporibus excrementorum. Stercus excrementum alimenti, ex cōcoctione & digestione cōmoda segregatū. Vrina est superfluitas sanguinis in magna uena, delata per renes & uasa urinaria in uesicā. Sunt autem humores, ex quibus animal constituitur, quatuor: sanguis, pituita, bilis flaua & atra. Hæc enim corporis principia atq; elementa Medici uocant. In sanguine siquidem calidum & humidum & dulce collocant. Pituita autem frigidū & humidum, salsum & uiscosum. Flaua autem bilis calida & sicca, acris & mordax est. Atra uerò frigida & sicca, acuta & grauis. Pituita frigida est & humida, ad ciborū attractionem, & ad articulorū & membrorū motionem à natura constituta. Flaua bilis calida & sicca, et ad sustentationē stomachi data, et ad excretiones uentris. Atra bilis est quàm flaua bilis frigidior, et apposita sanguini ut fundatur, ne quid crassum

aut dēſum, & digeſtu difficile fiat. Mucus humor ex nā ribus profluēs, eſt excremētū et ſedimētū cerebri, ut prin cipē animæ partē tenuiorē reddat. Sudor eſt defæcatio & ſuperfluitas humiditatis tenuis & ſeroſi in ſanguine. Vena eſt uas ſanguine, & ex ſanguine temperati ſpiritus naturalis, neruis cōſtat, humida et calida, et maxime ſen ſu prædita. Arteria, receptaculū eſt ſanguinis rarioris & purioris, cōmixti cū ſpiritu naturali abundantiore. Eſtq; arteria calidior & ſiccior, magisq; ſenſu prædita quàm uena, pulſatilis. Neruorum tres ſunt differentiæ, quidam à cerebro & ſpinali medulla prodeūt, atq; proprij nerui uocantur: quidam ex muſculis, ut tendones: quidā ex oßibus, ut ligamenta. Nerui quidē ex cerebro et meningibus mēbranulis profecti, cōmunes quidē ſunt ſicciores, & paulò minus calidiores quàm uenæ, et quàm arteriæ magis ſenſu præditi ſunt, & nobis motus uolūta rios tribuunt. Nerui autē ex oßibus orti, colligunt & cō tinent artuum & membrorū iuncturas & complexus. Muſculi ſunt corpora neruoſa, quibus admixta eſt caro ad motum, inclinationēq; partiū neceſſariò inſeruientes. Oſſeæ mēbranæ, quæ Græcis περιόστιοι, quaſi undiq; oſſa cōtinētes. Pinguedo ſiue adeps eſt, effuſio & diſtributio nutrimēti in membranis, maximopere cōcreata, cōdenſa taq;, & ſenſus expers eſt. Caro quidē ex ſanguine eſt ca lida & humida, molliciem corpori tribuens. Cartilagi nes ſunt, corpora terreſtria ſine ſenſu. Oſſa ſunt cor-

pora sicca, terrestria, frigida & sensus expertia. In ossium concauitate medulla est contenta, pinguis, sine sensu. Dentes cibum conterunt, conficiuntq;, & ad uocis articulationem nonnihil faciunt. Vngues ex neruorum extremitate concreti, ornatus & decentiae gratia à natura dati sunt, ut quippiam tenacius digitis, eorum beneficio adiuti comprehendamus contineamusq;. Alij sic definiunt: Vngues sunt cutis siue pellis eruptio, sicci quidem & frigidi, atq; sensus expertes. Crinis corpus frigidũ et siccũ, sensus expers, ad perfectionẽ corporis, tutelã, ac ornatũ à natura datus. Cutis est corpus neruosum, totã corporis superficiem exornans atq; protegens, idq; decoris gratia, etiam ut offensam & noxam omnem prohibeat. Sperma, siue semen est, seminaria uis quædã in humido consistens. uel: Semen est quædam materiæ & productricis rationis facultas, quæ ad hominis generationẽ expanditur euacuaturq;. aut sic: Semen est humidum, in uasis seminarijs contentũ, quod ex calido spiritu hominẽ procreare potest. uel: Semen est spiritus calidus in humẽdo cõsistens, ex quo exoriri & produci aliquid tale potest, quale est illud à quo fuerit extractum. Citicus sic definit: Semen est, quod hominem ex humido animæ participẽ cõstituit, idq; abstractũ quoddã et cõmixtũ ab utroq; parẽte. Natura est ignis siue calor artificialis, uia et ratione ad generationẽ cõcurrens. uel aliter iuxta Platonis sentẽtiã: Natura est tanquã artificialis quædã facultas.

aliter: Natura est spiritus calidus, qui ex seipso mouetur, & ex facultatibus seminarijs generat, perficit, & conseruat hominem. Definitur & hoc modo: Natura est facultas ex suapte quadam ui secum conueniens, uirtus ex se mota, causa generationis & configurationis, ut hominē generet, & genitum conseruet. uel: Natura spiritus est calidus, qui ex se mouetur secundum seminatas rationes, generans, perficiens, atq; conseruans corporis in magnitudine et tēpore statuta. Habitus est spiritus cōtinens cōprehendensq́; particulas. Appetitus est desiderium, siue appetentia & inquisitio. Deglutio est nutrimenti humidi & sicci à stomacho ad uentriculum attractio. uel sic: Deglutio est humidi & alimenti ex ore per stomachum in uentriculū dilatio. Concoctio est succi maturatio, in uentre & intestinis, per transmutationem in distributionem effecta. aliter: Concoctio est operatio & confectio nutrimēti per transmutationem atq; alterationē in uentre & intestinis. uel: Concoctio est alteratio, parata ad sanguificationem, quae quidem fit à natura per calorem. Has autem concoctiones alimenti à naturali & ingenito calore fieri, asserit Hippocrates. Erasistratus autē ab attritione cibi bonitate, cōcußione, atq; uentris agitatione, ac acquisitij siue aduentitij spiritus proprietate. Empedocles autē has fieri ex putrefactione autor est. Nōnulli autem asserunt, fieri ex crudis & indigestis humoribus distributionē, quemadmodum Bitinus Asclepiades, qui

&

& ipse exercitationem quinque sensuum animam esse pronuntiauit. Sanguificatio est nutrimenti in sanguinē mutatio. Distributio est attractio concocti & sanguificati nutrimenti, per omnes corporis partes. alij autem sic: Distributio est attractio concocti nutrimenti, à calore naturali in totum corpus, cum propria mutatione & confectione. Incrementū est, in longum, latum, & profundū corporis extensio. Nutricatio est, quæ cōprehensionem & latitudinem habens, appositio corporibus efficitur. Quatuor autē sunt ætates: Prima quidē, pueritia: secūda, pubertas: tertia, quæ media ætas appellatur: quarta, senecta. Pueri autē cōstitutione ipsa calidi et humidi, uerno tempori adsimilantur. Puberes autē calidi sunt atq; humidi, minus tamē quàm pueri. Mediæ uerò ætatis uiri, calidi et sicci. Senes frigidi & sicci sunt. Abundant autem sanguine tum iuuenes, qui in flore sunt ætatis. Qui sunt ætatis mediæ, flauæ bilis pleni sunt. Senes pituita abundant, quoniā naturalis calor multus in iuuenibus, copiosius in medijs, paucissimus in senibus. Adolescentia est quandiu augetur animal, aßumitq; in eo caliditas & humiditas incrementū, donec æquales sint præcedētibus quæ superueniunt qualitates. Vigor est ætas, in qua auctū animal est & perfectum, humido & calido in summo cōsistentibus. Senectus est ætas, in qua conficitur & deseritur animal ipsum, pauciore & diminuto calore, atq; quū iam siccitas et frigiditas in eo pariter dominātur.

nātur. Respiratio est motus thoracis et pulmonis. Species autē siue partes huius sunt, inspiratio & expiratio. Respiratio est attractio aëris per nares, ex cerebro inde per fauces, et in pulmonē, et in ipsum cor. Accidit autē aliquid ad uentrē, idq; ex corde susceptū & cōprehensum, modicū quidem fit, reciprocatio ad id quod circundabat. Perspiratio est aëris attractio minime uolūtaria, à calore naturali per cutem, in ipsas arterias. aut sic: Perspiratio est à corpore attractio aëris cū appetitu naturali per totū corpus, & rursum per exitus excretio. Pulsus est eleuatio et suppreßio corporis in arteria, quæ naturali quodā fit instinctu. Partes autē pulsus sunt, submißio et eleuatio. Pulsus est motus iuxta submißionē et eleuationē cordis, et arteriarū, et cerebri, eiusq; mēbranarum. uel: Pulsus est naturalis motus sine uolūtate caloris, qui in corde et uenis est. Princeps animi pars, quæ regit gubernatq;, in profundo cerebri cōstituta. Sēsus est affectus animæ, quæ res corporeas denuntiat. Est enim sensus facultas quædā, et actoria uis. Sēsoriū, rerū creditarū sensum reddēs instrumētū. Sēsile est, quod sensui obnoxiū est. Sēsibile est, omne id quod sensu percipitur, ut uisu, auditu, gustu, tactu et odoratu. Sēsoriū, ut oculos, nares, lingua, quæ instrumēta sensoria appellātur. Sēsibilia, ut lapis, canis, paries, et quæcūq; sub sensū cadūt. Sēsitiuū autē Theon et Dion, et quæcūq; sensu prædita animalia. Sēsus sunt quinq;: uisus, auditus, gustus, odoratus, et tactus. Qui oēs

famulantur

famulantur & inseruiunt animæ, quemadmodũ Bitinus Asclepiades ait, quinq; e sensuum operationẽ ipsam esse animam. Visus fit per oculos, quũ uidelicet illis insertus est spiritus tenuis, maxime ad pupillæ angulos peruadens, qua parte uisoriæ apprehensiones sunt. Auditus à spiritu fit, auribus infuso, ficciore quidẽ & tenuiore. Olfactus à spiritu qui in nares descendit, perficitur. Tactus fit ab eo qui corpus cõtingit . unde spiritales comprehẽsiones fiunt. Trãsitiuus motus uniuersorũ cum uolũtate, quãdo uidelicet imperat princeps animæ pars, & spiritus qui in neruis est suffragatur & inseruit, extẽdit transfertq; mẽbra. Vox fit ui ipsius principatus extẽsi, & simul extẽdentis spiritũ per fauces & guttur, usq; ad pulmonẽ & linguã, quũ hæc sibi uicinũ aerem reuerberant. Memoria est retẽsio, & quasi possessio atq; cõseruatio eorũ, quæ anima nostra percepit. aut: Memoria est cõprehensio eorũ quæ præterierũt, quorũ adhuc aliquid præsens sensu detinetur. Reminiscẽtia est intellectus repetitus. Meditatio siue cõsideratio est, remissio animæ, secundũ naturã ab extrarijs ad ipsũ principatũ. Somnus est animæ inclinatio naturalis, ab extrarijs ad principatũ ipsius. Vigilia est intẽtio & applicatio animæ, à principe parte ad mẽbra omnia corporis. Sanitas est æquabilitas, et bona tẽperatura primorũ qui in nobis sunt humorũ. uel sic: Sanitas est bona temperatura quatuor elementorum. Animal enim calido uidelicet et sicco,

frigido & humido cōſtat. alij ſic: Sanitas eſt æquabilitas corū & temperātia, quæ hominē cōſtituunt, calidi nempe, ſicci, frigidi & humidi. Accidūt aūt & cōpetunt ſanitati tria: *Pulchritudo, nō qualis ea eſt, quæ faciē medicamine, aut comā ſucco, alióue pharmaco uenuſtā efficit. Bonus habitus nec is ſit, qui à gymnaſio prodeat: ſed ab ingenua frequentiq; ſanitatis ratione. Integritas ſiue perfectio eſt, membrorū robur & ſymmetria. Huius color eſt membrorū proportio, decētia, à natura neceſſario data. Quibus igitur inſunt talia, his eſt pulchritudo. eſt enim proportio membrorū cū bono calore, id eſt naturali. Sanitas igitur & bonus habitus differūt. Eſt enim ſanitas euexia mediocris & temperata. Bonus habitus eſt ſanitas quædam compoſita & conſtituta. Eſſe quidē poteſt bonus habitus in gymnaſticis, ſanitas uero non poteſt. Virtutes aūt corporis ſunt robur, pulchritudo, integritas ſiue perfectio. Virtutes animæ, prouidentia, temperantia, modeſtia, fortitudo, iuſtitia. Sanitas autem ad temperantiā relationem habet. ſiquidem ſanitas bona temperatura eſt, ſiue conſtitutio primarum qualitatum. Temperantia uero, quæ ab omni affectu ſine perturbatione aut paſſione alienam et ſolutam reddit animam: uidelicet uoluptate, metu, ira, triſtitia, concupiſcentia. quamobrem operationes animæ imperturbatas facit. Conſtitutio ipſa animæ quoq; eſt ſanitas. Rurſus corporis robur ad animi fortitudinem refertur. Et*

ſic

sic erit corporis fortitudo et firmitas inexuperabilis ab his rebus, quæ corpus corrũpere credũtur. Virilitas est robur animi & fortitudo ad tolerandas uehementes rerum quæ fiunt difficultates, ut labores, ærumnas, calamitates, & in uniuersum ea quæ tolerantur grauiter, & terribilia uidentur. Aßimilata etiam pulchritudini iustitia. Pulchritudo enim in symmetria membrorum, & bono colore esse dignoscitur. Iustitia uero in symmetria, concordantia & æquabilitate. Hæc enim quod suum est unicuiq; pro dignitate tribuit, ueluti dijs, parentibus, cognatis, amicis, domesticis et ciuibus. sic corporis integritas consentit. Est enim illa perfectior, & consummatior rectarum animæ comprehensionum: quemadmodũ & hæc membrorum, sic etiam prudentia. Secundum naturã igitur est sanitas, præter naturã morbus: ut natura crassus, pinguis, aduncus. hoc enim modo affecti non secundum naturam se habent. Transcendunt enim symmetriam & æquabilitatem, impeduntur'q; quo minus suo fungantur officio. Hoc autem non natura est tale, quod neq; secundum naturam est, neq; præter naturam, neq; natura est: quemadmodum qui uitiligine laborãt, quosq; acrochordones exercẽt, & id genus uitiorum. Hæc enim secundum naturã non sunt. Sunt enim extra naturale, neq; tamẽ præter naturam. non enim naturales operationes offendunt. Sed neq; natura sunt: nõ enim ab initio, sed ab ortu insunt. Relinquitur ergo, ea non esse à natura. Hæc

autem uitæ officio necessaria sunt, cerebrũ, cor, iecur, pulmo, uenter: quorum si pars aliqua morbo obsessa sit, necessariò statim uel paulò post animal interit. Ad bene uiuendum sunt apta, oculi, pedes, manus, & aliæ corporis partes. Harum enim aliqua affecta, uiuit animal quidem, non uero satis cõmode. Morbus est intemperantia primorum elementorum, quæ secundum naturã in nobis sunt. uel: Morbus est intemperies humorum, ex quibus corpora nostra constituuntur. Aliter sic: Morbus est naturalium potentiarum impedimentũ. uel: Morbus est mutatio corporis à dispositione et statu naturali, in eum qui præter naturã est. uel: Morbus est intemperies primarum qualitatũ, in qua exuperat uel calidum, uel frigidum, uel humidum, uel siccum. Morbosæ autem dispositiones corporum, ex contrarijs temperaturæ partibus prodeunt, quemadmodum optimæ temperaturæ constituuntur ex symmetria instrumentariarũ partium, & bona temperie similarium. Paßio siue affectus, est alicuius naturalis operationis, aut aliquarũ impedimentum. Herophili autem sectatores sic: Paßio est, quæ non semper in eodem tempore soluitur, sed aliquando in minori, aliquando maiori. Aegritudo est habitus morbosus totius corporis, uel alicuius partis. Morborum quidam sunt cõtinui, quidam desinentes, quidam longi, quidam acuti, quidã uero peracuti. Deficientes quidẽ sunt, ut febris quotidiana, tertiana, quartana, quintana, &c.

Continui

Continui autē sunt, ut semitertiana, à Græcis dicta [illegible] [illegible], ardens. Acuti sunt, ut phrenitis, lethargus, pleuritis, peripneumonia. Longi sunt ut morbus comitialis, articularis, nephritis. Peracuti, ut synanche, cynanche, apoplexia. Cæterū, morborū quidā sunt acuti & continui, ut febres ardentes, phrenitis, pleuritides. quidam acuti & non cōtinui, quidā autē neq; acuti, neq; cōtinui, ut morbi longi. Febriū autē tempora quatuor sunt: accessio, incrementū, status & declinatio. Morborum differentias Hippocrates nouem esse tradidit, quæ sunt acutus, peracutus, malignus, lōgus, medius, perniciosus, mitis, periculosus, et minime periculosus. Peracutus morbus est, ui & phātasia maior ac difficilior acuto, qui septimo die ut plurimū ad iudicationē peruenit. Malignus est, ui quidē maximus et difficilis, imaginatione aūt imbecillis, certū iudicationis tēpus nō habens. Lōgus est, qui in deterius atq; melius iudicatur, mēsibus, annis, uel etiā cum hominis morte finitur. Medius morbus, qui est inter longum & acutū, utriusq; sanè particeps, iudicaturq; die sexagesimo aut octuagesimo. Perniciosus siue letalis, qui semper ad deterius uergit. Mitis, qui nequaquā hominē tollit. Periculosus, qui ad salutē & perniciem ex æquo tēdit. dicitur & anceps morbus. Minime periculosus, qui semper salutē futurā prænūciat, quantū in co est, id habet cum miti cōmune. Magnus quidē secūdum imaginationē morbus est, ut in carnosis partibus uulnus.

Morbus

morbus effectu magnus, ut nerui aut musculi punctura, aspectu quidem parua apparēs, cæterum uirtute magna.

Aegrotatio est morbus inueteratus, cum infirmitate & languore. Morbus est dispositio permanēs in corporibus, quæ uita participāt. Porrò sectatores Herophi li, id affectū esse aiunt, quod facile solui moueriq; potest, eiusq; causam in humidis esse. Aegritudo est, morbus imbecillis, uires imminuēs. Acutus affectus est, qui iam ad maturitatem uenit, & concoctionem & solutionem uel exitum adfert. Vulgares morbi sunt, qui secūdum quædā tempora, eodem in loco, plurimos mortalium inuadunt. Pestis est morbus, in omnes uel quāplurimos sæuiens, ad aëris corruptionem initium habens. Causa est, quæ aliquid generat in corpore, quāuis ipsa sit corporis expers. Causarū alia est procatarctica, id est, euidēs: alia synectica, id est, cōiuncta siue cōtinēs: alia præcedens siue interna. Procatarctica est, quæ dum aduersam ualetudinē creauit, separatur, ut canis mordens, scorpio pungens. Causa coniuncta est, quæ quum præsens est, eius quoq; affectus adest: quū uero desinit, etiam affectus euanescit, ut lapis in uesica, unguis in oculo. Præcedens causa est, quæ à procatarctica præparatur & adiuuatur. uel est, qua aucta augetur, & qua sublata aufertur affectus. Perfecta, quæ eandem in seipsa finem facit.

Cōcausa est, quæ cum altera æqualem effectum facit. Coadiutrix causa est, quæ sua uirtute morbū efficere non

potest,

poteſt, alterius autem auxilio poteſt. Manifeſtæ cauſæ quæcunq; ex ſeipſis deprehenduntur, & aliquem effectum operantur & demonſtrant. aliter ſic: Manifeſtæ cauſæ, quæ per ſe apparent, & ſuum affectum oſtendũt. Non manifeſtæ cauſæ ſunt, quæcunq; minime ex ſeipſis deprehenduntur. Obſcuræ cauſæ, quæ neq; ex ſe, neque ex alijs comprehendũtur: obſcuræ ad tempus, quæcunq; detectæ ex ſeipſis apparẽt, & quũ corporibus noſtris inſunt, per ſigna cognoſcuntur. uel ſic: Obſcuræ ad tempus, ſunt quæ aliquandiu incognitæ ſunt, ſed rurſus ſub ſenſum cadere poſſunt. Significatio eſt, per ſignũ ſignáue deprehenſio. Signum eſt, futuri cognitio. uel ſic: Signum eſt, quo cognito, aliud prius ignotum deprehenditur. Catagnomonicum, eſt interiorum & exteriorum ſignificatio. Prognoſticum eſt ſcientia, tum futurorum, tum contingentium. Significatio ſignum eſt, alicuius rei ignotæ demonſtratiuũ. Prænotio, eſt ſcientia prænoſcẽdi & præſciendi accidentia, corporibus noſtris obuentura. Prognoſticũ ſignũ eſt, ex quo aliquid futurum cognoſcitur. πρόῤῥησις eſt prædictio, ſiue prænunciatio futurarũ rerum. Catagnomicũ eſt ſignum, ex quo cognoſcitur affectus. Syndrome, eſt coaceruatio ſymptomatum. Symptoma eſt, affectus acceſſoriũ.

Auxilium eſt, quod ad hominis ſalutem conſtitutum eſt, compoſitum quantitate, qualitate, ordine, & tempore. Auxiliaria ſigna ſunt, quibus curationẽ ex ipſis obſeruatam

differentiam assumunt. Nares neruis & cartilagine cōstant, quibus odores suscipiendi discernēdiq; functionem natura præstitit. Lingua uenosa & carnosa, subpinguis quidem, humorū sensoria, deglutioni ciborū subseruiens. Guttur siue fauces cartilagine constant, per quas spiramus etiam, uocemq; iuuant. Pulmo autē arteriosus, ex lenibus & asperis arterijs compositus, respirandi organum à natura cōfectum. Thorax uenis, arterijs & neruis cōstat, respirationi accōmodatus. Cor neruosum & musculosum, uenosumq;, arterijs cōstans, figuræ turbinis adsimilibus, subpingue quidem, ex quo uenæ oriuntur pulsatiles, & arteriæ per quas emitititur sanguis & spiritus. Diaphragma, quod septū transuersum uocamus, neruosum quidem est, cōtinens & segregans quæ in ipso comprehenduntur thorace: subter illud uiscera. Iecur uenosum, calidū, & multi sanguinis plenum, & primū sanguinis concoctionē facit abundantissimam, iuuatq; cōcoctionem quæ in uentriculo fit, cumq; suo contactu confouet, & calfacit. Splen ex arterijs & uenis tenuia quædam uascula habet, atq; in medio concauitates quamplurimas uasorum, mollis & laxus est. Stomachus neruosus quidem & arterijs plenus, appetitui & deglutioni ciborum uelut instrumentū accommodatus: aut qui sicci & humidi nutrimēti receptaculum ac meatus est. Venter est neruosus, sicci & humidi nutrimenti receptaculum, ad ciborū coctionem appositus.

positus. Intestina neruosa, et haec quidem ad excrementorum excretionem facta. Renes carnosi, & ex tenuiore quadam carne, siue quod isthmi, siue ligulae instar angustae, humida excrementa continentes, uelut quaedam lacunae. Testiculi sunt carnosi, & in munitissimas partes abscecti, humidi & calidi, concoctionẽ seminis in eius meatibus absoluunt. Meatus seminarij sunt ex uena & arteria simul concretis, conceptacula seminis. Matrix seu uulua extrinsecus neruosa, intrinsecus autem carnosior, & est receptaculum foetus. Excretio est superfluitas incumbentium corporibus excrementorum. Stercus excrementum alimenti, ex cõcoctione & digestione cõmoda segregatũ. Vrina est superfluitas sanguinis in magna uena, delata per renes & uasa urinaria in uesicã. Sunt autem humores, ex quibus animal constituitur, quatuor: sanguis, pituita, bilis flaua & atra. Haec enim corporis principia atq; elementa Medici uocant. In sanguine siquidem calidum & humidum & dulce collocant. Pituita autem frigidũ & humidum, salsum & uiscosum. Flaua autem bilis calida & sicca, acris & mordax est. Atra uerò frigida & sicca, acuta & grauis. Pituita frigida est & humida, ad ciborũ attractionem, & ad articulorũ & membrorũ motionem à natura constituta. Flaua bilis calida & sicca, et ad sustentationẽ stomachi data, et ad excretiones uentris. Atra bilis est quàm flaua bilis frigidior, et apposita sanguini ut findatur, ne quid crassum

aut dẽsum, & digestu difficile fiat. Mucus humor ex nã ribus proflueñs, est excremẽtũ et sedimẽtũ cerebri, ut principẽ animæ partẽ tenuiorẽ reddat. Sudor est defæcatio & superfluitas humiditatis tenuis & serosi in sanguine. Vena est uas sanguine, & ex sanguine temperati spiritus naturalis, neruis cõstat, humida et calida, et maxime sensu prædita. Arteria, receptaculũ est sanguinis rarioris & purioris, cõmixti cũ spiritu naturali abundantiore. Estq; arteria calidior & siccior, magisq; sensu prædita quàm uena, pulsatilis. Neruorum tres sunt differentiæ, quidam à cerebro & spinali medulla prodeũt, atq; proprij nerui uocantur: quidam ex musculis, ut tendones: quidã ex ossibus, ut ligamenta. Nerui quidẽ ex cerebro et meningibus mẽbranulis profecti, cõmunes quidẽ sunt sicciores, & paulò minus calidiores quàm uenæ, et quàm arteriæ magis sensu praditi sunt, & nobis motus uolũtarios tribuunt. Nerui autẽ ex ossibus orti, colligunt & cõtinent artuum & membrorũ iuncturas & complexus. Musculi sunt corpora neruosa, quibus admixta est caro ad motum, inclinationẽq; partiũ necessariò inseruientes. Osseæ mẽbranæ, quæ Græcis περιόστεοι, quasi undiq; ossa cõtinẽtes. Pinguedo siue adeps est, effusio & distributio nutrimẽti in membranis, maximopere cõcreata, cõdensataq;, & sensus expers est. Caro quidẽ ex sanguine est calida & humida, molliciem corpori tribuens. Cartilagines sunt, corpora terrestria sine sensu. Ossa sunt corpora

pora sicca, terrestria, frigida & sensus expertia. In ossium concauitate medulla est contenta, pinguis, sine sensu. Dentes cibum conterunt, conficiuntq́;, & ad uocis articulationem nonnihil faciunt. Vngues ex neruorum extremitate concreti, ornatus & decentiae gratia à natura dati sunt, ut quippiam tenacius digitis, eorum beneficio adiuti comprehendamus contineamusq́;. Alij sic definiunt: Vngues sunt cutis siue pellis eruptio, sicci quidem & frigidi, atq; sensus expertes. Crinis corpus frigidũ et siccũ, sensus expers, ad perfectionẽ corporis, tutelã, ac ornatũ à natura datus. Cutis est corpus neruosum, totã corporis superficiem exornans atq; protegens, idq́; decoris gratia, etiam ut offensam & noxam omnem prohibeat. Sperma, siue semen est, seminaria uis quædã in humido consistens. uel: Semen est quædam materiæ & productricis rationis facultas, quæ ad hominis generationẽ expanditur euacuaturq́;. aut sic: Semen est humidum, in uasis seminarijs contentũ, quod ex calido spiritu hominẽ procreare potest. uel: Semen est spiritus calidus in humido cõsistens, ex quo exoriri & produci aliquid tale potest, quale est illud à quo fuerit extractum. Citicus sic definit: Semen est, quod hominem ex humido animæ participẽ cõstituit, idq́; abstractũ quoddã et cõmixtũ ab utroq; parẽte. Natura est, ignis siue calor artificialis, uia et ratione ad generationẽ cõcurrens. uel aliter iuxta Platonis sententiã: Natura est tanquã artificialis quædã facultas.

aliter: Natura est spiritus calidus, qui ex seipso mouetur, & ex facultatibus seminarijs generat, perficit, & conseruat hominem. Definitur & hoc modo: Natura est facultas ex suapte quadam ui secum conueniens, uirtus ex se mota, causa generationis & configurationis, ut hominē generet, & genitum conseruet. uel: Natura spiritus est calidus, qui ex se mouetur secundum seminatas rationes, generans, perficiens, atq; conseruans corporis in magnitudine et tēpore statuta. Habitus est spiritus cōtinens cōprehendensq; particulas. Appetitus est desiderium, siue appetentia & inquisitio. Deglutio est nutrimenti humidi & sicci à stomacho ad uentriculum attractio. uel sic: Deglutio est humidi & alimenti ex ore per stomachum in uentriculū dilatio. Concoctio est succi maturatio, in uentre & intestinis, per transmutationem in distributionem effecta. aliter: Concoctio est operatio & confectio nutrimēti per transmutationem atq; alterationē in uentre & intestinis. uel: Concoctio est alteratio, parata ad sanguificationem, quæ quidem fit à natura per calorem. Has autem concoctiones alimenti à naturali & ingenito calore fieri, asserit Hippocrates. Erasistratus autē ab attritione cibi bonitate, cōcußione, atq; uentris agitatione, ac acquisitij siue aduentitij spiritus proprietate. Empedocles autē has fieri ex putrefactione autor est. Nōnulli autem asserunt, fieri ex crudis & indigestis humoribus distributionē, quemadmodum Bitinus Asclepiades, qui

&

& ipse exercitationem quinque sensuum animam esse pronuntiauit. Sanguificatio est nutrimenti in sanguinē mutatio. Distributio est attractio concocti & sanguificati nutrimenti, per omnes corporis partes. alij autem sic: Distributio est attractio concocti nutrimenti, à calore naturali in totum corpus, cum propria mutatione & confectione. Incrementū est, in longum, latum, & profundū corporis extensio. Nutricatio est, quæ cōprehensionem & latitudinem habens, appositio corporibus efficitur. Quatuor autē sunt ætates: Prima quidē, pueritia: secūda, pubertas: tertia, quæ media ætas appellatur: quarta, senecta. Pueri autē cōstitutione ipsa calidi et humidi, uerno tempori adsimilantur. Puberes autē calidi sunt atq; humidi, minus tamē quàm pueri. Mediæ uerò ætatis uiri, calidi et sicci. Senes frigidi & sicci sunt. Abundant autem sanguine tum iuuenes, qui in flore sunt ætatis. Qui sunt ætatis mediæ, flauæ bilis pleni sunt. Senes pituita abundant, quoniā naturalis calor multus in iuuenibus, copiosius in medijs, paucissimus in senibus. Adolescentia est quandiu augetur animal, assumitq; in eo caliditas & humiditas incrementū, donec æquales sint præcedētibus quæ superueniunt qualitates. Vigor est ætas, in qua auctū animal est & perfectum, humido & calido in summo cōsistentibus. Senectus est ætas, in qua conficitur & deseritur animal ipsum, pauciore & diminuto calore, atq; quū iam siccitas et frigiditas in eo pariter dominātur.

famulantur & inseruiunt animæ, quemadmodū Bitinus Asclepiades ait, quinetiam sensuum operationē ipsam esse animam. Visus fit per oculos, quū uidelicet illis insertus est spiritus tenuis, maxime ad pupillæ angulos peruadens, qua parte uisoriæ apprehensiones sunt. Auditus à spiritu fit, auribus infuso, sicciore quidē & tenuiore. Olfactus à spiritu qui in nares descendit, perficitur. Tactus fit ab eo qui corpus cōtingit. unde spiritales comprehēsiones fiunt. Trāsitiuus motus uniuersorū cum uolūtate, quādo uidelicet imperat princeps animæ pars, & spiritus qui in neruis est suffragatur & inseruit, extēdit transfertq; mēbra. Vox fit ui ipsius principatus extēsi, & simul extēdentis spiritū per fauces & guttur, usq; ad pulmonē & linguā, quū hæc sibi uicinū aërem reuerberant. Memoria est retēsio, & quasi possessio atq; cōseruatio eorū, quæ anima nostra percepit. aut: Memoria est cōprehensio eorū quæ prætererūt, quorū adhuc aliquid præsens sensu detinetur. Reminiscētia est intellectus repetitus. Meditatio siue cōsideratio est, remissio animæ, secundū naturā ab extrarijs ad ipsū principatū. Somnus est animæ inclinatio naturalis, ab extrarijs ad principatū ipsius. Vigilia est intētio & applicatio animæ, à principe parte ad mēbra omnia corporis. Sanitas est æquabilitas, et bona tēperatura primorū qui in nobis sunt humorū. uel sic: Sanitas est bona temperatura quatuor elementorum. Animal enim calido uidelicet et sicco,

frigido & humido cõstat. alij sic: Sanitas est æquabilitas corũ & temperãtia, quæ hominẽ cõstituunt, calidi nempe, sicci, frigidi & humidi. Accidũt aũt & cõpetunt sanitati tria: Pulchritudo, nõ qualis ea est, quæ faciẽ medicamine, aut comã succo, alióue pharmaco uenustã efficit. Bonus habitus nec is sit, qui à gymnasio prodeat: sed ab ingenua frequentiq; sanitatis ratione. Integritas siue perfectio est, membrorũ robur & symmetria. Huius color est membrorũ proportio, decẽtia, à natura necessario data. Quibus igitur insunt talia, his est pulchritudo. est enim proportio membrorũ cũ bono calore, id est naturali. Sanitas igitur & bonus habitus differũt. Est enim sanitas euexia mediocris & temperata. Bonus habitus est sanitas quædam composita & constituta. Esse quidẽ potest bonus habitus in gymnasticis, sanitas uero non potest. Virtutes aũt corporis sunt robur, pulchritudo, integritas siue perfectio. Virtutes animæ, prouidentia, temperantia, modestia, fortitudo, iustitia. Sanitas autem ad temperantiã relationem habet. siquidem sanitas bona temperatura est, siue constitutio primarum qualitatum. Temperantia uero, quæ ab omni affectu sine perturbatione aut passione alienam et solutam reddit animam: uidelicet uoluptate, metu, ira, tristitia, concupiscentia. quamobrem operationes animæ imperturbatas facit. Constitutio ipsa animæ quoq; est sanitas. Rursus corporis robur ad animi fortitudinem refertur. Et

sic

sic erit corporis fortitudo et firmitas inexuperabilis ab his rebus, quæ corpus corrũpere credũtur. Virilitas est robur animi & fortitudo ad tolerandas uehementes rerum quæ fiunt difficultates, ut labores, ærumnas, calamitates, & in uniuersum ea quæ tolerantur grauiter, & terribilia uidentur. Aßimilata etiam pulchritudini iustitia. Pulchritudo enim in symmetria membrorum, & bono colore esse dignoscitur. Iustitia uero in symmetria, concordantia & æquabilitate. Hæc enim quod suum est unicuiq; pro dignitate tribuit, ueluti dijs, parentibus, cognatis, amicis, domesticis et ciuibus. sic corporis integritas consentit. Est enim illa perfectior, & consummatior rectarum animæ comprehensionum: quemadmodũ & hæc membrorum, sic etiam prudentia. Secundum naturã igitur est sanitas, præter naturã morbus: ut natura crassus, pinguis, aduncus. hoc enim modo affecti non secundum naturãm se habent. Transcendunt enim symmetriam & æquabilitatem, impediunturq; quo minus suo funguntur officio. Hoc autem non natura est tale, quod neq; secundum naturam est, neq; præter naturam, neq; natura est: quemadmodum qui uitiligine laborãt, quosq; acrochordones exercẽt, & id genus uitiorum. Hæc enim secundum naturã non sunt. Sunt enim extra naturale, neq; tamẽ præter naturam. non enim naturales operationes offendunt. Sed neq; natura sunt: nõ enim ab initio, sed ab ortu insunt. Relinquitur ergo, ea non esse à natura. Hæc

autem uitæ officio necessaria sunt, cerebrũ, cor, iecur, pulmo, uenter: quorum si pars aliqua morbo obsessa sit, necessariò statim uel paulò post animal interit. Ad bene uiuendum sunt apta, oculi, pedes, manus, & aliæ corporis partes. Harum enim aliqua affecta, uiuit animal quidem, non uero satis cõmode. Morbus est intemperantia primorum elementorum, quæ secundum naturã in nobis sunt. uel: Morbus est intemperies humorum, ex quibus corpora nostra constituuntur. Aliter sic: Morbus est naturalium potentiarum impedimentũ. uel: Morbus est mutatio corporis à dispositione et statu naturali, in eum qui præter naturã est. uel: Morbus est intemperies primarum qualitatũ, in qua exuperat uel calidum, uel frigidum, uel humidum, uel siccum. Morbosæ autem dispositiones corporum, ex contrarijs temperaturæ partibus prodeunt, quemadmodum optimæ temperaturæ constituuntur ex symmetria instrumentariarũ partium, & bona temperie similarium. Paßio siue affectus, est alicuius naturalis operationis, aut aliquarũ impedimentum. Herophili autem sectatores sic: Paßio est, quæ non semper in eodem tempore soluitur, sed aliquando in minori, aliquando maiori. Aegritudo est habitus morbosus totius corporis, uel alicuius partis. Morborum quidam sunt cõtinui, quidam desinentes, quidam longi, quidam acuti, quidã uero peracuti. Deficientes quidẽ sunt, ut febris quotidiana, tertiana, quartana, quintana, &c.

Continui

Continui autẽ ſunt, ut ſemitertiana, à Græcis dicta [illegible] ardens. Acuti ſunt, ut phrenitis, lethargus, pleuritis, peripneumonia. Longi ſunt ut morbus comitialis, articularis, nephritis. Peracuti, ut ſynanche, cynanche, apoplexia. Cæterũ, morborũ quidã ſunt acuti & continui, ut febres ardentes, phrenitis, pleuritides. quidam acuti & non cõtinui, quidã autẽ neq; acuti, neq; cõtinui, ut morbi longi. Febriũ autẽ tempora quatuor ſunt: acceſſio, incrementũ, ſtatus & declinatio. Morborum differentias Hippocrates nouem eſſe tradidit, quæ ſunt acutus, peracutus, malignus, lõgus, medius, pernicioſus, mitis, periculoſus, et minime periculoſus. Peracutus morbus eſt, qui & phãtaſia maior ac difficilior acuto, qui ſeptimo die ut plurimũ ad iudicationẽ peruenit. Malignus eſt, qui quidẽ maximus et difficilis imaginatione aũt imbecillis, certũ iudicationis tẽpus nõ habens. Lõgus eſt, qui in deterius atq; melius iudicatur, mẽſibus, annis, uel etiã cum hominis morte finitur. Medius morbus, qui eſt inter longum & acutũ, utriuſq; ſanè particeps, iudicaturq; die ſexageſimo aut octuageſimo. Pernicioſus ſiue letalis, qui ſemper ad deterius uergit. Mitis, qui nequaquã hominẽ tollit. Periculoſus, qui ad ſalutẽ & perniciem ex æquo tẽdit. dicitur & anceps morbus. Minime periculoſus, qui ſemper ſalutẽ futurã prænũciat, quantũ in eo eſt, id habet cum miti cõmune. Magnus quidẽ ſecũdum imaginationẽ morbus eſt, ut in carnoſis partibus uulnus.

Morbus

morbus effectu magnus, ut nerui aut musculi punctura, aspectu quidem parua apparēs, cæterum uirtute magna.

Aegrotatio est morbus inueteratus, cum infirmitate & languore. Morbus est dispositio permanēs in corporibus, quæ uita participāt. Porrò sectatores Herophili, id affectū esse aiunt, quod facile solui moueriq; potest, eiusq; causam in humidis esse. Aegritudo est, morbus imbecillis, uires imminuēs. Acutus affectus est, qui iam ad maturitatem uenit, & concoctionem & solutionem uel exitum adfert. Vulgares morbi sunt, qui secūdum quędā tempora, eodem in loco, plurimos mortalium inuadunt. Pestis est morbus, in omnes uel quāplurimos sæuiens, ad aëris corruptionem initium habens. Causa est, quæ aliquid generat in corpore, quāuis ipsa sit corporis expers. Causarū alia est procatarctica, id est, euidēs: alia synectica, id est, cōiuncta siue cōtinēs: alia præcedens siue interna. Procatarctica est, quæ dum aduersam ualetudinē creauit, separatur, ut canis mordens, scorpio pungens. Causa coniuncta est, quæ quum præsens est, eius quoq; affectus adest: quū uero desinit, etiam affectus euanescit, ut lapis in uesica, unguis in oculo. Præcedens causa est, quæ à procatarctica præparatur & adiuuatur. uel est, qua aucta augetur, & qua sublata aufertur affectus. Perfecta, quæ eandem in seipsa finem facit.

Cōcausa est, quæ cum altera æqualem effectum facit. Coadiutrix causa est, quæ sua uirtute morbū efficere non

potest,

potest, alterius autem auxilio potest. Manifestae causae quaecunq; ex seipsis deprehenduntur, & aliquem effectum operantur & demonstrant. aliter sic: Manifestae causae, quae per se apparent, & suum affectum ostendũt. Non manifestae causae sunt, quaecunq; minime ex seipsis deprehenduntur. Obscurae causae, quae neq; ex se, neque ex alijs comprehendũtur: obscurae ad tempus, quaecunq; detectae ex seipsis apparẽt, & quũ corporibus nostris insunt, per signa cognoscuntur. uel sic: Obscurae ad tempus, sunt quae aliquandiu incognitae sunt, sed rursus sub sensum cadere possunt. Significatio est, per signũ signáue deprehensio. Signum est, futuri cognitio. uel sic: Signum est, quo cognito, aliud prius ignotum deprehenditur. Catagnomonicum, est interiorum & exteriorum significatio. Prognosticum est scientia, tum futurorum, tum contingentium. Significatio signum est, alicuius rei ignotae demonstratiuũ. Praenotio, est scientia praenoscẽdi & praesciendi accidentia, corporibus nostris obuentura. Prognosticũ signũ est, ex quo aliquid futurum cognoscitur. πρόῤῥησις est praedictio, siue praenunciatio futurarũ rerum. Catagnomicũ est signum, ex quo cognoscitur affectus. Syndrome, est coaceruatio symptomatum. Symptoma est, affectus accessoriũ.
Auxilium est, quod ad hominis salutem constitutum est, compositum quantitate, qualitate, ordine, & tempore. Auxiliaria signa sunt, quibus curationẽ ex ipsis obseruatam

seruatam, recordamur. Remedium est auxiliorum medicinalium compositio. uel sic: Est tempus & occasio rectæ operationis, & temporis obseruatio, in quo opitulamur laborãtibus. Indicatiuũ signum est, quod plurimũ potest in deprehẽsione alicuius ignoti cõsequentis ipsum bonum. Cõmemoratiuum signũ est, ut Empirici aiũt, res apparens, & cognita ex obseruatione conducere, ad recordationem notæ rei. Præsentia signa sunt, omnia pathognomica. Hæc enim quũ adsunt, adsunt quoq; ipsæ paßiones: his uero cessantibus, desinunt etiam paßiones. Præsentia præcedentiũ signa, ut prius facti hulceris cicatrix. Præsentia futurorũ, ut mortificata facies morituri. Præsentia signa prius factorũ, ut post acceßionem ægritudinis remißio. Præterita præsentiũ, ut esse morsum ab aspide. aut sic: Præcedentia signa præsentium, ut esse uulneratũ in tenui intestino. hoc enim perniciosum est. Præcedentiũ, ut cõfracti cõtritiq; oßis, callum recipientis, callũ obducere oportet per restitutionẽ. Præterita futurorũ, ut exempto è capite osse, cicatricem futuram. Succedentia præsentiũ, ut periclitari uulnerata in sensibus. Præcedẽtia signa subsequentium, ut in uulnere conuulsio: quippe conuulsus non amplius uiuit. Febris est exuberantia caliditatis morbosæ, redeuntis cum mutatione pulsuum, modo crebrius, modo uehementius. uel sic: Febris est intemperies naturalis spiritus, in statũ calidiorem atq; sicciorem declinans. Febris continua

est,

est, quæ neq; die neq; nocte intermittit. Ardēs febris est feruor, qui cū inflāmatione multa nullam quiescendi remißionē corpori præbet. Hæc linguā reddit aridā ac nigrā, & frigidi cupiditatē, atque sitim ingerit. Emphysodes febris est, uehemētia caloris, quæ in ore gignit & pustulas & inflationes. Lipyria febris est, in qua extremæ corporis partes frigescunt. uruntur autem intima, cohibentur excretiones, sitientibus lingua exasperatur, pulsus debilis atque exiguus, calor innatus perinde quasi deficiat, adeoq; mortuus sit. Rhoodes febris est, quæ cum profluuio alui, frequenterq; cum uomitibus, rigorem atque frigus infert: ad hæc, repentinam purgationem uirtutis, cum siti ac uigilia & pulsuum debilitate. Astringens febris est contraria fluenti, nihil excrementorum eijciens, pulsus ingens est, macerans, & longior moribus. Icteriades febris, quæ colorem ictero similem gignit, iecur exurit, linguam exiccat, cuius superficiem reddit aspectu horribilem. Pestilens febris, quæ cum uehementi calore sitim intolerabilem affert, excretiones alui cum strepitu exeuntes, fœtidas atque male olentes reddit: Vrina multa, graue olens, pulsus exilis, & uix perceptibilis. Languida febris, quæ cū perturbatiōe fit capitis. uel quæ per nares fluxū ciet, uel excrementi retentionem. Phrycodes febris, quæ admixtam habet rigori caliditatem, pulsus est ualde debilis, utpote qui ad tactum uix perueniat, aut non ca-

dat

dat sub sensum: sed est penè extinctus, uenter tumefa-ctus sublatrat & instrepit: lingua humida ualde, aridũ quiddam & amarulentũ ueluti spuma lota, habet. Typus est, intensionum remißionumúe statuta repercußio. uel sic: Typus est tempus paßionis, quod ad acceßionem & intermißionem fieri contingit. Periodus est ex intensione & remißione in ægritudine tempus. Quotidiana febris, quæ singulis diebus ac noctibus, ut plurimũ eodem tempore reuertitur. Tertiana est, quæ unum diem intermittit, tertio redit. Quartana, quæ duos dies intermittit, deinde redit. Hemitriteos, id est, semitertiana, quam nos dicimus secundum uetus dictum in primo Epidemiarum libro, febrim acutam: non enim in uniuersum intermittentem, unam autem leuiorem, alteram uero grauiorem infert acceßionem. Methodici hemitritæum exiguam esse, duobusq; interuallis fieri dicunt.

Errabũdæ febres, quæ neq; statum, neq; tempus, neq; ordinem ullum seruant. Dyastole est eleuatio, ac ueluti adsurrectio cordis, et arteriarũ & cerebri, & membranarum quæ cerebrum inuoluunt, fitq; ea in longum, latum & profundũ, tactui sensibilis. Systole est cõtractio sensum non mouens, quæ ratione & cõsequentia deprehẽditur. Tremor uel palpitatio est, eleuatio et submißio corporis cedentis & non resistẽtis, quæ à spiritu fit: non autem semper sequitur, sed statis temporibus. aliter sic: Tremor est eleuatio & submißio corporum musculosorum

sculosorum, quæ à spiritu fit, non semper quidem, sed ali quando euenit. Magnus pulsus fit profunditate, longitudine, & latitudine arteriæ multum extensæ. Paruus pulsus est magno cõtrarius. Medius est amborũ particeps. Plenus pulsus est, qui intermedius est sub tactum cadens, quasi esse uideatur arteriæ quædam tunica corpulentior: præsertim tamen, quũ pars eius interior tota humidior est, corpulẽtiorq; apprehẽsu. Angustus pulsus est, in quo ipsius arteriæ complexio omnino gracilis est, & ebullitioni siue bullæ aquæ tumefactæ similis humor. Durus pulsus est (ut sic dicam) quum neruosa & dura esse uidetur sentiturq; arteria: & tunc potens subest spiritus, tanquam percussa pars ictum retineat. Mollis pulsus duro contrarius est, debiliter feriens arteriam, non resistẽtem, cuius spiritus dissolutus est & mitis. Humidus est mollis quidem, quippe quum in eo substantia mansuetior placidiorq; humorem quendã subtiliorem reddit. Siccus pulsus, in quo humor absumptus esse uidetur. Vehemens est, qui uiolentam facit percussionẽ. Debilis pulsus, qui imbecillam facit percussionem. Medius est, qui proportionem seruat ad utrunq;. Densus siue creber, qui longam non habet aut eleuationem, aut compressionem. Ordo pulsus est, dispositio seu habitudo secundum magnitudinem aut uehementiam, aut numerum, aut aliam quandã differentiam. Inordinatio pulsus est, quũ secundũ istas percussiones aliquando est crebrior, aliquãdo remissior.

Aequalitas pulsuũ est, quũ pulsus omnes debitam symmetriam seruant. Inæqualitas pulsuum est, mutabilitas secundum differentias, quæ ipsi conueniunt. aliter sic: Inæqualitas pulsuũ est, quum ipsæ percußiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Banchius Herophilus ait: Numerus est motus, qui in tẽpore ordinẽ habet cõstitutũ. Zeno Herophili imitator sic: Numerus est series et ordo eorũ pulsuum, in quibus distẽditur arteria, ad eos in quibus comprimitur. aliter sic: Numerus est proportio temporis in partes, quæ ad ipsos pulsus pertinẽt, eandem habitudinẽ seruans. aliter sic: Numerus est habitudo eorum pulsuum, in quibus distendũtur arteriæ, ad eos in quibus contrahuntur. Heterorrhytmum dicimus alterius ætatis esse numerũ. Pararrhytmũ dicimus, qualitercunq; approximantem ætati, in qua cõtemplabimur, numerum habentem, nõ autem existentẽ in eo. Tremulus pulsus est, qui nõ æqualẽ habet percußionem. Obliquus est, qui nõ à recto situ arteriæ absoluitur. Inæqualis autem pulsus, qui secundum aliquam partẽ altior erigitur, & concidit frequenter, uena inflata & eneruata. Intermittẽs est, quãdo distractiõibus et cõtractionibus factis, eodem pulsus tempore arteria intermittitur. alij sic: Intermittens pulsus est, qui nõ ad duas solũ, sed ad tres pluresúe percußiones deficit, distractionẽ uel unã, uel duas, uel plures etiã faciens. Deficiens pulsus, in quo nõ ad duas solũ, sed ad tres uel plures percußiones, immobilis arteria

teria permanet. Intercidens est, quũ post duas percussiones, secũdũ propriũ ordinẽ fit motus, ex quo quidẽ media intercidit percussio. Dorcadissans, id est, caprissans pulsus est, quãdo arteria putatur salire, et ad alium motũ statim fertur, priusquàm apparentiã cõpressionis habeat. Recurrens pulsus est, qui quantũ egreditur magnitudinẽ aut uehementiam, tantũ rursus regreditur in alijs. Formicans pulsus, qui paruus est, uacuus, et frequens debilis, extremum periculum atq; interitum demonstrare solet. Phrenitis est insania uel mẽtis diminutio, cũ acuta febre. aliter sic: Phrenitis est desipiẽtia, uel mẽtis alienatio breuiuscula, cũ tremore et uocis debilitate atq; palpitatione, prorsus à malignitate febris procedens. Lethargus est, inexpugnabilis dormiẽdi cupiditas, quã cũ decoloratione cutis & tumore flatuoso, cũ imbecillitate & pulsatili spiritu facta, omnino aut debili aut maligna febre. Angina est morbus circa collũ aut fauces, acutus, molestusq; ut qui suffocando laborantẽ cõficit. uel sic: Angina est phlegmone, quæ in exterioribus colli partibus incidit, adeò ut hæ partes intumescãt: interioribus autẽ quæ faucibus adiacent, dolor inest, sic ut inspirãdi instrumẽta cõpatiantur, difficulterq; spirẽt. Cõuulsio fit circa neruos et musculos, sine nostra uolũtate, aliquãdo partẽ quampiã, aliquando etiã totũ corpus cõtrahens. Tetanus est extẽsio & suffocatio omniũ corporis musculorũ & neruorum. uel sic: Tetanus est conuulsio, quum in rectum collum

bus est innati spiritus consumptio & remissio. Fit autem ore uentriculi male affecto, aut ipso stomacho cum sudoribus. Nonnulli autem putauerunt, corde inflammato hunc fieri affectũ: hi cardiacũ affectum, uel syncopin, id quod contingebat, uocauerunt. Empneumatosis est, quando plurimus spiritus condensatur in stomacho, & ipse extẽdit simul uentriculum, adeò ut impediatur. Cholera est paßio peracuta, molesta, atq; grauis, quæ statim hominem ad catarrhum adducit, cum uomitu & uentris deiectione multa, & in tormina intestinorum doloresq;, deinde in febres recidit. uel sic: Cholera est paßio acuta cũ uomitionib. uitiosis, atq; immodica uentris exinanitione uel eneruatione: & etiã cõtrahuntur suræ crurum, infrigidanturq; corporis partes extremæ. Pulsus in ipsis minores fiunt & imbecilliores. Ileos est inflammatio intestinorum tenuium, ut neq; inflationes, neq; excrementa excerni poßint, tormina subsequuntur impendio molesta, doloresq; uehementes mouent. Icterus siue arquatus morbus, est effusio bilis in cutem: tingitur autem corporis superficies felleo colore, & fit quasi uiridis, cuteq; male affecta uitiligines irrepunt, atque deiectiones albæ defluunt. Mania alienatio mentis est, cũ cogitationis mutatione uocis amißio, & eorum qui in ipsa sanitate sunt sensuum. moriuntur autem sine febre. Melancholia paßio rationi officiens, cum cordis difficultate, & cũ nutricatione eorum quibus maxime uesca delectantur. Gignitur

tur autem sine febre. huic obnoxijs multa bilis, eademq; nigra stomachũ lædit, adeò ut uomitus sequatur. Cephalea morbus capitis dolorem intolerabilem per circuitum redeuntem gignens, ita ut qui sic affecti sunt, tinnire aures sibi putent. oculi eorum rubescunt, eminẽtioresq; apparent, extenduntur q; cum ijsdem quæ in fronte sunt uenis, ac facies tota rubet. Heterocrania, quãdo in altera parte ipsius color accidit, fiuntq; intẽsiones, aliquãdo se remittit dolor. Scotomatici, quibus uertigines irrepunt: his enim uidetur caput circunferri cũ lucis splendoribus. Catarrhus est humorũ multorũ ex palati concauo defluxus frequens per nares, uelut excrementũ humorum, spiritusq; excretus uocem reddat. Hydrophobus affectus est ex morsu canis rabiosi, cũ pũctione: tũq; abhorrẽt à potu, & distrahitur & contrahitur corpus. his autẽ accidunt paracopæ, insaniæ species. Βούλιμος: *suprema fames est, animi affectio, quando ex magnis interuallis quæritur cibus. Soluuntur autem laxantibus similes, & partes corporis decolorãtur, et infrigidantur, percutiturq; stomachus, & pulsus ab his debilis fit.*

Phagedæna dispositio est, in qua plurimũ cibi appetimus, immodiceq; sumũtur, nec possũt cõtineri: deijciũtur, atq; denuo adsumũtur ex appetitu uehemẽti. Phthisis siue tabes, exulceratio pulmonis siue thoracis, gutturis aut fauciũ, quæ tussim et febres debiles adducit, et totũ liquefacere corpus solet. Phthisis cõmuniter dicta est, quæcunq; corporis

corporis corruptio, diminutio, tabes, & liquefactio. Phthisis autē dicta est corporis diminutio atq; liquefactio, ab hulcere manans. Dicitur autē Phthisis, à uerbo φθίνειν, quod est diminuo et corrūpo. Dyspnoea, spirādi difficultas, uel inordinata spiratio. Dyspnoici, qui hoc affectu laborant, quibus per angustias redditur spiritus elisus. Asthma siue anhelitus, siue anhelādi difficultas, uehemens respirandi difficultas: infertq; dyspnoeam, putredineq; adfert, quosdā corruere cogit, & rursus resurgere. Hepatici sunt, quibus dolor diuturnus iecur obsidet, cū extēsione & duritie, et corporis decoloratione. In febricitātibus exurgit febris, et lingua eis exiccatur.

Scirrhomenon, id est induratum, quādo tumor circa iecur fuerit, & in ipsa duritie uerberatur resultās sine dolore. Splenetici, quibus splen praeter naturā inflammatus, non recipit liberationē inflāmationis, sed in ipsis remanet durities, & uelut in his morbis fluxione infestatur. Mutatur autē & secundū naturam corporis color.

Scirrhus splenis, id est, durities uix sentiēs, quādo splenis fit excrescentia, aut is planè durus fit & tumidus.

Diarrhoea est profluuiū uentris nō recēs, sed lōgi temporis, cū torminibus et multis excretionibus, quae omnia corpus attenuatum debilitant. Dysenteria est, intestinorū exhulceratio, cū inflammatione & excretione sanguinolentorū faeculentorūq;: uentrē & intestina dolor exercet, frequens desidendi uoluptas est. Tenesmus,

assidua desidēdi est cupiditas: inferioribus partibus acci dens affectus, & ipsi recto intestino, ut inde multae fiant desidendi uoluptates, & pauca recrementa eijciantur.

Lienteria, paßio cum dolore intestinorū, ueluti per quasdam cicatrices & tubera. Fit in partibus exhulceratis, quae condensantur, extenuanturq́;, & minus dolorem sentiunt. Necesse est enim ante concoctionem, quos assumpseris cibos immixtos, & nondum concretos, sed quales uoraueris raptim, excretione deijci. Coli morbus siue affectus, est dispositio diuturna in uētre, per interualla dolores intolerabiles exercens, cum spirādi difficultate, & sudore, & frigiditate. Hydrops est morbus, anasarca dictus, in quo corpus totum intumescit, & humore obluitur. morbo affectis pudenda eriguntur, febresq́; accidunt. Hydrops ascites dicta est paßio, in qua uenter, cruraq́; extumescunt: superiores autem partes extenuantur et marcescunt. Hydrops tympanites est, in quo plus spiritus et minus humoris inuenitur. Itaque si quis pulset, uelut tympanū sonum emittet. Nephritis est phlegmone renum, cum dolore uehementi, interim cum urinae difficultate, & recrementis fibrosis uel arenosis, cum sanguine modico. Lithiasis est calculi in uesica generatio, propter quem urinae excretio prohibetur. aliter: Lithiasis est affectus qui uesicae distentiones adfert: distēditur ipsis coles, & praeputium frequenter attingūt. Oboriuntur autē eis difficultates mingendi,

quum

quum lapis productus recremēti uias obturat. Stranguria est urinæ stillicidium. Ischuria est urinæ retentio, periculum adferens. Retinetur autem urina octo modis: Inflammatione, duritie, sanguinis collectione, resolutione, lapidis procidentia, neruorū compaßione, hulceratiōe, & lithiasi. In renibus calculi fiūt, ubi in illis crassorum humorum copia simul cum febrili calore coaceruata sit. Gonorrhœa est seminis excretio inuoluntaria, morbum seminis adferens, cum corporis colliquatione, & calore malo. Accidit uasis spermaticis imbecillis, ut cum tremore quodam ipsis remißis semen non seruetur. Satyriasis est affectus, cū intensione pudendorum, quum ipsorum particulæ quoq; tendūtur. Quibusdam etiā seminis eiectio cum uoluptate fit. Accidit autem & neruorum tensio, & seminis eiaculatio. Coxarum dolor diuturnus, dissolutu difficilis, adusque poplites & suras consequitur. Articularis morbus est inflammatio articulis accidens, magnum dolorem neruis patientibus adfert. Podagra est affectus pedibus eueniens, laborem adferens neruis patientibus, quibusdam cum adustione, quibusdam cum frigore. Paralysis est affectus, motum uoluntariū offendens in partibus, uel parte quadam contingens. Fit autem neruis uel musculis patientibus. Scelotyrbe est species paralysis, ut recte ambulare non poßis: interim in rectum, interim in obliquum, in dextram inclines, uel in sinistram: aliquando crus attra-

has, ueluti magno passu incedētes. Perosis est *naturalis actionis offensa siue impedimentū, uel cuiusdā particulæ ablatio.* Lepra est *caloris mutatio in eū qui est præter naturā, cū asperitudine & pruritu, & laboribus, & squamis.* Interdū *hæc nō accidūt, interdū plures corporis partes depascūtur.* Elephas est *affectus, qui cutem crassā & inæqualē reddit, tum colorē liuidū, oculorūq; alba efficiat.* Exeduntur *pedū, manuūq; summæ partes. sanies defluit liuida, & graue olens.* Lichen est *summæ cutis asperitas, cū multo pruritu.* Sūmæ *medicinæ partes sunt, speculatio et actio. præcedit aūt speculatio actionem.* Prius *enim speculari oportet, deinde agere.* Principiū *operū tractationis per rationē institutio.* Partes *siue species* Medicinæ *quinque sunt, physiologica, pathognomica, diætetica, materialis & curatoria.* Physiologica *est, naturæ nos gubernantis cōtemplatio.* Pathognomica *est illius, quod præter naturā est, notitia.* Diætetica *est, sanorū ægrorumq; uictus ratio.* Materialis *est, quæ habet, unde salus recuperatur nobis.* Curatoria *est, quæ in remedijs cōsistit.* Inflammatio *in uulua est, quæ fit cum dolore uētris, inguinumq;, in qua cum febribus accidit sincipitis dolor, tendinum cōtractio, & oculorum cruciatus.* Abscessus *in uulua est, quū dolor intensus est, pulsus fiunt, cruciatus ad inguina usq; & lumbos pertendit, febres accidunt.* Secundinarū *strangulatio, est propter recursum secūdæ affectus, qui decidentiā*

affert,

affert, uocem adimit. Quare respiratio eis non potest fieri, ut cuiuis notum est. Præcordia autẽ attolluntur, pulsus debilis fit, & tardus. Muliebris autẽ defluxus est, dilatio humorũ per uuluã, longũ post tempus ab excretione contingens. Fluxus albus est, quando alba excrementa & sedimenta, & in facie tumores sunt, genæq; intumescunt. nonnullis etiã uenter & crura. Fluxus ruffus, quãdo subruffa est excretio & dolores in lumbis & inguinibus fiunt. Fluxus ruber est ex coactu sanguinis, quum talis emittitur, qualis est sanguis hierij, id est, auis galgulæ nuper interfectæ. Obsidet ardor, stridor ac dolor ipsa pudẽda, & imũ uentrẽ. Fluxus niger est, quando excrementa sunt nigra, & difficultas respirãdi, & dolores corporis pudẽdas partes infestant, & attenuatur debilitaturq; pulsus. Erysipelas, id est, sacer ignis, fit in uulua, quãdo uulua affectũ igni similem sentit: & tũc inflammatur ipsa, et in aliquibus penetrat interdũ usq; ad alias partes secundæ. Duricies est tumor durus in parte uuluæ frequenter autem fit inflammationibus durantibus. Durities uix sentiens in uulua, est affectus in aliqua ipsius parte, ut sit renitẽs durities, tumidula, inæqualis, & sine dolore. Carcinoma, id est cãcer, in uulua est tumor sine exulceratione, inæqualis & intumescens.

Affectus capillorum nouem sunt, στραγάλωσις quasi contorsio, decoloratio, quassatio, fractio, ἀτροφία, id est nutrimenti penuria, ξηρασία, canicies, alopecia, fluxio, & ophiasis.

& ophiasis. ξυσκλώσις in extremitate est capillorũ habitus, & connexio indiuisibilis, adeò ut nõ poßint augescere crines. Cõquassatio autem hæc est, inæqualis crinium dißidẽtia, quæ fit forcipibus combinatis, aut tunsis non dißimilis. Atrophia, id est, nutrimenti indigẽtia, est uehemẽs ex defectu gracilitas, propter quam nõ possunt crines crescere. ξηρασία autem est, quum lanuginosa est crinium superficies, similis his qui sunt puluere dißcißi & dissoluti. Defluxio capillorũ, est decidentia, sequens plerũq; deficientes, aut qui ex morbo longo conualescunt. Canities est mutatio crinium in alborẽ, ante maturũ ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinium est in candorem, quum crines ueteres radicitus excidũt.

Ophiasis est mutatio coloris similis supradictis in multo densiorem, etiam quũ tunc tortuosi fiunt, & caput diuiditur. Differentiæ fracturarũ oßium in capite sunt octo, ruptio, incisio, engissoma, ecpiasma, camarosis, aposceparnismos, apagma, thlasma. Nonnulli thlasma inficiantur. Apechema autẽ ruptioni supponunt. Ruptio est oßis intercisio, in superficie quæ recta est, aut angusta, aut lata. Incisio est oßis excußio, quando affectũ os minime ruptum est. Engissoma est oßis discißio, quando id quod in imum subsedit, & ad os non affectum trãscẽdit. Ecpiasma est oßis multiplex incisio, & ossa ad imum extendũtur, & descendũt, & menyngem membranam frangunt. Camarosis est oßis discißio, quum

oßis

ossis fractura utrinque, ut camaris ossis assimiletur.

Aposceparnismos est, ossis eiusdem abscissio cum uulnere. Apagma est, ossis praecisio in superficie apparēs, uel ad imum pertingēs, descendēs'ue, in partibus ruptioni appositis. Thlasma, id est fractio, est separatio caluariae in profundum circa fracturam, fitq; in puerili maximè aetate. Cognosces aperte in uasis stanneis, si quid cōtingat aspexeris. Oculorum morbi sunt, phlegmone, fluxus, & exulceratio. Exulcerationū, quae in oculis oriuntur, differentiae sunt: Argemon, nephelcon, epicoma, bothrion, pustula, siue bulla ardens, leucoma, unguis, staphyloma. Horū morborū aliqui percussiōe fiūt, aut sine ictu. Exhulcerationis affectus sunt, mydriasis, phtisis, nyctalops, suffusio, glaucoma, paralysis, myopiasis. strabismus, pterigion, encanthis, proptosis, chemosis, synchysis. Phlegmone, tumor est oculorū, quū rubescunt multo calore, neq; facile mouētur, & puncturis quidem afficiuntur, uexanturq;. Rheuma, delatio humorum tenuium, qui sine uoluntate effluunt, neq; contineri possunt. Exhulceratio est ruptio in tunicula cornea, uel ictu, uel insigni inflammatione fit. Argemon, exhulceratio quaedā, quū circa oculorū nigrū, albae apparent, circa album uero subrubida. Nephelcon est, caligo, aut exhulceratio in superficie eius quod nigrum dicitur. Epicoma, exhulceratio crustulosa, quae fit in nigro oculorum, neq; diu permanet. Botrion est cauum

hulcus.

bulcus, uel purum in oculorum nigro. Phlictis est abscessio, quæ fit in nigro, & totũ humorẽ cum phlegmone, id est, fluxu cõtinet. Leucoma est cicatrix ab exhulceratione facta, & hæc crassa & profunda. Myocephalon est ab exhulceratione parua porrectio, atq; perductio rhagoidis, & similis capiti muscæ. Carbo crustosa exhulceratio, cũ pastione & fluxu, interdũ cum bubone & febre. Pyosis, uel unguis est collectio purulẽta humoris, qui in nigro oculi irrepit cũ inflammatione ad irim, unguiq; similis est. Synchysis, interdũ ex ictu est, nonnunq̃ suapte natura, ruptio humorũ, qui in tunica infima sunt. cũ profluuio albuginei humoris, et alteratione pupillæ fit. Mydriasis est caligatio facultatis uisoriæ, quũ humores turbãtur & effundũtur. Phthisis est pupillæ cũ debilitate uisus extenuatio. Atrophia, paruitas oculi totius & pupillæ, cum uisus imbecillitate. Nyctilops est affectio oculorũ, sine causa euidẽte. Cõtingit autem, ut qui sunt ita affecti, interdiu nihil uideãt, noctu uero acutius. Glaucoma est mutatio naturalis humoris in colorẽ cæsiũ. Staphyloma est humidũ corpus in pupillæ loco, persimile acino uuæ. Proptosis est, quãdo uiolenta quadã percussione cũ strangulatione & febre continua, uel capitis dolore, oculus de sede sua procidit. Myopiasis est affectus à generatione nascens: quo affecti quæ sunt ante oculos uidemus, quæ uero à nobis distant, aut modicũ, aut omnino nihil uidemus. Strabismus est solu

tio

tio musculorũ, qui oculum cõtinent, nõ quidẽ omniũ, sed aliquorũ tantum: propter quem affectũ aut sursum, aut deorsum, aut in obliquũ torquẽtur. Hippus est affectus ab ortu ipso nascens, propter quẽ instabiles semper ipsæ palpebræ, motumq; sustinẽtes in turbatione et tremore, aut horrore continuo. Hinc affectũ ἵππον uocauit Hippocrates. aut affectus est musculi firmantis, & corroborantis oculum, qui comprehẽdit basim uisorei instrumenti.

Chymosis est humidum corpus membranæ eius, quæ oculum circuit. λευκὸν Græci uocãt, affectũ similem albæ carni. Quæ sequũtur uitia circa palpebras & oculorũ angulos consistunt, psora, phthiriasis, chrite, chalaza, lithiasis, thrichiasis, trachoma, lagopthalmon, ectropiũ, ægilops, staphyloma. Psora scabies est amarissimi fluxus, erosio superciliorũ, et oculi angulorũ cũ prurigine. Phthiriasis, siue morbus pedicularis, est circa radices capillorũ, quæ in palpebris sunt, scabies, squamulas quasdã furfureas ac crustosas ingenerãs. Chalazia, id est grando, est milij instar conuexitas in palpebris. idẽ hoc lithiasis appellatur. Chrite est humoris collectio circa palpebras, longiusculo hordeo similis. Thrachonia est durities & asperitas inæqualis, et intra ipsas palpebras innascitur. Rhœas, carnis quæ in angulo est cõsumptio, qua lachrymæ effundũtur & erũpunt. Thrichiasis est, palpebrarũ symptoma et defluxus, et eorũ qui in ipsis sunt pilorũ generatio præter naturã. Differentiæ trichiasis sunt

sunt tres, phalangosis, ptosis, hypophisis. Nõnulli etiam *distychiam adiungunt. Distychia autem est, alterius acici præter naturam iuxta superciliũ generatio.* En *chantis est excessus & abũdantia carnis in magno angu lo. Anchilops est, excessus carnis magno angulo, humo ris collectionem habens, eaq́; est contrita & afflicta mul tum. Hypochyma est humoris liquefactio aquosa, ma gis minusúe impediens uisum. Differt autẽ hypochy ma à glaucomate, quoniã hypochyma liquefactio est hu moris aquosi: glaucoma uero est mutatio naturalium hu morum in album. Et quod in Glaucomate nihil prorsus quis uideat, in hypochymate uero modicum. Hydatis est substratæ suppositæq́; superiori palpebræ pinguedi- nis incrementum, propter quod oculi præter naturam fluunt. Lagophthalmon, est retractio superioris pal- pebræ, quãdo nõ occultatur totus oculus, dum clauditur.*

Pterygium est productio corporis alicuius, quæ cir- ca tuniculam corneam admiscetur. Ectropium est car nis in palpebra generatio, quæ ut grauis est & tumefa- cta, torquet & euertit palpebras. Causa autẽ euersionis palpebræ, aut carnis productio, aut dissolutio, aut cica- tricis cõstitutio est. Staphyloma est productio nigræ tunicæ cum inflammatione, & similis acino uuæ. Sar- coma est incrementum carnis in naribus præter naturã. Quid autem est Sarcoma, uel polypus? Polypus dici tur à multitudine pedum. ut enim illi multas habent inci

siones

siones & scissuras,cõtumescuntq; & increscunt, sic morbus iste eodem modo. Differt autem Sarcoma à Polypo magnitudine. Ozena est exhulceratio in naribus, in imo foetida, & graueolens. Perotides sunt,qui iuxta aurem nascuntur abscessus, quos nonnulli dioscuros, id est,gemellos uocant. In febribus orti frequenter,iisdem liberantur ægrotãtes. Leuce est corporis mutatio præter naturam in album. Herpes est hulcus ex abundantia bilis natum, & pastionem facit. Atheroma tunicula est neruosa,tuberosum humorem habens. Steatoma est pinguedinis præter naturam incrementũ. Prosartesis adductio est membranarũ ad uicina corpora. Aneurisma, uenosi uasis eneruatio, uel spiritalis materiæ ablatio per diapesin solutæ. Hyposphigma est extra superficiem amoliti simile. Ganglium, nerui præter naturã uniuersi,in corpore facta conuersio. Aphtha est exhulceratio in superficie apparẽs,quæ in ore fieri solet. Emergit autem talis exhulceratio pueris. Phlegmone est hulcus cum rubedine & duritie, cum dolore pulsatili & febre. Dicitur autem phlegmone ἀπὸ τοῦ φλέγειν, id est,ardere: ideo quod locum affectum ardere faciat. Vel est tumor cum dolore, & rubore, & inflammatione, citra febrem. Erysipelas est rubor inflammatus, quæ cum ardore febrem aliquando,interdum horrorem infert. Auferimus autem uel mißione sanguinis,uel cucurbitis,uel sanguisugis,uel alio quouis pacto. Educimus autẽ sanguinis

Aequalitas pulsuũ est, quũ pulsus omnes debitam symmetriam seruant. Inaequalitas pulsuum est, mutabilitas secundum differentias, quae ipsi conueniunt. aliter sic: Inaequalitas pulsuũ est, quum ipsae percußiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Banchius Herophilus ait: Numerus est motus, qui in tẽpore ordinẽ habet cõstitutũ. Zeno Herophili imitator sic: Numerus est series et ordo eorũ pulsuum, in quibus distẽditur arteria, ad eos in quibus comprimitur. aliter sic: Numerus est proportio temporis in partes, quae ad ipsos pulsus pertinẽt, eandem habitudinẽ seruans. aliter sic: Numerus est habitudo eorum pulsuum, in quibus distendũtur arteriae, ad eos in quibus contrahuntur. Heterorrhytmum dicimus alterius aetatis esse numerũ. Pararrhytmũ dicimus, qualitercunq; approximantem aetati, in qua cõtemplabimur, numerum habentem, nõ autem existentẽ in eo. Tremulus pulsus est, qui nõ aequalẽ habet percußionem. Obliquus est, qui nõ a recto situ arteriae absoluitur. Inaequalis autem pulsus, qui secundum aliquam partẽ altior erigitur, & concidit frequenter, uena inflata & eneruata. Intermittẽs est, quãdo distractiõibus et cõtractionibus factis, eodem pulsus tempore arteria intermittitur. alij sic: Intermittens pulsus est, qui nõ ad duas solũ, sed ad tres pluresue percußiones deficit, distractionẽ uel unã, uel duas, uel plures etiã faciens. Deficiens pulsus, in quo nõ ad duas solũ, sed ad tres uel plures percußiones, immobilis arteria

teria permanet. Intercidens est, quũ post duas percussiones, secũdũ propriũ ordinẽ fit motus, ex quo quidẽ media intercidit percussio. Dorcadisans, id est, caprisans pulsus est, quãdo arteria putatur salire, et ad alium motũ statim fertur, priusquàm apparentiã cõpressionis habeat. Recurrens pulsus est, qui quantũ egreditur magnitudinẽ aut uehementiam, tantũ rursus regreditur in alijs. Formicans pulsus, qui paruus est, uacuus, et frequens debilis, extremum periculum atq; interitum demonstrare solet. Phrenitis est insania uel mẽtis diminutio, cũ acuta febre. aliter sic: Phrenitis est desipiẽtia, uel mẽtis alienatio breuiuscula, cũ tremore et uocis debilitate atq; palpitatione, prorsus à malignitate febris procedens. Lethargus est, inexpugnabilis dormiẽdi cupiditas, quã cũ decoloratione cutis & tumore flatuoso, cũ imbecillitate & pulsatili spiritu facta, omnino aut debili aut maligna febre. Angina est morbus circa collũ aut fauces, acutus, molestiusq; ut qui suffocando laborantẽ cõficit. uel sic: Angina est phlegmone, quæ in exterioribus colli partibus incidit, adeò ut hæ partes intumescãt: interioribus autẽ quæ faucibus adiacent, dolor inest, sic ut inspirãdi instrumẽta cõpatiãtur, difficulterq; spirẽt. Cõuulsio fit circa neruos et musculos, sine nostra uolũtate, aliquãdo partẽ quampiã, aliquando etiã totũ corpus cõtrahens. Tetanus est extensio & suffocatio omniũ corporis musculorũ & neruorum. uel sic: Tetanus est conuulsio, quum in rectum collum

bus est innati spiritus consumptio & remißio. Fit autem ore uentriculi male affecto, aut ipso stomacho cum sudoribus. Nõnulli autem putauerunt, corde inflammato hunc fieri affectũ: hi cardiacũ affectum, uel syncopin, id quod contingebat, uocauerunt. Empneumatosis est, quando plurimus spiritus condensatur in stomacho, & ipse extẽdit simul uentriculum, adeò ut impediatur. Cholera est paßio peracuta, molesta, atq; grauis, quæ statim hominem ad catarrhum adducit, cum uomitu & uentris deiectione multa, & in tormina intestinorum doloresq;, deinde in febres recidit. uel sic: Cholera est paßio acuta cũ uomitionib. uitiosis, atq; immodica uentris exinanitione uel eneruatione: & etiã cõtrahuntur suræ crurum, infrigidanturq; corporis partes extremæ. Pulsus in ipsis minores fiunt & imbecilliores. Ileos est inflammatio intestinorum tenuium, ut neq; inflationes, neq; excrementa excerni poßint, tormina subsequuntur impendio molesta, doloresq; uehementes mouent. Icterus siue arquatus morbus, est effusio bilis in cutem: tingitur autem corporis superficies felleo colore, & fit quasi uiridis, cuteq; male affecta uitiligines irrepunt, atque deiectiones albæ defluunt. Mania alienatio mentis est, cũ cogitationis mutatione uocis amißio, & eorum qui in ipsa sanitate sunt sensuum. moriuntur autem sine febre. Melancholia passio rationi officiens, cum cordis difficultate, & cũ nutricatione eorum quibus maxime uesci delectantur. Gignitur

tur autem sine febre. huic obnoxijs multa bilis, eademq; nigra stomachū lædit, adeò ut uomitus sequatur. Cephalæa morbus capitis dolorem intolerabilem per circuitum redeuntem gignens, ita ut qui sic affecti sunt, tinnire aures sibi putent. oculi eorum rubescunt, eminētioresq; apparent, extenduntur q; cum iisdem quæ in fronte sunt uenis, ac facies tota rubet. Heterocrania, quādo in altera parte ipsius color accidit, fiuntq; intēsiones, aliquādo se remittit dolor. Scotomatici, quibus uertigines irrepunt: his enim uidetur caput circunferri cū lucis splendoribus. Catarrhus est humorū multorū ex palati concauo defluxus frequens per nares, uelut excrementū humorum, spiritusq; excretus uocem reddat. Hydrophobus affectus est ex morsu canis rabiosi, cū pūctione: tūq; abhorrēt à potu, & distrahitur & contrahitur corpus. his autē accidunt paracopæ, insaniæ species. Βουλιμος suprema fames est, animi affectio, quando ex magnis interuallis quæritur cibus. Soluuntur autem laxantibus similes, & partes corporis decolorātur, et infrigidantur, percutiturq; stomachus, & pulsus ab his debilis fit.

Phagedæna dispositio est, in qua plurimū cibi appetimus immodiceq; sumūtur, nec possūt cōtineri: deijciūtur, atq; denuo adsumūtur ex appetitu uehemēti. Phthisis siue tabes, exulceratio pulmonis siue thoracis, gutturis aut faucitū, quæ tussim et febres debiles adducit et totū liquefacere corpus solet. Phthisis cōmuniter dicta est, quæcunq; corporis

corporis corruptio, diminutio, tabes, & liquefactio. Phthisis autē dicta est corporis diminutio atq; liquefactio, ab hulcere manans. Dicitur autē Phthisis, à uerbo φθίνω quod est diminuo et corrūpo. Dyspnœa, spirādi difficultas, uel inordinata spiratio. Dyspnœici, qui hoc affectu laborant, quibus per angustias redditur spiritus elisus. Asthma siue anhelitus, siue anhelādi difficultas, uehemens respirandi difficultas: infertq; dyspnœam, putredineq; adfert, quosdā corruere cogit, & rursus resurgere. Hepatici sunt, quibus dolor diuturnus iecur obsidet, cū extēsione & duritie, et corporis decoloratione. In febricitātibus exurgit febris, et lingua eis exiccatur.

Scirrhomenon, id est induratum, quādo tumor circa iecur fuerit, & in ipsa duritie uerberatur resultās sine dolore. Splenetici, quibus splen præter naturā inflammatus, non recipit liberationē inflāmationis, sed in ipsis remanet durities, & uelut in his morbis fluxione infestatur. Mutatur autē & secundū naturam corporis color.

Scirrhus splenis, id est, durities uix sentiēs, quādo splenis fit excrescentia, aut is planè durus fit & tumidus.

Diarrhœa est profluuiū uentris nō recēs, sed lōgi temporis, cū torminibus et multis excretionibus, quæ omnia corpus attenuatum debilitant. Dysenteria est, intestinorū exhulceratio, cū inflammatione & excretione sanguinolentorū fœculentorūq;: uentrē & intestina dolor exercet, frequens desidendi uoluptas est. Tenesmus,

assidua desidēdi est cupiditas: inferioribus partibus acci dens affectus, & ipsi recto intestino, ut inde multæ fiant desidendi uoluptates, & pauca recrementa eijciantur.

Lienteria, paßio cum dolore intestinorū, ueluti per quasdam cicatrices & tubera. Fit in partibus exhulceratis, quæ condensantur, extenuanturq́; & minus dolorem sentiunt. Necesse est enim ante concoctionem, quos assumpseris cibos immixtos, & nondum concretos, sed quales uoraueris raptim, excretione deijci. Coli morbus siue affectus, est dispositio diuturna in uētre, per interualla dolores intolerabiles exercens, cum spirādi difficultate, & sudore, & frigiditate. Hydrops est morbus, anasarca dictus, in quo corpus totum intumescit, & humore obluitur. morbo affectis pudenda eriguntur, febresq́; accidunt. Hydrops ascites dicta est paßio, in qua uenter, cruraq́; extumescunt: superiores autem partes extenuantur et marcescunt. Hydrops tympanites est, in quo plus spiritus et minus humoris inuenitur. Itaque si quis pulset, uelut tympanū sonum emittet. Nephritis est phlegmone renum, cum dolore uehementi, interim cum urinæ difficultate, & recrementis fibrosis uel arenosis, cum sanguine modico. Lithiasis est calculi in uesica generatio, propter quem urinæ excretio prohibetur. aliter: Lithiasis est affectus qui uesicæ distentiones adfert: distēditur ipsis coles, & præputium frequenter attingūt. Oboriuntur autē eis difficultates mingendi,

quum

quum lapis productus recrementi uias obturat. Stranguria est urinæ stillicidium. Ischuria est urinæ retentio, periculum adferens. Retinetur autem urina octo modis: Inflammatione, duritie, sanguinis collectione, resolutione, lapidis procidentia, neruorum compaßione, hulceratione, & lithiasi. In renibus calculi fiunt, ubi in illis crassorum humorum copia simul cum febrili calore coacervata fit. Gonorrhœa est seminis excretio inuoluntaria, morbum seminis adferens, cum corporis colliquatione, & calore malo. Accidit uasis spermaticis imbecillis, ut cum tremore quodam ipsis remißis semen non seruetur. Satyriasis est affectus, cum intensione pudendorum, quum ipsorum particulæ quoque tenduntur. Quibusdam etiam seminis eiectio cum uoluptate fit. Accidit autem & neruorum tensio, & seminis eiaculatio. Coxarum dolor diuturnus, dissolutu difficilis, adusque poplites & suras consequitur. Articularis morbus est inflammatio articulis accidens, magnum dolorem neruis patientibus adfert. Podagra est affectus pedibus eueniens, laborem adferens neruis patientibus, quibusdam cum adustione, quibusdam cum frigore. Paralysis est affectus, motum uoluntarium offendens in partibus, uel parte quadam contingens. Fit autem neruis uel musculis patientibus. Scelotyrbe est species paralysis, ut recte ambulare non poßis: interim in rectum, interim in obliquum, in dextram inclines, uel in sinistram: aliquando crus attra-

has, ueluti magno passu incedẽtes. Perosis est naturalis actionis offensa siue impedimentũ, uel cuiusdã particulæ ablatio. Lepra est caloris mutatio in eũ qui est præter naturã, cũ asperitudine & pruritu, & laboribus, & squamis. Interdũ hæc nõ accidũt, interdũ plures corporis partes depascũtur. Elephas est affectus, qui cutem crassã & inæqualẽ reddit, tum colorẽ liuidũ, oculorũq; alba efficiat. Exeduntur pedũ, manuũq; summæ partes. sanies defluit liuida, & graue olens. Lichen est summæ cutis asperitas, cũ multo pruritu. Sũmæ medicinæ partes sunt, speculatio et actio. præcedit aũt speculatio actionem. Prius enim speculari oportet, deinde agere. Principiũ operũ tractationis per rationẽ institutio. Partes siue species Medicinæ quinque sunt, physiologica, pathognomica, diætetica, materialis & curatoria. Physiologica est, naturæ nos gubernantis cõtemplatio. Pathognomica est illius, quod præter naturã est, notitia. Diætetica est, sanorũ ægrorumq; uictus ratio. Materialis est, quæ habet, unde salus recuperatur nobis. Curatoria est, quæ in remedijs cõsistit. Inflammatio in uulua est, quæ fit cum dolore uẽtris, inguinumq;, in qua cum febribus accidit sincipitis dolor, tendinum cõtractio, & oculorum cruciatus. Abscessus in uulua est, quũ dolor intensus est, pulsus fiunt, cruciatus ad inguina usq; & lumbos pertendit, febres accidunt. Secundinarũ strangulatio, est propter recursum secũdæ affectus, qui decidentiã

affert,

afferr, uocem adimit. Quare respiratio eis non potest fieri, ut cuiuis notum est. Præcordia autē attolluntur, pulsus debilis fit, & tardus. Muliebris autē defluxus est, dilatio humorū per uuluā, longū post tempus ab excretione contingens. Fluxus albus est, quando alba excrementa & sedimenta, & in facie tumores sunt, genæq; intumescunt. nonnullis etiā uenter & crura. Fluxus ruffus, quādo subruffa est excretio & dolores in lumbis & inguinibus fiunt. Fluxus ruber est ex coactu sanguinis, quum talis emittitur, qualis est sanguis hierij, id est, auis galgulæ nuper interfectæ. Obsidet ardor, stridor ac dolor ipsa pudēda, & imū uentrē. Fluxus niger est, quando excrementa sunt nigra, & difficultas respirādi, & dolores corporis pudēdas partes infestant, & attenuatur debilitaturq; pulsus. Erysipelas, id est, sacer ignis, fit in uulua, quādo uulua affectū igni similem sentit: & tūc inflammatur ipsa, et in aliquibus penetrat interdū usq; ad alias partes secundæ. Duricies est tumor durus in parte uuluæ frequenter autem fit inflammationibus durantibus. Durities uix sentiens in uulua, est affectus in aliqua ipsius parte, ut sit renitēs durities, tumidula, inæqualis, & sine dolore. Carcinoma, id est cācer, in uulua est tumor sine exulceratione, inæqualis & intumescens.

Affectus capillorum nouem sunt, ῥοπάλωσις quasi contorsio, decoloratio, quassatio, fractio, ἀτροφία, id est nutrimenti penuria, ξηρασία, canicies, alopecia, fluxio, & ophiasis.

& ophiasis. ῥοπαλόσις in extremitate est capillorũ habitus, & connexio indiuisibilis, adeò ut nõ poßint augescere crines. Cõquassatio autem hæc est, inæqualis crinium dißidẽtia, quæ fit forcipibus combinatis, aut tunsis non dißimilis. Atrophia, id est, nutrimenti indigẽtia, est uehemẽs ex defectu gracilitas, propter quam nõ possunt crines crescere. ξηρασία autem est, quum lanuginosa est crinium superficies, similis his qui sunt puluere discißi & dissoluti. Defluxio capillorũ, est decidentia, sequens plerũq; deficientes, aut qui ex morbo longo conualescunt. Canities est mutatio crinium in alborẽ, ante maturũ ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinium est in candorem, quum crines ueteres radicitus excidũt.

Ophiasis est mutatio coloris similis supradictis in multo densiorem, etiam quũ tunc tortuosi fiunt, & caput diuiditur. Differentiæ fracturarũ oßium in capite sunt octo, ruptio, incisio, engissoma, ecpiasma, camarosis, aposceparnismos, apagma, thlasma. Nonnulli thlasma inficiantur. Apechema autẽ ruptioni supponunt. Ruptio est oßis intercisio, in superficie quæ recta est, aut angusta, aut lata. Incisio est oßis excußio, quando affectũ os minime ruptum est. Engissoma est oßis discißio, quando id quod in imum subsedit, & ad os non affectum trãscẽdit. Ecpiasma est oßis multiplex incisio, & ossa ad imum extendũtur, & descendũt, & menyngem membranam frangunt. Camarosis est oßis discißio, quum

oßis

oßis fractura utrinque, ut camaris oßis aßimiletur.

Aposceparnismos est, oßis eiusdem abscißio cum uul nere. Apagma est, oßis præcisio in superficie apparēs, uel ad imum pertingēs, descendēs'ue, in partibus ruptioni appositus. Thlasma, id est fractio, est separatio cal uariæ in profundum circa fracturam, fitq; in puerili maximè ætate. Cognosces aperte in uasis stanneis, si quid cōtingat aspexeris. Oculorum morbi sunt, phlegmone, fluxus, & exulceratio. Exulcerationū, quæ in oculis oriuntur, differentiæ sunt: Argemon, nephelcon, epicoma, bothrion, pustula, siue bulla ardens, leucoma, unguis, staphyloma. Horū morborū aliqui percußiōe fiūt, aut sine ictu. Exhulcerationis affectus sunt, mydriasis, phtisis, nyctalops, suffusio, glaucoma, paralysis, myopiasis. strabismus, pterigion, encanthis, proptosis, chemosis, synchysis. Phlegmone, tumor est oculorū, quū rubescunt multo calore, neq; facile mouētur, & puncturis quidem afficiuntur, uexanturq;. Rheuma, delatio humorum tenuium, qui sine uoluntate effluunt, neq; contineri possunt. Exhulceratio est ruptio in tunicula cornea, uel ictu, uel insigni inflammatione fit. Argemon, exhulceratio quædā, quū circa oculorū nigrū, alba apparent, circa album uero subrubida. Nephelion est, cali go, aut exhulceratio in superficie eius quod nigrum dicitur. Epicoma, exhulceratio crustulosa, quæ fit in nigro oculorum, neq; diu permanet. Botrion est cauum

hulcus,

bulcus, uel purum in oculorum nigro. Phlictis est abscessio, quæ fit in nigro, & totũ humorẽ cum phlegmone, id est, fluxu cõtinet. Leucoma est cicatrix ab exulceratione facta, & hæc crassa & profunda. Myocephalon est ab exulceratione parua porrectio, atq; perductio rhagoidis, & similis capiti muscæ. Carbo crustosa exulceratio, cũ pastione & fluxu, interdũ cum bubone & febre. Pyosis, uel unguis est collectio purulẽta humoris, qui in nigro oculi irrepit cũ inflammatione ad irim, unguiq; similis est. Synchysis, interdũ ex ictu est, nonnunq̃ suapte natura, ruptio humorũ, qui in tunica infima sunt. cũ profluuio albuginei humoris, et alteratione pupillæ fit. Mydriasis est caligatio facultatis uisoriæ, quũ humores turbãtur & effundũtur. Phthisis est pupillæ cũ debilitate uisus extenuatio. Atrophia, paruitas oculi totius & pupillæ, cum uisus imbecillitate. Nyctilops est affectio oculorũ, sine causa euidẽte. Cõtingit autem, ut qui sunt ita affecti, interdiu nihil uideãt, noctu uero acutius. Glaucoma est mutatio naturalis humoris in colorẽ cæsiũ. Staphyloma est humidũ corpus in pupillæ loco, persimile acino uuæ. Proptosis est, quãdo uiolenta quadã percußione cũ strangulatione & febre continua, uel capitis dolore, oculus de sede sua procidit. Myopiasis est affectus à generatione nascens: quo affecti quæ sunt ante oculos uidemus, quæ uero à nobis distant, aut modicũ, aut omnino nihil uidemus. Strabismus est solu

tio musculorũ, qui oculum cõtinent, nõ quidẽ omniũ, sed aliquorũ tantum: propter quem affectũ aut sursum, aut deorsum, aut in obliquũ torquẽtur. Hippus est affectus ab ortu ipso nascens, propter quẽ instabiles semper ipsæ palpebræ, motumq; sustinẽtes in turbatione et tremore, aut horrore continuo. Hinc affectũ ἵππον uocauit Hippocrates. aut affectus est musculi firmantis, & corroborantis oculum, qui comprehẽdit basim uisorei instrumenti.

Chymosis est humidum corpus membranæ eius, quæ oculum circuit. λευκὸν Græci uocãt, affectũ similem albæ carni. Quæ sequũtur uitia circa palpebras & oculorũ angulos consistunt, psora, phthiriasis, chrite, chalaza, lithiasis, thrichiasis, trachonia, lagopthalmon, ectropiũ, ægilops, staphyloma. Psora scabies est amarissimi fluxus, erosio superciliorũ, et oculi angulorũ cũ prurigine. Phthiriasis, siue morbus pedicularis, est circa radices capillorũ, quæ in palpebris sunt, scabies, squamulas quasdã surfureas ac crustosas ingenerãs. Chalazia, id est grando, est milij instar conuexitas in palpebris. idẽ hoc lithiasis appellatur. Chrite est humoris collectio circa palpebras, longiusculo hordeo similis. Thrachonia est durities & asperitas inæqualis, et intra ipsas palpebras innascitur. Rhœas, carnis quæ in angulo est cõsumptio, qua lachrymæ effundũtur & erũpunt. Thrichiasis est, palpebrarũ symptoma et defluxus, et eorũ qui in ipsis sunt pilorũ generatio præter naturã. Differentiæ trichiasis

sunt

siones & scissuras, cõtumescuntq; & increscunt, sic morbus iste eodem modo. Differt autem Sarcoma à Polypo magnitudine. Ozena est exhulceratio in naribus, in imo foetida, & graueolens. Perotides sunt, qui iuxta aurem nascuntur abscessus, quos nonnulli dioscuros, id est, gemellos uocant. In febribus orti frequenter, iisdem liberantur ægrotãtes. Leuce est corporis mutatio præter naturam in album. Herpes est hulcus ex abundantia bilis natum, & pastionem facit. Atheroma tunicula est neruosa, tuberosum humorem habens. Steatoma est pinguedinis præter naturam incrementũ. Prosartesis adductio est membranarũ ad uicina corpora. Aneurisma, uenosi uasis eneruatio, uel spiritalis materiæ ablatio per diapesin solutæ. Hyposphigma est extra superficiem amoliti simile. Ganglium, nerui præter naturã uniuersi, in corpore facta conuersio. Aphtha est exhulceratio in superficie apparẽs, quæ in ore fieri solet. Emergit autem talis exhulceratio pueris. Phlegmone est hulcus cum rubedine & duritie, cum dolore pulsatili & febre. Dicitur autem phlegmone ἀπὸ τοῦ φλέγειν, id est, ardere: ideo quod locum affectum ardere faciat. Vel est tumor cum dolore, & rubore, & inflammatione, citra febrem. Erysipelas est rubor inflammatus, quæ cum ardore febrem aliquando, interdum horrorem infert. Auferimus autem uel mißione sanguinis, uel cucurbitis, uel sanguisugis, uel alio quouis pacto. Educimus autẽ sanguinis

X plu-

plurimum, quando sanguis maxima causa esse morbi depræhenditur. Arripienda autem sanguinis mißio, quæ tutior erit. Quæ molesta & grauis, uitanda, atq; huius loco pharmaca exhibenda sunt. Cucurbita in contusione locorum: Sanguisuga, in quibus exiliter aperire locum affectum uolumus, adhibenda. Scirrhus tumor corporis cum duritie & grauitate, & mouendi difficultate, & insensibilitate. Abscessus est mutatio corporis ex inflammatione, in materiam purulentam. Coloboma mutilatio est membri, in parte aliqua corporis. Callus est substantia lapidosa & rigida. Hydrocephalon, est aquosa humoris uel sanguinis humidioris collectio, in parte eorum corporum, quæ caput contegunt. Fistula profundum hulcus, callosum, angustum, & obliquũ, cicatricem difficulter admittit. Idcirco humorem quodã tempore excernit tenuem. Fauus est hulcus, cõtinuos habens meatus, aut foramina, ex quibus melleus quidã humor excernitur. Phagedæna, est hulcus depascens subiecta membra, & uicina omnia. Carcinoma, est tumor malignus & perniciosus, prædurus quidem, & exhulceratus, aut minime exhulceratus. dicitur à similitudine cancri animalis. Dionysisci sunt tubercula, quæ in temporibus capitis nascuntur. Et cornua, à similitudine cornigerorũ animalium sic appellantur. Teredon, est oßis contritio ex corruptione, aut tabe. Est autem huic morbo inditum nomen ab euentu, nempe à τερηδὼν, quæ teredo appellatur.

pellatur. Adenes, siue glãdulæ sunt inuolutiones quædã siccæ & carnosæ. Chœras est caro sicca & cõtumax.

Bronchocele est tumor iuxta fauces, differens ab eo quod in scroto nascitur. Anchyle, est incisio tendinum circa collum uel articulos, propter quam impeditur functio. Exomphalos est umbilici excessus à diuersis causis eueniens. Gynæcomaston est supercrescentia pinguedinis præter naturam, mamillis subiectæ. Occultus abscessus est interiorum corporum, aut intestinorũ mutatio in purulentam materiam facta. Acrochordon, est carnis supercxcrescentia, perangustum transitũ habens.

Phygethlon, est abscessus, qui in inguine fieri solet.

Epiploomphalon, est excessus omenti per ipsum umbilicũ. Hydromphalon, est torpidi humoris cõstitutio in umbilico. Interdũ etiã sub eius tunica cõtinetur. Poromphalon, est calli generatio circa umbilicũ. Sarcõphalos, est incrementũ carnis præter naturã in umbilico. Pneumomphalon, est eneruatio umbilici. Hypspaspidias, est morbus in quo penis subtrahitur. Thymos, tuberculũ est carnis asperæ similis, circa pudẽda & sedẽ adnascens.

Lipodermus est defectus et penuria pellis eius, quæ penem uelat, adeò ut ea nõ poßit distrahi. Differẽtiæ Thymi duæ. uel enim à natura, uel ab eo quod lõge fit post exhulcerationẽ. Rhogas, est ruptio, quæ labra callo indurata habet. Perepiphymosis est, cũ neruo penis obrupto, præputiũ attrahi nõ poteft. Peritome, est ablatio pel-

 lis

lis eius, quæ colem tegit. Hæmorrhois est eneruatio uasorum, quæ sedem ambiunt aut protegunt. Diciturq́; ἀπὸ τοῦ αἷμα, id est, sanguis: & ῥέω, id est, fluo, quod in eo morbo sanguis fluat. Hæmorrhoidis quoq; differentiæ sunt quinq;. aut enim magnitudine differunt, quod in quibusdam plures & abundantiores, in quibusdam uero pauciores sunt. Differunt etiam figura. nonnullæ enim angustam basim habent, aliæ uero latam. Differunt etiam loco, quando hæ in ano fiunt, aliæ fibula. Differunt dispositione, quando hæ quidem mansuetæ & mites, illæ malignæ & graues existunt. Condyloma est ani eminentia cum inflammatione. Fistularum differentiæ duæ. harum enim quædam claræ sunt, quædam occultæ: quandoq; in basi os habent, finem uero in superficie. Claræ os habent in basi, & sinū ad superficiem. Occultæ, quæ os & sinum habent in profundo. Scroti morbi sunt tres, cirsos, scabies, & racosis. Tumores in scroto cōtingunt hydrocele, enterocele, hydrenterocele, cirsocele, psoracele, epiplocele, enteroporocele. Enterocele est interioris uisceris in alterum locum pedetentim aut confertim prolapsus. Causæ enteroceles, procatarctica, oppresio, aut plaga. Causa autem continua, extentio uel ruptio, aut huius fractio. Hydrenterocele, intestini delapsus est, & torpidi humoris collectio in scroto. Cirsocele est eneruatio & magnitudo uasorum quorundā, uel omnium simul quæ testes nutriunt. Epiplocele, est delapsus

lapsus omenti in partem aliquam scroti. Enterepiplocele est lapsus intestini & omenti in scrotum. Cirsocele, eneruatio aut euulsio est uasorum testes nutrientium, & humoris ignaui collectio in scroto. Crypsorchis, est secessus testiculi uel testiculorum. Racosis, multa scroti extensio. Psoriasis est durities scroti, cum adiecto pruritu. Aliquando etiam exhulceratione. Cele est tumor, cōpræhendens aliquem supradictorum tumorum. Omnis equidē tumor in scroto, Cele appellatur. Gangræna est mutatio cuiusuis coloris secundum naturam in colorem alium, aut mortificatio cum exhulceratione, aut sine ea. Fit autem gangræna uel plethora præcedente, & mortificatione, uel phlegmone ex manuum operatione.

Os quidem secundum Platonem, est medulla à calore concreta. secundum uero nonnullos Medicos, est compactio terrea, solida, & sensus cuiusuis expers, sine sanguine. Sensus inopia atq; inæqualitas cartilaginum, unguiū communis est. Verum cartilago oßis imago est, oßibus quàmsimillima. Adiacet in ipsis articulis plerunq;.

Vnguis uero oßis est superficies, uel cutis corrugatio dura & sicca. Hermaphroditus est commixtio masculi & fœminei sexus atq; figuræ, cum in utroq; genitalia disparia fuerint. Dracontion, siue draconculus est hulcus, delationem à membro ipso uicino ad ipsum habens neruum. Dicitur autem dracontion, quod in motu neruus secedit ad hulcus, & occultatur in eo. Clauus, est hul-

cus in planta pedis, rotundum atq; turbinatum, & callosum. Semen excernitur à cerebro & spina dorsi, ut aiũt Plato & Diocles. Praxagoras aũt, Democritus, atq; Hippocrates, etiam ex toto corpore. Democritus quidem aiebat; Homines cuncti unus erit, atq; iterum unus homo unus. Hippocrates autẽ: Voluptas in re uenerea ab omni parte corporis prodit. à salubribus quidem & sanis, salubris & sana: ab insalubribus uero, insalubris & ægra. Secundum autem Stoicos, semen est quod cõstituit & conformat animal, humidum quidem spiritu & aëre uolunt, ex partibus duabus præcipuis. Secũdum autem Asclepiadem est idẽ, quod in coitu excernitur prolificũ. Quæsitum an semen emittat mulier, quemadmodum masculus, cum eundem habeat coẽundi appetitũ, eiusdẽq; ægritudinis particeps est, & in dissectione membrorum, quã Anatomicen uocant, seminarios meatus habere apertè demonstratur. Quod autem semen non emittat, maximo argumento sunt liberi haudquaquã matribus similes. Idem hoc contingere, testatur Hippocrates in libro de Natura foetus, inquiens: Si semen manserit ab ambobus in uulua mulieris, prius quod miscetur, simul etiam muliere nõ quiescente, coaceruatur & conquiescit, calefactum postea spiritum continet. Differt semen à genitura, quoniam semen in meatibus est, & uasis spermaticis. Multi autẽ hæc speciebus diuiserunt: ut Asclepiades dicit, quod semen est etiam in his, qui non possunt generare. Nos aliter definiuimus,

nimus, dicentes aliud esse genituram, & aliud semen.

Causa sterilitatis duplex, una à uiro, altera à foemina prodit. Ab hac uel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem uuluæ. à mari autem, quando ipse est spado factus, & testiculis caret, uel alio quouis pacto ægritudine detentus. Nõ est pars parentis ipse foetus. nã hoc pereunte, necesse esset illum quoq; emori: uel edito, functionum offensam capere, tanquam deficiente aliquando parte, suo corpore priuata. Nutritur foetus in locis comprehensus & inuolutus, atq; coactus. nutrimentum nunquã per os, sed per umbilicum capit. Quidam autem animal, alij autem minime dixerunt. Qui animal esse dixerunt, ex motu ipso ita esse coniectarunt. nam mouetur foetus, & delectari uidetur, cum mater gaudio afficitur, eademq; affecta contrahitur tristitia, & cogitur, ut animal sensibile. Hæc enim sensibilitas, cui alteri est quàm animali? Alij autem non animal esse dixerunt. nutriri uero & augeri uolunt, ut stirpes aut arbores: neque aut motum uoluntarium, aut inuoluntarium habere, quemadmodum animalia. non enim suapte uoluntate mouetur, sed ut arbores & plantæ. His autem motus causa sanguinis expers est, foetibus autem ibi contenta humiditas & lapsus, atque figura uuluæ. Cum enim plena est, rotundæ instar pilæ agglobatur. Rotunda siquidem ad omnem motum nata & idonea, stare nesciens. Asclepiades autem neque animal, neque non animal esse, factum in utero ma-

tris declarat, sed dormientibus ac sopitis simile. Quemadmodum hi sensus habent, sed non utantur, sic qui in utero sunt. Gignitur quidem masculus secundum aliquos, cum id quod ex dextra quidem parte auulsum semen est, descendit in uuluam aut locos. Fœmina uero, cum id quod à sinistra. Alij autem dixerunt propter propriam seminis commixtionem, uel propter caliditatem, aut frigiditatem gigni. Calidius enim semen marem progignit, frigidius uero fœminam. Gemelli & tergemini secundum aliquos propter calidum semen in locos cōtractum, atq; ibidem decisum. sic enim gemellos & tergeminos fieri aiunt. Alij autem compræhensiones causantur. Nos uero dicimus, quod si decisum sperma defluxerit in locos binos, tunc gemellos: si in tres, tunc tergeminos. Monstra ut aliquibus placet, fiunt propter inclinationem uuluæ: semen enim effusum inæqualiter, monstra facit. Sic & plumbum calfactum, posteaquàm inæqualiter fusum est, inæqualia facit simulachra. Monstra autem defecta fiunt quædā magnitudine, ut quæ magno sunt capite prædita. alia paruitate, ut quæ parua habent capita. nonnulla abundantia, ut quæ sex digitos in altera manu habent. Sed qui septimo mense nati sunt fœtus, uiuunt: octauo nequaquam. Octo, numerus recens est coniunctus, nō autem iudicatorius. Septem, numerus superfluus, & non coniunctus, sed iudicatorius. Causa conceptionis est, moderata locorum caliditas, nec non recens menstruorum purgatio,

tio,& appetitus libidinis. Cum hæc enim concurrunt, semen continetur. Primum constituuntur loci. Loci illi ex duabus uenis, totidemq; arterijs constant. Quinta pars absoluitur, quam Græci οὔραχον uocant, uel postea alueus est foetus, locus cui post suppeditat nutrimentum.

Dolores sunt aceruati spiritus delatio, ad excursum foetus tendentis. Menstrua contingunt mulieri, ut sanitatem tueantur. Retenta enim in cõceptione foetui fomentum ministrant. facta enim sunt ad conceptionem, & lactis generationem. Grauidis, pica stomachus afficitur, foetu ob paruitatem non potente consumere nutrimentum. Huius rei causa est materiæ abundantia, & perturbatio stomachi. Deniq; postquàm foetus augmentum acceperit, deorsum tendente sanguine, stomachi supercilia ad se trahit. Figuræ foetus sunt quatuor, una naturalis, quæ est in capite, reliquæ tres sunt præter naturam. In pedibus alia, obliqua, tertia duplex. Partuum difficultates tribus modis eueniunt, in prægnante, in foetu, in exterioribus. In prægnante, cũ irascitur, zelotypia laborat, uel molestijs, uel alio affectu. Si meatum plus iusto angustiorem habet, aut pinguiorem, cum primũ parit, aut minime amplam habet uuluam comparatione partus. In pariente, quando abortum parit, aut gemellos, aut monstruosum quippiam. Extrinsecus, si media hyeme aut æstate supra modum uehementi, torrenti'ue. Causæ hulcerum, quæ in uulua serpunt, interdum abscessus, nonnunquam etiam

pessus,id est, casus, uel callus corruptus, tabidus´ue. Aliquãdo in uulua durities,aut uarix. Est autem longus hic affectus cum alijs. Incarnatio quæ in uulua fit,est carnosæ molis productio, quã ex parte resecare necesse est, si magna fuerit,destilletq;, ut citius mortificetur. si autem fuerit modica,actutum ferre conuenit. Hæmorrhagia, est sanguinis abundantis effusio, per effluxionem quidem magnæ eiusdem excretionis, per emißionem & eiaculationem in angustum contingens. Differt autem hæmorrhagia ab hæmorrhoide. Hæmorrhagia est sanguinis abundantis effusio,ut dixi: Hæmorrhois per resultum & redundantiam,& per eruptionem atq; sanguinis exiliter fluentis copiam. Modi hæmorrhagiæ duo sunt: unus per resultum & redundantiam, alter per erosionem aut excesionem uasorum & instrumentorum, quæ in nobis sunt. Arteriarum autem magis quàm uenarum,& eorum quæ sunt in profundo magis quàm quæ in superficie, & quæ sunt locis uicina,qui fluxum sanguinis patiũtur,quibusq; difficulter sistitur, temporales musculi,meninges, palatum,uua,collum,axilla,inguina,quæ βεζωνὰ Græce dicuntur,& alia id generis. Hominum quidam præter ætatem sunt iuuenes,alij præter habitum malis humoribus præditi, alij per tempus in æstate. Humor enim secundum Hippocratem semper ad constitutionem corporis conuenit. Ex humoribus constat sanguinis substantia, qui sunt pituita,flaua bilis,& atra, Secundum (ut Plato

to & Aristoteles aiunt) gustus qualitatem, & unamquamque earum, quæ in nobis sunt qualitatum, humor appellatur. Sunt autem qualitates, austeritas, amaritudo, acerbitas, graueolentia, salsedo, glaucedo. Sic enim uult Mnesitheus in libro, qui παθολογικὸν medicinæ dicitur. Comprehendit autē & qualis est in uniuersum affectus, ægrotatio, siue morbus uniuscuiusq; partis, aut membri. Item quod signum, & quæ causa, & quæ in eis differentiæ. Hæ autem quàmplurimæ sunt: non autem ipse affectus causarum, quæ morbos faciunt, & loci quibus ipsi affectus insunt. Quærimus quis affectus est phrenitis, epilepsia, lethargus, pleuritis, pulmonia, paralysis, & reliquas id generis ægritudines. Sūt aūt horū causæ quædā manifestæ, quædā nō manifestæ, procatarcticæ & præcedētes, & cōtinuæ. Vel singulatim dicam, quæ cōstitutio est affectus, & circa quas corporis partes hæc dicta sunt. Crisis, iudicatio est, uel opinio et subita dissolutio. Periodus est statuto tēpore circuitus, et morbi recursio, quādo cerebrū animalē habet uirtutē, et huius pars princeps, quæ ratio & intellectus, siue mēs ipsa est. Cor aūt anima praeditum. Gubernatur aūt corpus à corde et hepate æqualiter. Virtus quædā naturalis atq; uegetatiua, quædā augmētatiua, alia nutritoria. Sumit aūt cor ad nutriēdū et augmentandū corpus, sanguinē ab hepate, spiritū à pulmone: quas quidē materias posteaquàm suscepit à supradictis partib. cor ita distribuit & operatur, inq; totū demittit corpus.

Orga-

Organica, id est, instrumentaria, est pars chirurgiæ, quæ per cathatismum dispositionibus nõ naturalibus opitulatur, & per curationem affecta ossa sanitati restituit.

Duobus modis ossa sunt composita, articulo, & conglutinatione. *Commissura est oßium immobilium.*

Articulus est oßium secundum naturam uolubilium.

Connexio lapsus est oßium per articulum, aut compactionem mobilium, in locum non naturalem. *Exarticulatio est oßis secundum naturam moti ex concauitate profunda, exceßio in locum minime naturalem.* *Dearticulatio est mutatio, uel corruptio oßis secundum naturam in locum præter naturam.*

DEFINITIONVM MEDICARVM FINIS.

INDEX.

alphi-

caligi-

propro-

rheu-

seminarij

uirtu-

FINIS.

BASILEAE, PER THOMAM PLATTERVM ET BALTHASAREM Lasium, Mense Martio, ANNO M. D. XXXVII.

MINERVA.

DICES,